

ژن ئينان و شيكرن

د ئيچلا مېدا

ديارى بۇ بيك وزاڧا

دانان

ملا حسين نايف كواشى

پهړتووك : ژن ټينان و شيكرن دئيسلامى دا

دانان : حسين نايف كواشى

پيداجوون : ملا جليل باخورنيفى

ژمارا سپارتنى : ()

چاپا : ئيكى

سال : ١٤٣٥ هـ ، ٢٠١٣ م

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا
لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ
فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ

وژ نیشانین مه زنی وشیانا وییه کووی هه رژ نفشی
هه وه ب خو - گه لی زه لاما ن - ژن بو هه وه ئا فراندن، دا دلین
هه وه ل نک وان رحه ت وئا کنجی بین، ووی قیان ودلوقانی
کره د نا قبه را ژنی وزه لامی وی دا، هندی د ئا فراندنا وی
چه ندی دایه نیشان ل سه رشیان وته وحیدا خودی بووی
ملله تی هه نه یی هزرا خو بکه ت، و د تشی بگه هت.

پېشگوتن:

بنافى وى خوداى ئهوى ژيانا ههڅرښى كړيه نيشانهك ژ نيشانيټ مه زنا هيا خو وپرېك ژبو دهر بازبونا دونياى وريبارېك ژبو گه هاندنا دوو كه نالا، وبوهارېك ژبو خو شيا ژيانى و كانيكهك ژبو زيده بونا دويندهى وصه لات وسه لام ل سهر وى پيغه مبهري بن ئهوى سهر دهر يه كا باش وخوش دگهل ژنكا كرى وفهرمان ب باشى كرى، و ژن هاندای دگهل زهلامى خو ه باش وگوهدار بيت، وصه لات وسه لام ل سهر هه مى پيغه مبهريټ خودى بن ئهويټ خودان ژن ودويندهه.

وصه لات وسه لام ل سهر صه حابى وتابعى وهه رښىكى بن يېن بجوانى ميژوا پر قه شهنگ خه ملاندى بديمه نيټ جوان وخوشكوك و خيزان وكومه لگايه كى به خته وهر ئافاكرين.

خاندنه قانى هيژا: خيزانا به خته وهر وشاد ئه وه يا خودان بيروبا وهر ژن گوله ناچيټ هه مى بيهن كه نى، ژن په ريا به حرى يه ياقوته پاراستيه دناف صندوق وپاته وجهين هه مى دهست حنه چنى. ههڅرښى دارا ميوييه ئيك ئيكى رادگريت وبهرزوبلند دكهت، ههڅرښ دوودهستن ئيك يى ديتر پاقر دكهت.

خوانده قانى هيژا: باش بزانه ئه ز چ تشتى نهينى ئاشكرا ناكه م ده مى دبېژم كو ههڅرښى ئيكه ژ وان ستوينين ئافاهى ژيانا مه هه ميان، نير و ميان، ل سهر د راوهستيت و خو ل سهر دگريت .

حه‌زا هه‌فژینیئ دناف د‌روونی مروؤفی دا و بالکیشیا ره‌گه‌زئ دی کاره‌که ژ د‌ره‌قی فیان وشیانین مروؤفی یه . هه‌لبه‌ت بی هه‌بوونا کریارا هه‌فژینیئ (جنسی) دنافه‌را نیړ و مییان دا ژیان ل سهر رویئ ئه‌ردی نامینیت ودئ فه‌بریئت له‌وا خودایی مه‌زن جوتبون کریه بلوکه‌کئ بهیژ د‌بناخه‌یی ژیانیدا.

راستی ئه‌م بیژین ره‌وشه‌نیری وتوره‌و وئ‌ه‌ده‌بین هه‌فژینیئ ب دورس‌تاه‌ی ب کارئینانا کارئ ژن ومی‌رینیئ ئه‌فرؤ بوویه ئیک ژ چه‌قین گرن‌گین دارا زانست وخو‌شیئ ، ئه‌و دارا ئه‌م هه‌می ل ژیر سیبه‌را وئ دژین و ژ به‌ر وفیقئیی وئ دخوین و بیهن خوشیا وئ ده‌ه‌لک‌شین، ئه‌ز دئ هه‌ول دم دفان چه‌ند به‌ره‌ره‌ین دویر و در‌یژ و تیر و ته‌سه‌ل دا چه‌ندین تیرؤژکان به‌رده‌مه سهر هنده‌ک باب‌ه‌تین گرن‌گ ل وارئ کارئ هه‌فژینیئ ونقینا وان وچه‌ند باب‌ه‌ته‌کین دی ب خیزانا شاد و به‌ختو‌ره‌فه‌ گریداینه. مه‌ره‌ما من ژی ب تنئ مفا وهر‌گرتنه بو کور و کچین ملله‌تئ من و په‌یدا‌کرنا تاکه که‌س وکومه‌له‌گه‌هه‌کئ ساخ وساخ‌له‌مه.

دبیت جاران ژنشکه‌کئ فه‌ زارافه‌ک یان په‌یقه‌ک ب که‌فیته به‌رچافین خوینده‌فانان فه‌ کو ره‌نگه هنده‌ک هزر بکه‌ن نه‌یا ژره‌نگه و پید‌قی بوو نه هاتبا گوتن ، لی ل فی‌ری دوو خال هه‌نه دقیت ل به‌رچاف بهینه وهر‌گرتن:

۱. بۇ دياركرنا نقين وكارې جنسى وسره ددريا هه فژينان دگهل ئيكددا ژ كاكلكا ديني ئيسلامى يه لهوا گه لهك جاران هه فژينا پيغه مبهري ئيسلامى داىكا خودان باوهران، داىكا عبداللاهي عائيشا كچا ئه بو به كرى راستگو بۇ مه به حسى خيزان ومالييت پيغه مبهري كرىه ژبو چافليكرنى، ئانكو دابوونه رييتي ئيسلامى ب هيرى وكيرى ئه ف بابته به حسكرينه وخيزان نه هيلايه ب كهيفا خو ژيانا خو ب شهر ونه خوشى بريقه ببهت.

۲. نينه په يفا (شهرم) د فهرهنگا زمانى زانستى دا ، نه خاسم د زمانى زانينا شريعت وساخله مى و نوژدارى دا . شهرمكرنا مروقى ژ ئه ندامه كى وى و كو مكرنا پى زانينان ددرباره كارى وى هر ئه وه شهرم . ههمى په رتووكين فقهي ونوژداران ب ههمى زمانين جيهانى دهمى ل سهر ئه ندامين نير وميان و كارى وان د ئاخقن بى شهرمكرن و هزريت خه لهت دكهن ، لهوا ئه ز چ ههست ب شهرمى ناكم دهمى زانسته كى ورپكه كا به خته ودر وشاد وخوش بو خوانده فاني هيژا ديار دكهم و مهرم و نيازين من چاف فه كرنه و رهوشه نبيرى يه، نهك دم بوورانندن و ئازرانندن و مهزى تيكدانا گهنجانه .

ل دور تيگه هى شهرمى ئه ز دخوازم گيسنه كى دى ل شيقى بدم بو پتر روهنكرنا هزر و بيرين خو .

تشته کی سهر و ننتیکه وجهی ته ماشی یه کو هندهك كار هه نه شهرم
و رویرهشی نه (ل دویف پیقه ریڼ دنیا نه قرو)، لی ئەم ژي شهرم
ناکەین!!!.

بو نمونه: دره، خه مساری کرن دکاری دا، ته مبهلی، ههست نه کرن
ب بهرپرسي، بي ريزی دگهل دايك وباب ودان عهمران، وبی وژدانی د
کرپن وفرۆتنی دا... هتد. ژ لایه کی دی فه هندهك كار هه نه نه شهرمن
و گه لهك د ئاسایی (عتیادی) و یاسایی (قانونی) نه، لی ئەم هه می
ژ بهرکی فه ژي شهرم دکەین!!!.

بو نمونه: نه زانی نا گهنجی دی چهوا خیزانی ب ریقه بهت
وسهردهریی دگهل هه فزینی کهت وزاروکا خو دان کهت وخو پاقر
وبژین کهت ژ پیساتیا جه نابه تی وچوونا نقینی ب ریکه کا درست

وتوشبوونا مروفی ب نه ساخیه کا ئەندامه کی جنسی یان بهواسیری یان
لاوازی جنسی... هتد، یان توشبوونا هندهك کاریت حهرام وبزیان بو
هه فزینان بی کو بزنان یان زهرهرا وان ببینن وهکی چوونا نک ژنی
ددهمی حهیزادا یان چوونا ژنی ژ پشتیقه ئانکو دهی
پیساتیا ژنی دا... هتد، ب ئانه هیا خودی ل بهرپه ریڼ بیی دی پتر بو
خوینده فانی پون وئاشکرا بیت.

ل فیرئ نه ز ده سپیکئ ول دوماهیکی ژدل سو پاسدارئ خودایئ دلوفانم
 بو هاریکاری و پشته فانیای وی یا بهردهوام، و داخزکهرئ خیر و خوشی
 ودوعایا مه بوماموستایئ من (ملا جلیل صادق باخورنیفی) و
 (د. نورالدین عبدالله کتانه) و برایین خو ماندیکرین ژبو پیداجوون
 ونقیسین و پشته فانیای وان، خودئ تهعلا فی کاری بکته دته رازیای
 خیرین مه هه میاندا و به رهه می وئ ل دین و دونیا بگه هینته مه

والحمد لله رب العالمین.

بابئ یوسفی

ملاحسین نایف کواشی

۱ / محرمئ / ۱۴۲۴هـ

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على نبينا ورسولنا محمد المبعوث
رحمة للعالمين وعلى آله وصحبه ومن تبعهم باحسان إلى يوم الدين، أما
بعد:

پشتی برایی هیژا (ملا حسین نایف کواشی) داخاز ژمن کری بو
پیداچوونا فی پهرتوکی ، نهز ژی ل دیف داخازا وی چووم ، ومن
دیت نهف پهرتوکه پهرتوکه کا گهلهکا ب مووفا وگرنگه چونکی وی چ
تشت نه هیلاینه بهحس ژئ نهکری د بابهتی ههفرینی دا ، وتشتی ژ
همیا گرنگتر نهوه کو وی بهحسی نهوان تشتا یی کری ب روڼ و
ناشکهرایي وهکی نه دبیژین ب کوردی: سور ب سور، وب راستی نهف
بابهته ههوجهی فی چهندی یه، چونکی نهگهر بقی رهنکی نهبت
نائیته زانین .

چیدبیت هندهک ههبن وهختی فی پهرتوکی دخوینن نهو بیژن نهفه
شهرمه، بهلی ب راستی نهفه ژ نهزانین و تیینهگههشتنی یه وهختی
وی گوتنی دبیژن، چونکو چ شهرم دوی تشتی دا نینه نهوی مروڼ
ههوجه دبیتی د ژيانا خوډا، و نهف تشته نهوین بهحس ژئ هاتینه
کرن همی نهون نهوین نهجارهکی و دووچارا و نهروژهکی و دوو روژا
مروڼ ههوجه دبیتی، بهلکو مروڼ ژیی خو ههمیی ههوجه دبیتی
حهتا مرنی .

فیجا ئەز دەستخوشیی ل ماموستایی هیژا (ملا حسین) ی دکەم بو
 فی کاری ، وبۆ خەمخارنا وی ژ گەنجین مە کچک و کورا ، ول دوماهی
 ئەز داخازی ژ خودی مەزن و بلند دکەم کو ئەو مە هەمیا زیرەك
 بکەت بۆ دینی خو و بەری مە بدەتە وی تشتی یی خیرا مە یا دنیا
 و ئاخرەتی هەردووکا تیدا هە ی .
 و ئەو فی پەرتوکی بکەتە جەه موفای بۆ هەر کەسەکی هەبیت .

وآخر دعوانا أن الحمد لله رب العالمين .

ملا جلیل صادق باخو رنیفی

..... ۱۴۳۴/۵/۳ هـ ۲۰۱۳/۳/۱۵ م

السلام عليكم ورحمه الله وبركاته.....

سلاف و ریڙ

ئەز زۆر پېخوش حالم ڪو ئەف نمونە پەرتۆگە دەيتە نقيسين ژلايى
ريزدارين مە زاناين ئاييني ڪو شيرەتا ل خەلکى مە دکەن ژلايى
شەرى و ئاييني فە ، ژلايى نافەرۈکا زانستى من بوچوونى خۇيى
ديار ڪرين ، دگەل هيڻى و ئوميدىن من ڪو بيتە خالەك بو باشيا
خەلکى مە ، دقې پەرتۆکا بها گراندا .

د. نورالدين عبد الله كتانه

١٤٣٤ هـ ٢٠١٣ م

ناقبرا ئیکې

شلوځه کرنا په یقا
(النکاح)

ناقېرا ئىككى

شەرقە كىرنا پەيقا (النكاح)

پەيقا نىكاح دىزىمانىدا ب راما نا (عقد التزويج - گرىكا ھەقزىنىي)
راما نا (طوء الزوجة + چوونا نقىنا ژنى) دەيت...

(نكاح) دىشەرىعتى ئىسلامىدا ب راما نا ((پىكشە گرىدانا ژن و مىرەكى
ب ئىنيەتا گەھاندانا خوشىي بۆھەردووكان كوبييتە خىزانەكا
بەختەوەر وموسلمان وچاك دپاشە رۆژىدا وب وان دىندەھ و
جفاكەكى ساخ وساخلام پەيدا بىيت)) .

★ مەرجىن ژن ئىنانى (شروط النكاح) :

ژسەروبەرى خوشكوكى ئىسلامى ھویربىنىنا ئەھكامىن وى كو بو
ژن ئىنانى و شوپكرنى چەند شەرت وشروتهك دانايىنە وبىي ئەف
شەرتە ھەقزىنى پىك نائىت ژوان :

۱. (رضا الزوجين - رازى بوونا ژن ومىرى) : نابت ژن بىتە مەھر كىر ب
تەعدايى بىي دلى وى ونابىت تەعدايى وزورى ل زەلامى بىتە كىر ب
ژن ئىنانى ولازمە ھەردولا پىك بىن لسەر ھەقزىنى يى وب كەيىفا خو

هه لېږن، خودی ته عالا دبېږتیت ﴿يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَرِثُوا النِّسَاءَ كَرِهًا﴾ ^(۱).

((نهی گهلی نهوین باوهری ئینای بو هه وه یا دوست نینه هوین ژ نه فیان زیانی بگه هینه ژنن خو، دا نهو بو هه وه ته نازولی ژ هنده کی ژ وی مالی بکه یی هه وه دایي وهک مه هر یان دیاری)).

ويښه مېهر (ﷺ) دبېږت : ((لَا تُنكِحُ الثَّيْبَ حَتَّى تُسْتَأْمَرَ وَلَا الْبُكَرَ إِلَّا بِإِذْنِهَا ، قَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا إِذْنُهَا قَالَ : أَنْ تَسْكُتَ)) ^(۲)

(بيږنې ناده نه شوی هه تا دا خازا نه مرئ وي نه ئیته کرن ونهو بخو بیږت بلا یان نه، وکچي نا ناده نه شوی هه تا دهستیریا وي نه خازن، گوتن: نهی پیښه مېهرئ خودی دهستیریا وي چه وانه؟ گوت: بېدهنگیا وي یه).

۳-۲ الولي وشاهدين: سهمياني ژني ټانکو نابيت ژن بېته مارکرن بيي سهميان ووهلی و دوو شاهدين راستگو و عادل وموسلمان ونقيزکهر، ژبه ر گوتنا پیښه مېهری (ﷺ) ده می دبېږت: ((لَا نِكَاحَ إِلَّا بِوَلِيِّ وَشَاهِدَي عَدْلٍ)) ^(۳).

۱ - سورة النساء : الآية ۱۹ .

۲ - رواه أبو داود (۲۰۹۲) وصححه الشيخ الالباني .

۳ - رواه ابن حبان (۴۰۷۵) وحسن اسناده الشيخ شعيب الارناؤوط .

و نابیت ژن که سه کی پیژ خوفه بکه ته وکیل یان نهو بخو خو بدته شوی، و په یقا (وهلی) نهو که سی بعامل، و بالغ، و موسلمان، و ژمروفیت نیژیکی ژنی بت وکی: (باب، بابی بابی، کوپ، برایی دهبابی، برایی بابی، مام و مامی بابی، و عه یالین وان یین نیژیک).

چه ند کاره ک پیئتشیه بینه پاراستن بهری هه ژنییی:

۱. هه لبرارتنه کا جوان ژلای هه ردو وانه:

نهو زهلامی کچکه کی بوخو هه لبریریت یی خودان دین و نه خلاقه کی بهرز و بلند بت و نفیژ که ره کی باش بت و کار و مالی وی یی حلال و پاقر بت و ژلایه کی حلال بیت، و ژن ژی بهریخو نه دته مال و زهنگینیا زهلامی بتنی به لکو نهو زهلامی فه قیر بت خودی تهعالا دی ب که ره ما خو وی بی منته و زهنگین که ت، پیغه مبه ری خودی ﷺ دبیزت: ((إِذَا أَتَاكُمْ مَنْ تَرْضَوْنَ دِينَهُ وَخُلُقَهُ فَرُوجُوهُ ، إِلَّا تَفْعَلُوهُ تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ))^(۱).

(نه گهر نهو هاتنه نک هه وه بو خاستنا کچیت هه وه ییت خودان دین و نه خلاق و هوین ژ وان درازی بن کچیت خو بدنه ی، نه گهر هوین و نه که نه هینگی دی به لا و خرابیه کا مه زن دعه ردی دا په یدا بت).

۱ - رواد الترمذی (۲۰۱/۱) و حسنه الشیخ الالبانی .

۲. بهر یخودانا ژنی بو زهلامی بهری ههقرینی و زهلام ژی ههروه سا .
 ۳. کیمکرنا مههری: نیسلامی گهلهک رژدیا ل هندئ کری کو گهلهک
 زهلام و گهلهک ژن ب گههنه مرادین خو ههر ئیک بجیته سه رئاڤ و
 رزقی خو وئهفه ژی چینابت ئه گهر رپکا ژن ئینانی فه وهزاری و
 خوش و بسانه هی نه بیت، فیجا هندی مههرا ژنی یا کیمتر بیت دی
 پتر شرین بیت ل بهر دلی میری وزویر دی ژن شوپکهت، پیغه مبهه
 (ﷺ) دبیزیت: ((إِنَّ أَعْظَمَ النِّكَاحِ بَرَكَهٗ أَيْسَرُهُ مَوْنَةً))^(۱) .

(بخیرترین و مهزنترین و بهرکهترین ههقرین ئه وه ئهوا مههر
 و نهختی و یی کیم بیت). پیغه مبهه (ﷺ) ژنکا مارکری ل زهلامه کی
 ب چهند سوره ته کا ژ قورئانی و گوستیرکه کا ئاسنی وجوته کی نهعالا
 و (۱۰۰۰) دیناریت کویتی ، و موسلمان بوونی و کونزری شهری،
 و پیغه مبهه فاتیما ل عهلی مار کر چهوا؟ جابر [خودی ژی رازیبیت]
 دبیزت: ئه م ئاماده بوین ل شیفخارنا فاتیما ی من نه دیتی ه و هلیمهک
 هه بیت وهکی یاوان بو خوشی، شیف ژقه سپ و میویرا پیکهاتی بو
 و تهختی بیکینی که قلهکی بهرانه کی بو.

پاقری ژبو خودی بیت ئه فه شیفخارنا مهزنترین و سهروه ری هه می
 پیغه مبهه رانه ، و نوکه داوه تی مهزن و مهلک و سهروک و زهگینی

۱ - رواد احمد فی مسنده (۲۴۵۲۹) وضعفه الشیخ شعیب الارناؤوط .

دونیایې ب چ شیوه نه وب چ مه سره فن وچ تشتیت حه رام وبگونه هن،
خودی هاریکاریا مه بکه ت ل سره باشی.

۴. کرنا نفیژا ئیستیخاری بهری خاستن یان شیکرنی یان هه رکاره کی
مروف نه نجام بده ت ، سوننه ته فی نفیژی بکه تن داگوخودی خیرا وی
کاری بکه ته بارا وی ووی ژ نه خوشی وشه ری وی بپاریزیت.

۵. گه له کا باشه ژ ن ومیر نیژیکی ئیک بن د ته مه ن وزه نگینی وجوانی
وخاندن ومه زناهی یی.....دا چونکو گه له ک جاران ئاریشه په یدا
دبن ژبه ر تی نه گه هشتنا ئیک ژهه فزینا بهرامبه ری یی دیر، بو نمونه
زه لامی باوهرنما دکتورای هه بیت وزن نه خاندی بیت ! ژن
ژبنه ماله کا زهنگین وخودان نه سه ب وعه شیره لی زه لام که سه کی ساده
وهه ژاروده ست کورته، دبیت نه فه بو ی حه تا نوکه هیشتا تیر نان
نه خواربیت ! ته مه نی زه لامی ۸۰ یان ۴۰ ساله ویی ژنی ۱۸ یان ۲۰ ساله!
یان پیچه وانه، نه فان نه گه را وچه ندین دیر دبنه نه گه ری ژیکفه بو ن
وپیچبو ن وشکه ستنا دیواری هه فزینی وهه فاندنا ئافاهی خیزانی،
له ورا هاتی هه گوه استن کو نه بو به کری وعومه ری هه ردووان دفیا
خرزمانی دگه ل پیغه مبه ری بکه ن لی پیغه مبه ری (سلاف لی بن) ره تکر
ژبه ر مه زناهی ته مه نی وان وبچیکاتیا ژیی کچا خو فاتیما ی حه تا نه و
بو فاتیما دا پسما می وی عه لی (خودی ژه می هه فال وهوگری ن
پیغه مبه ری رازی بیت).

ناقبراً دووی

ژیانا هه قژینی
قهنجیا خودی یه
لسه ر مروقی

ناقبرا دووی

ژيانا هه‌قژینی یی‌قه نجیا خودی یه لسه‌ر مروقی

خودایی پاک و بلند گه‌له‌ک جوړ وړه‌نگین خوشی یی‌بیټ ژیک جودا کرینه د دونیایی دا داکو مروق بخوشیا وی بېته‌سه‌ری و ژیی خو بدوماهییک بیټ و خوشیا ژه‌میی خوشتر نه‌و مروقی خودان هه‌قژین بیټ نه‌ف هه‌ردوو هه‌قژینه (ژن و میړ) موسلمان بن و دئیکودوو بگه‌هن،

هه‌قژینی نه‌گه‌ر یاخالی بیټ ژخوشیا هینگی دی بیته ژیانه‌کا ره‌ق وزفر و نه‌خوش، ژبه‌ر فی چهن‌دی نه‌و هه‌قژینیا سه‌رکه‌فتی و به‌خته‌وهر ژنیشانیڼ مه‌زناهییا خودی ته‌عالانه و هکی دبیزت:

﴿وَمَنْ أَيْتَهَ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾^(۱)

و ژ نیشانیڼ مه‌زنی وشیانا وی یه‌کو وی هه‌ر ژ نفشی هه‌وه ب خو - گه‌لی زه‌لامان - ژن بو هه‌وه ئا‌فراندن، دا دلین هه‌وه ل نک وان رحه‌ت وئاکنجی ببن، ووی فیان و دلوفانی کره د ناقبه‌را ژنی و زه‌لامی وی دا، هن‌دی د ئا‌فراندنا وی چهن‌دی دایه نیشان ل سه‌ر شیان و ته‌و‌حیدا خودی بو وی ملله‌تی هه‌نه یی‌ه‌زا خو بکه‌ت، و د تشتی بگه‌ه‌ت.

★ چیکمه‌ت ژهه‌فژینی یی :

۱. پاراستن و پاریزگاریا هەر دوو هه‌فژینان ژهه‌می جوړین گوننه‌ه و خرابیان.

۲. پاراستنا جفاکی ژ خرابی و نه‌خلاقۍ کریت ئانکو نه‌گه‌ر هه‌فژینیا حه‌لال نه‌با دا دونیا تژی خرابی و کریتی و تشتی بۍ خیر بیت ب تایبه‌تی دنا‌فبه‌را ژن و می‌راند.

۳. چیکرنا خوشیی دنا‌فبه‌را هه‌فژیناندا ئانکو هەر ئیک ژ وان خوشیا ژیی دیتر ببه‌ت و بده‌سته‌ئینان و ب کارئینانا حه‌ق و مافان ، زه‌لام موکه‌لفه ب خودانکرن و پی‌رابو‌نا کاروباریت وئ ژ خارن و فه‌خارن وجه و جلکی ب باشی هەر وه‌کو پی‌غه‌مبه‌ری گوتی: ((وَلَهُنَّ عَلَيْكُمْ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ))^(۱). و حه‌قی وانه ل سه‌ر هه‌وه خارن و جلک ب باشی....، وژن ژی موکه‌لفه ب دابینکرن و پی‌رابو‌نا حه‌قی زه‌لامی ژ وان تشتی دمالفه ژ سه‌ره‌گوه‌ی و چاکرنا مال و زاروکان.... هه‌روه‌کو پی‌غه‌مبه‌ری ﷺ گوتی: ((وَالْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ فِي بَيْتِ زَوْجِهَا وَهِيَ مَسْئُولَةٌ عَنْ رَعِيَّتِهَا))^(۲) وژن ژی شفانه دمالا زه‌لامی خو‌فه و نه‌و به‌رپرسه ژ شفانیا خو.

۱ - رواد مسلم (۱۲۱۸) .

۲ - متفق علیه ، البخاري (۸۹۳) مسلم (۱۷۲۹) .

۴. بهردهوامبونا كاروانى مروفانييى ئانكو ئەف كاروانى باب ئادەم ودايك حاوا پى رابوين ب هەبۆن وزىدەبۇنا دويندەھى كو ئەف كانيا زەلال وشرين ئەف دارا بەرھەم وردنگين وئەف كەلھا دىرين وئەف خىقەتتا بەيز وقائيم بەردەوام بيت لسەر عەردى ھەتا روژا قىامەتى فيجا دى چەوا بەردەوام بيت ب ژن ئينان وشيكرنى چەندا نەخۆشە مروف ببیتە ئەگەرئ ھشك بۇنا فى كانيا ھەنى ئەفە چەندەھان چەرە بەردەوام بۆى چەندا كریتە ژ قەستا مروف فى دارا بەرھەمى ب دەستىت خو بنر بکەت فيجا چ بنرکنا وى ب نەئینانا ژنى وشيكرنى بيت يان ب ئەگەرئ نەھیلانا زارۆكان بيت .

۵. ئەف زەحمەت ونەخۆشيا مروف ب مال وزاروكانقە ببەت ب ھەمى رەنگا مروفى خودان خیرە ھەتا ئەو پارىي نانى ئەوى مروف دكەتە ددەفى ژنكا خودا ئەو ژى ب خیر بو مروفى تیتە نفیسین وئەو دینارا مروف ل مال وزاروکیڭ خو دمەزىخیت ب خیرترە ژ وى ئەوى مروف دگەل ھەزارەكى دكەت.

۶. ھەبۇنا زاروكان ب تايبەتى زاروکیڭ چاك نیشانا خیرییە بو دايك وبابان خو دپشت ساخيا وان ژى دوعا وخیریت وان دگەھنە دايك وبابان.

ناقبرا سی

ژن ژ خوشیت
دونیا یی یه

ناقبرا سي

ژن ژخوشييت د نيايي يه

﴿وَمَنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾^(۱).

و ژ نيشاني مهنی و شيانا وی یه کو وی ههر ژ نفشی هه وه ب خو . گهلی زهلامان . ژن بو هه وه ئافرانندن، دا دلین هه وه ل نک وان رحمت وئاکنجی ببن، ووی فیان و دلوفانی کره د ناقبره را ژنی وزهلامی وی دا، هندي د ئافرانندا وی چهندی دایه نیشان ل سهر شيان و ته وحيدا خودی بو وی ملله تی هه نه یی هزرا خو بکته، و د تشی بگه هیت ((حُبَّ إِلَيَّ مِنْ دُنْيَاكُمْ النِّسَاءُ وَالطِّبُّ وَجُعِلَ قُرَّةُ عَيْنِي فِي الصَّلَاةِ))^(۲)

(ياها تیه شرین کرن ژ دونیا یا هه وه بو من: ژن ئینان و بهین خوشی و خودی نفیژ یا کریه بیبیکا چافی بو من ئانکو که یفا من پی دهیت).

۱ - سورة الروم : الآية ۲۱ .

۲ - رواه النسائي (۳۹۳۹) وصححه الشيخ الالباني .

★ هه قژینی لنگ پیغه مبهری (ﷺ) خوشترین تشتین دونیایی بوو:

پیغه مبهری گه لهك چهژ دهیكا خودان باوهران عایشایی دكر وگه لهك كهیف پی دهات و زوربهی جاران دگهل خو دبره سهفهرا وگه لهك جارا كهیف خوشی و غاردان پیک فه کرینه وگه لهك مه دحین هه قژینیّت خو دكر

ژن: چنكو ئافاكهرا خیزانی یه و جوآن كرنا مالی یه و په رومرده كرنا زاروكایه.

ژن: روناها خانی یه دایكا زاروكایه بهرزكرنا رپژ وقهدری زهلامی یه. بهین خوشی: ژوان تستانه ئه ویت بیهنا مروقی پی دهیت وكهیفا مروقی پی خوش دبیت و مه لا ئیكهت چهژی دكهن .

نقیژ: ژوان تستانه ئه ویت كهیف بو پیغه مبهری چی دكر وكهیفا پیغه مبهری پی دهات،

نقیژ په یوه ندیكه ئیكسهره دناقبهرا عهبدی و خودی تهعالادا، لهوا ئه گهر بیهنا پیغه مبهری تهنگ ببا وخه مگین ووهستیای ببا دابیژته بیلالی بانگ بده، بیهنا مه فرهه كه ب دهنگی بانگی بوچی؟ داکو دگهل خودی تهعالا باخقین كو نقیژه.

★ بلا باش بو مه وحقاکی مهدهنی وبی دینا وخودان دینا دیار بیت كو خودی تهعالا ژيانا دونیایی گه لهك جوان نه خشانديه بو چیكرییت خو وههر گاغا ئیكي ههولدا ژبن یاسایی خودی دهركهفیت هینگی دی خه لهل وخرابی گههیته وی بهری كو بگههیته حقاکی پیکشه بو

نمونه: خودی ژن کریه دایک و خاتینا بهر مالا لهوا ژنی پتر شارهزای
 وخیره دخودانکرن ونان لیان و جلك شیشتن وریقهبرنا مالیدا ههیه
 دی بینی ب شهفی ههمیی دهستی وی یی ب لاندکا زاروکی و یقه
 دههژینت بیکو ههست ب وهستیان و سهرما و خهوی بکهت وب روژی
 ههمیی ئاف دراوستیت وئهو ناراوستیت بهرامبهه کارئ مالی
 و خودانکرن و فیکرنا زاروکا و بریقهبرنا میهقان و جیرانافه.....لی
 زهلام نهشیت نیف دهمزمیری لاندکی بههژینت یان گورا خو بشوت،
 لهوا ئهوی ژن هه بیت دی سهری وی رههت بیت وتهنا دی نقت
 چونکو ئهوی چ خهه نینن بهرامبهه مالی ژنکا وی ملی داناتیه بهه،
 ژخودی دخازین مالیت مه خوشکهت وژیانا مه شادکهت وژنکیت مه
 چاک بکهت.

ناقبرا چواری

ری گرتن ل وان
که سین دبیژن
نهم ژنی نائین

ناقبرا چواری

رې گرتن ل وان که سین دبیرن ئەم ژنی نائین

★ دحه دیسه کیدا هاتیه روژهکی سی کهس هاتنه نک مالیت ژنکیت پیغه مبهری پسارا عبادەتی پیغه مبهری ژوان کر، پشتی وان بو فان هەرسى کهسان به حسی عبادەتی پیغه مبهری کری، لنک وان هەروەکو پیغه مبهری یی کیم عبادەتە ئەفە هزرا وان بوو، گوتن: ئەمى ل کیشه و پیغه مبهری ل کیشه خودی هەمی گوننه هیت وی ییت ژى برین هندی وی کرین و نه کرین .

ئیک ژوان گوت: هندیکه ئەزم دى ب شەفی هەمی هشیاریم بو کرنا عبادەتی وچ جارا نانقم.

یى دی گوت: ئەز دى سالى خرەکی روژیا گرم وچ جارا ناخۆم .

یى سیى گوت: و ئەزدی خو ژ ژنکا دوبرکەم وچ جارا ژنی نا ئینم .

پشتی ئەفە بو پیغه مبهری هاتیه گوتن ، گوت:

دوی ناقبەینى دا پیغه مبهری هاتە نک وان وگوت: ئەرى هوین بوون

ئەوین هەو هود گوتی و هوگوتی؟

ئەز ب خودی کهمه بى شک ئەز ژهه وه هەمیان پتر ژخودی دترسم و

تەقوا وی دکەم، بەلى ئەز روژیا دگرم و دخۆم و نقيژيت شەفی ژى

دکه م و نغم و ژناژی دئینم، هه رکه سی ژ رپکا من دهرکه فیت نه شمن نه.^(۱)

★★ هه رو هسا هه دیسا دهیکا دهردائی [خودی ژوی رازیبت] ل وی دهمی پیغه مبهری که سین موهاجری و ئه نصاری کرینه براییت ئیک ، سه لمان وئبو دهرء [خودی ژ هه دووکا رازیبت] کرنه براییت ئیک. رۆژه کی سه لمان هات دا سه را برایی خو بدهت دیت دهیکا دهردائی بابی سه رو بهره ژلای جلك و جوانی وبسه روبه ری خو فه و خولکی وی یی که تی.

سه لمانی گوتی: ته خیره دهیکا دهردائی؟

گوت: مادی چ بیژمه ته، هندیکه برایی ته بابی دهردائی یه ههش دونیایی ناکهت چ هه وجهی بمن نینه، وی چ هه وجهی بدونیایی نینه ئانکو گوتی مادی بوکی خو جوآن و بسه روبه ره که م، ئه بو دهرء هات بخیر هاتنا سه لمانی کر، ژنکا دهردائی زاد ئینات وداناته بهر سه لمانی، سه لمانی گوتی بخو؟

گوت: ئه س یی برۆژی مه ، گوت ئه ز ته دهمه سویندی تو دی خوی، وئس ناخۆم ههتا کو تو نه خوی، ئینا بابی دهردائی مه جبور بوو وخارن خار و رۆژیا خو شکاند، پاشی سه لمان بو میقانی شهفی ل نک وان، دهمی بوویه شهف بابی دهردائی قیا نفیژیت شهفی بکهت سه لمانی

۱ - متفق علیه ، البخاري (۵۰۶۳) مسلم (۱۴۰۱)

نه هیلا ودگوتی بنقه، هه رجارا بابی ددردائی قیابا رابیت سهلمانی نه د هیلا، هه تا نیقه کا شهقی چووی شنیکا سهلمانی گوتی: ئه ی بابی ددردائی دی رابه دا پیکفه نفیژا بکهین، پاشی سهلمانی گوت: ئه ی بابی ددردائی لهشی ته حهقی لسه رته هه ی و مالاته حهقی لسه رته هه ی رۆژیا بگره و هنده ک جارا بخو و نفیژا بکه و ل نک ژنکا خو بنقه، وهه ر خودان حهقه کی حهقی وی بدهیی .

پاشی هه ردوو دهرکه فتن بو نفیژا سپیدی بابی ددردائی خو نیژیکی پیغه مبهری کر دا بیژتی کانئ سهلمانی چ بسه ری من ئینایه، پیغه مبهری ﷺ گوتی ئه ی بابی ددردائی بی شک لهشی ته حهق یی ل سهرته هه ی ومی هقانی ته حهقی ل سهر ته هه ی و ژنکا ته حهقی لسه رته هه ی، و سه لمان راست دیژت. ^(۱)

***عویمانی کوری مه ظعونی دقیا خو بخه سینت ئینا پیغه مبهری ﷺ نه هیا وی کر و گوت ئه گهر پیغه مبهری ده ستیری دابا مه ئه م دا خو خه سینن لی نه هیا مه کر ژقی چه ندی کر.

به ریخودان بو ژن نینانی:

وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقْسِطُوا فِي الْيَنْبَىٰ فَانكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مَثْنَىٰ وَثُلَاثَ وَرُبْعَ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَلَّا تَعُولُوا ﴿١﴾

((وئەگەر هۆین ترسان دادیی د دەرچهقا وان ئییتیمین کچ دا نهکهن یین ل بن دهستی ههوه، کو هۆین مارا وان وهکی یا ژنن دی نهدهنی، هۆین وان بهیلن وماره نهکهن، ویا ههوه بقیئت ژ ژنن دی هۆین ماره بکهن: دووان یان سی یان یان چاران، ژ خو ئهگەر هۆین ترسان دادیی نهکهن هۆین ب یهکا ب تنی رازی ببن، یان ب ئهوان جارییین د دهست ههوه دا، وئهو شهریعهته یی من بو ههوه دانای د دەرچهقا ئییتیمین کچ دا وئینانا ژنهکی ههتا چاران، یان ژ یهکا ب تنی یان جارییان، نیزیکتره کو هۆین زورییی وتهعدایییی نهکهن)).

خودایی مهزن دقئ ئایهتیدا برهنگهکی جوان و تازه وتهعبیرهکا عهجیبه وهصفی ژنکی کر بو زهلامی ویی زهلامی بو ژنی، ئهف ئایهتا تیر ریمان وینهکی تازه نیشا مهدا کویهوهندیا ژن و میری وهکی پهیهوهندیا روحو و کهلهخی یه، جلك گرنگترین تشته بومروقی ستارهیه و تهمهتی کهلهخی مروقی یه نهگهلهکی دریز ونهگهلهکی کورته ئانکو ژن و میر دووستینی پیکههه وهختی دگهههه ئیک دبنه کهلهخهک و روچهکا بتنی وهههههه ژوان یی دی ب نک خوڤه

دكښت وچ سنور بو نينن، ژن ومير ستارنه بو نيكودوو د نهفس وړوځ وكهله خ وعه يال وناميس و تشتي فهارتي نهوي دناڅه را ههردوواندا.

★ ژن ئينان و شويكرن دبسته نه گهرې ته مام بونا نيشا باوهرې و هاريكاري خوي يه دگهل مروقي :

((إِذَا تَزَوَّجَ الْعَبْدُ فَقَدْ اسْتَكْمَلَ نِصْفَ الدِّينِ فَلْيَتَّقِ اللَّهَ فِي النِّصْفِ الْبَاقِي))^(۱).

(دهمې عهبدې ژن ئينا بې شك نيشا ديني لنگ ته مام بوو فيجا بو

ته مام بوونا نيشا ماي بلا ته قوا خوي بكهت).

((الدُّنْيَا مَتَاعٌ، وَخَيْرُ مَتَاعِ الدُّنْيَا الْمَرْأَةُ الصَّالِحَةُ))^(۲). (دونيا خوشيه كا

بهروه خته وژ خوشترين خوشييت دونياي ژنكا چاكه).

((ثَلَاثَةٌ حَقٌّ عَلَى اللَّهِ عَوْنُهُمْ : الْمَكَاتِبُ الَّذِي يُرِيدُ الْأَدَاءَ ، وَالنَّائِكُ الَّذِي يُرِيدُ

الْعَفَافَ ، وَالْمُجَاهِدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ))^(۳) (سي كه سين ههين حهق ل نك

خوي ههيه هاريكاري وان بكهت: نهو عهبدې خو ژ سهي دي خو

دكريت ب دهين و نهوي ژني دنييت ب ننيه تا هندي خو عهفيف بكهت

وژ دههمه ن پيسي دويربكهت، و نهوي جيهادي دريكا خوي دا دكهت،

ودريواته كا ديدا هاتيه (و نهوي دهيندار دهيني دكهت و ننيه تا وي في

دهيني نه داكهت خوي ته عالا دي هاريكاري وي زي كهت) .

۱ - رواه البيهقي (۵۴۸۶) وحسنه الشيخ الالباني .

۲ - رواه مسلم (۳۶۳۴) .

۳ - رواه الترمذي (۱۶۵۵) وحسنه الشيخ الالباني .

ناقبرا پینجی

کیمکرنا غه ریزا جنسی
بو وی که سی پی
چی بوونا ژنی نه بیت

ناقبرا پينجی

کیمکرنا غه ریزا جنسی بو وی که سی پی چیبوونا ژنی نه بیت.

﴿وَلَيْسَتَعَفِیَ الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ نِكَاحًا حَتَّى يُغْنِيَهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ﴾^(۱).

((وئەوین ژ فه قیری یان ژ بهر هه ره ئه گهره کا دی یا هه بت نه شین ژنی بینن بلا ئەو خو دهمههه پاقژ بکههه وخو ژ هه رامیی بدنهه پاش هه تا خودی ژ قهه نجییا خو وان زهه گیهه بکههه، وئەو بهشین ژنی بینن)).

((يَا مَعْشَرَ الشَّبَابِ مَنِ اسْتَطَاعَ مِنْكُمُ الْبَاءَةَ فَلْيَتَزَوَّجْ ، فَإِنَّهُ أَغْضُ لِلْبَصَرِ وَأَحْصَنُ لِلْفَرْجِ، وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَعَلَيْهِ بِالصَّوْمِ فَإِنَّهُ لَهُ وَجَاءٌ))^(۲).

(ئەه ی گه لی گهه نجا: هه ره که سی ژ هه وه پيچیبوونا ژن ئينانی (پيچیبوونا مالی وشيانا میړنیی - جنسی) هه بت بلا ژنی بخو بینت چونکو ژن ئينان چافان ژ به ریخودانا هه رام دپاریژت و پاراستنه ژ دهمههه پیسی (زنایی) وئەوی پيچیبوونا ژن ئينانی نه بت، ئیمانته ئەو رۆژیا بگرت، (رۆژی دی بیهه پاراستن بو وی رۆژی گرتن پاراستنه ژ دهمههه پیسی وئاگری)

۱ - سورة النور : الآية ۳۳ .

۲ - متفق عليه ، البخاري (۵۰۶۶) مسلم (۱۴۰۰) .

گەلەك ژ زانا دبیژن :

واجبه بۆ وى كەسى پېچىيوونا ژن ئينانى ھەبىت كو ژنى بينىت،
وئەوى بشىتە خو ئەگەر ژن نەئينا وتۆشى فاحىشى و بەرىخودانا
حەرام نەبىت ھىنگى دورستە ژنى نەئىنت.

بۆ وى كەسى ژنى دئىنت :

لازمە شيانىت خودانكرن وبرېقەبرنا مال وزاروك وھەقزينا خو
ھەبىت، و واجبه ل سەر ملېت سەروك ورېبەر ومەزنىت دەولەتان
پالېشتى وھارىكاريا خو بۆ گەنجىت بى ژن دياركەن وھەمى پىتقىت
ژن ئينانى بۆ وان دابىن كەن وفى گەنجى نەھىلنە بى خودان فىجا
پاشى ب حالى خوڤە شەپرزه ببىت، ھەروەسا گەلەكا باشە وپىتقىە بۆ
خودان سەروەت وسامان وزەنگىنا ھارىكاريا گەنجان بکەن ب
خىرخوازی وزەكاتا مالى خو بۆ دابىن كرنا خىزانەكا بەختەوەر
وزاروكەكى چاك.

ناقیرا شه شی

به ریخودانا ژن ومیری بو
ئیک ودوو بهری هه قزینی

ناقبرا شه شی^۶

به ریخودانا ژن ومیری بو ئیک ودوو بهری هه قژینی^۷

پیتقیه ژن ومیر بهری ببنه هه قژینی ئیک باش پسارا ئیکودوو

بکهن وبخو به ریخو بدهنه ئیک ودگهل ئیک باخقن

ئه بو هورهیره [خودی ژێ رازیبیت] گوت: ((جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ أَوْ

قَالَ فَتَى فَقَالَ : إِنِّي تَزَوَّجْتُ امْرَأَةً فَقَالَ: (هَلْ نَظَرْتَ إِلَيْهَا فَإِنَّ فِي عَيْنِ

الْأَنْصَارِ شَيْئًا). قَالَ: قَدْ نَظَرْتُ إِلَيْهَا.))^(۱).

(ئهز لنگ پیغه مبهری بووم زهلامهك هاته نك و به حسی خوكر كو

وی ژنكه كا ئه نصاری یا خاستی، پیغه مبهری ﷺ گوت: ئه ری

ته به ریخودایی، ته دیتی، هندیكه ئه نصاری نه تشته کی دچافیته واندا

هه ی ئانكو پیچه کی دچاف هیرن، گوت: به لی من یا سه حکریی،

وئه گه ری به ریخودانی بو مه دیارکریه ب گوتنا خو - به ریخودانا ژن

ومیرا بو ئیکودوو - ئه و دی بیه ئه گه ری به رده وامیا مانا رحه م

ودلوفانی و هه ژیکرنی دناقبه را هه وه هه ردوواندا) .

و د ریوایه ته کادیدا دبیزت: (ئه گه ر ئیک ژه وه ژنكه ك خاست چ

گونه هه تی دانینه بخو سه حکه تی ئه گه ر به ری هینگی نه دیت بت و چ

ژێ نه زانیبت) .

به ریخودانا ژن و میړی بهری بڼه هه فزینیت ئیک تشته کی باشه و
 بشه ریهت یی حه لاله و پیغه مبهری فهرمان پی کریه چونکی
 به ریخودانا هه فزینا بو ئیکودوو دی بیته پتر نه گهری فیان
 وحه ژیکرنی و پهیدا بوونا چاکی و باشی و نه گهر خودی کره رزقی
 ئیک پتر دی ته و فیکا وان دمت بو خپرو باشی، بهلی بهرو فاژی فی
 چه ندی نه گهر ژن و میړ بهری هه فزینی یی ئیک و دوو نه دیتبن
 پستی ئیکودوو دبین دی ئیک سر ب ئیکودوو هیجهت کهفن و فیان
 وحه ژیکرن دنا فبه راواندا دی لاواز بیت یان هه ما نامینت و دی
 په شیما بن و دبیت بیته نه گهری ژیکفه بوونا وان، یان بی سهر و
 بهری و خرابیا مالی و تیکچوونا په یوه ندیا دنا فبه را واندا و گه له ک
 جارا نه ف رویدانه چی بوویه چ هندهک حیلا پی ل هندهکا بکه یان
 ژبه ر هه نه گهره کا هه بیت گه له ک جارا بیک ل بن په ری زفریه
 چونکو بهری هینگی ژنی میړ نه دیت یه و میړی ژن نه دیت یه و ل
 دمی دگه هه ئیک ناسنی هه ردوو کا ژئیک ناخوت

بو نمونه:

رؤژه کی ل دیوانه کی مرو فه کی دانعه مر به حسی که سه کی کر کو وی
 ژنکا خو نه دیت بوو حه تا بوویه بیک ل بن په ری شنیکا نه و دیت،
 بهلی تشتی بکه نی وعه جیب گوت: زافا چو بن په ری داکو ل شه فا
 زافاتیا خو نه و رؤژا نه فه چه ندها ن ساله ل هیقی بخو خوشی ژی
 ببینت گوت من دیت بهلی نه ز چ دبینم .

زافای ژ بنی پیا کره قیژۍ و بدهنگه کی بلند گوت: وهی بابو خودی
 نهغه چ باجان رهشکه هه وه بو من ئینای من نه قیّت نه ز دی چ لی که م
 لی خوش به ختانه سوپاسی بو خودی پشتی هینگی پیک کرن وتا نوکه
 پیکمه دژین، گه له ک باب و وهلی هه نه ل دهمی کچا خو یان خویشکا
 خو ددنه شوی قه بویل ناکه ن زهلامی وی ببینت و دشه ریه تیدا
 تشته کی جوان وتازه، بهرام به رفی باب دی رابت وینه کی کچی نیشا
 زهلامی دمت ویا ناشکه رایه کو وینه دته تصویریدا ورهنگی مروقی یی
 حه قیقی نه وه کی ئیکه نهغه ژلایه کی و ژلایه کی دی قه بابی هیلا
 زهلامه کی بیانی ته تصویره کی بو کچا وی بگرت به لی ناهیلیت ججیله ک
 کچا وی ببینت و بجه لالی بگه هه نه ئیک .

★ محمدی کورۍ مه سله می نه نصاری [خودی ژۍ رازی بیت] لسه ر بانه کی
 به ریخو ددا بوسه ینا ضه حاکۍ، سه هه لی گوتی: نه ری تو سه حابی
 پیغه مبه ری و لسه ربانا سه ح دکه یه ژنکه کی؟

گوت: من گوھ ل پیغه مبه ری ﷺ بو دگوت: ((نه گهر خاستنا ژنکه کی
 که ته ددی ئیک ژه وه دا چنینه نه گهر بوو خو سه حکه تی))^(۱)

★ به لی زانا ژیک جودا بووینه نه ری زهلامی چه ند حه ق هه یه
 سه حکه ته ژنکی و کیرا له شی وی ببینت؟ زهلام دشیّت سه حکه ته ژنی
 وی جهی ژله شی وی ببینت نه وی دعه ده تیدا دورست وه کی سه ر وچاف

۱ - رواه ابن ماجه (۱۸۶۴) و صححه الشيخ الالباني .

و دهست و پې حهتا زیدتر بو وی ههیه پرچا سهری وستوی وی ژى
ببینت)).

هوشداریهك:

ئيك / نهف عهشق وئهفینیا شهیتانی وژدره و گهلهك ژگهنجیت مه
سهردا برین ژ کچ وکوران ب دیتن و بهریخودان و تهلهفون و ئینترنیت
و دمرکهفتنیت ههرا م بهری ههفژینی ب نهگهري پيشکهفتنی
و چاقلیکرنا کوره یا کافران، ئهري چهوا دی پانزین وئاگر پیک کهن،
ب سانههی نیچیر کهفته ددهفی گورگیدا فیجا تهدفیت نهو گورگ
چهوا بخوت وژکیری دهستی بکهت.

دوو / پیتقیه گهنجی مه چ کوپ یان کچ ب دیمه ن و سهرفه ی کهسهکی
نه خاپیت، گهلهك جارا کهسهکی جوانه بهلی نهوی کچ ههژیدکهت یی
کافره یان ئیشه وی یه، خودی تهعالا دبیژت : ﴿وَإِذَا رَأَيْتَهُمْ

تُعْجِبْكَ أَجْسَامُهُمْ ۖ وَإِنْ يَقُولُوا تَسْمَعُ لِقَوْلِهِمْ ۖ كَأَنَّهُمْ خُشْبٌ مُّسْنَدَةٌ ۚ﴾ (۱)

((وئهگهر تو بهري خو بدیهه فان دورویان سهرو بهري وان دی یی ب
دلی ته بت، وئهگهر نهو باخفن تو دی گو ه دهیه ئاخفتنا وان،
چونکی نهو بو ئاخفتنی درههوانن، وئهو ژ بهر دلین وان یین قالا ژ
باوهریی، و سهرین وان یین قالا ژ زانین و تیگههشتنی و دهکی وان
دهپانه یین بو دیواری هاتینه پالقه دان، نهو دارین چو ژین تیدا نه)).

★ رۆژەکی زهلامهك د بهر پیغه مبهري را بوري، پیغه مبهري ﷺ پسيار ژ ئاماده بوويان کر وگوت : ئهري ئهف زهلامه ل نک هه وه یی چه وایه؟ گوتن: ئهفی هه نی یی وه سایه ئه گهر ژنکه کی بخازیت دی دهنی وئه گهر باخفیت دی گوهداری بو ئیته کرن و شه فاعه تی بکهت شه فاعه تا وی دی ئیته قه بیل کرن.

پاشی پیغه مبهري بیدهنگ بوو.

هه ر ل وی نافه یینی زهلامهك ژ هه ژاریت موسلمانا د بهر وان را بوري، پیغه مبهري گوت: ئهري ئهف زهلامه ل نک هه وه یی چه وایه؟ گوتن: ئهفی هه نی یی وه سایه ئه گهر ژنکه کی بخازیت ناده نی وئه گهر باخفیت گوهداری بو نائیته کرن و شه فاعه تی بکهت شه فاعه تا وی نائیته قه بیل کرن. ئینا پیغه مبهري گوت: ((ئهف مروفی خه لك ب چافه کی کیم سه حدکه نی تژی عه ردی بخیرتره ژ وی مروفی خه لك ب چافه کی مه زن سه حدکه نی))^(۱).

کانی چه وا زه لام ژنه کاباش و عه سلی و خودان عه شیر و بناف و دهنگ و خودان ئه خلاق و سومعه ت بو خو ژیدگریت ههروه سا بو ژنی ژی لازمه زهلامه کی باش و خودان رهوش و توپه و دهست پاک و گوتن شرین بو خو هه لبژیرت و حه قی وی یه شوی ب زهلامی بیده چی و فاسق و دیر دین و بی رهوش و ئه خلاق و... هتد نه کهت.

ناقبرا حەفتی

پشکینین نوژداری
بەری هەقزینی

ناقبرا هه قتی

پشکینین نوژداری بهری هه قزینی

پیغمبر ﷺ دبیریت: ((فَرَّ مِنَ الْمَجْدُومِ فِرَارَكَ مِنَ الْأَسَدِ))^(۱).

(وهسا ژمه جزمی برهقه وهکی تو ژ شیری درهقی . جذام (نه خوشیه که

ئه ندامیت مروقی دگرت وپوچ دکهت).

ودبیرت ﷺ: ((لَا يُورَدَنَّ مُمَرِّضٌ عَلَى مُصِحِّ))^(۲).

(ج حیشرت نه ساخ وئیشهوی نه که نه دناف ییت ساخ و ساخله مئا).

د هه دیسه کادیدا دبیریت: (لَا ضَرَرَ وَلَا ضِرَارًا)^(۳).

(نه زیانی ل خو بکه و نه گه هینه که سه کی) .

جهی داخی یه بهری نوکه گه لهک خه لکی مه هه بوون بی باربوون

ژقی سوچه تی یان بیخه می و سستاهی دقان پشکیناندا (فحص)

دکرن، وژن و میرا ئه ف جوړی پشکینه پشت گو هه هافیت بوو،

رهقینا ژقی پشکین دئ بیه نه خو شی و زهرمر و زیان بو زارو کین مه

ل پاشه روژی .

پشکینا نوژداری: واجبه کی دینی یه لازمه کوړ و کچ بهری هه قزینی

قی بکه ن کا ئه ف جوړین نه خو شی ئه وین ب زهرمر لنک وان هه نه

۱ - رواه أحمد (۹۷۲۲) وصححه الشيخ الالباني .

۲ - متفق عليه ، البخاري (۵۷۷۱) مسلم (۲۲۲۱) .

۳ - رواه ابن ماجه (۲۳۴۰) وصححه الشيخ الالباني .

يان نه، پيغه مېهر ﷺ د بېژيت: (ئيمان و باومريا ئيك ژه وه ته مام نابت هه تا هه ژ وى تشتى بكهت بو براىي خو ئه وى ئه وه هه ژى دكهت بو نه فسا خو) ^(۱) بخارى و مسلم هه دگو هيزن.

دكتور (وجيه زين العابدين) دريسا لاخودا ئه وانا بنافى (الاسلام التربية الجنسية) د بېژت: ئه ف هه ديسا پيغه مېهر ﷺ د بېژت: (لا ضرر ولا ضرار) ئه س وه سا تيدگه هم كو ناحيبت ژن زهره رى ل خو بكهت يان بگه هينته زهلامى خو وژن ومير پيگه بچنه نه خوشخانى بو ئه نجامدانا پشكنينا بهرى هه فزىنيى وئه فه واجبه كى دينيه لسهر مالىن هه ردووان هه روه سا زهلام زى قى پشكنينى و گه له كين دى بكهت كانى توشى چ جوړين نه خوشيىن فه گر نه بوويه يان كانى ژلايى زاروك بوونى فه (زهلامه يان نه) يان كانى ئه ف زهلامه يى دورسته يان يى دينه... هتد، ئه ف جوړه فه حسه دى بته هاريكار بو نه مان و بن بركرنا هه رجوړه نه خوشييه كى بهرى هه فزىنيى يان چاره سه ركرنا قى نه خوشيى ب ريكيى زانستى وساخله مى.

تافيكرن تيته ئه نجامدان بهرى هه فزىنيى وفان جوړه تافيكرنا ب خوڤه دگر يدهت:-

۱ - جوړى خوينى ناي كيش جوړه (AB-B-A-O) + يان- نه ناي ا پوسه تيفه (+) يان نيگه تفه (-).

۱ - متفق عليه ، البخاري (۱۳) مسلم (۴۵) .

۲ - تاقیکرنا گشتی یا خوینی کانی رژا خوینی چهنده.

۳ - تاقیکرنا فافارتنا خوینی بو دیتنا بهروخت یا هندهک نهخویشین جینی (دکروموسومادا) وهک نهخوشیا تالاسیمیا.

۴ - تاقیکرنا فایروسا وهک ئیشا A1,DS ئیدز وههودانا میلاکا رهش جوړی بی وسی.

★ ئهف جوړه تاقیکرنه ئهگهر پیگیری پی بیته کرن زور مضای دگهینه ههفرینا ل وی دهمی ول دهمی ئایندهی ئهفجا زورا گرنگه ههفرین وان خالا دگهل شیرهتین نوژداری تایبهتمهاند جیبهجی بکهن تاکو دویری ههمی نهخویشان بن وخیزان ساخ وساخلهم بیت.

★ وئهگهر ئهف جوړه تیشکه بو ژن وزهلامی ب خرابی دهرکته هینگی ئهف ههردوو ژن ومیره نابنه ههفرینیت ئیک بهلی خوش بهختانه ئهف جوړه حالهته گهلهکی کیمه، وئهگهر ئهف ههفرینه گههشتنه ئیک دبیت زیان ل نک زاروکین وان پهیدا بن تایبهتی هندی ویقهتر بچت یان بو زاروکی دووی وسیی وچاری...هتد، بهلی ئهف حالهته ل جیهانی ۱۰٪ یه ونوکه نوژدار دشین خوینا زاروکی پشتی زاروک دبیت بگوهورن (مهخسهدا مه ب فی بابتهی ئهم پتر پیتهی بدهینه ساخلهمیا ههفرین وزاروک وخیزانی نهکو وان پاژفه لی بدن ژ ههفرینی).

ناقیرا هه شتی

شیره تا دهیکې بو کچی بهری
بیکنی بی

ناقبرا هه شتی

شیره تا دهیکی بو کچی بهری بیکی نیی:

گه له کا پیتقیه دایکا شیرت و ئاموزگاریان نیشا کچا خو بدت و بیژیتی کچا من دهمی ئەز ل نک بابی ته ژيانا مه یا هوسا بو ویا ب فی رهنگی بو گه له ک جارا بابی ته ب نه حه قی ئەز قوتامه وب دژواری ئەز ئیشاندیمه لی چ جارا من خو ژێ سل نه دکر و به حسی وی بو که سه کی نه دکر، کچا من نه وه بیت هه ر گاڤا به ره ک و گو متلکه ک لی هه نگفتن تو رابی و دونیایی خراب که ی وچد چرا نه هیلی، کچا من ته ئیمتنه ت ریژی ل زهلام و خه سی و خه زیر و دایک و بابین خو بگری و بلا نافیی مه هه می دهمان دناف خه لک و عاله میدا بهرز و بلند بیت.

ههروه سا باب ژێ نیشا کورێ خو بدت و بیژتی کورێ من کانێ ته چهوا دقیت خه لک ریژی ل خویشکا ته بگرن دهمی ئەو دمالا خه لکیدا هوسا تو ژێ قه درێ کچا خه لکی بگه ره وهشیار بی که یفا خه لکی بمه نه ئینه و مه نه که به نیشتی ده قی خه لکی وهه تکا مه نه به.

پیتقیه ل سه ر دهیکا ئەو بزانی و کچیت خو چاڤ قه کری بکه ن ده رحه قی زهلامیت وان دا ئانکو ده یک نیشا کچی بدت وتی بگه هینت کانێ زهلامی چ حه ق و ماف ل سه ر وی هه نه، ههروه سا واجبه ل سه ر

دهیکې بهری کچا وی بیته فهگوهاستن وژمال بیته برن، نهو بیرا وی
ل فان مافا بیت، نهفه ریځ وسونه تیټ ژنکیت پیشیټ نومه تی نه،
بو نمونه: دهمی عه مرئ کورئ حه جهری مه لکئ کینده بو خو دهیکا
نیاسی کچا عه وفی شه یبانی خاستی، فیجا دهمی فهگوهاستنا وی
نیزیک بووی دهیکا وی کچا خو هیلا بتنی ودگهل وی ئاخفت وشیرت
لی کر و بناخیت ژيانا ب راست و خوش بو وی دیار کر و نهو تشتی
واجب ل سهر وی دیار کر

ودهیکې گوته کچی: نهی کچکا من نه گهر شیرت هاتبا هیلان بو نیکی
ژبه ر کو هندهک رهوشت و نه خلاق یی ل نک هه ی نه ز دا بو ته هیلم،
به لی شیرت بیرئینانه بو مروفی غافل و هاش خو نه، وهاریکاریه بو
مروفی ب ناقل و تیگه هشتی، و نه گهر ژنهک هه با منهت ب زهلامی نه با
ژبه ر هندئ کو دهیک و بابیت وی دزهنگین، و دهیک و بابیت وی زیده
موحتاجی وینه، تو دا ژهه می ژنکا بیمنهت تربی ژ زهلامی، ئانکو
دهیک و بابیت ته زهنگین و موحتاجی ته نه، به لی ژن یا بو زهلامی
هاتیه چی کرن وزهلام یی بو ژنی هاتیه چی کرن و دورست کرن،

نه ی کچکا من: هنديکه توی دهرکه تی ژ وان رهخ و دور وجهوی تو
تیدا، و نهو هیلینا نهوا تو تیدا ب سهر پییا که تی و مهزن بووی ته هیلا
ل پشت خو، تو دی چیه کونجه کی ته نه نیاسیه و تو چ ژئ نرانی، و تو
دی چیه نک هه فاله کی لی که هی نه بوویه، فیجا نهفه هه فاله یی بوویه
سهرپهرشت و مهلك ل سهر ته، فیجا تو بو فی هه فاله ببه جاری نهو

دی بۆ ته بیته عه‌به‌ده‌کۆ نێزیک، ده‌ه سیفه‌ت و خاسله‌تا بۆ وی
بپاریزه ، ئەف زه‌لامه‌ دی بۆ ته بیته‌ مفایه‌ک و فایده‌کۆ پاراستی
وه‌لگرتی تۆ مفای ژێ ببینی ل ده‌مۆ هه‌وجه‌یی:

ئێک/ خۆ بۆ وی بچه‌مینی ب قه‌ناعه‌ت، تۆ یا رازی بی ب رزقۆ خۆ
نه‌وه‌بت هه‌رجار پتپتۆ بکه‌ی و خۆ نه‌رازی که‌ی.
دوو/ تازه‌ گوهدانۆ و گوهداریا وی بکه‌.

سی و چار/ چاقی‌ت ته‌ ل جه‌ۆ چاف و دفنا وی هه‌بیت ، ئانکو ئەو
جه‌یت ئەو به‌ینا وان سه‌ح دکه‌ت چافۆ ته‌ لی بیتن.
چه‌وا ؟ بلا چ جارا زه‌لامی‌ته‌ وه‌لۆ نه‌ئی‌ت چافۆ وی بکه‌فیه‌ سه‌ر
تشته‌کۆ کری‌ت و تشته‌کۆ کری‌ت ژته‌ ببینت، وچ بی‌هنا ژته‌ نه‌بینت ئەو
نه‌بن یی‌ت ژه‌همیان خو‌شتر،

پینچ وشه‌ش/ ته‌ چاف ل ده‌مۆ نفستن و خارنا وی هه‌بیتن، نه‌هیلۆ
خه‌وا وی ژۆ بجیت و خارنا وی گێرو نه‌کی، چونکو ئەگه‌ر برس که‌ته‌
دیقی‌ک و سه‌ر ئێک ب فۆ چه‌ندۆ ئەف زه‌لامۆ هه‌نۆ دی ئاره‌یتن،
وئه‌گه‌ر ته‌ خه‌وا وی تی‌ک بر وتی‌ک شیلا وته‌ نه‌هیلۆ بۆ خۆ بنقت
وده‌مۆ خه‌وا وی بت ئەفه‌ دی بته‌ جه‌ۆ هه‌ندۆ ژته‌ تۆره‌ ببیت.

حه‌فت وه‌ه‌شت/ چافۆ ته‌ ل مالۆ وی بت و بپاریزه‌، وچافۆ ته‌ ل مرو‌ف
وزاروکۆیت وی بتن، ئەگه‌ر مه‌خسه‌د ب مالی بت ئەف ماله‌ باش بی‌ته‌
ته‌قدیر کرن و فه‌برین وتۆ بزانی کانۆ چ چۆ وچ هات و حسیب یا

دیار ومه علوم بیتن، ویا دجهی خوډا بیت، وبؤ زاروکا یا باش نهفهیه
جوان ب ریښه ببی.

نه هی وده هی / بئ نه مریا وی دچ تشتادا نه که ی (نهفه بهری ئیسلامی
ونوکه هر تشته کی زهلامی یان کهسه کی گوت بئ نه مریا خودی تیدا
بیت وهکی گونه ه و خرابی هینگی تو گوهداریی بو ناکه ی) وچ سریت
وی ناشکرا نه که ی، چونکو نه گهر ته بئ نه مریا وی کر تو دی غولغولی
ئیخیه سینگی وی ودی دلئ وی ژخو هیلی، ونه گهر تو سرا وی ناشکرا
بکه ی هینگی تو ژغه درا فی زهلامی پشت راست وئیمن نابی، نه دیره
دهمه ک بیتن نهو تشته کی دگهل ته دا بکه ت، پشتی هینگی هشیار بی
نه گهر زهلامی ته یی ب خهم وتوره بیتن تو ل بهر سینگی وی خو
بکه یف بیخی، وهشیاری فی چهندي ژی بی نه گهر زهلامی ته یی ب
که یف بتن فیجال بهر سینگی وی خو تیک ببه ی وخو توره بکه ی.

﴿رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا ذُرِّيَّتَنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ
إِمَامًا﴾^(۱).

((وئهن یین دوعایان ژ خودی دکه ن ودبیژن: خودایی مه تو ژ ژن
ودوونده یین مه وی بدده مه یا چافین مه پی روهن ببن، وهه دارا مه
پی بیت ودلی مه پی خوش ببت، و د کرنا خیری دا تو مه بکه جهی
چافلیکرنی))

ناقبرا نه هی

شهف شرینا
هه قزینی

ناقبرا نه هی

شهف شرینا هه قزینی

★ ئه‌ری زافا دی چ بیژت نه‌گهر بیک ئیناته دژورفه ل شه‌فا ئیک؟
 پیغه‌مبه‌ری ﷺ گوت: نه‌گهر ئیک ژه‌ه‌وه بو خو ژنکه‌ک فه‌گوه‌است یان
 خادمه‌ک یان ده‌واره‌ک کری بلا ده‌ستی خو دانیته سهر پرچه‌ما وی
 وناق‌ی خودی بینت (بِسْمِ اللَّهِ) و دوعاییت به‌ره‌که‌تی بو بکه‌ت و بیژت
 ((اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَهَا وَخَيْرَ مَا جَبَلْتَهَا عَلَيْهِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا وَمِنْ
 شَرِّ مَا جَبَلْتَهَا عَلَيْهِ))^(۱).

(ئه‌ی خودا ئه‌ز داخازا خیروباشی وئه‌خلاق‌ی تازه و خشکوی فی ژنی
 ژته دکه‌م و تو من دویره‌کی ژ خرابی و زهره‌ر وزیان و ئه‌خلاق‌ی وی
 یی نه‌باش).

★ نفیژا هه‌قزینی به‌ری نفینی: زه‌لامه‌ک هاته نک عبداللاهی کور‌ی
 مه‌سعودی [خودی ژ‌ی رازیبت] دگوتنه وی زه‌لامی باب‌ی حازمی، گوت
 من کچه‌کا بجیک بو خو ئینایه وئه‌ز دترسم خو لنک من نه‌گریت
 وکه‌ربا ژ من ڕاکه‌ت؟

عبداللاهی [خودی ژ‌ی رازیبت] گوت‌ی: که‌هیاتی ژ خودی یه، و ل به‌ر
 ره‌شکرن ژ شه‌یتانیه، و شه‌یتانی دق‌یت تشت‌ی خودی حه‌لال کری ل به‌ر
 ته‌ حه‌رام وره‌ش که‌ت، فی‌ج‌ا نه‌گهر هاته نک ته ئه‌مری وی بکه ئه‌و

۱ - رواد ابن ماجه (۲۲۵۲) وحسنه الشيخ الالباني .

دوو ړکاهه تیت نفیژی لپشت ته بکهت بجه ماعهت وپاشی فی دوعایې بکه: ((اللَّهُمَّ بَارِكْ لِي فِي أَهْلِي، وَبَارِكْ لَهُمْ فِيَّ، اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي مِنْهُمْ وَارْزُقْهُمْ مِنِّي، اللَّهُمَّ اجْمَعْ بَيْنَنَا مَا جَمَعْتَ إِلَى خَيْرٍ، وَفَرِّقْ بَيْنَنَا إِذَا فَرَّقْتَ إِلَى خَيْرٍ))^(۱).

ئەف نفیژه دهیته کرن ودهکی ههر نفیژه کی بۆ نمونه : زهلام دی بته ئیمام ل پیشی و ژن دی بیه مهئموم ل ریژا دووی ئانکو دی دوو ړیزبن نهکو ژن بجیه برهخ زهلامی فه، پاشی دی نفیژا خوکهن بدهنگه کی بلند ودهکی نفیژا سپیډی وپشتی ب دوماهیك تیت بلا ئەفی دوعا مه ل سهری نفیسی بخو بکهت کو خودی بهرهکه تی بیخته د خیزانا ویدا وبهرهکه تی بیخته وی بۆ خیزانا وی، وکوم بوونا وان لسهر خیری بت و ژیکفه بوونا وان لسهر خیری بت وهروهسا سونهته ژنك زی فی دوعایې بیژیت.

دوعا چوونا نفینا ژنی:

یافه ره هه می دهما فی دوعایې بوخو بکهن و بیژن ((بِسْمِ اللَّهِ اللَّهُمَّ جَنِّبِ الشَّيْطَانَ وَجَبِّ الشَّيْطَانَ مَا رَزَقْتَنَا - ثُمَّ رَزُقْ أَوْ قُضِيَ بَيْنَهُمَا وَلَدَ لَمْ يَضُرَّهُ الشَّيْطَانُ))^(۲).

۱ - رواه الطبراني (۸۹۹۳) وصححه الشيخ الالباني .

۲ - متفق عليه ، البخاري (۱۴۱) مسلم (۳۵۲۳) .

(ب نافی خودی یا خودی تو من ژشهیتانی دیربکه‌ی وشهیتانی ژوی
 رزقی ته دایه مه دیربکه‌ی)

پیغمبر ﷺ دبیزیت: ئەگەر خودی حەسکر کو د وی شهفیدا
 زاروکه‌ک داوان، شهیتان نه‌شیت چ نه‌خوشیان بگه‌هینتی.

پسیار ل فیڤری: ئەری بوچی دی زاروک ژ شهیتانی ئیتە پاراستن؟
 به‌رسف/ دەمی ئەف ژن ومیره کاری شهفی دکهن بیرا خو ل خودی
 ته‌عالا دئینن ودوعا ژ وی دخازن کو فی کاری بو وان بخیر بنقیست
 وزاروکی په‌یدا دبیت ژ ریکیت خرابیت شهیتانی وسیربه‌ندان بیته
 پاراستن، هه‌روه‌سا ل دەمی چاندنی نافی خودی ئینا ول دەمی شین
 بوونی خودی ته‌عالا پاراست، چەندا مه‌زنه زاروکی مروفی یی
 پاراستی بت ب چاڤدیریا خودی ته‌عالا.

گه‌لی برا: خودی ته‌عالا به‌حسی هه‌ڤزینی و توفی زاروک بوئی کریه
 ب راما نا شینکاتی، ئانکو دبیزته مه‌ ئەگەر هه‌وه بقیست بیستان و باغ
 و دهرامه‌ت و فیقی و شینکاتیا هه‌وه یا باش بیت و بمفا بیت ول پاشه
 روژی هوین ب وی بیستانی سه‌رفه‌رازبن هه‌وه ئیمانه‌ت هوین باش
 چافی خو بدەنی و پیتەکی مه‌زن ژئ بخون داکو هوین په‌شیمان نه‌بن
 دپاشه روژیدا، ژلایه‌کی دیت نیشا مه‌ دده‌ت ک وجهی شینبوونا زاروکا

کوشا ژنکی یه کو ب وئ ریکی بتنی زاروک چیدبن ﴿نِسَاؤُكُمْ حَرْثٌ لَّكُمْ فَأَتُوا حَرْثَكُمْ أَنَّى شِئْتُمْ﴾^(۱).

((ژنن هه وه جهی چاندنی نه بو هه وه، ب ئانه هیا خودی دوونده ژئ شین دبت، فیجا هوین ژ جهی چاندنی وچاوا هه وه بقییت وهرنی)).
 * فهره لسه ر میړی موسلمان نه و ئنیه تا خو پافژ بکهت بقی ژنکی و چوونا وی بو نفینی بو خو بخیر حسیب بکهت، کو نهف ژنه وی ژپیساتیا زناپی و فاحیشی و بهریخودانا حهرام پیاریزت .

★ پونکرنا بابته پی چوونا زهلامی بو نفینا ژنی ل شهفا نیکی :

۱. کرنا دوعا وزکری نفین و کرنا دوو رکعه تییت نفیژی .
۲. تشته کی خوش وشرین وهکی به قلاوه یان شیر یان فیقیه ک پیکفه بخون.
۳. چهند سوحبه ته کا دگهل ئیکدا بکهن وپیکفه بگرنژن بقی پهنگی دی بیهنا وان فرهه بیت وهیدی هیدی شهرم دنافهه را ههردوواندا کیم بیت.
۴. زافا وهکی ههر جار جلکیت خو هیدی هیدی دی ژبه رخوکهت و بیک ژی جلکیت خو ژبه رخو کهت یان ههر ئیک دی ییت نیکی ژبه رکته.

۱ - سورة البقرة : الآية ۲۲۳ .

هوشدارۍ: پیتقیه قهله ق وشهرم وترس خو ل دلی هه فزینادا نه دت،
وئهو پشت راست بن کو چ تشتیت ب ترس ونه خو ش پروینادهن، وئهو
بزانن بهری وان گهله کیت بووینه بیک وزاڤا ب دله کی کهیف وخو ش،
پیتقیه بیک وزاڤا گو هی خو نه دهنه چ که سین نه زان وبی فام ئه ویت
سوحبه تیت کولانکینی بو وان دبیزن بی علم وزانین. هوشدارۍ:
پیتقیه ل سهر بیک وزاڤا هه می گاڤا له شی وان یی پاقر بیت وبیهنیت
خو ش بکار بین بو ئیکودوو ، هشیار بن چ جارا بلا بیهنیت نه خو ش
وهکی خو هی وپیڤازی وجگاری..... ژ وان نه ئیت بتایبه تی ل ده می
کاری جنسی.

هوشدارۍ: پیتقیه زافا ل ده ستپیکۍ وهکی مروقی عاممی ونه زان
نه چیه نشینا ژنی ئانکو وهکی گورگه کی برسی وهار بهردهیه دناڤ
په زیدا! گهله ک جارا هنده ک زهلام هه نه بریکه کا کریت و دژوار دچنه
نشینا ژنکا خو حه تا دبته ئه گهری نه زیفا خوینی بو ژنی وههروه سا
که ربیت ژنکی ژ زهلامی فه بین، چونکو ئه فه نیزیکی ۲۰ تا ۳۰ ساله
خو ونامیسا خو یا پاراستی فیجا گهله ک یا بزهمه ته ژنیشکه کی فه
خو بده ست زهلامه کی فه بهر دت وشه رما خو ژده ست بده ت بو ماوی
۵ تا ۱۰ ده قیقا ژ نیاسینا زهلامی بیانی شنیکا بوویه هه فزین دگه ل
ویدا سبحان الله چهندا جوانه ژن جلکی شهرمی بکه ته
به رخو ههروه سا ژنی ژی شه هوه تا هه ی وهه می گاڤا دلی وی

ناچته نقینى یان بیژین ژنى دهم پیدقیت هتا خو ئاماده بکەت بو کارى جنسى .

۵. پیتقیه کانى چهوا کوترکا مى چافى خو دنقینت وکوفیکا خو دههژینت وکوريا خو دلەرزینت بو کوترکا نیر ئەها هەردوو هەقژین بو ئیک وەبکەن ودلى ئیک خوش بکەن وئیک یی دیتەر بالکیشى خو بکەت، هەردوو روینه سەر نقینهکا نافنجی نه گەلەکا ستیر ونهیا تەنک، زافا دى دەستیت خو کەتە لەشى ژنکى و دى ماجیکەت و لەشى خو دگەهینتە لەشى وى هتا بیک ژى خو بەرههف دکەت بو نقینى وئافا شەهووتا ژنى تیت کۆ ئافەکا نيسەکە دبیتە هاریکار بو زەلامى ب کارى خو رابیت.

۶. پشتى ژنى خو دريژکریه سەر دوشەکى وزەلام ژى یی برەخقەیه وتیر سوحبەت وکەنى وماچ و دەستپۆەردانا ئیک کرى، یاباشە ژن خو دريژکەتە سەر پشتى وەر دوو پیت خو بگەهینتە زکى خو وەکى - دایکى دەمى زاروکى خو حەفازە دکەت - وزافا ل سەر چوکیت خو خو راگریت دناقبەرا هەردوو پیت بیکیدا و بەدەستى چەپى عەورەتى خو دانیتە سەر عەورەتى وى پشتى هەردوو لیقکیت لەشى بیکى بو زافای دیار بین و هیدى هیدى لەشى خو پشتى رەق بوى فیرا بینت و ببەت وپاشى دانیتە سەر عەورەتى ژنکى و هیدى هیدى ب قووەت ببیتە خواری هتا هەمى دلەشى ویدا بەرزە دبیت ب قى رەنگى دى بیک ژکچینیى کەفیت وپەردا وى کون بیت وئەفە بسانەهى ترین

ریکه بو فی سوحبه تی^(۱) جهین ههستیار ژلای جنسی فه د له شی ژنی دا:

(۱) نهو پارچه یین له شی ژنی نهوین ژ هه میان زویتر و پتر دهینه نازراندن ((ناراندن)) ژ لای سیکی فه ، نه فه نه:

تیتک، لیقین نه نامی پهرینی ((نه خازه لیقین بجویک))، لیف، نه زمان، گهردهن ((ستو))، خه پخه پکین گوهان، رهخ و دورین نافکی، روی ژ نافدا یی رانان، بشکوژین مه مکان.

ههر ژنهک یا جودایه ژ ئیکا دی ژ لای نهو نه نامی له شی فه یین ژ هه میان زویتر و پتر وی د نازرینن، لهوما نهو زنجیرا من ل سه ری رانیخستی ب گه لهک رهنگان دهیته گهورین.

هندهک ژن ب ماچیکرن و میژتنا لیقان ب تنی دهینه نازراندن، هندهکین دی ب دهستکرن مه مکان، یان لیفکرنا گوهان، یان په رخاندا تیتکی ناگری سیکی به ردبیه وان.

هندهک ژن زی پتر چه ز ژ پست پستی و بهیستنا هندهک گوتن و په یقان و دهستکرنه کا نازک و نه رم ل هندهک جهان دکهن به ری پهرینی.

ههر چاوا بیت دقیت می ی شه هرزا بیت و بزانیته نهو چ پارچه یه ژ له شی هه فزینا وی پتر ژ هه میان وی د نازرینیت داکو بکه ته چه کهک د له پین خو دا و ب کار بینیت ل ده می پیدفی!!!.

= بو زانین ژن نه وهک زهلامی یه و نازراندن وی ژ لای سیکی فه درهنگتر دیار دبیت.

زهلام ل پرانیا جاران یی گهرمه و دبیت چهزا کریارا سیکیسی ل سهر زال ببیت و ئەندامی وی یی سیکیسی رهق ببیت ب ریکا گرپژینا ژنهکی بۆ وی، یان ب دیتنا سینگی وی یی نیف فهگری، یان ب بینانا باقین پیین وی یین حولی. ل فان دهمان زهلام خو دبینیت یی بهرههف بۆ کریارا سیکیسی و دشیت وی کریاری دهست پی بکهت و ب دووماهی بینیت د ماوهیی ب تنی دوو خولهکان دا ((دقیقه))!!!.

بهلی ژن یا پیدفی دهمهکی درپژتره داکو بهرههفیا وی بۆ پهپینی دهست پی بکهت و ناشکرا ببیت.

ئها ئەفه ئیک ژ وان تشتانه کو هندهک زهلام نزانن، یان ههکه بزائن ژ ی گوهر نادهنی و پویته پی ناکهن ژ بهر ههژاریا وان د ههبوونا رهوشهنبیرییهکا سیکیسی یا راست و درست دا.

لهوا ژی دبیت ئەو زهلام ژ کاری خو یی رپژانه ب زفریت ((نهخاسم ل گوندان)) و ب وان بیهن و ههلین دل رهش و بی مهپیز فه ئیکسهر شهلی خو ب ئیخیت و دارهسییته ژنا خو بی ههر دهستییکهک یان یاریکهک و گهلهک جاران ئەو زهلام کریارا سیکیسی دگهل ههفژینا خو ب دووماهی دئینیت هیشتا وی شهفهنگا ((سیتافکا)) چهز و فیانین سیکیسی نه بینای!!! ههلبهت رویدانین ژ فی رهنگی ههکه بوونه تیتال د ژینا ژن و میراندای ژنی تووشی ساربوونا سیکیسی کهن ((پاشی دئ ل سهر ساربوونا سیکیسی ل ژنان ناخقم)) و ئەو ژن دئ خو بینیت نه پتر ژ ((جاریهکی)) د مالا میری دا کو گهلهک جوداهی دناشهرا وی و خزمهتکارهکی دا نهبن و ژ وان خزمهتین بۆ مالخوی مالی دکهت پیشکیش کرنا خوشی و لهزهتین سیکیسی نه((کو ب دیتنا من)) دهیته

۷. حەتا ئاڤا ژنکى بىتن (ئافەکا نىسەکە تىتن بۇ ھاریکاریا نقىنى)
پاشى دى عەورەتى خۆ کەتە دەورەتى ژنکىدا ل جەى بچىک بوونى.
ھوشدارى: عەورەتى خۆ نەکەيە د جەى پىساتیا ژنکىدا چونکو
حەرامە وژ گوننەھىت مەزن.....
۸. لازمە کانى تۆ چەند خوشيى ژ ژنى دبىنى تۆ دەلىقى بدەيە ژنکى
ژى کو ئەو ژى خوشيى ژتە ببىنت.
۹. ھشيارى دوعا چوونا نقىنى ژبىرنەکە ھەر گافەکا تۆ دچيە نقىنا
ژنکا خۆ.

ھەژمارتن نىزىكى وى خزمەتا ژنەکا لەشفرۆش بۇ ھەرکەسەكى خودان پارە
يان کەتخۆدا((خودان دەستەھلات)) بکەت!!!.

ئەز وەك ماموستا ونۆژدارەك ھندەك گازندە ژ لايى ھەژمارەکا ژنان ڤە گوھ
لى بووينە دەربارەى ڤەفتارا شاش و لەنگ و دل ڤەشا ھەڤژينىن وان دگەل وان
دکەن دناڤ نقىنان دا و ھندى شيایم من ڤىکا راست بۇ ديار کريە.

= لى گوتنا من ب تنى بۇ چەند کەسەکىن نىزىكى من بوويه، نەك بۇ
تەخەيەکا بەرفرەھ يا مروڤان وەك ڤى گافى.

کورت و کرمانج...بى شەھرەزايى و ھەدارى ژن ب ئاوايەك درست ناھيتە
ئازراندن و بەرھەڤ نابيت بۇ کريارا سيکسى .

و ھەکە بى بەرھەڤبوون زەلامى کريارا سيکسى دگەل ژنى کر، ئەو کريار ب
دلى وى نابيت و چ جوداھيىن بەرچاڤ نابن دگەل ڤەرينا ب خورتى
(اغتصاب)ى، يان کرينا خۆشيا سيکسى ئەوا دوير ژ دلىنى!!!

۱۰. چوونا نك ژنكی ژپیرفه یان ژی یا روینشتی یان لسهر تهنشتی یان لسهر پشتی یا ژ پشتیفه دورسته، بهلی بمهرجهکی کو عهورهتی خو بکهته دعهورهتی ژنکی دا کو جهی بوونا بجیکی یه.

۱۱. نهگهر مروقی فیا جارهکا دی بجیته نك ژنكا خو پشتی جارا ئیکی یان چو نك ههفرینهكا خو یادی نهگهر ههبيت، سونهته سهری خو بشوت یان ژی دهنشقیژا خو بشوت وهکی دهنشقیهدانا نفیژی، پاشی بجیته نفینا ژنی، نهفه دی بیته پاقریهك بو لهشی، ههروهسا دی بته جوره هیزو قوهتهك بو عهورهتی زهلامی، نهگهر سهری خو نهشیشته ودهسنشقیژ ژی نهشیشته یا فهره عهورهتی خو بشوت، پاشی جارا دووی بجیته نفینا ژنكا خو.

۱۲. نهگهر ته کارئ جنسی (جماع) دگهل ژنکی کر ب رهنهکی سهرکهفتی و پهردا تهنك نهوا دناف کوشا ژنکی دا پیچ بوو (ازاله البکاره) پهردا کچینی ((Hymen))^(۱) و خوین ژ کوشا ژنکی

(۱) پهردهكا تهنكه نهندامی پهړینی ل كچان د نخيځيت ((ل دويف زانينا من نهف پهرديه ل هندك گيانهوهړین می ژی ههيه)).

رهنك و سیم و ستویراتیا فی پهردی د جودانه ژ كچهکی بو ئیكا دی. ل پړانیا جاران پهرده دهیته پهړتاندن ل ئیكهه پهړین ((من گوت پهړتاندن نهكو كونكرن (وهك ههمی خهلكی مه دبیزیت)، چنكو پهردهیا ههر كچهکی ب خو یا كونه ههروهك ل خوارئ دی بو ههوه دیار بیت)).

ل فیړی دی چهند پی زانینان دهربارهی فی پهردهی بو ههوه خویا كهه:

★ پړېژه په کا گه له ک کیږم ژ کچان ژ دایک دبن بې پهرده!!!.

★ کیږم جارن ژى نهو پهرده د پهرتیت ژ نه نجامې رویدانه کا وهک: کهفتنا
نافلنگان ل سهر نامیره کى تیر، سوار بوونا دهواری ب توندی، هاژوتنا پایسکلی،
خو دسهر تشته کى بلند را هافیتن، یاریږن وهک جومناستیکى، دستپهر کرن ب
نامیره کى کو بهیت ب ژوور نیخستن دناډ نه ندامى کچى یى سیکسى را.

★ هنده ک جارن ژى نهو پهرده ژیک دهیته دهر وهک لاستیکى و ناهیته
پهرتاندن ب پهرینى ((دبیت نهو پهرده ب مینیت ساخ و درست هه تا ژنى
نیکه م بجویک دبیت!!

من باوهره ل فییره ژى هنده ک حاله تین بې بهختی ل هنده ک بویکان پړو
داینه. نهو بویک ژ پشت پهری هاتیه زفراندن بو مالا خودانى وهک ههر
نامیره کى ژهنگى یان زه غل، یان هاتیه کوشتن ب نافی شویشتنا شهره فی... هتد
، ونهو بخو نهف کچه یا پاقره وبى گوننه هه ژفان جوهره خه له تی وگوننه هان.
وسوپاسی ژبو خودى نوکه نوژدار دشین ب پشکینا ب سملینن کانى نهف بیکه
کچه یان ژنه.

★ کونه کا بجویک د پهردى هه یه ژبو دهرکهفتنا خوینا بى نفیژیان. نهو کون ب
گه له ک رهنگان خویا دبیت: گروفر، وهک که ری هه یفى، وهک هیکی، وهک دهفى
مشاری، وهک کونکیت موخلى، هتد.... جارن ژى دوو کون ب رڅ هه فدوو فه تی
هه نه. ل هنده ک حاله تین گه له کیږم پهرده یا کچى چ کون تی نینن!!!)) (چهند
حاله ته کیږم کیږم ژ فان توخمه کچان هاتینه تومارکرن ل جیهانى. ل فییره
خوینا بى نفیژیان دى مهه بو مهی دناډ له شى کچى دا کوډ بیت و دى زکى
وى مهزن بیت و وهک زکدار هیته پیشچاډ و دویر نینه ببیته جهى گومانى کو
نهو کچ یا هاتیه کریت کرن ((کریاره کا سیکسى کریه)).

چاوا بیت ل فییره نوژدارهکی تابیهمه ند ب نه ساخیی ژنان فه دقیت ئیکسه
 کونهکی ل مفایین پهړینی: سهره رای وان نایهت وفهرمودان وخیرا نفینا
 هه فژینان و خودانکرنا زاروکان چهند مافایین دیتر هه نه دهرباردی پهړینی و بی
 بهر بوون ژ ژيانا هه فژینی مروقی تووشی کومه کا پیسیلین له شی و دلینی و
 دهروونی دکهت. ژ لایه کی دیفه تیکه لیا سیکی یا ریك و پیک دنافه را دوو
 نه فینداران دا زنجیره کا دریژ ژ خه له کی پ مفا ب خو فیه دگریت. پهړین دگهل
 تیربوونه کا راست و درست و بی دره و مروقی رزگار دکهت ژ کومه کا پیسیلان
 کو ژ دلته نگی و زفیری پهی دا دبن، وهك ژانه سه ری، شهقه سه ری، بهر سوژی،
 ژانین ناشکی ((معه))، نازریان قولونی، هندهك ئاریشه یین دلی... هتد، لهوا
 زی شیرتهك یا هه ی دبیزیت: ههرده می ئیش و ژانین ته چاره نه بوون ب
 دهرمانان هه فژینا خو بیه د ژوورا نقستنی فه و بی دوو دلی جلکین خو ژبه ر
 خو ب ئیخه!!! هه ژمارا جارین پهړینی دنافه را ژن و میران دا ل دویف دیتنا
 پریانیا زانایان دکه فیه دنافه را ۲-۳ جاران د حه فیه کی دا. هه لیهت نه ف
 هه ژماره نه دستووره که دقیت هه می خه لك ل په ی بچن. بهر هه فبوونا مروقی
 بو کریارا سیکی ددهت ل دویف کومه کا هوکاران کو ب رهنهك بهر دهوام
 دهینه گوهرین و هه ز و فیانین ژن و میران بو ب جه ئینانا وی نامینیت وهك
 خو. چاوا بیت دقیت هه ردو لا ژینا خو یا سیکی ریك ب ئیخن وهك ریك
 ئیخستنا خوارن و فه خوارن و خه وین خو. هندهك باوهر ناکه ن کو نه و مفایین
 ژ پهړینی نه نجام دهن گه له کن و ژوان نه فین ل خواری نه :
 پهړین ب شهقی باشترین دهرمانی خه وی یه، هه ژماره کا کهرسته یان ب ناف
 ((ئیندورفین)) ژ مه زی دهینه بهردان و کاری وان وهك ((مورفینی و بی

دەرکەت ھىنگى ب پىشت راستىقە خۇ درىژرگە وىنقە، لى ئەگەر پىشتى
كارى جنسى تۆ ژنكى ماچىكەى وياريا دگەل بکەى باشترە چونکو دا

ھۆشکەرپىن وەك وى يە). ئەف كۆما كەرستەيان مروقى ئارام و تەنا دكەن، ب
ھەقرا دگەل ھەستكرنا وى ب خەوى.

پەرىن نە ئارامى و زفېرى و خەم و خىالپىن مروقى فەدرەفنىت. لەوما كرىارا
سىكىسى ئىك ژ چارەپىن خەمگىنى و دلتەنگىيە. دىسان پەرىن تاما خوشا
ژىنى نىشا مروقى ددەت و وى دلشاد دكەت.

دىمى مروقى گەش دكەت و ناھىلىت زوى ب قورمچىت. لەوا ژى ئەو كچپىن
شوى نەكەن ((يان گەلەك درەنگ شوى دكەن)) زووتر دىمى وان تىك دچىت.

بازنەيا ھەيقانە ((الدورە الشەرىە)) ل ژنان رىك دئىخىت و بەرھەفيا وى بو
ئافزىبونى زىدە دكەت.

چقىنا ((تىكچونا)) زەفلەكان سست دكەت پىشتى ب دووماھى ھاتنا پەرىنى و
مروقى ھەست ب سستى و خافىەكا خوش دكەت.

ئىش و ژانىن لەشى تەنا دكەت و مروقى ژ خوشى وان ژانان ژبىر دكەت.
باشترىن وەرزشە يان پارىزە بو لەشى، چىنكو زەفلەك و بازنەيا خوينى ب ھىز
دكەفن.

دەزگەھى بەرگريا لەشى ب ھىز دئىخىت و ساخبوون ژ نەساخپىن فەگر وەك
پەرسىقى ب لەز دكەفىت.

پەرىن دىبىتە ئەگەرا فەپىتتا ھندەك كەرستەيان كۆ بەرگريا ژنكى دكەن دژى
پەنجەشپىرا مەمكى و مالبچوپكى

ژۇن ھەست پېنەكەت بىتنى تە ئەو بۇ خوشيا خۇ دىقەت، وئەگەر خوين ژ عەورەتى ژىكى نەھات چ نىنە چونكو ھەمى ژىكا خوين ژ عەورەتى وان نائىت، ھىدەك ھەنە ئافەكا زەر شىنا خۇينى ژى دىكەفەت ھىدەكا نەخۇين ونە ئافا زەر دەرناكەفەت، ئەفە بۇ گەنجىت مە ئەوئىت نوى دىنە زافا چونكو گەلەك ژ گەنجىت مە ھەنە نەدشارەزانە ودلى وان ترس و دەسواس تىدا ھەيە لەوا بۇ ئىمىن كرنا دلى وان مە ئەف گوتنە گوت.

۱۳. دورستە ھەفژىنىت ئىك دىك سەرشودا (حمام) خۇ رىسكەن وپىكفە سەرى خۇ بشۇن ولەشى ئىكودوو ببىن ، ھەروەكى عائىشائ دگەل پىغەمبەرى سەرى خۇ شىشتى.

۱۴. ★ سىپىدەھيا زافاى :

فەرزە وواجبە بىك وزافا لىپىدى رابن ژ خەو وسەرى خۇ بشۇن ونقىژا سىپىدى بىكەن وپاشى زافا بىجىت و سلافا كەتە مروفا و كەس وكارىت مالا خۇ و دوعا بۇ وان بىكەت، ژبەركو دەمى پىغەمبەرى زەينەب بۇ خۇ فەگواھاستى خارنەك چىكر ژ نان وگوشتى وپاشى چۇ نك دەيكىن موسلمانان سلافا كرە وان ودوعا بۇ وان كر وان ژى سلافا وى وەرگرت و دوعا بۇ وى كر - ئەفە ل رۇژا فەگواھاستىنا ژىكى - .

ناقیرا دهی

((سه ر شیشتن))

ناقبرا دهی

((سهر شیشتن))

ئهو ئاقین ژ له شی ژن و زهلامی دهر دکه فن:

پیناسینهک بو وان ئاقین ژ له شی ژن و زهلامی دهر دکه فن :

۱. المني (ئهو ئافه ئهوا زاروك ب ئه گهری وی په یاد بیت):

★ (المني) ئافا شه هوه تی یه کو ئافه کا تیر وسییه و ب پیل پیل دئیته خار چ بریكا نقینا ژنکی یان ژی ب خهونی ل دهمی نکستنی یان مروقهك ب بریكا دهستی خو (استمناء) ئافا خو بینته خواری وئهفهژی نهیا دروسته بهلکی یا حهرامه و ئهو کهسی فی کاری دکهت یی پی گوننه کاره، و ههلبهت هتا مهنیی زهلامی تیت لازمه عورتهی وی رهق ببیت.

★ ئافهکا پاقره (غیر نجس) ه و ئه گهر ما ب جلکی ئیکی فه ئهوی حهقی ههی ئهفی پارچی ژ دهمهنا خو بشوت یان پشتی هشك دبیت ب پهرخینیت و دی کته بهر خو ودروسته نفیژی پی بکهت.

★ هندهك جارا ئهف ئافه دهیته خار بی شه هوهت و حهزا مروفی لسهر بیت و مروف چ خوشیی ژئ نابینیت وهکی دهرکهفتنا ئافی ژ بهر نه خوشی یهکی یان سهرمایهکی، و ئهف ههر دوو ږهنگه سهر شیشتن بو فهر نابن (واجب) نابن، بتنی دهنفیزی دی شوت، وئه گهر ئیکی دخهوا خو دا دیت ئهو یی ب جه نابهت کهتی و پشتی هشیار

بووی چ ئاف ب لهش و جلکې خوځه نه دیت هینگی سهری خو ناشوت و
 بجه نابەت نه کهفتی یه ، وئەگەر ئیکی دخهوا خوځا نه دیت کو یی
 بجه نابەت کهفتی و پشستی ژ خه و رابووی دیت لهش و جلکې وی یی
 تهر بووی ب ئافا (منی) ل وی دهمی ئەو دی سهری خو شوت
 چونکی ئەو یی ب جه نابەت کهتی .^(۱)

(۱) توخماف (ئافا زهلامی-السائل المنوی-Seminal Fluid):

ل دهمی هافیتنی توخماف ئافهکا ب سهر رهنگی سپی فه یه و یا نیسهک و تیر و
 چرهلې پشستی بیهنهکی روهن دبیت و دهیته گوداستن ((تحلل)). توخماف یا
 پیکهاتیە ژ زینده وهرین توخمافی ((سپیرم-sperm)) دگهل هندەك ئافی
 ((ژبو مەلەفانی کرنا سپیرمان دنافدا)). ئەو ئاف دناف توشپیین پهرینی دا
 ((الغد الجنسیه)) بهرههف دبیت. سپیرم کو پەیفهکا لاتینی یه، دهیتنه
 ئافرانندن ((به رههف کرن)) دناف هندەك خانهیی تاییهت د گونان دا.
 ل ههر پهرینهکی زهلام ۲-۳ مللیتر ((سی سی)) ژ توخمافی بهر ددهت و دناف ههر
 ئیک سی سی دا ل دورین ۴۰ ملیون سپیرمان هه نه. ب تنی ئیک ژ ۱۰۰۰ سپیرمان
 دگه هه نه مالبچویکی، ژوان زی بتن ۲۰۰ دگه هه نه هیکی، جارهکا دی ژ وان زی
 بتن ئیک دبیته قارهمانی مهیدانی و هیکی ئافز دکهت!!!.

ههر سپیرمهک یی پیکهاتیە ژ سهرهکی ((کو هوکارین بابکی- وراپی- تیدا
 هه نه))، دگهل ستویی کو ئەو هیز و تیهنین وی دلشین تیدا هه نه، دگهل
 دویقهکی ((کوریهکی)) کو هاریکاریا وی دکهت د لفین و مەلەفانیان دناف
 که نالی ژنی یی پهرینی دا.

زهلام دهست پې دکهت توخماځې دورست دکهت ل دهستپکا ژيې سنيلهيې ((۱۳-
۱۵ ساليې)).

داکو زهلام يې نهزوک و خرش نهبيت گهړهک سپړمېن ئافا وی:
*ههژمارا وان کيمتر نهبيت ژ وی توخيې مه بهری نوکه ئاماژه پې دای
(۴۰مليون/۱ سی سی)).

*پړژدیا سپړمېن نهلف يان سست و بې زهقر گهلهک نهبيت.
*پړژدیا سپړمېن کریت و نه خوړست ((مشوه)) گهلهک نهبيت.

ههلبهت ئهف ههمی پېزانينه دهينه ئاشکرا کرن ب پشکنيئا توخماځې ل
تافيگههي.

قهبارديې ئهندامېن سيکسی يېن نيړ و مييان:
کولانکی گهلهک تشتی شاش و لهنگ و درهو دهيته بهلافکرن و فهگيران
دهربارهی گهلهک بابيهتين زانستی، ئیک ژ وان زی قهبارديې ئهندامې سيکسی يې
نيړه.

ل دويقچونين زانستی و نوژداری فان راستيان دگههين:

۱- دريژيا ئهندامې پهريني يې زهلامان ههکو يې نهرم دکهفيته دناقبهرا ۷-۱۲ سم
دا.

۲- دريژيا وی ئهندامې دهمې رهق دبیت دکهفيته دناقبهرا ۱۲-۱۷ سم دا..

ئهف ههژمارين مه گوتين ژ ۹۰٪ ژ زهلامان دگرن.

ل ل ۱۰٪ ژ زهلامان دريژيا ئهندامې پهريني کيمتره يان پتره (هندهک جاران
دريژي کيمتره ژ ۴ سم و هندهک جارين دی پتره ژ ۲۰ سم).

هه ژي گوتنې يه کو هه رده مې دريژيا نه ندامې په پړنې يې زه لامي گه هشته ۱۰ سم تيرا ب جه نينان و به رده وامي پيدان و تيريوونا هه ردوو لايان هه يه.

۳- چهند نه ندامې په پړنې يې زه لامي يې کورتر بيت دمي يې نهرم، دي يې دريژتر بيت دمي رهق دبیت.

۴- ستويراتيا نه ندامې په پړنې يې زه لاما ل دمي رهقوونې دکه فېته دنا فېه را ۱۱،۵-۸،۵ سم.

۵- دريژيا نه ندامې په پړنې يې زه لامي خوشيا لايه کی يان هه ردوو لايان زيده ناکهت، به ره فاژي هه که نه و نه ندام ب سهر کورتيي فه بيت دي پتر جاران دنا ف کهنالې ژنې را هييت و چيت و دي خوشي و له زه تييت وي زيده بن ((نه فه ژي دژي وي هزرا شاش و به لافه دنا ف مه دا کو هندي نه ندامې زه لامي دريژتر بيت دي خوشيا ژنې پتر بيت)).

ل هه مان په ردې بکهت داکو نه و خويانا په ننگيايي دهرکه فېت ((هه لېهت ژي دي باوهرنامه کې راده ستی سه ميانې وي کهت و نه گه را په رتينا په ردې تيډا ديار دکهت)).

*په رده رهقتر دبیت چهند کچ ب ناسالفه چوو، نانکو ل پيره کچان په رده يا وي رهقتره ژ کچين دي و په رتانندا وي بيچک ب زه حمه تتره.

*دبیت کچ نافز ببیت ((ب زک ب که فیت)) بي په رتانندا په رده يا وي هه که کاره کې سيکسي يې ب سهرقه کر((نانکو بي نه ندامې سيکسي يې زه لامي ب ژوور ب که فیت))، چنکو نا فا زه لامي دشيت دنا ف کونکا په ردې را ب گه هيته کهنالې کچي و وي نافز بکهت.

*هه که نه ندامې زه لامي گه له ک يې دريژ بيت رهنگه ژانان ل بني زکي ژني پهيدا بکهت ب ناوايه کی کو خوشي ژ کريارا سيکسي نه بينيت.

۲. مڼي:

ثافه کا چره و سپی یه و تهنکه ، ددرکه فیت ل دهمی شه هودتی بهی
 نهیا ب شه هودته و چ خوشی تیدا نینه و نهو نهیا ب پیله و چ
 کسلانی (فتور) تیدا نینه ، و دبیتن مروفا پی نه حسییت ل دهمی
 ددرکه فیت و نهفه بو زهلامی و ژنکی یه ، ب دیتنا فی ثافی سهری

۶- دریژی و ستویراتیا نهندامی پهړینی یی زهلامان په یوه نډیه کا بهره فاژکی
 ((عکسی)) دگهل سهنگا له شی وان هه یه. چنکو:

ههکه زهلام یی قهلهو بیت هندک ژ دریژیا نهندامی وی دناف بهز و گوشتین
 بنی زکی وی را بهرزه دبیت.

ل زهلامین قهلهو نهندامی سیکی ل بهرچاف زرافتره و ل زهلامین لاواز نهو
 نهندام ل بهرچاف ستویرتره.

۷- ل فان سالین دوماهی هندک نشته رکاری ((نشته رگه ری)) د هینه کرن بو
 دریژکرن و ستویرکرنا نهندامی سیکی یی نیر ههکه خودانی بقیت.

ژ لایه کی ديقه کویراتیا نهندامی سیکی یی ژنان د که فیته دنافه را ۸-۱۲ سم و
 ژبه ر دیوارین وی یین وهک لاستیکی ژیک دئیته دهر و دشیت خو راگریت ل
 بهرام بهر نهندامه کی دریژتر.

تیره یا ((قطر)) نهندامی سیکی یی ژنان ل دورین ۲,۵ سم کو ل دهمی پهړینی
 دشیت دوو جارکی فرهه ببیت.

ل دهمی بجویک بوونی نهندامی پهړینی یی ژنان دشیت ۶-۵ جارکی فرهه ببیت.

خو ناشوت بتنې دې عه وره تی و جلکې خو شوت وده سنقیژا خو گریټ.

۳. ودی :

نأفه کا سپی و تیره و پشته میزی دهیته خواری و نه یا ب شه هودته و چ خوشی تیډا نینه ، چ سهر شویشتن فهر (واجب) نینه ب دهرکه فتناوې بتنې عه وره تی دگهل وی جهې ئەف نأفه فی کهفتی دې شوت دگهل دهنقیژ شیشتنې ، ئەف نأفه یا بې نفیژه (نجس) ه بهلې مروّف سهرې خو بو ناشوت بتنې دې دهنسنقیژې گریته فه .

۴. میز (بول الادمي) :

وهکی یادیاره کو رهنگې وې سپی یه بسهر رهنگې زهری فه دچیت ، سهرشیشتن پینه فیټ بتنې عه وره تی دې شوت ، ودې دهنسنقیژې گریټ و ئەف نأفه یا بې نفیژه (نجس) ه ، ئەو جه وجلک ولهشې چپکیت میزې فی بکهفیت هینگې لازمه بیته شیشتن.

* لازمه مروّفې موسلمان گه له کی هشیار بیت ژچپکیت میزې ، وبلهش وجلکیت وی نه کهفیت ، ژبه رکو ئیکه ژئه گهرین عه زاب دانا مروّفې دقه بری دا.

* ئەگهر زاروکه کی کورک شیرې بتنې بخوټ و خارن نه چوو یه دزکی ویدا ، میزته بکه سه کی فه چ دایک یان باب بیت یان ههر که سه کی دی بیت کو دانیه دکوشا خوډا ول وی دهمی بتنې رهشینکه کا ئافی دې لې کهت (ب وی جهې میز لې کهفتی) بهلې ئەگهر کچک بیت خوئه گهر

زادی ژى نه خوت بتنى شیرى بخوت هینگى لازمه جه و جلك بينه
شيشتن ژبه ركو حوكمى كچى نه وهكى يى كوركى يه دقئ مه سه لى دا ،
وهكى پيغه مبه رى خودى ﷺ بومه ديار كرى : ((يُغَسَلُ بَوْلُ الْجَارِيَةِ
وَيُنْضَحُ بَوْلُ الْغُلَامِ مَا لَمْ يَطْعَمْ))^(۱).

۵. خوينا عه ده تى (الحيض) :

ئهو خوينه ئه وا به رنياس لنك ژنكا كو ژكوشا ژنكى (الفرج) ده يته
خارى چهند رۆژه كادا ژهه مى هه يفا ، ورهنگى وى ژى رهنگه كى ره شى
قه لهاى و دژواره .

خوينا عه ده تى، ئه ف خوينه بتنى بژنكى قه گریدا يه، ل وى ده مى
ته مه نى ژنى دگه هيته ژيى بالغ بوونى كو بارا پتر ژ (۹) ساليى
ده ستپيد كه ت هه تا نيژيكى ته مه نى (۴۰ هه تا ۶۰) ساليى، ئه ف خوينه
هه يقانه ژ له شى ژنى دهر دكه فيت و خوين بخو يا بى نفیژه (نجس) ه ،
هه ر ژنكه كى روژيى خو ييى ته ستني شان كرى هه نه، دبیت ژ (۱) رۆژ
هه تا (۷) رۆژا هه تا (۱۵) رۆژا به رده وام بيت وبتنى ئهو پى دزانيه
ئهو ژنا دكه فيت ته تيدا .

۱ - رواه ابو داود (۳۷۷) وقال الشيخ الالباني : صحيح موقوف .

٦. (النفاس) خوینا ژنکا چاگدار:

ئەو خوینە ئەوا دەردکەفیت پستی بوونا زاروکی و یابی نقیژە، پتر ژ
رۆژەکی حەتا (٤٠) رۆژا یان کیم تر ئەف جورە خوینە یا بەردەوامە
ژلایى ژنى فە کو ژن دبىنت وئەگەر پتر ژ (٤٠) رۆژا بەردەوام بوو ل
فی دەمی دى سەرى خو شوت ودى دەست بنقیژ ورۆژییت خو کەتن.
ئەگەر رۆژین وى بدوماهیک هاتن وخوینا وى هەر یا بەردەوام بوو
هینگی دى زفريتە ئیک ژفان خالین خارى:

أ. دى زفريتە رۆژین خو ، ئەرى کاجەند رۆژا ژهەيشی دکەتە دبی
نقیژیى دا ، فیجا کانى چەند رۆژن (٧ رۆژ یان ١٠ رۆژ یان...ژنک
دزانیى) وئەفا زیدە ژ رۆژین وى دى بیتە (استیحاضة) .
ب. ئەگەر ژبیرکربیت ونەزانى ئەرى ئەو خوین کاخوینا (عەدەتى یە
یان نە) ل فی دەمی دى سەحکەتە رەنگ وبیھنا خوینى ، چونکی
خوین هەمی نە وەك ئیکن.

ت. ئەگەر ئەف هەردوو ریکین سەرى نەزانین ، ل وى دەمی دى
سەحکەتە ژنکەکا وەکی خو ودى پسارى ژى کەت .

٧. خوینا (الإستحاضة) :

ئەو خوینەیه ئەوا ل دەمی نەیی عەدەتى ژنى و نەل دەمی زاروک
بوونى تیتە خواری ، حوکمی فی رەنگی خوینى نەوەکی رەنگیت دینە
چونکی خوینا (ئىستیحاض) دى دزفريتە فە بو نەخوشیەکی دناف

هناڤتین ژنکیدا ، ژبه ر ښی چهندي ځوكمی وی وهکی ځوكمی ځوینا
(حیض و نفاس) ی نینه^(۱) .

(۱) بازنه یا هه یقانه ((العادة او الدورة الشهرية)):

کومه کا دیارده یانه ل دووړین هه یقی جارمکی ل کچ و ژنان پوی ددهن و دهست
پی دکهن ب دیاربوونا ځوینا بی نفیژیان ((نهی یی نه چارم کو زارافی بی
نفیژی د گوتارا څو دا ب نیخمه کاری ب پامانا- حیض - یا عهره بی و -
menstruation یا ئینگلیزی.

نهی زارافه د زمانی کوردی دا یی په سهن و نافداره، هه رچه نده بو ژنن نه
موسلمان یا لهنگ و لاوازه)).

بازنه یی هه یقانه دهست پی دکهن ل کچان ل ژیی سنیلهی ((دناقبه را ژیی ۹ -
۴۱ سالیی دا)) و ب دووماهی دهین ل ژیی ژ عوزرا بوونی (سن الیاس) ((
دناقبه را ژیی ۴۵ - ۵۰ سالیی دا)).

((ل فییره ژی من ماف دایه څو فی زارافی ب کاربینم کو ب تنی من ژ زارده فی
چهند که سه کان بهیستی و نه ز نهی پشتم راستم کو ب درستی جهی څو
دگریت)).

ل نیفا بازنه ی ژی هیك ژ هیكدانکی دهر دکه فیت.

بازنه یا هه یقانه دهست پی دکهن ل پوژا نیکی یا بی نفیژیکی و ب دووماهی
دهیت ل پوژا نیکی ژ بی نفیژیا پاشتر.

ب پهنگه ته فایی ب ناخفین هه ر بازنه یه هه یقانه دبیته ۲۸ پوژ
((هه رچه نده هنده ک جاران کورتره و دبیته ۲۲ پوژ و هنده ک جارین دی
دریژتره و دبیته ۳۵ پوژ)).

کۆمهکا هۆرمۆنان کۆ ژ شهنگستی مهژی و ژ هیکانان دهینه فهپتن وان گوهرپینان پهیدا دکهن ئهویڤن ل بازنهیا ههیفانه روی دهن.

دناقبهرا ژیی سنیهیی و ژیی ژ عوزرا بوونی دا ههر ۲۸ رۆژان چارهکی ئیک ژ ههر دوو هیکانان ((چارهکی یا راستی و چارهکی یا چهپی)) ههژمارهکا هیکان مهزن و وهرار دکهت، ههتا کۆ ئیک ژ وان هیکان دگههیهت کاملانا وهرار و گههشتنی ل نیفا بازنهیا ههیفانه ((ل رۆژا ۱۴ - ۱۶ ژ بازنهیی)).

= دهمی کچ ژ دایک دبیت دناقبهرا ((۸۰۰,۰۰۰ - ۲,۰۰۰,۰۰۰)) هیکان دناف ههر دوو هیکانکین ویدا ههنه. دهمی کچ دگههیهت ژیی سنیهیی دناف هیکانکین وی دا ((۳۰,۰۰۰ - ۴۰,۰۰۰)) هیکان دمین و بیڤ دی پویچ و پهلاچه دبن.

ههر ژ رۆژا دووماهی ژ بی نقیژی ((رۆژا ۴۵ یان ۵۵)) روی مالبعویکی یی ژنافدا ستویر دبیت و تزی خوین دبیت و وهک دۆشهکهکا گهرم و نهرم لی دهیت.

ئهف گوهرپینه روی دهن ژبو پیشوازیکرنا وی میهفانی بها گران چافهپیکری کۆ دبیزنی (بجویک). ههکه ل رۆژین نیفی ژ بازنهیا ههیفانه ((رۆژا ۱۴- ۱۶))، کۆ هیک ژ هیکانکی دهیهت بهردان، ئهف هیکه نههاته نافز کرن ب ئافا زهلامی دی ئهه هیک دگهل وی دۆشهکا دناف مالبعویکی دا بهرههف بووی وهندهک کهرستهییڤ وهک کلمیسی ههمی هینه خوار و ژ لهشی ژنی دهرکهفن. ئهفهیه میکانیزما بی نقیژی و خوین دیتنا کچ و ژنان.

ئهگهر هات و ئهه هیکا مه ژنی گوتی هاته نافز کرن ژ لای سپیرمهکی زهلامی فه ((سپیرم ئهه زینهوههپین بجویکن- کۆ ب چافان ناهینه دیتن- دناف ئافا زهلامی دا و دبهرپرسن ژ نافزکرنا هیکا ژنی))، دی ئهه هیک هیته چاندن ل سههر روی مالبعویکی ((ئهه دۆشهکا مه ژنی گوتی)) و دهست ب وهراری کهت

ههتا کو دبیته بجویکه کی ته فاف پستی بورینا ۲۷۰ رۆزان ((+ - ۱۰ رۆز))، ئانکو ۹ مهه کیم یان زیدهباری دمه رۆزان.

هیکی زنی هه می ژ نشه کی نه، ئانکو کرومۆسومین وان ژ نشی X. ن. ژ لایه کی دی فه سپیرمین زهلامی دوو نقش: X, Y. ئه گهر سپیرمه کی ژ نشی X هیکا زنی ئافز کر دی رهگه زی بجویکی بیته می، لی ئه گهر سپیرمه کی ژ نشی Y ئه و هیك ئافز کر دی رهگه زی وی بیته نی.

بقی ئاواپی که سی بهرپرس ژ رهگه زی بجویکی زهلامه، نهك ژنه. ئه فه زی ئیک ژ وان راستیانه کو زانستی بو مه بهرچاف کری. د دیروکی دا زهلامی سته مکاری ((زۆرداری)) ل زنی کریه و گه لهك جارن گونه هبار کریه کو کور نابن و هه رجار کچ دبن. پستی ئه ف راستیه هاتیه زانین شنوی زهلامی نکلی خو ژ سه ری زنی ئینا ده ری!!!.

هه زی گووتنی یه کو سپیرمین ئافا زهلامی ژ نشی Y ب زه فهرتر و د لقلشو کترن، هه رچه نه د نازکترن ژ نشی X و زویر پویج دبن.

= له وا زی ئه گهر کریارا سیکی دنا فبه را ژن و میران دا ل دمه کی گه لهك نیزیك بوو ده رکه فتنه هیکی ژ هیکانکی روی دا دبیت رهگه زی بجویکی چافه ری دی یی نیر بیت ((ههروهك فه کولینین ل فی واری دیار دکهن، هه رچه نه د دفیت مروف گه لهك پشتا خو ب فان فه کولینان راست نه کهت چونکو هیشتا نه بوو راستی زانستی ئه وین پیتهی گه نگه شه کرنی نه بن)).

پسیرهك گه لهك جارن دهیته کرن ژ لای هندهك کچان فه، ئه و زی ئه فه یه: ئه و خوینا ب رهنگهك سروشتی ژ له شی کچی یان زنی ل هه ر بی نشی ژیه کی دهرکه فیت چه نه د؟. به رسف زی ئه فه یه: 50-150 مللیتران، ئانکو نیف بهرداغ ههتا بهرداغ و نیقان.

لى جارن نهو خوین دبیت پتر بیت و جارن کیتر ل دوپف کومه کا نه گهران
کو پاشی دی تیر وژکه کی به ردهینه سهر.

گازندهیه ک بهر به لاف ژ لایې رپژیهه کا مهن ژ کچان فه دهیته کرن، نهو ژى
ئیش و ژانین بنی زکی نه ل دهمی بی نفیژیان. نه گهرا فی ل پرانیا جارن
پیشیلین هوړمونه و بهرزه دبن پشی شوی کړی.

گهله ک نفشین دمرمانان هه نه بو چاره کړنا فی ئارپشه یی وهک: بروفین،
فولتارین، باسکوپان... هتد و هر کچه ک دکاریت فان دمرمانان ب کاربنیت ل
دهمین پیتفی بی کو زیان پی ب کهفیت ((ههروهک هندهک نه زان رواج و بناف
ودهک دکه)).

نهو رپژین کچ یان ژن دمنیت بی نفیژ دکهفنه دنافهرا ۴ - ۵ رپژان دا.
ههرچه نه هندهک جارن بی نفیژى کورتتره ((نه خاسم نه گهر ژن حه بین
ریگریا زکداریی (حبوب منع الحمل) ب کار بنیت))، و جارن دریژتره
((نه خاسم هه که ژنی له ولهب دانا بیت)).

جارجار باز نهیا هه یفانه ل ژنان زیده فه دکیشیت و بی نفیژى ل دهمی جافه ری
کری ناهیت. نه گهرین فی چه ندی ژى نه فه نه:

۱- درهنگ دهرکهفتنا هیکی ژ هیکدانکی.

بو نموونه ل هنگافتنن دمرونی ((وهک گو ه لى بوونا په یامه کا نه خوش و
ژنیشکه کی فه))، یان گوهرپنا کهش و باى، یان ل کچین شونی بی نفیژیان
دبین.

۲- هه بوونا پیشیله کا هوړمونه.

۳- ئافزبوون ((زکدار بوون)).

۴- نیژیک بوونا ژنی ژ عوزرا بوونی ((دنافهرا ژیی ۴۵-۵۰ سالیی دا)).

★ نهو سوننه ت و تشتین نیسلا می نه مر پیکری کو مروقی موسلمان ل دهف
خو پهیدا بکه ت نه فه نه :

● ژ دهیکا مه عائیشای [خودی ژوی رازیبت] هاتیه فه گوهاستن کو
پیغمبري ﷺ گوت ((دهه تشت هه نه ژ فتره تی نه _ ئانکو لازمه مروقی
یی ب وی رهنگی بیت نه وی خودی ژ مروقی دقت یان بیژین : دهه
تشت هه نه ژ نیسلا می نه : ((عَشْرٌ مِنَ الْفِطْرَةِ)) :-

۱. قوساندنا سمبیل (قَصُّ الشَّارِبِ)
۲. بهردانا ریها (وَإِعْقَاءُ اللَّحْيَةِ)
۳. قوساندنا نینوکا (وَقَصُّ الْأُظْفَارِ)
۴. هلیکشاننا مییت بن که فشی (وَنَتْفُ الْإِبْطِ)
۵. تراشتنا مییت دور عه وره تی (وَحَلْقُ الْعَانَةِ)
۶. خوپاقرکرن ژ بیساتی ب ئافی ((وَانْتِقَاصُ الْمَاءِ، يَعْنِي الاسْتِجَاءَ)).

★ ههر که سی مییت حه رام دگهل نینوکا ژ چل رۆژا بورینت
وچینه که ت هینگی یی گوننه هکاره وئف کارئ نهو توش بووی
ژکارین حه رامه به لی نه گهر نینوکیت خو وپرچا سه ری و بهردانا
جینیکا وئهرزینکی ژ بهر کافرا بیت کو چاف ل سترانیژرکی بکه ت
یان یاریکه ره کی بکه ت هینگی حه رام بوونا وی زیده تر لی دهیت
وئه گهر نهف مروقه مر وئهو ل سهر وی چافلیکرنی یی بهردهوام بت

هینگی نهو دی دگهل واندا چیته هشری و یا زهه میی باشتروچیر
 نهفهیه کو ههر نهینییه کی مروقی موسولان خو پافزکه تن ژ فان
 تشتین پیس ژبه رکو نهف جهین شه ریعه تی نه مری کورتکرن و تراشتن
 وهلکیشانا وان کری جهین کومکرنا تشتین پیس وقریژینه))

۷. بکارئینانا دارکی سیواکی ((وَالسَّوَاكُ))

۸. هلکیشانا ئافی بدفنی وپاشی کفکرن ((وَالاسْتِنْشَاقُ بِالْمَاءِ))

۹. تیوهردانا ئافی بوده فی ((الْمَضْمَضَةُ))

۱۰. شویشتنا ناف تلیت دهست و پیا ((وَعَسَلُ الْبَرَاِجِمِ))^(۱)

۱ - رواد مسلم (۲۶۱) .

ناقېرا یازدی

نُه و تَشْتِیتْ حه رام ل
سه ره قَژینان

ناقبرا یازدی

ئهو تشتیت حه رام ل سهر هه قزینان

ئیک: حه رامه ل سهر ژن ومیرا ئهو به حسی نقینا خو بو خه لکی بکه ن:

خودی ته علا مه تحیت وان ژنکا دکه ت ئهویت چاک و باشی و تشتین
فه شارتی دناقبره ئیک و دوودا فه دشیرن: ﴿فَالصَّالِحَاتُ قَنَیْنَتٌ
حَفِیْظَاتٌ لِّلْغَیْبِ بِمَا حَفِیْظَ اللّٰهُ﴾^(۱).

فیجا ئهو ژنین چاک یین ل سهر ریکا راست ژ وان، گوهداریا خودی
ویا زهلامین خو دکه ن، و ب پاراستنا خودی ئهو وی تشتی دپاریژن
یی ل بهر چافیژن زهلامین وان ژ وی یی ئهو ل سهر د دهستپاک
ونهمین .

ئهسمانا کچا یهزیلی [خودی ژوی رازیبیت] دبیریت: ئهز ل نک
پیغه مبهری بووم و چه ند زهلام و ژن زی دروینشتی بوون ،
پیغه مبهری ﷺ گوت: ئه ری نه کو زهلامه ک به حسی نقینا ژنکا خو
بکه ت کانئ بشه فی چ دکه ت ونه کو ژنکه ک زی به حسی نقینا خو
بکه ت کانئ چ دکه ت بشه فی؟ ئه سمایی گوت: هه می بیده نک مان و
که سی به رسقا پیغه مبهری نه دا !

پاشی ئه سمایی گوت: من گوت: ئه ری ب خودی ئه ی پیغه مبه ری خودی حال و مادین ژن و زهلاما ئه فنه، هه ر ئیک ژ وان به حسی نقینا خو بو هه فالیت خو دکهت .

پیغه مبه ری خودی ﷺ گوت ((هشیار بن فی کاری نه کهن، مه ته لا وان ژن و میړین بقی رهنگی وهکی شهیتانه کی یه بگه هته شهیتانه کی لسه ر پیکه کی وخه لک به ری خو دده نی کانئ چ دکهن. ئانکو وان ب شه فی کاری خو کر به لی ب روژی پيش چافیت خه لکی ئیخستین))^(۱).
دوو: هه رامه زهلام ل ده می هه یزی (ل وهختی بی نقیژیا) بجیته نقینا ژنی:

﴿وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ قُلْ هُوَ أَذًى فَأَعَزِّلُوا النِّسَاءَ فِي الْمَحِيضِ ۖ﴾^(۲)
((وئه و پسارا بی نقیژی یا ژنی ژ ته دکهن، تو - ئه ی موحه ممه د - بیژره وان: ئه و ئیشانه کا بیسه زیانی دگه هینته وی یی خو نیزیک بکهت، فیجا هوین ل فی ده می خو ژ چوونا نقینی بده نه پاش)).
چوونا نقینا ژنکی ده می دکه قیته دبئ نقیژی دا گه له ک ب گوننه هه و زهره ر وزیاننه کا مه زن تیډا هه یه، ژ وان نه خوشیان:

۱ - رواه أحمد (۲۷۵۸۳) وحسنه الشيخ الالباني .

۲ - سورة البقرة : الآية ۲۲۲ .

(ا) په یدابوونا نه خوشی و کولبوونی د مال بچیکې ژنکې دا، ودبیت
ئەف کولبوونه (التهابة) بگه هیتە هیکن ژنکې یان حەوزی هینگې
دی بته ئەگەر ئی نه بوونا زاروکا .

(ب) ئەگەر مادی خوینا حەیزی ما ب عەورەتی زەلامی فە لدمی چوونا
نقینى هینگى دى بته ئەگەر بۆکولبوونا عەورەتی زەلامی ودبت
کولبوون بگه هیتە هەردوو گونیت وی و نه خوشی بوو چیگەت
وهه رووسا دى بته ئەگەرئى نه چیبوونا زاروکا لنک زەلامی (العقم) .
★ حەمدو شوکر بۆ خودی بیت دەمی ئەم داین موسلمان و ئەم ژ
هەمی ئوممەتان جوداکرین و دینەکی ساخلەم و پاقر دایە مە .

سپی: حەرامە ل سەر زەلامی ئەو عەورەتی خو بگەتە د جەى پيساتيا
ژنکیدا - جەى تارەتا ستیر- ژبەر گوتنا پیغەمبەری: ((مَنْ أَتَى حَائِضًا،
أَوْ امْرَأَةً فِي دُبْرِهَا، أَوْ كَاهِنًا، فَقَدْ كَفَرَ بِمَا أُنْزِلَ عَلَى مُحَمَّدٍ))^(۱).

(ئەو کەسى بێتە نقینا ژنکەکا د بینقیژییدا، یان ئالەتی خو بگەتە
دجەى پيساتيا وى دا، یان بێتە نک سیربەند وخیفزەنکەکی و باومری
پی بینیت، بی گومان ئەوی کوفری ب وى کر ئەوا بۆ محمدی هاتیە
خاری ، ئانکو باومری ب قورئانی نینە).

و دحەدیسەکا دیدا دبێژت: ((مَلْعُونٌ مَنْ أَتَى امْرَأَتَهُ فِي دُبْرِهَا))^(۲).

۱ - رواه الترمذي (۱۳۵) وصححه الشيخ الالباني .

۲ - رواه ابو داود (۲۱۶۴) وحسنه الشيخ الالباني .

مه لعوننه ئه وې بیته نک ژنکا خو ژ جهې پیساتیې څه.

★ عومهر [خودی ژ رازی بیت] هاته نک پیغه مبهري ﷺ و گوتې: ئه ی پیغه مبهري خودی ، نه ز دهیلاک چووم، گوتې: چ بوو نه گهری هیلاک ته، گوت: عه وره تی من بخه له تیغه چوو دجهې پیساتیا ژنکیدا د شهفا شقیدیدا. پیغه مبهري به رسف نه دا هتا نایه تا قورئانی هاتیه خاری ﴿نِسَاؤُكُمْ حَرْثٌ لَّكُمْ فَأَتُوا حَرْثَكُمْ أَنِّي شِئْتُ^(۱)﴾

((چ ژره خې سینگی یان پستی بیت به لی خو ژ جهې پیساتیې و ژنکا دبی نقیژی دا بده نه پاش)).

زه لامه ک هاته نک پیغه مبهري ﷺ وپسار کر دهمی ئیک بیته نقینا ژنکی دره خې پستی دا، یان زه لامه ک بیته نقینا ژنکا خو ژ پستیغه، پیغه مبهري گوت: حه لاله، وده خې زه لام چووی ، پیغه مبهري گوتې ودره وگوتې: ئه ری ته چ گوت؟ ئه ری ژپستیغه به لی بکه ته دجهې بچیک بونی دا، یان ژ پستیغه بکه ته د جهې پیساتیې دا، گوت :نه، خودی ژ حه قیې شهرم ناکه ت، هوین نه هینه نک ژنکا ژ ره خې پستی ژ جهې پیساتیې څه.

سه عیدی کوری یه ساری: گوته عبدالله کوری عومهری [خودی ژ هه ردووکا رازی بیت]: ئه م جاریا دکړین و ئه م ژپستیغه ژ جهې پیساتیې تیڼه نک وان

عبدالله گوت: ئوفف: ئهري موسلماننهك في كاري دكهت (ئانكو پيسه كاره هوين دكهن سهرهري حهرامي وتاوانا وي).

چوار: پيتقيه ژن ومير تهقوا خودي بكهن بي ئه مريا خودي نهكهن وخو ژ وان تشتا دوير بكهن ئهويت دبنه ئهگهري تورهبوونا خودي تهعالا، ژ وان تشتا :

★ ل دهمي شويكرني وفهگوهاستني خو دوير بكهن ژ سالون، وينهگرتن وفيدووكرن، وبري چيكرن، وريساتي وبى ستارهي، وجلكييت تهنگ وكورت وتهنك، پيغهمبهري ﷺ گوت: ((لَعَنَ اللَّهُ الْوَاشِمَاتِ وَالْمُسْتَوْشِمَاتِ وَالْتَامِصَاتِ وَالْمُتَمَصَّاتِ وَالْمُتَفَلِّجَاتِ لِلْحُسْنِ، الْمُغَيَّرَاتِ خَلَقَ اللَّهُ))^(۱)، لهعنهت ونهفرهتييت خودي ل وان بيت ئهويت دهقا چيدكهن وبو تيئه چيكرن وئهويت برييت خو چيدكهن و يابو چيدكهن (ئانكو حهلاق وئهووي چوي بو حهلاقي)، وباروكي دانته سهر پرچي خو ويا بو چيكهت وئهويت ددانيت خو بو جواني ژيكفه دكهن ونافبينا دانا دهيلنه خالي.

ژن خو سهرگول وبيستاره نهكهت، ژن خو تيكهلي زهلاميت بياني ونه مه حره نهكهت، ههروهسا زهلام خو ژ ريه چيكرني وسهر حهفركرني وبري چيكرني بدهته پاش، وخو ژ زيپري بدهته پاش چونكو حهلاقا زيپري يان ههمي رهنكييت ههلاويستنا زيپري بو زهلامي

دحه رامن ، عبدالله كورئ عه باسي [خودئ ژ ههردووكا رازيبيت] د بيژرت:
 ((اَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ رَأَى خَاتَمًا مِنْ ذَهَبٍ فِي يَدِ رَجُلٍ فَنَزَعَهُ فَطَرَحَهُ وَقَالَ:
 ((يَعِمِدُ أَحَدُكُمْ إِلَى جَمْرَةٍ مِنْ نَارٍ فَيَجْعَلُهَا فِي يَدِهِ). فَقِيلَ لِلرَّجُلِ بَعْدَ مَا
 ذَهَبَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: خُذْ خَاتَمَكَ انْتَفِعْ بِهِ. فَقَالَ: لَا وَاللَّهِ لَا أَخْذُهُ أَبَدًا،
 وَقَدْ طَرَحَهُ رَسُولُ اللَّهِ))^(۱)

(پوژده كي پيغه مبهري ديت گوستيركه كا زيړي يا دتبلا گه نجه كيډا، ب
 دهستي خو يي پيروز گوستيركا وي ژ حيل ژ دهستي وي كر وهافييت
 وگوت: ئهري بوچي ئيك ژ ههوه دي په له كي ئاگري كه ته ددهستي
 خوډا هه تا دهستي وي دسوژت، پشتي پيغه مبهري چووي هندهك
 ئاماده بوويان گوتنه وي گه نجي هه ره گوستيركا خو بينه وبخو مفاي
 ژي وهرگره؟ گوت: ئه ز ب خودي كه مه ئه ز وي تشتي نائينم ئه وي
 پيغه مبهري هافييتي !)

پيښج: حه رامه ل سهر ژني داخازا بهرداني (طه لاقئ) ئ ژ زهلامئ خو
 بكهت بي ئه گه ره كا شهرعي يان ئه گه ره كي بهر ئاقل، پيغه مبهري ﷺ
 گوت: ((أَيُّمَا امْرَأَةٍ سَأَلَتْ زَوْجَهَا الطَّلَاقَ مِنْ غَيْرِ مَا بَأْسٍ فَحَرَامٌ عَلَيْهَا
 رَائِحَةُ الْجَنَّةِ))^(۲) هه ر ژنه كا هه بيت ژ قه ستا داخازا بهرداني ژ زهلامئ
 خو بكهت بي هه نا به حه شتي ل سهر وي حه رامه .

۱ - رواه مسلم (۵۵۲۳) .

۲ - رواه ابو داود (۲۲۲۸) وصححه الشيخ الالباني .

نهری چ دوسته بوزلامی ژژنکا وی ل دهمی دبی نقیژیاندا ؟

★ دهمی ژنا موسلمان دکهفیته دبی نقیژیاندا ودهکی ههرکهسهکی دی خوت و فهخوت و نفیت دمالدا، و نهگهر یاشویکری بت دروسته ل نک زهلامی خو بنفیت لسه ر ئیک جه و دبن لحیفهکی فه، ل وی دهمی زهلامی حهقی هه ی ژنکا خو ماجیکهت ودهستی خو بکهته لهش ودهست و پی وپشتا وی، بتنئ نهو جیماعی ناکهت ، ئانکو ناحیته نقینا وی بو کرنا کارئ ژن و میړینی (جنسی)، وپیغه مبهری ﷺ گوت: ((اصْنَعُوا كُلَّ شَيْءٍ إِلَّا النِّكَاحَ))^(۱).

پشتی پسیار ژئ هاتیه کرن ژ وی ژنکی نهوا دبی نقیژیادا ؟ گوت: ههمی تشتا دگهل ژنکی بکهن بتی کلی نهکهنه د کلدانکی دا، و نهگهر پیغه مبهری تشتهک ژ ژنکهکا خو قیابا دهمی یا د حهیزادا ، دا پارچهکا قوماشی دانتیه سهر کوشا وی وپاشی دا لهشی خو کهته لهشی وی...

★ ژجابری [خودی ژئ رازیبیت] هاتیه فهگوهاستن : جوهیا دگوت: نهگهر زهلام ژ پشتیغه هاته نک ژنکا خو ژ جهی بجیک بونی دی زاروک حول (چاف ویر) بیت ، ئینا نهف نایهته هاته خاری:

﴿نَسَاؤُكُمْ حَرْثٌ لَّكُمْ فَأَتُوا حَرْثَكُمْ أَنِّي شِئْتُكُمْ﴾ (۱)

((ژنښن هه وه جهی چاندنینه بو هه وه، ب ئانه هیا خودی دوونده ژي شين دبت، فيجا هوين ژ جهی چاندنی وچاوا هه وه بقيت ودرنی)).
 فيجا پيغه مبهري د تفسيرا فی ئايه تيدا گوت: ژره خي سينيگي يان پستي بيت نه گهر ژ جهی بجيك بوونی بیت (ئانکو : نه گهر کل چو د کلدانکی دا فيجا چ ژپيرفه بيت يان روينشتی، چ لسره ته نشتی بیت يان ره خي سنگي يان پستي، مهرج تيدا ئه ف چوونا نقينی بشه ريعهت بت کو زه لام عه وره تی خو بکه ته دعه وره تی ژنکيدا کو جهی بجيك بوونی يه .

عبدالله کورئ عباسی [خودی ژهه ردووکا رازيبيت] گوت: ئيجا خه کا ئه نصاريا -کو خه لکي مه دينی نه- دفی سهرو بهريدا بوون و وان په رستنا صه نه ما دکر، وژيانا خو دگهل ئيجاخيڼ جوهيا بريځه دبرن، وقوره شيان دديت جوهی ژوان چيترن چونکی نه و خودان په رتووکن و خودان زانين فيجا دگه له ك تشادا چاف (تقليد) ل وان دکر، ژکاری خودان په رتووکان بوو دهمی نه و دهاتنه نك ژنکيت خو بو نقينی - جنسی- نه و بره خي ته نشتی دهاتنه نقينا وان چونکی نه فقه بو ژنکي بستاره تربوو، وئف ئيجا خا قوره شيان ل مه دينی دهاتنه نك ژن کيت خو برهنگي ته نشتی فه (و نوژدارا ديار کريه: کو باشريڼ

جورئ نقینئ ژن تیدا یامورتاح وکیم زیان و کهیف پی بیت ؟)
 وقورهیشیا ل مه کههئ خوشی ب ژنکیت خو دبرن چ لسه رته نشتی
 یان ژ شپیرفه یان روینشتی چ ژسینگی یان ژرهخی یان ژپشتی فه،
 فیجا دهمئ قورهیشی چوین بو مه دینئ زهلامه کی بو خو ژنکه کا
 نه نصاری ئینا ، نهف زهلامه چوو دا شولا خو ل گهل بکهت ژنکی
 نه هیلا و گوتئ نه م بره خه کی فه (کو وهکی جوهیا) شولا ژن و
 میړی دکهین نه گهر ته بقیت وهکی مه بکه بسهر ته نشتی وهره نک
 من و نه گهر ته نهف رهنکه نه فیث خو ژمن دویر بکه ، سوحبه تا وان
 دهنک فه دا حه تا که هشتیه پیغه مبه ری فیجا نهف ئایه ته هاته خارئ
 ﴿ نِسَاؤُكُمْ حَرْثٌ لَّكُمْ فَأَتُوا حَرْثَكُمْ أَنَّى شِئْتُمْ ﴾

★ ل نک فه لا(نصاری) ژنک دحه یزیدا بت یان پاقر بت وهک ئیکه، چ
 جوداهیئ ناکه ن دناقبه را پاقرئ و پیساتیئ دا، ژنک چ خوشی ل نک
 خو نابینت ، ئانکو دهمی کاودان و حاله تاندا زهلام دچیته نقینا وی .
 ★ ل نک جوهیان: دهمی ژن دکه فیته دحه یزادا، ژن تیته درئیخستن
 ژ مال وبتنی دخوت و فه دخوت و دنفت وچ کهس تیکه لیا وی ناکه ن
 ودگهل وی ناخون و فه خون، وجهه کی تایبهت هیه وبتنی لی دمینت
 حه تا پاقر دبت، و نه گهر پاقر بوو دی ههمی ئامان ونقین و حه تا جلکا
 هافین یان دی سوژن، ئانکو ژنی چ ریژر و قه دری خو نینه هندی
 دحه یزادا بت.

گوننه ها وی که سی بجپته نقینا ژنی ل ده می ده یزادا :

گوتنا پیغه مبهری ﷺ : ((مَنْ أَتَى حَائِضًا، أَوْ امْرَأَةً فِي دُبْرِهَا، أَوْ كَاهِنًا، فَقَدْ كَفَرَ بِمَا أُنْزِلَ عَلَى مُحَمَّدٍ))^(۱).

(ئهو که سی بیته نقینا ژنکه کا د بینفیژییدا، یان ئاله تی خو بکه ته ده می پیساتیا وی دا، یان بیته نک سیربه ند وخیقرانکه کی وباوهری پی بینیت، بی گومان ئه وی کوفری ب وی کر ئه وا بو محمدی هاتیه خاری - ئانکو باوهری ب قورئانی نینه-).

که فارمت وژیچوونا گوننه ها وی ئه وی چوویه نک ژنکا خو ل ده می پیساتیا وی: ئه و که سی نه شیا نه فسا خو وچوو نقینا ژنکا خو ل ده می ده سیپکا هه یزادا هینگی دی دیناره کا زیری که ته خیر (میسقاله کا زیری یان بوهای وی) ئه گهر دروژیژ ژنکی دا بن وئه گهر ل دوماهی کا روژیژ وی بن وچوو نقینا وی هینگی دی نیف دینارا زیری که ته خیر ژ بهر گوتنا پیغه مبهری ﷺ : ((مَنْ أَتَى امْرَأَتَهُ فِي حَيْضِهَا فَلْيَتَصَدَّقْ بِدِينَارٍ، وَمَنْ أَتَاهَا وَقَدْ أَذْبَرَ الدَّمَ عَنْهَا وَلَمْ تَغْتَسِلْ فَيَنْصَفِ دِينَارٍ))^(۲).

۱ - رواه الترمذي (۱۳۵) وصححه الشيخ الالباني .

۲ - رواه الطبراني (۱۲۱۳۴) وضعفه الشيخ الالباني .

که نگی دورسته زهلام بچيته نقينا ژنکې پشته پاقرېوونې؟

نه گهر ژن پاقرېو و ژ حهيزی و خوينا وی قهتعه بوو پشته شيشتنا
کوشا خو یان شيشتنا دهسناقیزې یان سهرشيشتنې دورسته زهلام
بچيته نقينا وی، ژبه رگوتنا خودايې پاک و بلند:

﴿وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ قُلْ هُوَ أَذًى فَأَعْتَزِلُوا النِّسَاءَ فِي الْمَحِيضِ وَلَا
تَقْرَبُوهُنَّ حَتَّى يَطْهَرْنَ فَإِذَا تَطَهَّرْنَ فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ
التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ﴾^(۱)

((وئهو پسيارا بى نقیژیا ژنى ژ ته دكهن، تو - نهى موحه ممد - بيژه
وان: نهو نيشانه كا پيسه زيانى دگه هينته وى يى خو نيزيك بكهت،
فيجا هوين ل فى دهمى خو ژ چوونا نقينى بدهنه پاش، ههتا نهو
ژقان ب دويماهى بيت، فيجا نه گهر ب دويماهى هات ووان خو شويشت،
هوين ژ وى جهى وهرنى يى خودى نه مر پى ل ههوه كرى چاوا ههوه
بقيت. هندی خودى يه ههز ژ وان به نيان دكهت يين پرتوبه دكهن،
وههز ژ وان دكهت يين خو پاقر دكهن وخو ژ تشتى پيس وكريت
ددهنه پاش)).

۱ - سورة البقرة : الآية ۲۲۲ .

ناقېرا دوازدي

زه حفيات ومه عزومات
ب نه گه را هه قزینی

ناقبرا دوازدی

زه حقیات ومه عزومات ب نه گه را هه قزینی

بورهدیده [خودی ژى رازیبیت] دبیزیت : دهمی عهلی فاطیما بو خو
فه گوهاستی پیغه مبهری ﷺ گوت ((چپینه فیئت لازمه لسهر زافای
وهلیمه کی (زه حقیات ه کی) بدهت .

پیغه مبهری دیت دیمى عبدالرحمنى کورې عه و فی ب سهر رهنګى
زه ریشه یه، گوتى: نه فه چیه ؟

گوت: من ژنکه ک یا بخو ئینای مههرا وى ته مه تی دندکه کی یه ژ
زیرى، پیغه مبهری گوتى: خودى بهرکه تی بدهت ته وهلیمه کی چیکه
خو نه گهر په زهکا بتنې بت)^(۱) ئانکو لازمه دهمى زه لام بو خو ژنکه کی
فه دگو هیزت نه وه مه عزوماته کی بدهت چهند مروؤ و هه فال و جیرانا
وهندی نه ف خارنه یا مه زن بت دى خیرا وى مه زنتربت بهلى بى
ئیسراف.

★ هاتیه فه گوهاستن ژ عبداللاهی کورې عومه ری [خودی ژهه ردووکا
رازیبیت] دهمى داخازا هنده ک مروغان کری بو شیف خوارنى،
زه لامه کی گوت: نه گهر ته نه ز عه فی کرهام؟
عبداللاهی گوتى عه فیاتی نه فرو نینه رابه دابچین.

۱ - متفق علیه ، البخاري (۲۰۴۸) مسلم (۱۴۲۷)

★ و دورسته بو خارنا وهلمی هه زادهکی ههبت خو نهگهر گوشت ونان ژى دناڤدا نهبن، پيغه مبهري خودی دهمی صهفيا فهگوهاستی خارنا وی دایه خه لکی (قهسپ ، وکه ژک - دهوی هشک کری- ، دوون) بوو خه لک پی تیر بون، نهفه زهحفیاتا شهفا زافانیا سهروهری پیغه مبهرا بوو، ژيانهکا ساده وسفک، بی کیماسی وزیدهی، بی کو مه دحا تیدا بکهت وهکی نهفرۆ دهینداره بهس دا خه لک مه دحین ته بکهن، زادهکی بهرفرهه چیکه بو ریمهتی وپاشی ههمی ب ئیسراف باقیژه دته نهکی گلیشیدا وخه لکی جیهانا نیسلا می دبرسی بن.

مه خسه د بزدهحفیاتا ژن نینانی:

★ مه شهو ربوونا بیک وزافایه کی یه دناڤهرا خه لکیدا کو خه لک بزنان نهف ژنه بو ههفرینا فی میری.

★ کومبوونا ههژی کهر وخوشتقییت زافایه ب تایبهتی مروڤ وههفال وهوگر وجیرانا وکه یفخوشی وسه عادهتی ل سه ر دیمیت ههمیان پهیدا بکهت.

★ نامادهبووی ههمی پیرو زباهیان ل بیک وزافای دکهن ودوعا ییت خیر وخوشی وبهره کهتی بو وان دکهن ودوعا مه شهو رب کوردی دبیزنی پیکشه پیر وکال بین ودوعا پیغه مبهری بو زافای دکر دگوت : ((بَارَكَ اللَّهُ لَكَ وَبَارَكَ عَلَيْكَ وَجَمَعَ بَيْنُكُمَا فِي خَيْرٍ))^(۱).

(بهرکهتا خودی بو تهبت ول سه رتهبت ودناڤهراوهدا کوم بکهت ل سه رخیری).

۱ - رواه الترمذي (۱۰۹۱) وصححه الشيخ الالباني .

واجبه مروفل دویف گازیا وهلیمی بچت:

﴿وَلَكِنْ إِذَا دُعِيتُمْ فَأَدْخُلُوا فَإِذَا طَعِمْتُمْ فَانْتَشِرُوا وَلَا مُسْتَعْسِفِينَ لِحَدِيثٍ﴾^(۱)
 ((ئهو دهستویری بۆ خوارنه کی بدهته هه وه بیی هوین خو ل لیانا وی
 خوارنی بگرن، به لی ئەگەر هوین هاتنه گازیکن هه رنه ژۆر، وئەگەر
 هه وه خوارن خوار دهرکهفن وخو ل هیفی یا سوچه تی نه گرن)).
 ژگرن گرتین ئەگەرین وهلیمی دانە نیاسینه بۆ خه لکی کو فلان زه لام یی
 ب ژن که تی وژنکه ک بۆ خو ئیناتی ه وژنکا وی یا ژفلان بنه مالی یه و
 هه روسا کوخه لک بزنان کو ژنکی زی یاشویکری، خرفه بوون وکوم
 فه بوونا هه فال و هوگرو نیاسان بهه لکه فتنه ژن ئینانی، ئەفه دی پتر
 فیان وکه یف وخوشی کته دنا ف هه می ئاماده بوویاندا وپتر دی
 که یفا زافای ئیت ده می ئەو دبیت مروفتی ئاماده بووی پیرۆزباهی
 لی دکهن.

بۆ وهلیمی پیغه مبه ر ﷺ دبیرت:

((أَطْعَمُوا الْجَائِعَ وَعَوَّدُوا الْمَرِيضَ وَفُكُّوا الْعَانِيَّ))^(۲).

((خارنی بدهنه مروفتی برسی و سه ره دانا نه خوشان بکه ن وئی خسیرا
 ئازاکهن))، و دبیرت ((ئەگەر ئیک ژه وه هاته گازیکن بۆ خارنه کی
 بلا ل دیف گازی بچت ئەگەر یی بی رۆزی بت بلا بخوت و ئەگەر یی

۱ - سورة الأحزاب : الآية ۵۳ .

۲ - رواد البخاری (۵۳۷۳)

ب رۆژی بت بلا دوعا بۆ وان بکهت ((حهرامه زهنگین بتنی بیڼه گازی کرن وفه قیر بیڼه ژبیر کرن بۆ خارنی.

پیڼه مبهري ﷺ دبیرت: ((شَرُّ الطَّعَامِ طَعَامُ الْوَلِيمَةِ يُدْعَى إِلَيْهَا الْأَغْنِيَاءُ وَيُمنَعُهَا الْمَسَاكِينُ وَمَنْ لَمْ يُجِبِ الدَّعْوَةَ فَقَدْ عَصَى اللَّهَ وَرَسُولَهُ))^(۱).

((خراپترین خارن، خارنا وهلمی یه کو زهنگین و دهوله مهند بیڼه داخزکرن و فه قیر وهه ژار بیڼه دیرکرن، ونه گهر ئیک ژ هه وه هاته داخزکرن بۆ نان خوارنا شیڤی بلا ل ديف بچت وگازیا وان قه بویل بکهت، نهو کهسی ل ديف گازی نه چت هینگی وی بی ئه مریا خودی وپیڼه مبهري وی کر)).

★ گه له کا باشه وان مروفا گازی شیف خارنی بکه نهویت چاک بتنی، ژبه ر گوتنا پیڼه مبهري خودی ﷺ دبیرت: ((لَا تُصَاحِبِ إِلَّا مُؤْمِنًا وَلَا يَأْكُلْ طَعَامَكَ إِلَّا تَقِيًّا))^(۲) (هه قالینیا کهسی نه که ژبلی یی خودان نیمان، و بلا که سه ک خارنا ته نه خوت نه گهر ته قوادار نه بیت).

★ پیتڤیه ل ديف به رسفا گازی بیتن خو نه گهر یی ب رۆژی ژی بیت، ژبه ر گوتنا پیڼه مبهري ﷺ : ((إِذَا دُعِيَ أَحَدُكُمْ إِلَى طَعَامٍ فَلْيُجِبْ فَإِنْ كَانَ مُفْطَرًّا فَلْيَطْعَمْ وَإِنْ كَانَ صَائِمًا فَلْيُصَلِّ - يَعْنِي الدُّعَاءَ -))^(۳).

۱ - متفق علیه ، خ (۵۱۷۷) م (۱۴۳۲) .

۲ - رواه ابو داود (۴۸۳۴) وحسنه الشيخ الالباني .

۳ - رواه ابو داود (۲۴۶۲) وصححه الشيخ الالباني .

(ئەگەر ئېك ژ ھەو ھاتە داخازكرن بۇ نان خوارنا شېقى بلا ل ديف بچت وگازيا وان قەبويل بكەت، ئەگەر نەيى ب پوژى بۇ بلا بخوت، وئەگەر يى ب پوژى بوو بلا بۇ وان دوعا بكەت).

★ خارنا پوژىي ژبەر گازيا نان خوارنى: پوژىگرى مافى ھەى پوژيا خو بخوت ژبەر گازيى، پېغەمبەرى ﷺ گوت: ((الصَّائِمُ الْمُتَطَوُّعُ أَمِيرُ نَفْسِهِ إِنْ شَاءَ صَامَ وَإِنْ شَاءَ أَفْطَرَ))^(۱) پوژىگرى بۇ سوننەت دگریت ئەمىرى نەفسا خويە ئەگەر فيا دى پوژىي گریت وئەگەر فيا دى خوت.

★ ئەگەر بۇ سوننەت پوژيەك خوار دورستە وى پوژيا سوننەت قەزا نەكەت ئەوا وى خوارى وئەگەر بقیى دى بۇ خو قەزا كەت.

★ ئەگەر دیت ل جەى شيف خوارنى گوننەھ وى ئەمرىا خودى لى ھەيە وەكى- موسيقە وستران ، وژنكىت بېسەرۋبەر وپىس، وتيکەليا ژن وميړا وفەخوارنا مەى وعەردقى...ھتد، ھینگى لازمە نەجيتە فى شيف خوارنى ، پېغەمبەرى ﷺ گوت: ((مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يَقْعُدَنَّ عَلَى مَائِدَةٍ يُدَارُ عَلَيْهَا بِالْخَمْرِ))^(۲).

ھەجىي باۋەرى ب خودى و پوژا قيامەتى ھەبىت، بلا نەروينتە سەر وى سفرا خارنى ئەوا عەردق تىدا ھاتىە بەلافەكرن.

۱ - رواه الحاكم (۱۵۹۹) وصححه الشيخ الالباني .

۲ - رواه الترمذي (۲۸۰۱) وحسنه الشيخ الالباني

وئەسلەمى مهولایى عومەرى گوت: دەمى عومەر هاتیه شامى مهزنهكى ژ مهزنىت شامى خوارنهك بو چيكر وگوته عومەرى: ئەز حەزدكەم بىيە نان خوارنى ودى سەر بلند بىم ب هاتنا ته وهه قاليت ته، عومەرى گوتى: ((إِنَّا لَا نَدْخُلُ كَنَائِسَكُم مِّنْ أَجْلِ التَّمَاثِيلِ الَّتِي فِيهَا الصُّورُ))^(١).

(ئەم نائينه دكه نيسيٽ هه وهقه ژ بهرئه وان ويته وپه يكهريٽ تيٽه).
 وئيمامى ئەوزاعى ديبٽرت: ((لَا نَدْخُلُ وَلِيمَةً فِيهَا طَبْلٌ وَلَا مِعْزَافٌ))^(٢)
 ئەم ناحينه وى شيف خوارنى ئەوا جوق وموسيقه تيدا بيت.
 گەلەکا باشە بو وى ئەوى تيٽه شيف خوارنى دوعا بو خودانى بکەت،
 دوعاييٽ بهرەکەت و خوشي و پرەحمى و گونەه ژيبرنى ودوعاييٽ
 دويندەهەکا باش بو بيک وزافا بکەت، ژبەر پيغه مبهري ﷺ دەمى
 چووبا خوارنهكى دا فان جوړه دوعايا كەت: ((أَفْطَرُ عَنْدَكُمُ الصَّائِمُونَ
 وَأَكَلُ طَعَامِكُمُ الْأَبْرَارُ وَصَلْتُ عَلَيْكُمُ الْمَلَائِكَةُ))^(٣).
 ((اللَّهُمَّ أَطْعِمْ مَنْ أَطْعَمَنِي وَاسْقِ مَنْ سَقَانِي))^(٤).

١ - رواه البخاري (بابُ الصَّلَاةِ فِي السَّجْدَةِ) .

٢ - رواه أبو الحسن الحري في (الفوائد المنتقاة) وصححه الشيخ الالباني .

٣ - رواه ابو داود (٣٨٥٦) وصححه الشيخ الالباني .

٤ - رواه مسلم (٢٠٥٥) .

ګه له کا باشه زه نګین هاریکاریا فه قیر وه ژارا بکه ن بو ناماده کرنا وه نیمې؛

ئنه س [خودئ ژئ رازیبیت] دبیزیت : دهمی پیغه مبهری ﷺ (صه فیا)
فه گوهاستی (نوم سه له می) کاری وی کر وکره بیک و بشه فی کره
دیاری بو پیغه مبهری، وپیغه مبهر بوو زافا، پستی بوویه سپیده
پیغه مبهری گوت: هه رکه سه کی زاده کی زیده هه بیت بلا بیت .

ئنه سی گوت: نایلونه کی مه زن داناته سه ر ئاخی ورائیخست فیجا
زه لامه کی قه سپ ئینا وزه لامه کی دون ئینا و زه لامه کی که شک ئینا -
که شک ده وی هشک کریه- هه تا بویه کومه کا خوارنی پاشی تیکه ل
کرن و خه لکی ژ وی زادی خارن و ژنافا بارانی فه خارن^(۱).

ئه فه وه لیمما پیغه مبهری خودئ بوو ﷺ، کانئ ژینا بسانه هی و بی
مه سرف و زیده هی ئه ری تو چ دبیزئ بو حالی نه زان و بی فامیت مه
ژمه زاختن و پیچ کرنا مال و سه روه ت و سامان و ناماده کرنا وه لیمیت
مه زن، ئه ری ماهه وه گو ه ل ئایه تا قورئانی نه بوویه دبیزیت :

﴿إِنَّ الْمُبْدِرِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيْطَانِ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا﴾^(۲)

((هندي نهون یین ده ست به ردای و مالی خو د ګونه هان دا خه رج
دکه ن د ګونه هی و خرابیی دا ئه و وه کی شه یتانانه، و شه یتان ب قه نجیا
خودایی خو ګه له ک یی کافر بوو)).

۱ - متفق علیه ، البخاري (۵۰۸۵) مسلم (۱۴۷)

۲ - سورة الاسراء : الآية ۲۷ .

ناقبرا سیزدی

پیړا بوونا مافین
هه قرینیی

ناقبرا سیزدی پیرابوونا مافین هه قزینی

حه ق و مافین زهلامی ل سهر ژنی گه له کن، و پیغه مبهری بو مه روڼ و ئاشکرا کریه ب گوتنا خو دهمی گوتی: مافی زهلامی ل سهر هه قزینی وی هنده خو ئه گهر برینه ک دله شی وی دا پهیدا بیت و کیم وعه داف و خوین ژئی دهر که فیت فیجا ژن فی برینی ب ئه زمانی خو ب ئالیست و پا قزبکه ت ئه وی هیشتا حه قی زهلامی خو ئه دا نه کریه، ئه ف ناخفتنه پیغمبه ری ل وی دهمی گوت دهمی زهلامه کی گازندا نه شیکرنا کچا خو بو بیغه مبهری کری، ئینا پیغه مبهری گوته وی کچی ئه ری بو چی تو شیناکه ی، ئه وی گوت: ئه ری ئه ی پیغه مبهری خودی بو من روڼ بکه کانئ مافین زهلامی چنه ل سهر من، ئینا پیغه مبهری ئه وگوتنا ل سهری بو گوت، ئه وی کچا خودان باوهر گوت: ماده م هوسایه ئه ز شیناکه م چونکو ئه ز نه شی م مافین وی ئه داکه م.

ژنکا خودان عه قل و باش ئه وه ئه وا وی تشتی مه زن و ب بها ببینت ئه وی خودی و پیغه مبهری مه زن و خودان بها کری، ئه وا قه درئ زهلامی خو بگریت و گه له ک خو زه حمه ت بده ت بو خزمه ت و گوهداریا وی چونکو گوهداریا زهلامی دبیته ئه گهره کی مسوگهر بو چوونا به حشتی، پیغه مبه ر ﷺ دبیزت: ((اِذَا صَلَّتِ الْمَرْأَةُ خَمْسَهَا، وَصَامَتْ شَهْرَهَا، وَحَصَّنَتْ فَرْجَهَا، وَأَطَاعَتْ بَعْلَهَا، قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الْجَنَّةَ مِنْ أَيِّ أَبْوَابِ

الْجَنَّةِ شِئْتِ))^(۱) ((ئەگەر ژنی هەر پینچ نفیژیت خو بیت فەرز کرن و هەیفە ڕەمەزانی ڕۆژییت خو گرتن و دەهههنا خو پاراست ژ پیساتی و فاحیشی و گوهداریا زەلامی خو کر، دی بو ئیتە گوتن: ب ژور بەهەشتی بکەفە هەر دەرگەهی تە دفتی)).

باش هزرا خو بکە ئەی خویشکا باوهردار چەوا پیغەمبەری گوهداریا زەلامی کرە دگەل کرنا نفیژی و گرتنا ڕۆژیی حەتا مروق بچیتە بەهەشتی فیجا ئیمانەت تو یا گوهدار بی بو زەلامی خو و دەرگەهیت بەهەشتی ل خو نەگرە و خو ژ بی ئەمریا زەلامی خو بیاریزە و بی دلایا وی نەکە دبایشیدا ، بی ئەمریا زەلامی تە بی ئەمریا خودی یە و دی گونەهکار بی فیجا گەلەکا هشیار بە، پیغەمبەری ﷺ گوت: ((وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، مَا مِنْ رَجُلٍ يَدْعُو امْرَأَتَهُ إِلَى فِرَاشِهَا، فَتَأْبَى عَلَيْهِ، إِلَّا كَانَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ سَاخِطًا عَلَيْهَا حَتَّى يَرْضَى عَنْهَا))^(۲).

((ئەز ب وی کەمە ئەوی نەفسا من دەههستیدا، نینە زەلامەک بیژتە ژنکا خو وەرە نفینا من، ئەف ژنکە ب گوتنا وی نەکەت و نەچیتە نفینا وی، بی شک خودی دی ژی توپە بیت حەتا زەلامی وی لی خوش بیت)).

۱ - رواه ابن حبان (۴۱۶۳) وصححه الشيخ شعيب الارناؤوط .

۲ - رواه مسلم (۱۴۳۶) .

۱/ مافین زهلامی ل سهر ژنی:-

۱. گر نکترین نه گهری پیدابوونا خوشی یی دناقبهرا ژن و میریدا ،
ژن قهدری هه فزینی خو بنیاست، ژن یا ب بهلی وله بی بیت
و گوهدار بیت بو زهلامی خو، گوهدارا نه مری وی بیت دهمی کاره کی
دبیژیتی : ژبه ر گوتنا پیغه مبهری ﷺ دهمی پسیار ژی هاتیه کرن: ((أَيُّ
النِّسَاءِ خَيْرٌ؟ قَالَ: أَلَّتِي تَسْرُهُ إِذَا نَظَرَ وَتُطِيعُهُ إِذَا أَمَرَ وَلَا تُخَالِفُهُ فِي نَفْسِهَا
وَلَا مَالِهَا بِمَا يَكْرَهُ))^(۱).

پسیار ژ پیغه مبهری ﷺ هاته کرن کانی کیژ ژ نکا هه میان باشته؟
گوت: نه وه نهوا که یفا زهلامی پی بیت دهمی به ریخو دده تی و گوهدارا
نه مرو فهرمانا زهلامی بت وچ تشتا نه کهت کو ببیته نه گهری بی دلیا
زهلامی چ نهو تشت دمالا ویدا بت یان دوی ب خودا بت.

۲. بو زهلامی هه یه خو شیی ب له شی ژنکا خو بیهت (الإستمتاع) چ
بجوونا نقینی یان ماچیکرنا وی یان فیانا زاروک بوونی یان....هتد.
پیغه مبهری ﷺ دبیژیت ((إِذَا دَعَا الرَّجُلُ زَوْجَتَهُ لِحَاجَتِهِ فَلْتَأْتِهِ، وَإِنْ كَانَتْ
عَلَى التَّوَرِّ))^(۲). (نه گهر زهلامی گوته هه فزینا خو ودره نقینی بلال
دیف داخازا وی بجیت خو نه گهر ل سهر ته نیری بیت وده ستیت وی
دناف هه فیریدا بن).

۱ - رواد النسائي (۵۳۲۴) وحسنه الشيخ الالباني .

۲ - رواد الترمذي (۱۱۶۰) وصححه الشيخ الالباني .

۳. ژحه قین زهلامی لسه ر ژنی شوکروسو پاسدارا وی بیت وحه قیت وی بهرزه نه کهت وئو یا بئ منهت نینه ژ وی.

((لَا يَنْظُرُ اللَّهُ إِلَى امْرَأَةٍ لَا تَشْكُرُ لِرَوْحِهَا وَهِيَ لَا تَسْتَعْنِي عَنْهُ)) ^(۱).

پیغه مبه ر ﷺ دبیزیت: (خودی بهرئ خو ناده ته ژنکه کئ ئەوا سوپاسیا زهلامی خو نه کهت وئو ژن ههوجهی وی یه وبئ منهت نینه ژ وی).

مه خسه دا ب شوکری نه بهس بئ زمانیه بیژته زهلامی خو ئەز سوپاسدارا ته مه و دپشتر ب ئەخلاقئ خو یی کریت و ته عاملا خو یا زفر دگهل وی بکار بینت، به لکو پئ رابوونا کاریت زهلامی یه وبئ زمانی خو سوپاسدارا ته مه ژ عهردی ههتا عهسمانی ههروهسا بهردهوام ههول بدهت کو خووشی و رحهتی و خزمهتی دمالدا پهیدا بکهت، پیئقی یه هه می گاڤا پشته زهلامی خو بگریت، وچ جارا پشته خو نهدهتی وهشیار بیت دناف ههقال و مروفتیت ویدا ههتکا وی نهبت وگازندا ژئ نه کهت به لکو بهه می هیژ وقووت و هزر و بیر و دل ودهفی خو دگهل زهلامی بت .

سو پاس نه کرنا زهلامی و بن بر کرنا قهنجییت وی ئەگه رهکی سه رهکی یه بو چوونا جهه نه می، عبداللاهی کو ری عه باسی [خودی ژهه ردووکا رازی بیت] گوت: پیغه مبه رئ ﷺ خودی گوت: جهه نه م هاته پیش چا فکرن بو من فیجا من دیت پتریا خه لکی وی ژنکی کت کافیره نه، هاته گوت، ئەه ی پیغه مبه رئ خودی ئەو کافر وبئ باوهرن ب خودی؟

۱ - رواه البيهقي (٤٧٢٠) وصححه الشيخ الالباني

گوت: نه به لکو قهنجی قه شیریت زهلامانه و بن ئاخکرنا باشییت وانن،
 نه گهر زهلامه کی سالی هه می باشی دگهل ژنکه کی ژ وان بکهت وپاشی
 ئیک ژ وان ژنکا تشته کی کیم ژته دیت نه یی ب دلی وی بیت دی بیژت:
 من چ جارا چ خیر ژ ته نه دیتی یه، من چ جارا قهنجی ژته نه دیتی
 یه.

فیجا واجبه ل سهر ژنکا خودان باوهر نهو خو بیخته دبن فهرمانیت
 زهلامی خودا، ب سینگه کی به رفهره پيشوازی و بکهت ودلی وی
 نه ئیشینت.

٤. که یف خوش بت ههر دهمی چافی زهلامی فی بکه فیت، و
 پاراستکه را مال و گیان وشهره ف وزاروک وهه می شولیت دناف مالا وی
 دا بت ((الَّتِي تَسْرُهُ إِذَا نَظَرَ...))^(١).

٥. که سه کی بزور مالی نه ئیخت نهوی زهلامی نه قیت ((اتَّقُوا اللَّهَ فِي
 النِّسَاءِ فَإِنَّكُمْ أَخَذْتُمُوهُنَّ بِأَمَانَةِ اللَّهِ وَاسْتَخْلَلْتُمْ فُرُوجَهُنَّ بِكَلِمَةِ اللَّهِ وَإِنْ
 لَكُمْ عَلَيْهِنَّ أَنْ لَا يُوطِئَنَّ فُرُوشَكُمْ أَحَدًا تَكَرَّهُوْنَهُ فَإِنْ فَعَلْنَ فَاضْرِبُوهُنَّ ضَرْبًا
 غَيْرَ مُبْرَحٍ وَلَهُنَّ عَلَيْكُمْ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ))^(٢).

ته قوا خودی بکهن دهر باره ی ژنکا چونکو هه وه نهو ییت بو خو ئینانین
 ب نه مانه تا خودی ونامیسا وان بو هه وه حه لال بوویه ب په یفا خودی

١ - رواد النسائي (٥٣٢٤) وحسنه الشيخ الالباني .

٢ - رواد ابو داود (١٩٠٧) وصححه الالباني .

ول سهر ژنکیت هه وه واجبه که سه کی نه ئینه دمالیت هه وه دا ب دلی هه وه نه بن و نه گهر وان و دکر هینگی وان بقوتن قوتانه کا بی زمره و زیان بو ژنکیت هه وه یا هه ی ل سهر هه وه خاړن و لباس ب باشی.

۶. چ رۆژییت سوننه ت نه گریته گهر بده ستیریا زهلامی وی نه بت ول وی دهمی زهلامی ل مال بیت ((لَا تَصُومُ الْمَرْأَةُ وَبَعْلُهَا شَاهِدٌ إِلَّا بِإِذْنِهِ))^(۱).

۷. چ ژمالی نه مه زیخت نه گهر بده ستیریا زهلامی وی نه بت ژبه ر گوتنا پیغه مبه ری ﷺ د حه جا خا تر خاستنی دا گوت: ((لَا تُنْفِقُ امْرَأَةٌ شَيْئًا مِنْ بَيْتِ زَوْجِهَا إِلَّا بِإِذْنِ زَوْجِهَا))^(۲).

۸. را کرنا به هی پشته مرنا وی بو ماوی (۴) هه یف و دده رۆژان ((لَا يَحِلُّ لِمَرْأَةٍ تُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ، أَنْ تُحَدَّ عَلَى مَيِّتٍ فَوْقَ ثَلَاثٍ، إِلَّا عَلَى زَوْجٍ، فَإِنَّهَا تُحَدُّ عَلَيْهِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا))^(۳).

دورست نینه بو چ ژنکا نه وه به هی دانیت ژ سی رۆژا زیده تر بتن بو زهلامی خو چار هه یف و دده رۆژا دی نیهار و به هی دانیت. حداد: خو دویر کرنا ژخه ملاندنی یه خه م خاړنه و به هیه.

۹. حه قی زهلامی یه ژن زاړوکیته وی خودان بکه ت ب چا فدی ریه کا جوان و توره و نادابین نیسلا می نیشا وان بده ت و به یڼ فره ب بیت

۱ - رواه البخاري (۵۱۹۲).

۲ - رواه الترمذي (۶۷۰) وحسنه الشيخ الالباني.

۳ - متفق عليه ، البخاري (۱۲۸۰) مسلم (۱۴۸۷).

دگهل وان وخو توره نه کهت بهرام بهر زهلامی خو و نفرینا ل
زاروکیت خو نه کهت وخه بهرا وقه سیټ کریت نه بیژتی .

((وَالْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ فِي بَيْتِ زَوْجِهَا وَهِيَ مَسْئُولَةٌ عَنْ رَعِيَّتِهَا))^(۱)

وژن ژى شقانه دمالا زهلامی خوډا وئهو يا بهر پر سه ژ شقانيا خو.

۱۰. پیتقیه ژن ریژی ل مروقتیت زهلامی خو بگریټ ویا باش بیت بو
وان ب تایبه تی خه سی وخه زیرا و...هتد، ئه ری دی چهوا زهلام قه درى
وی ژنکی گریټ ئهوا خراب وزفر وره ق بیت دگهل مال ودايک وباب
وزاروکیت وی؟

۱۱. دقتیت ژن وان تشتا قه شیټ ئه ویټ تیټنه رویدان دناقبه را
هه قزیناندا ب تایبه تی چ جارا به حسی نقینا خو نه کهت بو چ که سان
ژبه رکو پیغه مبه ری نه هیا قی چهن دی کریه ب گوتنا خوډه.

۱۲. دقتیت ژن په وهن دیه کا موکوم وبه یز دناقبه را خو وزهلامی خوډا
چی کهت، وئه ف په یوه ن دیه ببیته که له کا به یز خو ل بهر هه می
رهنگین نه خو شی وشه روشیټ بگریټ وچ بابهل یس وباووباروقه
کارتیکرنی لی نه کهن، وپیتقیه ژن هشیار بیت چ جارا داخازا بهردانی
(طلاق) ژ زهلامی خو نه کهت ژقه ستا وبی ئه گهر.

ب/حه قین ژنی لسه زهلامی:

حه تا دلوفانی و فیان دناقبه را هه قزیناندا بمینت پیئتقیه هه ق بینه پاراستن و هه قی ژنی بیته دان دهه می تشتاندا ئه وین خودی کرینه هه ق بو وی وئیکی وهکی عبداللاهی کورپی عه باسی [خودی ژهه ردووکا رازیبیت] دبیزت: ئه ز وهسا خو جوان وتازه دکه م بو ژنکا خو وهکی ئه و بو من خو جوان وتازه دکه ت.

موسلمانن دورست ئه وه ئه وی دانپیدانی ب ماف وحه قین بهرامبه ری خو دکه ت ب تایبه تی ژنکا خو، موسلمانن دورست ئه وه ئه وی هه قیت ژنکا خو ل پیش چافیت خو ببینت، چ جارا ریکی ناده ته شهیتانی وی رهحمی و فیانی پیچکه ت ئه و دناقبه را هه قزیناندا . ژ وان مافان:-

۱. القوامه (پیچیبوون و پیرابوونا ب هه قی وی):

﴿الرَّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ﴾^(۱)

زهلام ب چافدیری وخودانکرنا ژنان درابووینه، ژ بهر وان سالوخته تین پی رابوون وسه راتی یین خودی داینه وان، و ژ بهر وی مههر ونهفه قی یا ئه و ددنه وان.

۲. مههر :

﴿وَأَتُوا النِّسَاءَ صَدُقَتِهِنَّ نِحْلَةً فَإِنْ طِبَّنَ لَكُمْ عَنْ شَيْءٍ مِّنْهُ نَفْسًا فَكُلُوهُ هَنِيئًا مَّرِيئًا﴾^(۱) وهوين مارا ژنان بدهنئى، دانهكا فهره ل سهر ههوه ودفيت يا ب دلى ههوه بت. فيجا نهگهر وان - ب دلى خو - تشتهك ژى دا ههوه، هوين وهر بگرن، وبخون، چونكى نهو بو ههوه يى
 حهلال وياقره

۳. النفقه (مهزاختنا مالى لسهر ژنى) :

((أَنْ تُطْعِمَهَا إِذَا طَعِمْتَ وَتَكْسُوَهَا إِذَا اكْتَسَيْتَ وَلَا تَضْرِبَ الْوَجْهَ وَلَا تُفَبِّحْ وَلَا تَهْجُرْ إِلَّا فِي الْبَيْتِ))^(۲) ژمافين ژنى يه : (نهگهر ته تشتهك خار تو بدهيه وي ژى ونهگهر ته تشتهك كره بهر خو بكهيه بهر وي ژى ، ونهگهر ته ديت ژنكى خو نه قولهكر وژبن نهمرئ ته دهر كته تو وي ب قوتى بهلى هشار بى نه دانه ريئ وي وئاخفتنيئ كريئ نه بيژئ ، وژئ سل نه بى بتنى نهگهر دمالدا نه بيت). ((وَإِنَّكَ لَنْ تُنْفِقَ نَفَقَةً تَبْغِي بِهَا وَجْهَ اللَّهِ إِلَّا أَجْرْتَ بِهَا، حَتَّى مَا تَجْعَلَ فِي فِي امْرَأَتِكَ))^(۳)
 (ونينه تو خير هكى بو رييا خودئ دكهى دئ خودان خير بى، ههتا نهوى تو دكهيه ددهفى ژنكا خودا دئ بو ته بخير ئيته نقيسين).

۱ - سورة النساء : الآية ۴ .

۲ - رواه ابو داود (۲۱۴۴) وقال الشيخ الالباني : حسن صحيح .

۳ - رواه البخاري (۱۲۹۵) .

((أَمَرَ النَّبِيُّ ﷺ بِصَدَقَةٍ فَقَالَ رَجُلٌ: عِنْدِي دِينَارٌ؟ قَالَ: (أَنْفَقْهُ عَلَى نَفْسِكَ) قَالَ عِنْدِي آخَرُ؟ قَالَ: (أَنْفَقْهُ عَلَى زَوْجَتِكَ) قَالَ: عِنْدِي آخَرُ؟ قَالَ: ((أَنْفَقْهُ عَلَى خَادِمِكَ ثُمَّ أَنْتَ أَبْصَرُ))^(۱)

(پێغه مبه‌ری فه‌رمان بدانا خێره‌کی کر، زه‌لامه‌کی گوت: من دیناره‌کا هه‌ی، گوتی ل خو‌ب مه‌زیخه‌. گوت من ئی‌کا دی ژ یه‌ هه‌ی؟ گوت: لسه‌ر ژنکا خو‌ب مه‌زیخه‌، گوت من ئی‌کا دی ژ یه‌ هه‌ی؟ گوت: لسه‌ر خادمی خو‌ب مه‌زیخه‌، پاشی تو‌ چێتر دبینی کانی کێژپێتقی بخیرا ته‌یه‌).

۴. خو‌ دیرکرن ژقوتانا سه‌روچا‌فا و گوتنن کریت .

۵. ژ ی سل نه‌بیت نه‌گه‌ر دمالدا نه‌بیت.

۶. نه‌ستنا لده‌ف ژنی و بو‌رانندا ژبان‌ه‌کا باش وخو‌ش ببه‌نه‌ سه‌ری.

۷. نیشادان وفی‌رک‌رنا ژنی بو‌ دینی وئ.

۸. غیره‌تا لسه‌ر ژنی:

مه‌زنترین هه‌قی ژنی یه‌ لسه‌ر زه‌لامی وئ پاراستنا که‌رامه‌تا ژنی بکه‌ت ونامیسا وئ بپاریژت و یی بغیره‌ت بیت لسه‌ر وئ نه‌وه‌کی فی‌گافی که‌له‌ک زه‌لام هه‌نه‌ ده‌یلن ژنی‌ت وان دگه‌ل زه‌لامی‌ت بیانی ده‌رکه‌فن و تی‌که‌لی زه‌لاما ببین و دغو‌رفی فه‌ دگه‌ل زه‌لامه‌کی بیانی

۱ - رواه البخاري في (الأدب المفرد) (١٤٥/١٩٧) وحسنه الشيخ الالباني .

روینن یان دگهل سایيځه کی بتنی بهیت و بجیت و بی هه وجهیه کا فهر
پی هه بیت، و پیغه مبه ر ﷺ دبیریت:

((إِيَّاكُمْ وَالْدُّخُولَ عَلَى النِّسَاءِ ، فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ: يَا رَسُولَ اللَّهِ،
أَفَرَأَيْتَ الْحَمُو؟ قَالَ: الْحَمُّ الْمَوْتُ))^(۱)

نه وده بیت هوین بچنه نک ژنکا بتنی (ئهو ژن بن ئه ویت ل زهلامی
تیینه مارکرن) زهلامه کی ئه نصاری گوت: ئه ری پا ئه گهر مرؤفییت
نیزیك بن (وده کی تی وپسمام وکور خال و... هتد؟
گوت: مرؤفییت مرؤفی مرنه.

ئانکو ژ وان ئاگر به ردبیته مرؤفی بو نمونه: سه ربوره کا راست،
رؤژه کی زانایه کی گوت: نینه پسیره ک ژمن هاتیه کرن ئیلا من
به رسقا دای بتنی من نه شایه به رسقا پسیره کی بدهم، ئهو زی،
جاره کی گه نجه کی گوت: ئه ز هه یامه کی چوومه ژ دهرقه ی وهلاتی بو
خاندنی فیجا ههر چهند هه یقا جاره کی ئه ز دهات مه مال وئهو گاڤا
ئه ز دهاتم مالا من خو ریز دکرن و پیشوازی من دکر وئه ز دا چمه
دهست و سه ری وان دناف دایک و باب و خویشک و براییت خودا من ژن
برایه ک هه بوو دهمی ئه ز دهاتم ئه ز داچمه دهستی وی وئهو دا ئیته
سه ری من هه تا گه هشتیه پیکه کی من کاری فاحیشی دگهل دا کر وژ
وی ژن برایی من چهند زاروکه ک هه بوون فیجا برازایت من دگوتنه

۱ - متفق علیه ، البخاري (۵۲۳۲) مسلم (۲۱۷۲).

من مام وئەو بخۆ ئەز بابی وان بووم فێجا ئەز چ بکەم دلی من پەرتی
ئاگرێ تیدا ومن چ خووشی ب خۆ نینه ژبەر فی کارێ کریت.

فێجا خودی مه ونامیسیت مه بپاریزت.

★ ب دلەکی خەمگین وب ئیش دی بەحسی گیرەتا خەلکی کەفن
ونوکه کەم: دناف عەرەباندا زەلام هەبۆن حیشترا ژنکا خۆ نەدفرۆت
ژبەر گیرەتی، دگوت ئەگەر من فروت دی زەلامەکی بیانی ل وی
حیشتری سیار بیت ئەوا ژنکا من لی سیاردبو وئەفە بو من کیماسیە
لەوا نەدفرۆت، دەیکا خودان باوەرا عائیشا -خودی ژێ رازی بت- دەما
پیغەمبەر ﷺ مری هاتە فەشارتن دژورا ویفە و دەمی بابی وی ئەبو
بەکر- خودی ژێ رازی بت- مری ئەو ژێ هاتە فەشارتن دەهر وی
ژوریفە، فێجا عائیشای سەرا وان ددا ونافچافیت خۆ نەدناختن و دەمی
عومەر [خودی ژێ رازیبت] هاتیە شەهیدکرن وهاتیە فەشارتن دوی
ژوریدا ل نک هەر دوو هەفالیّت خۆ، هەرگاڤا عائیشای قیابا سەرا
گوریت وان بەدت دا پیچە یان خیری دانیت ئانکو ریی خۆ دیار
نەدکر وئەوی دزانی کو هەمی مریه وکەسەکی ژوان ئاگەه ژوی
نینە بەلی وی ددیت عومەر زەلامەکی بیانیە ناچیبیت ئەو ریی خۆ
دیار کەت بەرامبەری وی... سبحان الله... حەتا فی رادهی ئەو ل بەرخۆ
دراوستیای بۆن، فاتیمە [خودی ژوی رازیبت] کچا پیغەمبەری ﷺ
روژەکی یا ب خەم بو ئینا هەفالهکی گوتی ئەفە تە خیرە؟ وی گوت:
ئەزا بیرا خۆ تینم دەما ئەز بمرم وزەلام جەنازی من ببەن بو

گورستانې څیجا له شې من دیار بیت! ئینا هنده کا گوتې مه یا گولې بوی
ل حه به شې دهمې ئیک ژوان دمرت جه نازی وی دکه نه دناف تابیته ک
- سندوقه کا- داریدا هتا دبنه گورستانې، ئینا فاتیمایې کره وه سیه ت
بو خو ئه گهر مر ئه و وی بکه نه دوی تابیتیدا وبنه گورستانې، ئه فقه
پشتی مرنا خو، ژنا کورد دهمې ل سهر کانیه بالا ف وئامان شیشته بان
وزه لامه ک دبه رویرا بویربا دا قازانی که ته سهری خو ئه گهر یا بی
دروسوک با ژبه ر چ! داکو که سه ک پرچا وی نه بینت، ونوکه ب هه می
رهنگا ول هه می مالا جوریت جل و بهرگیت زهلام وکافر وجهه نه میا ب
هه می حه جم وقه بارا دی لی بینی ونه باب ونه کور ونه مام ونه خال
ونه ونه.....، نابیژتی ئه فقه چیه یان بوچی وه دکه ی یان ما ئه م نه
موسلمانین....، کانی غیره ت کانی هه ژیکه ریڼ به حه شتی کانی
چاقلیکه ین پیغه مبه ری ومالا وی...یا خودی تو غیره تا موسلمانیت
دورست بدیه مه هه میان.

۹. بهین فرده ی وصه بر:

حه قی ژنی یه ل سهر زهلامی ئه و یی ب صه بر و بیڼ فرده بیت ل
سهر نه خوشی و نه زیه تا ژنی، و نه گهر تشته کی نه خوش ژ وی په یدا
بوو ل وی ب بوریت ژبه ر گوتنا پیغه مبه ری ﷺ : ((لَا يَفْرَكُ مُؤْمِنٌ
مُؤْمَنَةً، إِنْ كَرِهَ مِنْهَا خُلُقًا رَضِيَ مِنْهَا آخَرًا))^(۱).

۱ - رواه مسلم (۱۴۶۹) .

(ناچیبیت زهلامهکی موسلمان خو توره کهت ژ ژنکا خو ب نه گهری
تشته کی ژ ژنی پهیدا ببيت، نه گهر هندهک تشتیت ژنی نه دخوش
وباش بن بزانه هندهک تشتیت خو ش وباش ژی ژی پهیدا دبن).

نانکو خرابیت وی بده ب بباشیت وی وعه فیکه وی نه گره.

پیغمبر ﷺ دبیژت: ((اسْتَوْصُوا بِالنِّسَاءِ خَيْرًا فَإِنَّهُنَّ خُلْفَنَ مِنْ ضَلَعٍ،
وَإِنَّ أَعْوَجَ شَيْءٍ فِي الضَّلَعِ أَعْلَاهُ، فَإِنْ ذَهَبَتْ تُقِيمُهُ كَسْرَتُهُ، وَإِنْ تَرَكْتَهُ لَمْ
يَزَلْ أَعْوَجَ، فَاسْتَوْصُوا بِالنِّسَاءِ خَيْرًا))^(۱).

(هوين باش وجامیر بن دگهل ژنکا چونکو نهو ییت هاتینه چیکن ژ
ههستی په راسیی نهوی ژهه میان خارتر تر فیجا نه گهر تو چووی
وفی ههستی راستفه کهی دی شکینی و نه گهر تو پیلی هه ما هه دی
ی خار بیت فیجا نیمانه تا من ل هه وه هوين دباش بن دگهل وان).

۱ - صحیح البخاری (۵۱۸۶)

ماښه هه فېشک دناقېهرا هه څړینادا :-

۱. پاراستنا نه پېه نی وغه یبیا تیټ مالی (تشتیت سرری دناقېهرا واندا نه ئینه ئاشکرا کرنی):

هه ردووه څړینا دځیت ئه و نه پېه نی وسررا دناقېهرا وان دا هه ی بپاریزن چ ئه ف سرره ب دیتن بت یان گو ه لی بوون بت.
 ((إِنَّ مِنْ أَشَرِّ النَّاسِ عِنْدَ اللَّهِ مَنْزِلَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ، الرَّجُلُ يُفْضِي إِلَى امْرَأَتِهِ، وَتُفْضِي إِلَيْهِ، ثُمَّ يَنْشُرُ سِرَّهَا))^(۱).

پېغه مېهر ﷺ دبیژت: (خرا بترینی خه لکی جه وریز وقه دری وی ل روژا قیامه تی، زه لام جیماعی ل گهل ژنکا خو بکته وژن جیماعی ل گهل زه لامی خو بکته پاشی وان تشتیت نه پېه نی ئاشکرا بکهن).
 ئیمامی نه وه وی دبیژت: دځی هه دیسیدا حه رام بوویه ژن ومیر وان تشتا بو خه لکی بیژن نه ویټ په یدا دبن ژ نقینیدا چ گوتن بن یان کریار بن.

۲. شیرت د نافبهرا هه فزینادا:

نه صیحه ت و شیرت د نافبهرا هه ردوواندا پله کا مه زن هه یه بلندکرنا ئاستی خیزانی یه، باراپتر ژ ئاریشان دی هی نه چاره سه رکرن ب هاریکاریا هه ردوولا و ودرگرتنا رهئی و بوچوون و شیرتین ئیک و دوو. گه له ک زهلام دبینن ئه گهر ژنکا وی شیرته ک لی کر وی گو هی خۆدایئ هینگئ ئه و دی بیته کیماسی بو وی و ئه فقه خه له تیه کا مه زنه به لکو دینی مه دینی شیرت و نه صیحه تانه و بشیرته کاروکاریار ب دورستی ب ریقه دچن.

۳. الشوری (و درگرتنا بیروپریان) :

موشاوهرت و بیروپریان بیته ئه نجامدان دنافبهرا هه ردوو هه فزیناندا دهه می کاراندا چ دمالدا و هکی کرپین و فروتن و گوهرپین و نه فکلرنا تشتا یان ژدهرقه ی مالی و هکی سه رهدان و هاریکاری و ودرکه فتن ... هتد، نه و هکی زهلام هه می گا فا شولا بکه ت چ پیته ی نه ده ته هه فزینا خو، وژن دمالدا و هکی دیواره کی ره ق و ته ق بی دهنک لی بیته، و ئه فقه نابیته شاره زایی بو زهلامی به رامبه ر فی ره فتارا نه جوان و کریت به لکو لازمه ئه م زهلام چاف کهینه پیغه مبه ری خودی ﷺ گه له ک جارا پیغه مبه ری بووچوونا دایکا خودان باوهر و درگرت (ام سه لمی) هه روه سا ژن زی ب که یفا خو بی زهلامی بیته و بچیت و بکریته و بفروشیت وچ پیته ی وریزی نه ده ته زهلامی خو به لکو زهلامی بفله سه کی حسیب نه که ت.

۴. حه ژئ کرڼ و فیان ژدل دناښه را وانداهه بیت:

ژوی تشتی خوشی یی و سه عاده تی ته مام دکهت (فیان و مه حبهت و مه ودهدت و رحمت) ا دناښه را هه ژنیاندا، دیار کرنا فیانی و پاقر کرنا ننیهت ودلا و ناخفتنیټ جوان و تازه و شرین دی بنه نه گهری خیزانه کا به خته وهر و جوان وهکی پیغه مبهری ل دهمی وی دگهل ژنکیټ خو دناخفت یان دهر دکهفت بو سه فراه سوحبهت و یاری دکرڼ، و خودی تهعالا دهمی مه دحین ژنکیټ خوړی ل به حه شتی کری ههر ژبه ر هندی بوو کو نهو گه لهک هه ژ زهلامیټ خو دکهن ﴿عَرَبًا اَتْرَابًا﴾^(۱). ((ومه نهو ژنیټ بجویک و مه زن کرینه کچ)) ئانکو نه بیژن و په یفا (العروب): ب راما نا (المحبة الی زوجها) نهوا خوشتی بو زهلامی خو.

پیغه مبه ر ﷺ دبیزت: په یفا جوان و خوش صه ده فیه، و دبیزت: نه گهر تو هه ژنیکی بکه ی بیژئ نه ز هه ژ ته دکهم ژبو خودی..... نه ری ما چیه نه م بیژینه ژنکیټ خو نه م هه ژ هه وه دکهین ژبو خودی. و ژیا نا هه ژنیټ نه گهر په یقیټ نازک و جوان و خوش ژ ده ست دان و تیدانه مان هینگی تانجا ژیا نی نه ما نهو مال نیکه ژمالیټ جه هنه می.

۵. خو جوان کرن و تازه کرن :

جوانی و تازهیی پلهکا (دهورهکّی) کاریگهر ههیه دناقبهرا ههڅریناندا ژلایّ دههمه ن پاڅرئی څه (اعفاف).

بهردهوامبوونا ژيانا ههڅرینیّ ب رهنگهکّی جوان و تازه و رامانا مهودهت و مهحبهتّی دناقبهرا واندا.

خویشکا من چ جارا بلا بیّنیت نهخوښ ژته نهئین ل وی دهمی تو دگهل زهلامی خو بی، خو جوان و پاڅر و بژین بکه بو زهلامی خو، لی جهی داخییه گهلهک ژن هه نه ل دهمی دهرکهفتنا وان بو کارهکی ژدهرڅه مال دی زینهت و کهشخهتیا خو ئینه ژدهرڅه وجل و بهرگا کهته بهر خو و دی زیر وزینهتان ب خوڅه ههلاویست و خو دهرمان کهت وبرییت خو چیکهت (چیکرنا بریا حهرامه وژگوننه هیّت مهزنه) وئهڅه ههمی یان باراپتر یا حهرامه کو ژن ژدهرڅه فی کاری بکهت بهلی بو زهلامی خو یا ناف چاف گری یه و بی سهروبهره ژلایّ جلکیڅه و بهنیت نهخوښ وهکی خوه وپیشازی ژئ دئیت و ئهڅه دی بیته ئهگهری دویرکهفتنا ههردووا.

وخودی تعالا دبیژیت: ﴿وَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ﴾^(۱)

وژنان ماف ل سهر میړان ههیه، وهکی وان ژی ل سهر وان ههیه، ب
رهنګه کی چاک .

و عبداللاهی کورئ عباسی دبیژیت (إِنِّي لَا تَزِينُ لِمُرَاتِي كَمَا تَزِينُ لِي
لِهَذِهِ الْآيَةِ) [تفسیر المنار والقران ونقض مطاعن الرهبان].

ئەز خو جوان وتازە ونازدار دکەم بو ژنکا خو وهکی ئەو خو
دخەملینت بو من ژبەر قی ئایه تا هەنئ ﴿وَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَّ
بِالْمَعْرُوفِ﴾.

هه بوونا شيانى بۇ چاره سر كړنا ئارېشان:

هەر زهلامهك يان ژنكهكا ههبيت دشيت خو بكهته كهسهكي خوځدان شيان وئارېشين خو چاره سر بكهت بېي كو ئيكي بياني پي بجه سېت، وچاره سر كړن بفي رهنكي يه :

۱. شاره زايي :

ئەگەر تۆ سەحكەيە ماليت پتريا خەلكى تۆ نابىنى مالەك ههبيت بى ئارېشه، وئەفە نەيا غەريبە بۇ سروشتى مروفا، حەتا ماليت پيغەمبەران ئارېشه تيدا هه بوون داکو ژ خەلكى نەئىنە جوداكرن، ئەففى ژى حيكەمەتا خودى يا تيدا هەى داکو پيغەمبەر ئارېشين مالا خو چاره سر كەن وخەلك بۇ خو مفای ژى ببينن، وچاقل وان بکەن وئەگەر خودى قياپا دا ماليت پيغەمبەرا ژيگريت وديرى هەمى نەخوشى وئارېشان كەت.

۲. خو بەردان دسروشتى ئيك و دوو دا:

گەلەكا پيتقيه ژن ومير عادات و تەقاليد و تەبيعه تى ئيكوودوو باش بنياسن و تەعاملى دگەل بکەن ب رپكهكا زانستانه، داکو چ ئارېشه دناقبەرا واندا روينه دەن، بى فامى ونەزانينا سروشتى هەفثرينى مەزنترين ئارېشان بۇ خوځدانى خو چيدکەت چونکو هەر ئيك ژوان يى مەزن بووى دماله كيډا وبى گومان ئەوى مالى ھندەك تەبيعه تى تايبەت هه بوويه لەوا دى بينى ئارېشين پتريا مالا ژفى خالى چيدبن.

پاراستا ئەزمانى : پېتقىيە مەرۇف گەلەكى ھىيار بيت ژ ئەزمانى خۇ
چونكو ئەزمانە مەرۇفى دپاريزت ژ نەخوشى وبەلايىت دونياى
وئاخرەتى، ئەزمانە مەرۇفى دبتە بەحشتى وجەھنەمى، ھىيارى
پەيقيت كرىت وسەقەت ونەخۇش بە، خۇ دويرى پەيقيت شكاندن
وسەلخاندنى بكة، بشى ئەزمانى خۇ خودى دى تە ب ژور بەحشتى
ئىخيت، ئەزمانى خۇ گرېدە وبلا تەرا وبەرا نەئاخفيت وبكەيفا خۇ
بىى كو ھزرا خۇ بكةى، وان ئاخفتنا بېژە ئەويىت خودى ژى رازى
دبيت وكەيفا خەلكى پى بىت، ھىياربە خەبەر وئاخفتنىت كرىت
نەبېژە كەسەكى بتايبەتى ژنكا خۇ ومەرۇقيت وى چونكو كانى تە
چەوا خۇ دقيت وتۆ ھەژ مەرۇف ودايك وبابىت خۇ دكەى ژنكا تەژى
وسايە بەلكو وى مەرۇقيت خۇ پتر دقين ژ مەرۇقيت تە ، وپېغەمبەرى
خودى ﷺ راست گوت دەمى گوتىە موعازى: ((وَهَلْ يُكِبُّ النَّاسَ عَلَى
جُوهِهِمْ فِي النَّارِ، إِلَّا خَصَائِدُ السِّنِّهِمْ))^(۱)

(نہریٰ ما نہ ہر نہ زمانہ مرقی ل سہر سہروچاقان دھافیرتہ
دناگریدا).

٤. ئارېشېت خۇ نەبەز دەرقەي مال:

هشیار بی ئاگرئ فتنئ نه به ژدهرفه‌ی مال، و بزانه خه‌لکئ مه
گه‌له‌کئ زیره‌که بو مه‌زنکرنا فان ئاریشان وئک دئ ده‌ته‌ف بی دئ

١ - رواه ابن ماجه (٣٩٧٣) وصححه الشيخ الالباني .

وهكى به نیشتی ودهفى وان پى رهم نابیت، وگه لهك مالیت ویران
 بووین ب ئه گهرى ئه زمانیت رهش و تهعل وزفر ب دوریاتی و فه سادی
 و به لبه لیت خه لکی، گه لهك زاروکیت ماینه ئیتیم و سیوی، گه لهك
 عه شیر و مالیت لیکه تین و شه ری دنافه را وان دا رویدای کو بوویه
 ئه گهرى خوین ریشتن و کوشتنی، فیجا گه لهكى هشیار بی ئه گهر ته
 سوچه تا خو بو ئیکی گوت بو وی بیژره ئه وی خودان زانین و شارمزا
 چونکو ئه و دى ب چاره سه رکرنا ئاریشان رابیت، بلا ئه و ئاریشا ته
 بزانی و گوهر لى بیت ئه وی ته قوادر وزانا وژ خودى ترس، هشیار به
 سوچه تا خو بو هه می که سان نه بیژره.

5. وهرگرتنا بیرو راو موشاوهره کرنا مروفین تایبه ته مند دفی بواریدا
 تاکو ئه ف ئاریشه بدوماهیك بیته وگه لهك مه زن نه بیت وکیم زیان
 بیت.

6. رازیبوون ب قهزا و قهدهرى :

خودى تهعالا گه لهك جارا مروفى موسلمان به رهنگارى خوشی
 و نه خوشیان دکهت کانى مروف دى خو ل بهر گریت یان نه، و ئه گهر
 خوشی بوو هه مد و سوپاسدارى خودى خو به و فى خوشی بو خو
 پیله ب باشی و چاکیان، و ئه گهر نه خوشی بت خو بیهن فرهه بکه
 و سه برى بکیشه دى خودان خیر بی و دى سینگ به رفرهه بی ئه فه
 ددونیایى دا ول ئاخهرتى دى فیان و رازیبوونا خودى و به حشیت وى
 ب دهست خو فیه ئینی.

ناقبرا چواردی

قه دری ژنی

ناقبرا چواردی

قه درى ژنى

نیسلا مآ ئه مری کړی قه درى ژنى بیته گرتن وکه رامه تا وی بیته پاراستن ئه و ژنا دبیته دایک وهه فزین و خویشک ومهت و خالهت و خارزا و برازا زهلامی، ئهف ژنه نه هاتیه دروستکرنی بو زهلامی کو دمه کی خوشی بوخو پی ببهت پاشی که ربی ژى راکهت و بی قه در بکهت، و ناخفتنی زفروته حل ونه شرین بیژتی، ئایه تین قورئانی حهق و مافین هه ردوولا دیارکرینه و گوتیه کانى چهوا زهلاما ماف ل سهر ژنى هه یه هوسا ژنى ژى یی ل سهر زهلامی هه ی وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ ^(۱). دحه دیسه کیډا ئهوا ژ پیغه مبهری ﷺ هاتیه قه گوهاستن دبیزیت: ((إِنَّ النِّسَاءَ شَقَائِقُ الرِّجَالِ)) ^(۲). (بی گومان ژن خویشکین زهلامانه، خودانکرنا کچی قه بوئا دهرگه هین به حهشتی یه وده می شویدکهت و گوهدارا زهلامی خو بیت ههشت دهرگه هین به حهشتی بو قه کرینه وده می دبیته دایک به حهشت ل ژیر رازیبوئا وییه.

۱ - سورة البقرة : الآية ۲۲۸

۲ - رواه الترمذي (۱۱۳) وصححه الشيخ الالباني

عومه ری کوری خهطابی [خودی ژی رازیبیت] دبیزیت: (ئه ز ب خودی کهم ئەم دجاهلیه تییدا (به ری ئیسلام بوونی) هوسا بووین ژنی چ قه دری خو نه بوو به لکو ژن ب چ نه دهاته حسابکرن) .

دوی دهمیدا ئیسلام هات وجهی ژنکی تایبته کر وقه دره کی بلند دایی، ئیسلامی قه در ورپز ل ژنی گرتیه وکریه خویشکا زهلامی . ژن دزهمانی پیشی دا کو نیزیکی چه رخی پینجی خه لکی هوسا هزردرکر کو ژن چه یوانن و چ روح نینه و نه هه قزینه بو زهلامی فیجا وهختی جهاکی ئه وروپی فیای وهصفا ژنکی بکه ن گوتن ژن مروقه نه کو چه یوانه و یاها تیه چیکرن داکو خزمهت وخولامینیا مروقی بکهت!

دموئته مه ری ها تیه گریدان ل فرهنسا ل سالا ۵۸۱ ز ئه ندامین په رله مانى ژیک جودا بوون د ره ئی وبو چونیدا، گوتن ئه ری ژن مروقه یان نه مروقه؟ هنده کا گوت: ژن بز نه کانى چاوا ئیکی دقیت بز نه کی بخو بکريت وشول پی بکهت وبفرو شیت ژن زی وهسانه ، ل دوماهیکی گه شتنه ره ئیه کی گوتن: (ژن مروقه به لی یاها تیه چی کرنی داخزمه تا زهلامی بکهت ئه قه دموئته مه ری فه رهنسادا ، به لی ئیسلامی ژن کریه خاتینا مالى کو زاروکا په روه رده بکهت وببیته ماموستا فان زاروکان ئه ف دهو ری ژن دمالدا پی رادبیت چ دهو رو کار ب قه درتر نین ژوی قه دری وکاری.

ئیسلامی زهلام کریه خزمهت کار بوژنی کو ئه و کارو کریارا پیژفه دکهت، به لی خه و نه کهفته چاقین وان ئه وین داخازا مافی ژنی

دکهن و دبیزن مه دښت ژن یا نازاد بیت بلا ژن ژمال بدمر کهښت
 دال دویف بایئ سهری خوځچیت وبی شه رم بیت و بیتیته
 کارکه روفه راشا پاکژکرنا مرا فقا و سه باخا پیلافا و هکی نوکه حالی
 که لهک زنیته عالمه ما غه ربی، ژن چیکه را زه لمانه دروست که را میرو
 عه گیدو په هله و انانه:

الأم مدرّسة إذا أعددتها ... أعددت شعباً طيب الأعراق

دښی حه دیسیدا پیغه مبهړ ﷺ به حسی پارچه گوشته کی دکهت دناښ
 له شی مروښیدا نه گهر نه و پارچه چاک بو هینگی لهش هه می دی
 چاک بیت و نه گهر خراب بو هینگی لهش هه می دی خراب بیت نه و
 ژی دله. ((أَلَا إِنَّ فِي الْجَسَدِ مُضَغَةً إِذَا صَلَحَتِ الْجَسَدُ كُلُّهُ ، وَإِذَا
 فَسَدَتْ فَسَدَ الْجَسَدُ كُلُّهُ أَلَا وَهِيَ الْقَلْبُ)) (۱).

نه زه و هسا دینم ژن ژی و هسایه دناښ جفاکیدا نه گهر یا باش وزانا
 وشه هرما و په هله و ان بو هینگی نه ویت دبه ر دهستی ویدا رادبن دی
 هه می چاک و جامیر وزیردک و په له و ان و خیر که ر و خیرخواز بن،
 و نه گهر ژن یا پیچه وانه ی باشی بیت هینگی جفاک ب کومه لگه هغه
 دی به ر هف نزاماتی وبی شهرمی و خرابی یقه چیت...

★ باشیا دگهل ژنکیدا :

﴿وَعَاشَرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ﴾ ^(۱)

((وهه قالینیا هه وه د گهل ژنن هه وه بلا یا ب قه درگرتن و فیان بت، وهوین مافین وان بدهن)) .

پیغه مبهه ﷺ دبیزیت: ((اسْتَوْصُوا بِالنِّسَاءِ خَيْرًا، فَإِنَّ الْمَرْأَةَ خُلِقَتْ مِنْ ضَلْعٍ، وَإِنَّ أَعْوَجَ شَيْءٍ فِي الضَّلْعِ أَعْلَاهُ، إِنْ ذَهَبَتْ تُقِيمُهُ كَسَرَتْهُ، وَإِنْ تَرَكْتَهُ لَمْ يَزَلْ أَعْوَجَ، اسْتَوْصُوا بِالنِّسَاءِ خَيْرًا)) ^(۲)

(شیره تا من ل هه وه هوین د باش بن دگهل ژنکا، هندیکه ژنه هاتیه ئافراندن ژ ههستی ته نشتی (کو خارتیرین ههستییه) نه گهر ته هه ول دا کوفی ههستی راست بکه ی دی شکینی ونه گهر بهیلی دی هه رمینت خار، فیجا هوین دباش بن دگهل ژنکا)

ئانکو- هوین شیره تا من وهر بگرن وکارپی بکه ن دهرحه قی ژنکاندا و دخولقیه تا ژنکیدا هه یه کویا خار و خرابی چپی نه فیئت هنده ک تشتین ههین دناف مالدا بدل زهلامی نینن فیجا نه شیت دینه که ت وباخفت هه ماهه ردی که رب و عاجزیا خو داعیریت سه بری کیشیت سه راوان تشتین سفک د دنیا ییدا ژژنی چیدن ونه گهر خو عاجز کرو نه وکر نهوا وی دفیت، هینگی نهو و ژن پیکفه ناقه تینن هه می گاڤا

۱ - سورة البقرة : الآية ۱۹

۲ - متفق علیه ، البخاري (۱۳۳) مسلم (۱۴۶۸)

دی ژيانا وان يا ب شهر و شپرو گازنده ونه خوښی بت ههتا دبیت سهره
تشته کی چینه ژ دونیایی زهلام و ژن ژیک بیینه دویرکرن (طلاق)
همی گافا دینی نیسلاامی فهرمانا ل موسلمانا دکهت کو دباش بن
دناف مالدا ، مروقهک هاته نک عومهری کورې خه ططابی [خودی ژئ
رازیبیت] دقیا گازندا ژژنکا خو بکهت دیت عومهر ژ وی ویقهتر،
چهوا؟ دیت ژنکا عومهری دهنگی خو یی بلند کری ل سهر وی، گوته
خو باشه نه گهر نهفه عومهر بیت هوسا ئهری پا دی بو من چ
کهت، ئینا پاشقه زقپری وقهستا مالا خو کر ،عومهری دیت گوئی ته
خیره؟

گوت: ئهی میری موسلمانا حال ومادین من نهفه نه...

ناقیرا پازدی

خیر وئه جری د تقینا

هه قزینی دا

ناقبرا پازدی

خیر و نه جری د نقینا هه قرینیی دا

ئه‌بو ذهری (خودی ژى رازی بیت) گوت: هنده‌ك ژسه‌حابیا گوته پیغه‌مبه‌رى ﷺ : ئه‌ی پیغه‌مبه‌رى خودی: مرؤفیت ده‌وله‌مه‌ند و زه‌نگین خیره‌كا مه‌زن بوّ خو بر، نقیژا دكه‌ن و ده‌كى ئه‌م نقیژا دكه‌ین روژیا دگرن و ده‌كى ئه‌م روژیا دگرین و خیراب مالى خوئی زیده دكه‌ن (ئانكو به‌لى ئه‌م نه‌شین بكه‌ین چنكو مه‌مال نینه .

پیغه‌مبه‌رى گوت: ئه‌رى ما خودی و ده‌كى وان نه‌دايه هه‌وه كو هوین ژى خیرا بكه‌؟ هه‌ر ته‌سبیحه‌ك (سبحان الله) سه‌ده‌قه‌یه، هه‌ر ته‌كبیره‌ك (الله اكبر) سه‌ده‌قه‌یه، و هه‌ر ته‌هلیله‌ك (لا إله إلا الله) سه‌ده‌قه‌یه، نه‌هیا ژ تشته‌كى خراب سه‌ده‌قه‌یه، و خو دقینا ئیك ژه‌وه‌دا سه‌ده‌قه‌یه، هه‌قالین پیغه‌مبه‌رى مانه مه‌نده‌هوش ژفی گوتنى، گوتن: ئه‌ی پیغه‌مبه‌رى خودی ئه‌رى ئیك ژمه‌ بجیته نقینا ژنكا خو بوّ شه‌وه‌تى و دى بوّ وى بخیر هیته نقیسین؟ گوت: ئه‌رى ما ئه‌گه‌ر ئیك عه‌وره‌تى خو بوّ زنايى و حه‌رامی بكارئینا ما بوّ وى بگونه‌ه ناھیته نقیسین؟ گوتن: به‌لى

گوت: ئه‌ها هوسا ئه‌گه‌ر عه‌وره‌تى خو بكارئینا بوّ حه‌لالی و نقینا ژنكا خو دى بوّ وى بخیر هیته نقیسین))^(۱).

★ دیاریا وی که سی نه وی بجیتته نک ژنکا خو د روژا نهینی دا :

((هه چیی سهری خو ژ جه نابته بشوت د روژا نهینی دا ، پاشی بجیت بو خودبی ههر وهکو حیشرهک کریه خیر بو خودی و سههتا دووی ههروهکی چیلهک کریه خیر و دسههتا سیی دا ههروهکی بهرانهک کریه خیر و دسههتا چاریدا ههروهکی مریشکهک کریه خیر و دسههتا پینچی دا ههروهکی هیکهک کریه خیر ، و نهگهر نیمام دهرکهت بو خوتبه خواندن مهلائیکهت دی کتیبیت خو گرن و دی هینه مزگهفتی و گوهی خودهنه زکری))^(۱).

★ توره ونه ده بیته زهلامی دگهل مروقیته ژنی :

عهلی یی کوړی نه بو طالبی گوت: نهس زهلامهک بووم گهلهک ئافا (مهذی) ژمن دهاته خاری، من شهرم دکر پسیاری ژپیغه مبهری ﷺ بکه م، ژبه رکو کچا وی ل نک من بوو ، من گوته میقدادی توپسیاری ژی بکه فیجا میقدادی پسیار ژی کر پیغه مبهری ﷺ گوت: بهسی ویه دهسقیژا خو بشوت.^(۲)

۱ - متفق علیه ، البخاري (۸۸۱) مسلم (۸۵۰)

۲ - متفق علیه ، البخاري (۱۳۲) مسلم (۳۰۳)

مه عنا وئ نه گهر ئيکي وهکي عهلي کو زافايي پيغه مبهري يه شهرم
 بکهت پسيارا خو نهو بخو ژ پيغه مبهري بکهت وبيژته زهلامهکي ههره
 وقي پساري ژ پيغه مبهري بکه.

ئهفه زي ژ بهر هندي بوو کو قه دري مالا هه قژينا خو دگرت وئ هوي
 مافي ناده ته خو هه مي تشتا بکهت وبيژت خو نه گهر ژلاي شهي عه تي
 چ شهرم وعه ييب زي تي دا نه بيت ؟.

ناقبراً شازدی

حه رame و ژگونه هیټ
مه زنه مروټ ناقبره را ژن
و میړا تیك بدهت

ناقیرا شازدی

حه‌رامه مروؤف ناقبه‌را ژن و میرا تیک بدهت

دحه‌دیه‌که‌ی دا هاتیه ((لَیْسَ مِنَّا مَنْ حَلَفَ بِالْأَمَانَةِ وَمَنْ حَبَبَ عَلَى أَمْرِی زَوْجَتَهُ أَوْ مَمْلُوكَهُ فَلَیْسَ مِنَّا))^(۱).

ئەو کەس نەژ مەیه وکارێت وی نەژ کارێت راست و دورستێت موسلمانانە ئەوی بئەمانتی سویند بخوت و ئەوی دناقبەینا ژن و میراندا پویج بکەت .

دبیژن زەلامەکی عابد هەبوو ژبەنی ئیسرا ئیا جوتیار دکر ، ئەوی ژنکەکا ژهەمی ژنکی ئیسرا ئیلیا جوانتر هەبوو، جوانیا ژنکی گەهشتە مەلکەکی ژ مەلکی بەنی ئیسرا ئیلیا، ژنکەکا پیر فری کره نك وئ وگوتی وی تشتی بیژی کو زەلامی وئ یی جوتیار ل بەر دلئ وئ ڕەشکەت ، پیره ژن چوو نك و گوتی ئەرئ چەوا تو ئەف جوانا بەنی ئیسرا ئیلیا و مەلیکە وشاه جوانا دونیای ،

ل نك زەلامەکی جوتیار وفەقیر دژی ، ئەرئ بوچی تو ناچیە نك فلان مەلکی ئەو دەست و پێتە ب زیرو زیفا بخەملینت و جلکی حەریری بکەتە بەرتە؟؟؟

دەمی ئەف ناخفتنە گوتینە وئ دلئ وئ خرابکر و ئنیەتا وئ بەرو فاژی لی هات بەرامبەر زەلامی وئ، وەکی هەر جار زەلامی باش کو

۱ - رواه احمد (۲۲۹۸۰) وصححه الشيخ شعيب الازناؤوط

جوتیار هاته مایې بهلې نه وه کی ههر جار، ژنکا وی چ پېشه وازی لې نه کر و که یفا خو پې خوش نه کر و هه روه کی مرو فقه کی غه ریب و بیانی هاتیه مالا وی، زهلامی پسیار ژې کر و گوتې نهغه ته خیره چ ل ته قه ومیه؟ وی گوت نهوه نهوا تو دبینی، زهلامی گوتې ته دقیت نهه ته به ردهم؟ گوتې بهلې.

زهلامی نهو به ردا و نهوی شوی ب مهلکی کر، ودهمی بوویه شهف وژن بوویه بیک و دگهل زافای چوویه بن په ریې و په رده ئینا یه خار و نهو و ژن بتنی ماینه ل نک ئیک، دگافیدا هه رده کوره بوون، زهلامی دهستی خو دریژ کر دا بالا له شی ژنکی بکهت نه شیا و دهستی وی شه له لی بوو، ژنکی ژى ههر ودهسا، که رولال بوون و بی شه هویت بوون، دهمی بوویه سپیده و په رده راگرین دیتن هه رده و دکر ولال و کوره نه، نهف خه به رده گوتنه پیغه مبه ری وی دهمی ژ پیغه مبه ریټ به نی ئیسرائیلیا، نهوی ژ خودی خازت بو وی دیار کهت کانې ژ به رچی هوسا چی بوویه؟ خودی گوت : نه ز چ جارا گوننه هیټ وان ژى نابهم نهوانا هزدکر نهوا وان ل به رچا قیت من کرین و ئیناتییه سه ری جوتیاری دی بو وان مینت ؟

نه بو موسلمی خه ولانی ژنکهک هه بوو گه لهک دبه حس و خه به ریټ ویدا بوو گه لهک گوهداریا زهلامی خو دکر، ژنکهک بوو دبن خزمهت و چا فدی ریا زهلامیدا بوو، ژنکهکا چاک و بهلې و له بی بوو، دهمی زهلامی وی نه بو موسلم هات با مال دا نهالیټ وی ژپییا کهت و جلکیت وی

ئیخیت و گوپالی وی زدهستی دانیت و هه رتشته کی دا دانیته جهی وی
وسلافا ئه بو موسلمی وهرگرت و ههردوو گهلهك دشوکردار بوون و
گهلهك زکری خودی دکرن.

رؤژهکی ژنکهك هاته دیوانا ژنکا ئه بو موسلمی و گوتی: ئه ری بۆچی
هوین دهه ژارن؟ ئه ری بۆچی حالی هه وه نهیی خو شه؟ ئه ری بۆچی
زهلامی ته نابیزته موعاوییهی دا بو هه وه خولام و خوداما بگرت
چونکو موعاوییه و ئه بو موسلم مروقیی ئیکن .

وهکی هه رجار ئه بو موسلم هاته مال بهی ژنکا وی وهکی هه ر جار
نینه سلافا کر سلافا وی نه وه رگرت و نعالیت وی نه ئیخستن و چ
خارن نه دایی وچراکی مال نه هه لکر، ئه بو موسلمی گوتی ئه فه
ته خیره ژنکی؟ گوتی: تو خودان ریز و فه دری ل نک معاوییهی ، مه
چ خزمهت کار نین ، ئه گه ر ته گوتبا یی بووته مال و خزمهتکارا
دابین بکهت .

ئه بو موسلمی گوت: ئه ی خودی ئه وا ژنکا من خراب کری تو وی
سزادهی، ئه و ژنکه یا دناف زاروکیی خودا خارنی دخوت دناقبه ره کی
گوته وان، ئه ری بووچی هه وه چراك فه مراند ، وان گوت یی هه له،
گوت ب خودی چاقییت من کوره بوون، من بینه نک ئه بو موسلمی،
دهمی چوویه نک بچاقییت تری روندك فه گوتی: ئه ی شیخ بو من
دوعا بکه خودی چاقییت من بزفرینت، ئه بو موسلمی رحم پی بر
ودوعا ژ خودی کر و خودی چاره کا دی بیناهیا چاقییت وی فه گیراند.

ناقبرا هه قدي

سیفه تین زه لام وژنن

چاک

ناقبرا هه قدی سیفه تین زه لام وژنن چاک

بو وی گهنجی دفت هه قزینه کی بینیت ، پیغه مبهری خودی ﷺ
دبیژت: ((تُنْكَحُ الْمَرْأَةَ لِأَرْبَعٍ: لِمَالِهَا، وَلِحَسْبِهَا، وَلِجَمَالِهَا، وَلِدِينِهَا،
فاظفر بذات الدین تربت یداک)) ^(۱).

ئانکو: مروف ژنی ژبه چار سیفه تا یان تشتا دئیت : ژبه مالی وی،
وبنه مالا وی و جانیا وی، و دینی وی، قیجا بو خو یا خودان دین
هه لبریره یان بدهست خو فیه بینه دی هه و هه د خوشیی دا بی، یان
دی پی که یف خوش بی .

و بو مالا کچی ئەوا دەرگه هی وی دئیت قوتان ، پیغه مبهری خودی ﷺ
دبیژت: ((إِذَا جَاءَكُمْ مَنْ تَرْضَوْنَ دِينَهُ وَخُلُقَهُ فَرُجُوهُ، إِلَّا تَفْعَلُوا تَكُنْ
فِتْنَةً فِي الْأَرْضِ)) ^(۲).

و بو وی ئەوی دفت که یفا پیغه مبهری ب وی بی ل رۆژا قیامه تی،
پیغه مبهری خودی ﷺ دبیژت : ((تزوجوا الْوُدُودَ الْوُلُودَ إِنِّي مُكَاثِرُ
الْأَنْبِيَاءِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ)) ^(۳). (وان ژنا بیننه وی خۆشتی بو زه لامی خو
وگه لهک زاروکا دین ئەز ب هه وه ژه می ئوممه تا زیده تر دبم).

۱ - متفق علیه ، بخاری (۵۰۹۰) مسلم (۱۴۶۶)

۲ - رواه الترمذی : (۱۰۸۴) وحسنه الشيخ الالبانی

۳ - رواه احمد : (۱۲۶۱۳) وقال الشيخ شعيب الارناؤوط : صحيح لغيره

وبؤ زانینا کچی کانئ دئ ل پاشه روژئ گهلهک زاروک ههبن یان نه دئ
سه حکهیه دایک و خویشک و خاله تین وی ئه گهر ئه وتیر زاروکبن
هینگی نیشانا هندئ یه کو ژنکا ته ژئ دئ گهلهک زاروکا ئینیت ب
ئانه هیا خودئ.

۱. خوچه وراست بیت (مستقیم) ل سهر ریكا خودئ تهعالا.
۲. رهوشت چاك و نهرم وسقك و نیزيك وئاخفتن شرینه وچ قه سیئت
كریت و تهعل وزفر نزانیت ووخو ژ وان تشتا ددهته پاش ئه ویت دینه
ئه گهرئ بی قیمهت بوونا مروقی .
۳. چافلیكه رهكی باشه، گوتن وكریاریت وی وهکی ئیكن، گهلهك رهنگ
وجوړیت عیبادهتا دكهت.
۴. یئ شاره زایه بو کیشانا دهرونی وهه می مافان دگه هینت ب دلوفانی
وفیان وحه ژیکرنقه .
۵. نه ژكاركه ر وحه ژیکه ری دونیا یه چونکو ئاخره تی ئه وی بشول
ئیخستی ودونیا ژبیرا وی بریه ودهه مان دهمدا ئه و ته مه تی ژیان
وژیارا خو كاردكهت رزقی پاقر وحه لال دخوت، ودوریشمی وی (ئه و
ل نك خودئ چیتر وهه روهه ر دمینیت).
۶. ریكا راست دنیا ست بو نیشان دان وپه روه رده كرنا زاروكا ونیشا
هه فزینا خو ددهت کانئ دئ چه وا زاروكان په روه رده كهت وچه نده کی
ژ دهمی خو ته رخان دكهت بو فی كاری فهر وپیرۆز.

۷. بهردهوام بیرا وان تینت کو دنیا مالا کهسهکی نینه ودی ژی بارکهن هتا کهیفا وان پی خوش نه بیت، و بیرا وان ل ئاخرهتی وقهبری تینت چونکو جهی ئاکنجیبوونا وانه فیجا بهمی شیانا خو خو ئاماده دکهت بو وی رۆژی، تهقوا دارن وبی هیقینه ژ دنیا یی، ئەزمانی وان ههمی دهما یی تهره ب زکری خودی تهعالا.

۸. گرنگی وقیمهتی دهمی دنیا ست.

۹. گهلهک گرنگی ددهته جوانی وتازهتی و پاقریا بهژن وبالا خو و بیهنیت خوش بکارتینت و چاف دکهته سهروهی پیغه مبهران ﷺ.

۱۰. سوپاسداری ههقرینا خویه ژ بهر وی خزمهت و ئهرکی ئه و بو وی و مال وزاروکییت وی دکهت وههمی گافان کهیفا وی خوش دکهت ب دوعا و پههیقت نازک و شرین، وژن ژی خو بهرپرس دبیت بهرام بهر کاری وی وچ جارا دلی وی نه خوش ناکهت ووی تشتی ناکهت ئهوی ببیته ئه گهر بو دل ئیشنا وی .

۱۱. سهردانا مروقتی خو وییت ههقرینا خو دکهت.

۱۲. مروقی خودی یه نفیژکهر و رۆژیگر و خواندهفانی قورئانی یه، مروقهکی خوشکستهی ورحهته، مروقهکی بیڤ فرههه ورازیه ب قهزا وقهدهرا خودی.

۱۳. مروقهکی نافنجیه نهگهلهکی شدیایه ونهگهلهکی نهرمه د گازیا خودا، بهری خهلی ب شارهزای و شیرهتان ددهته رپکا راست و بهری وان ژ خهلهتی و خرابیی ددهته پاش، وریک ومه نه نهج و گازیا وی

کيتابا خودی و سوننه تا پيغه مبهريه، وی تشتی ناکهت نهوی دژی
نیسلامه تی، دویری دلچوون وبایی نه فسا خوږیه، تیکه لی و تهعه سوبا
چ پارت و حزبا ناکهت.

۱۴. ژنه کا باشه و خودان توره و شرم و نه خلاقه، ریژ و نیحتراما دایک
و بابیت زهلامی خو دگریت، و دویری ههمی جوړیت فه سادی و به لبه لی
یه، نه کامییت که سه کی ناکهت، خو بزکری خودی فه مژویل دکهت،
ژنکه کا ژ خو شهرمه بهرام بهر زهلاما، چ جارا سومعه تا زهلامی خو
ناشکینیت به لکو مه دحکارا زهلامی خوږیه ل نک مروفتیت خو،
و سوپاسدارا وی یه ل سهر قهنجییت وی ودوعا ساخی و سلامه تی ژ
خودی دخازیت بو وی وکس و کاریت وی، چ جارا بارای وی گران
ناکهت ب داخازیت دنیا یی فه، بیرا وی ل خودی تینیت و دبیرتی
گونه ها من وزاروکییت من دسوتی ته دا بن نه گهر جاره کا بتنی تو
پاریه کی زادی حهرام بدهیه مه.

★ چهنه ریکهک بو بهرده و امبوونا قیانی ددی هه فزیناندا:

خوشکاندن - قه درگرتن - پاراستنا نه زمانی - گوهداری - پاراستنا
نارامی - وهفاداری - کهیف خوږی و ترانه کرنه کا - ناقنجی یا کو دویر
ژتور په بوونی یه - دادپهروهی - خو دویر کرن ژ جر و قایشکیشی - لی
بورین - دل پاکی - بهر په فانیاش - پاراستنا جوانی - گرڼین - هزر
تیز و باشی - کرنا باشی - دههمه ن پاقری - مه رده میری - و....هتد.

ناقبرا هه ژدی

په روه رده کړن
و خود انکړنا زارپوکان

ناقبرا هه ژدی

په روه رده کړن و خودانکړنا زاروکان

(تَزَوُّجُوا الْوُدُودَ الْوُلُودَ فَإِنِّي مُكَاتِّرٌ بِكُمْ الْأُمَمَ)

هه بون و په یدابونا زاروکا ژمه زنترین نینه تیږ ژن نینانینه ژبه ر قی
چه ندی پیغه مبهری رژی ل هه فال و موسلمانا دکر کو گهنج وزه لام
وان ژنا بین نهوین گه له ک زاروک هه بن..

هر دیسقا ژ رژیا شه ریعتی بو هه بونا زاروکا پیغه مبهری دبیزیت:
نینه سی زاروکین موسلماننه کی بمرن نیلا دی ژ ناگری خلاص بیت.
ونه گهر خودی که رهم دگهل نیکی کر بدانا زاروکان پیغیه نه و شوکرا
خودایی خو بکهت چونکو سوپاسداریا خودی دی زیده هیی ل پشت
خو هیلیت.

ونه گهر خودی که رهم دگهل نیکی کر بدانا کچان پیغیه پتر نه و
سوپاسی وحه مدا خودی بکهت وهشیار بیت خو توره نه کهت ونه عیما
خو نه خویش بکهت وخو توشی غه زه با خودی بکهت چونکو
خوتوه کړن ژ دانا کچان ژ عه ده تی کریتی جا ه لانه به لکو هه بونا کچان
قهنجی وباشی وکه رهمه کا خودای یه دگهل مروفی، پیغه مبهری
دبیزیت: هه چیی دوکچا خودان کهت حه تا مه زن و بالغ وحوکه مه زن
بنن دی روژا قیامه تی نیی نه ز و نه و نه ها هوسانه دگهل نیی،
(وپیغه مبهری هه ردوو تبلیت خو پیکقه نان)

ودحه دیسه کا دیدا هاتیه، نه و کهسئ سئ کچ هه بن فیجا بیهبر
وتهحه مل بیت ل سهر وان خارن و فیه خوان دانه وان و جلکه کی باش
کره بهر وان نه فیه دی بنه بهره فان وستاره بو وی ژ ناگری.

گهلی دایک و بابان:

★ پهروه رده کرن و فیکن ورینیشاندانا خه لکی ژکاریت پیغه مبه رانه
وزاروک نه و بهر په ری سپیه تو چ بنقیسی دی وی بینی فیجا نه گهر
باشی وخیر بیت دی زاروکه کی باش و جامیر بت ونه گهر تشته کی
خراب و پویچ بت دی زاروکه کی بی هیفی و خراب بت، فیجا زاروکی
مه نیمانه تی خودی نه ددهستی مه دا لازمه نه م باش چافی خو
بدهینی، ووان بهر لانه کهین ونه م ب کوردی دبیزن: تو چ بجینی دی
وی هه لینی، بلا چاندنا مه ب مفا وتیر بهرهم و بهرکه ت بیت
خه لک و ملله ت و مال مفای ژ بیین، خودان کرن و پهروه رده کرنا زاروکا
خیره کا مه زن تیدا هه یه و هه رگا فا زاروکی م هاتنه خودان کرن ل
سهر ریک و ریبازا پیغه مبه ر وراستگو و په هله وانا هینگی سهرکه فتن
وسه رفه رازی نیزیک بوو، ههروه کی خودی تهعالا گوتی: ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا
يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ﴾^(۱).

((هندی خودی یه وی قهنجیی یا وی د گهل ملله ته کی کری ناگوهورت
حه تا نهو وی فهرمانی نهگوهورن یا ل وان هاتیه کرن)).

★ هه بوونا زاروکان قهنجیه کا مهزنه ژلایی خودی ته علاقه ، زاروک
زیده دبن ب شوکری ، ونامینن ب کوفری: ﴿ وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُم مِّنْ
أَنفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَجَعَلَ لَكُم مِّنْ أَزْوَاجِكُمْ بَنِينَ وَحَفَدَةً وَرَزَقَكُمْ مِّنَ
الطَّيِّبَاتِ فَأَبَالِبُ لِيُؤْمِنُوا وَبِنِعْمَتِ اللَّهِ هُمْ يَكْفُرُونَ ﴾^(۱)

((خودایی مهزن ژ نفسی هه وه جوته ک دایه، دا دلین هه وه پی
رحهت ببن، وی کوپ ونه فی ودوونده ژ وان دانه هه وه، وی ژ
خوارنن پاقر رزق دا هه وه. ئه ری فیجا نهو ب خوداینی یا ژ قهستا یا
خوداوه ندین خو باوهریی دینن، و ب وان قهنجیی خودی یین
نه ئینه هژمارتن کافریی دکهن، و نهو ب په رستنا خودی ب تنی
شوکرا وی ناکهن؟)).

★ پوژا قیامه تی دایک وباب بهرپرسن ژ زاروکین خو:

﴿ وَمَا يَكُم مِّن نِّعْمَةٍ مِّنَ اللَّهِ تُمْرًا إِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فَإِلَيْهِ تَجْأَرُونَ ﴾^(۲)
((وهه چی قهنجیه کا هیدایه تی، یان یا ساخله می یا له شی، یان یا
به رفره هیا رزقی وعه یالی، یان ههر قهنجیه کا دی یا کو بو هه وه

۱ - سورة النحل : الآية ۷۲

۲ - سورة النحل : الآية ۵۳ .

هاتیه دان ئەو ژ خودی بتنی یه، وئەوہ یی ب وی چەندی قەنجی د
گەل هەوہ کری، پاشی ئەگەر نەخۆشی وبەلا وخەلا گەهشتە هەوہ
هوین دوعا وههواران ژ خودی ب تنی دکەن)). .

★ هەبوونا زاروکان تاقیکرن وئمتیحانە ژ باری تەعالا فە:

﴿وَقِفُوهُمْ إِنَّهُمْ مَسْئُولُونَ﴾^(۱)

((وبەری ئەو بگەهە جەهەنمی هوین وان راوەستینن وبگرن، چونکی
پسیارا گۆتن وکریارین وان یین دنیا یی دی ژ وان ئیتەکرن، دا ئەو
پتر پی بیئە شکاندن)).

★ زاروک چ مفای ناگەهینە بابین خو ل قیامەتی:

﴿يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ ﴿٨٨﴾ إِلَّا مَنْ آتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ﴾^(۲)

((وتو وی پۆژی من شەرمزار نەکە پۆزا مروف بو حسیب وجزادانی ژ
گۆرین خو رادبنەفە، پۆزا مال وکۆر چو مفای نەگەهینە کەسی، ئەو
تی نەبت یی ب دلەکی ساخلەم ژ کوفر ونفاق بیئە نک
خودی)) ئانکو ب شیوەکی گشتی عەیاڵ چ مفای ناگەهینە دایک وبابین
خو یان دایک وباب مفای ناگەهینە عەیاڵین خو ئەگەر نەدخودان
باوەربن وکارین باش ئەنجام نەداین لەوا پیغەمبەری سلاق لی بن-
گوتە کچا خو فاتیمای ئەی کچا من کاری باش بکە چونکو ئەز چ

۱ - سورة الصافات : الآية ۲۴

۲ - سورة الشعراء : ۸۸ .

مفای ناگه هینمه ته ل روژا قیامه تی ، وبکور دی ئەم دبیزن هەر پەز
 وپیپکا خو (ئەف گوتنه ل روژا قیامه تی تیت بهس دونیای مه
 هەمیان شوله پ ئیکودو ههیه) ئانکو هەر ئیک وعه مه لی خو چ باش
 وچ خراب..

★ هه بوونا زاروکان جوانی وتازدتیا دونیای:

﴿الْمَالُ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْبَاقِيَةُ الصَّالِحَةُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ
 ثَوَابًا وَخَيْرٌ أَمَلًا﴾^(۱).

((مال وعه یال جوانی وهیژه د قی دنیا یا بهروهخت دا، وکارین چاک
 و ب تایبه تی زکری خودی) ل نک خودای ته ژ مال وعه یالی چیتر
 وباشتره، وئەف کریارین چاک باشتین تشته مروفی یی ب هیقی
 بت کو خودی خیرا وان بده تی، و ل ئاخره تی ئەو وی ب دهست خو
 بیخت یا ئەو د دنیا یی دا ژ ی ب هیقی)).

★ مافین زاروکی ل سهردایک وبابان بهری بیینه دونیای:

۱. ئەگەر گهنجی موسلمان قیا ژنه کی بو خو بینت پیتهیه باش لی
 بگرییت و حورمه ته کا باش وب ته قوا هه لبریت.
۲. ل دهمی چوونا نقینی قی دوعای بکهت: ((بِاسْمِ اللَّهِ، اللَّهُمَّ جَنِّبْنَا
 الشَّيْطَانَ وَجَنِّبِ الشَّيْطَانَ مَا رَزَقْتَنَا))^(۲).

۱ - سورة الكهف : الآية ۴۶

۲ - متفق عليه : البخاري (۱۴۱) مسلم (۱۴۳۴)

۳. خو دويركړن ژ تشتيت حهرام ژ وان مادديت بى هوشكهر وجگاره كيشانى چونكو ئهغه دبنه نهگهرهكى كارتيكهر ل سهر گيان وكهلهخ وهزر وبيريت زاروكى، خو دزكى دايكيډا ههتا تيته دونيايى، نهو زاروكى ب نهگهرا ديكلا جگارى شهلهلى دبت وئيشين مهزن ههبن هينگى زاروك دى بسيارى وگازندا ل نك خودى كهت وبيرت يا خودى دايك وبابين من بوون نهز ژخوشييډ دونيايى بى هيڅى كريم يا خودى تو مافين من ژ وان بستينى، براى جگار كيش بزانه جگاره حهرامه وچ خير وباشى تيدا نينه قيجا تهقوا خودى بكه ددهرهقى زاروكى خو دا .

★ مافين زاروكى ل دهمى هاتنا وي بو دونيايى:

۱. پيتقيه ل سهر مليت دايك وبابان نافهكى جوان وتازه بو زاروكى ههلبژرن.

نافين عبد پيڅه بيت وهكى عبدالله يان عبدالرحمن يان ...هتد، نافين پيغمبر وصهحابى ودايكن خودان باوهران، ههرنافهكى خوش وب رامن دورسته بيته دانان ل سهر زاروكى .

- ناحيبت نافين بگونهه وكريت وبخه م بينه دانان ل سهر زاروكى وهكى: خهمى وكوفان ورونك وتهلو و... هتد

۲. ناحيبت نافين مهلائيكهتان وهكى جبرائيل وميكائيل...هتد، بينه دانان ل سهر زاروكى

۳. ناچېټت نافيڼ ستران بيژ وړه قاسكه ر ولاعبان... هتد، بيڼه دانان ل سهر زاروكى، ئه وى ناهه كى ژ فان نانا بو خاترا ستران بيژه كى يان ياريكه ره كى دانسته سهر زاروكى خو هينگى حه رامه وگوننه هه كا مه زنه.

★ دايكا هيژا بابى خوشتقى:

پيغه مبهري خودى د بيژيت: ل روژا قيامه تى هوين دى ئينه گازيكرن ب نافي هه وه و نافي بابيڼ هه وه فيجا هوين نافيڼ خو جوان وتازه بكه ن

پيغه مبهري هنده ك نافي گوهارتينه ژ نه خوشى وى مه عنايى بو ناهه كى خوش وپر مه عنا وبه ره كه ت ب كورتى بو نمونه:
۱. نافي عاصيه گوهوريه بو جه ميله.

۲. حزن بو سه هل و نافي عاص بو مو طيع و نافي شهاب بو هاشم ئوصرم بو زورعه و... هتد.

۳. ودحه ديسه كا ديدا پيغه مبهري ﷺ گوته:
نافيڼ پيغه مبهرا دانه سهر خو، و خوشتفتيرين نافي بو خودى:
(عبدالله و عبدالرحمن) وراسترين نافي: (حارث و هه ممام) و كریت ترين نافي: (حه رب و مورره) نه.

★ كریترين نافي ل نك خودى ل روژا قيامه تى: (شاهين شاهانه ملك الملوك) و نه ف ناهه بتنى بو خودى يه و بو وى بتنى تيته گوتن.

ومروږ دى نئته گازیكرن ب نافی خو وبابى خو نه وهكى هندهك مروږ هه نه دبیزن دى گازی مروږى كه ن ب نافی دایكى ئانكو فلان كه سى كورى فلان ه كه سى وئ هغه گوتنه كا خه له ته ژ بهر كو هه ديس دبیزت روژا قیامه تى مروږى غه دره كهر دى ئالایه كى ل نك وى بلند كه ن وبیزن هغه غه دره فلان كه سى كورى فلان كه سى یه .

★ ودورسته مروږ كونیا یان نه قلا ناف و له قه با دانیته سهر خو یان سهر زاروكى خو نه گهر زهلامى چ زاروك ژى نه بن ژ بهر كو دایكا مه عائیشایى كونیا خو كړبو (دایكا عبدالله) بو زانین وى چ زاروك نه بون، نه وى دهستیرى ژ پیغه مبهرى ودرگرت و پیغه مبهرى گوتى بلا، وعبدالله نافی كورى خویشكا وى نه سمایى ژى بو، هه روهسا صوهه ییى رومى دبیزت: روژه كى عومه رى گوته من: چاكترین زهلام تویى نه گهر ته سى خاسله ت هیلابان كو دگهل ته دا هه نه: من گوت نه و كیژ خاسله تن نه ی نه میرى موسلمانا؟

گوت: ته كونى ونه قل ناف بو خو داناتیه وته چ زاروك نینن وتو گه لهك خارنى دمه زیخی وتو دبیزى نه ز عهره بېم وتو نه عهره بى. صوهه ییى گوتى: هندیکه گوتنا ته كو من كونی ه (له قې) داناتیه سهر خو ومن چ زاروك نینن بى شك پیغه مبهرى خودى كونیا من كریه بابى یه حیای وهندیکه گوتنا ته كو من خو كریه ژ بابكه كى عهره با وئ ه نه عهره بېم، پانى بزانه نه ز زهلامه كم ژ بهنى نه مری قاستیمه رومیا نه م ئیخسیر كړبون ژ تائیفى پشتى نه م فهقه تیاين ژ مال

ومروښت خو، وهنديکه گوتنا ته تو گهلهک خارنئ زهغیر دکه، بئ
شک پیغه مبهري خودئ گوتیه باشتري هه وه ئهوی خارنئ ددهت، ئینا
عومهری گوتئ ته راست گوت. (عومهری ئهف حوکمه نه دزانی بو
نمونه بیژیه محمدی بابئ جاسمی یان عبدالله... هتد).

★ ئه نهس دبیزت: من برایهکئ بچیک هه بو فیجا پیغه مبهري دهاته نک
مه دابیزت: ئه ی بابئ عومهری بالندي ته نوغه پیری چ کر (ئهوی
بالندهک هه بو دگوتنئ نوغه پیری چیکهکا بچیک بو وهکی بلبلی بو یئ
دم سور بو فیجا مر ئینا بو دل رحه تکرنا وی دا پیغه مبهري بیژتئ چل
چیکهکا ته نوغه پیری هات). ئه و دا بیژت ب دهنگهکئ شکهستی
وبدلهکئ تزی خه م یئ مری ئه ی پیغه مبهري خودئ.

★ یا باشه دهنگئ (لا اله الا الله) بانگ دگوهئ زاروکیدا بیته دان پشته
بوونئ و بیته سونه تکرن ل رۆژا ههفتئ، پرچا وی بیته تراشین ول
بهري زیفی یان زیری بیته کیشان وپاشی وی زیفی یان زیری بکه نه
خیر، ویاباشه بیته (ته حنیکرن) کو که سهکئ نیزیکی زاروکی
قه سپهکئ بکه ته ددهفئ خودا وباش بجیت وپاشی فئ قه سپئ دپدییت
زاروکی بدهت وئهفه بهري شیریه، وعه فیهه بیژفه بیته سه رژیکرن،
ئه گهر کور بیت دوو پهزن هه که پیچیبون هه بیت، وئه گهر کچ بیت
په زهکی .

★ بېته فيرکرن دى چهوا نقيژا کهت تايبه تي دهمى ژيى وى دبته
حهفت سالى وئەگەر يى هسک نقيژ بوو هينگى بابى وى دانپته وى
ودارى تورەى نيشا بدمت.

★ دهرس و وانيت عهقيدي نيشا بدمت :

بو نمونه: حهديسا عبد اللاهى كورئ عهباسى ئەوا ژپيغه مبهري ﷺ
فه گوهاستى تيدا هاتيه: ((كُنْتُ خَلْفَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَوْمًا فَقَالَ يَا غُلَامُ
إِنِّي أَعْلَمُكَ كَلِمَاتٍ أَحْفَظُ اللَّهُ يَحْفَظُكَ اللَّهُ تَحِذُهُ اللَّهُ تُجَاهَكَ إِذَا سَأَلْتَ
فَأَسْأَلِ اللَّهَ وَإِذَا اسْتَعَنْتَ فَاسْتَعِنْ بِاللَّهِ وَاعْلَمْ أَنَّ الْأُمَّةَ لَوِ اجْتَمَعَتْ عَلَى أَنْ
يَنْفَعُوكَ بِشَيْءٍ لَمْ يَنْفَعُوكَ إِلَّا بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللَّهُ لَكَ وَلَوْ اجْتَمَعُوا عَلَى أَنْ
يَضُرُّوكَ بِشَيْءٍ لَمْ يَضُرُّوكَ إِلَّا بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللَّهُ عَلَيْكَ رُفِعَتِ الْأَقْلَامُ
وَجَفَّتِ الصُّحُفُ)) (١).

ئەز ل پشت پيغه مبهري يى سيار بووم (ئەفە ژدلو فانييا پيغه مبهري
بوويه، گەلەك جارا ئەو وزارو كەك ل سەر پشستا دەوارەكى يان
حيشترەكى سيار دبوون)، گوته من: ئەى كورك ئەزدى هندهك
پهيفان نيشا ته دم ((دينى خودى بپاريژه خودى دى ته پاريزت،
دينى خودى بپاريژه دى وى بينى يى ل نك تهيه بهاريكاريا خوڤه،
دهمى ته پسپارهك كر ژخودى بتنى بكه، ودهمى ته هاريكارى خواست
ژخودى بخوازه، وبزانە ئەگەر ئوممەت هەمى كوم فەبن كو مفايەكى

بگه هینته ته نه شین ئه و نه بیت ئه و خودی بو ته نفی سای، و نه گهر
 ئه و کوم فه بن کو زیانه کی بگه هینته ته نه شین زیانی بتشته کی
 بگه هینه ته ئه و نه بیت ئه و خودی ل سهر ته نفی سای قه له م هاتنه
 بلند کرنی و بهر پهر ه شک بوون، ئانکو قه دهر یا هاتی ه نفی سین
 و ناهیته گوهورینی)) .

★ ئه گهر زاروکی ته یان ههر که سی نه ساخ بوو فان جوړه دو عایان
 پیقه بخوینه:

ژ وان دو عاییت دورست و مه شروع کو ژ پیغه مبهری ﷺ هاتینه
 فه گوهاستن : ژ عبد الله کورې عه باسی هاتی ه فه گوهاستن کو
 پیغه مبهری ﷺ گوت: ((مَنْ دَخَلَ عَلَى مَرِيضٍ لَمْ يَحْضُرْ أَجَلُهُ، فَقَالَ عِنْدَهُ
 سَبْعَ مَرَّاتٍ أَسْأَلُ اللَّهَ الْعَظِيمَ رَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ أَنْ يَشْفِيكَ إِلَّا عُوفِيَ))^(۱) .
 (ههر که سه کی چو نك نه ساخه کی و دعلمی خودی دا کو دق
 نه ساخی دا نه مرت، و حه فت جارا لنك وی بیژت: ((أَسْأَلُ اللَّهَ الْعَظِيمَ
 رَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ أَنْ يَشْفِيكَ - ئه س داخوای ژ خودای مه زن دکه م
 خودانی عهرشی مه زن کو ته ساخ که ت)) دی ئه و ساخ بیت ب
 ئانه یا خودی).

★ دی تله کا دهستی خو تفکه ته پیقه وپاشی دی دانیته سهر ئاخ
 وپاشی دانیته سهر وی جهی دئیشیت ژ له شی وی که سی نساخ فیجا چ

۱ - رواد الترمذي (۲۰۸۳) و صححه الشيخ الالباني

نه ساخی بیت، ودی بیژت ((بِسْمِ اللَّهِ تُرْبَةُ أَرْضِنَا بِرِيقَةٍ بَعْضُنَا يُشْفَى
سَقِيمُنَا))^(۱).

بکورتی قورئان هه می شیفایه، بتایبه تی ئەف سورده تی ل خواری
سورده تا (الفاتحه، آیه الكرسي)، ههردوو ئایه تی دوماهیکی ژسورده تا
(البقرة)، وسورده تا (الناس) و(الفلق) و...هتد

* ههروهسا دهرمانی چه سه دی و چاڤ هافیژا وئه له مکى ئەف دوعایه یه
ئەوا عبدالله کورئ عه باسی (رازى بوونا خودی ل وى وبابى وى بیت)
گوتى: پيغه مبهري ﷺ چه سه ن وحوسين دعه زماندن بقى دوعايى
((أَعِيذُكُمَا بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّةِ، مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ وَهَامَّةٍ، وَمَنْ كُلِّ عَيْنٍ لَامَّةٍ، ثُمَّ
يَقُولُ ﷺ: كَانَ أَبُوكُمُ يَعُوذُ بِهِمَا إِسْمَاعِيلُ وَإِسْحَاقُ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ))^(۲)

ئەز هه وه دپاریزم ب په یقییت خودی ییت ته مام ، ژههر شهیتانه کی
یان گیانه وه ده کی خودان ژههر وکوژهک، و ژ هه ر چاڤ هافیژه کی،
ودگوت: بابی هه وه ئیبراهیمی ئەف دوعایه ب ئیسماعیلی وئیسحاقی
فه دخواند.

۱ - متفق عليه واللفظ للبخاري ، البخاري (۵۷۴۵) مسلم (۲۱۹۴)

۲ - رواه البخاري (۳۳۷۱)

★ هوشداری:

پیڅه خواندنا قه دهغه (الرقیه الممنوعه):

ئه گهر ئیک ژ سى شهرتان تیدا نه بیت نه و پیڅه خواندن یادورست نابیت.

★ به لگه ژ سوننه تی ل سهر پیڅه خواندنا نه دروست: پیڅه مبهري ﷺ
گوت: (إِنَّ الرُّقَى وَالتَّمَائِمَ وَالتَّوَلَةَ شُرُكٌ) ^(۱).

(هندی پیڅه خواندنا نه دورست و نقشتی (و هه لایستنا تشتین شرکی
ب بیک و زافافه دا کول بهرئی کودوو شرین ببن) نه فیه هه می
ژ شرکینه)).

ههروه سا گوت: ((اَعْرِضُوا عَلَيَّ رُقَاكُمْ لَا بَأْسَ بِالرُّقَى مَا لَمْ يَكُنْ فِيهِ
شُرُكٌ)) ^(۲).

(پیڅه خواندنا خو بومن بیژن، پیڅه خواندن یا دورسته نه گهر شرک
دنافدا نه بیت).

۱ - رواه ابو داود (۳۸۸۵) وصححه الشيخ الالباني

۲ - رواه مسلم (۲۲۰۰)

نافه روکا بابه تی:

نقشتی هه می د حه رامن چو ژ قورئانی بن یان ژ قورئانی نه بن
ژ به رگوتنا پیغه مبه ری ﷺ دبیرت :- ((إِنَّ الرُّقَى وَالْتَّمَائِمَ وَالْتَّوَلَةَ
شِرْكَ))^(۱).

هه لاویستنا به ندک وپاته وده زیان نه ژ نیسلا می نه:

هه لاویستنا به ندک وپاته وده زیان وئو تشتین وهکی فان ب زاروک
ومه زن ونه ساخان فه یان ب سیاره وگیانه وهر و خانیا فه ب مه رهما
پالدا نا به لا و مصیبه تان یان دا ئه و تشته چافین نه بیت ، ئه ف کاره
ژکارین جاهلینه ئه وین به ری هاتنا ئسلامی، ئه فه ژ شرکا بچو یک
دگری ت و دبیت به ره ف دهر جا شرکا مه زن بچیت ئه و ژ ل دویف
بیرو باوهرین وی که سی یه کانی دلّ وی چه ند پئ فه گری دایه .

حوزه یفی کوړی یه مانی دیت زه لامه کی ده زیه ک ده ستی خو دا
هه لاویستی یه ژ بهر تایی، حوزه یفه ی ژ ده ستی وی فه کر وئه ف
نایه ته بو خواند:

﴿وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ إِلَّا وَهُمْ مُشْرِكُونَ﴾^(۲).

وئوین هه یین پشت دده نه نایه تین خودی باوهری نائین کو
خودی ئافرانده ر وړز قده و ئافرانده ری هه می چیکریانه وئو بتنی

۱ - رواه ابو داود (۳۸۸۵) وصححه الشيخ الالباني

۲ - سورة يوسف : الآية ۱۰۶

یه یی هیژای پهرستنې، نهو ب دورستی فی باوهری نائین نه گهر
نهو شرکا ب صهنه مان د گهل دا نه کهن. خودی یی پاک وبلند
بت ژ وی چهندي ..

هه روه سا گه له ك نه زان هه نه دكه فنه دگونه ها مه زندا و نهو دبین
كو نه ف كاری نهو پی رادین و نه نجام ددن خیره، وگه له ك جارا دبت
نهف كاره ژ شرکا مه زن بت به لی نهف مرو فنه هزرنا کهن ودبی هی ش
وبیردمین، وهکی :

- چونا ل سهر مه زار وقه برا وهه لاویستنا پاتیت كه سك ب وی
قه بریقه یان ئینانا فان پارچیت پاته ی ومه قسه دا وان پی مفایه ك
تیدا هه یه له ورا دی بینی مرو فنه کی پاته کی كه سك ب ستوی و یقه
یان زاروكی و یقه یی هه لاویستی یه و نه فنه ژ شرکی یه .
- هه لاویستنا مورکیت شینیت حه فت كون ب سهر دهری خانی یان ب
ترومبیلا فه .

- په قاندنا هیكا ب تشته کی فه دهمی تشته کی نوی دكریت .
- هه لاندنا رصاصی ل سهر سهری بچویك ومه زنا نهوی توشی
نه خوشیه کی بووی .

- لیدانا پیقازی ل له شی بچویکی دهمی تاتینی یان كیمك دكریت .
- دانانا دهرزیک یان مه قه سی دین دوشه كا بچویکی دلاندكیدا ب
مه رهما نهف بچویكه یی پاراستی بت ژ نه جنا .

- يا ژ هه مياي موصي به تا وي مه زتر هنده ك كه س هه نه بتاي به تي ژ
ژنكا راد بن بكاره كي كوفري، نه و ژي دانانا قورئاني د بن سه ري
بچويكي، دهمي نه و دلاند كي دا، و نه فه ژ بي ري زي وبى نه ده بيا وانه
دگهل قورئاني، وكي م كرن وني هانه كرنه ب قورئانا پيروز، و نه فه ژ
كوفري تيته هه ژمارتن، له و نه م شير هتي ل هه مي كه سا دكه ين كو خو
ومال وعه يالي خو بپاري زن ب زكري خودي، قورئاني بخوينن تاي به تي
سوره تا (البقرة و الناس والفلق والفاحة) دا نه جنه وشه يتان
وسحرو ساحر كارتي كرن ل وان نه كهن، وخو مال وعه يالي خو ژتشتي
شركي بپاري زن، نه وي مه بو هه وه رون وناشكه را كرى، وباش بزائن
هه ر خودي يه خو شيا دده ت، وهه ر نه وه نيش وبه لاي اياشقه دبه تن،
وئيمانا خو ب خودي مو كوم و قائم بكه ن .

- ئاداب و نه خلاقي ئيسلامى نيشا بده ن ژ وان: دهرگه ه قوتان ،
وسلاف كرن ، وزادخارن ، ونقستن ، وناخفتن ، و... هتد
- خودان كرن وفير كړنا وان ل سه ر تشتيت نه په ني وسري:
- نه نه سي كوري مالكي دبي ژت: جاره كي من ياري دگهل زاروكان دكر
ئينا پيغه مبه ري ﷺ نه ز فري كرمه كاره كي خو يي تاي به ت، دهمي نه ز
زفريمه مال ده كا من گوته من ته خير بوو تو درهنگ هاتي ؟ من
گوته: حال ومادي من نه فه بوون نه ز بو پيغه مبه ري ﷺ چوو بو مه
كاره كي، گوته من چ كار بوو كوري من ، من گوته تشتي كي تاي به ت

بوو ب پیغمبر یقه و سرهکا وی بوو، دایکا من گوته من : کورې من نه پهنی و تایبه تمه ندیټ پیغمبر ی بو که سه کی نه بیژره.

- نیشا زاروکان بدن دهمی تشتهک دمالدا یان ل هر جهی هه بیت رویدته فی کاری یان گوتهی به لافه نه کهن ونه فیه گو هیژن بو که سه کی چونکو نه فیه دی بیه نه گهرا فتنه و به لا وموصیه تان دناف ته خ وجینن جفاکی وژیک ژیک بوونا دایک وبابان.

- پیټقیه دادی وعه دالهت بیته کرن دنافهرا زاروکاندا:

دادی بیته کرن دنافهرا زاروکاندا دمیرات و دیاریاندا ، نوعمانی کورې به شیر ی دیژت: بابی من نهز ئینامه نک پیغمبر ی ﷺ وگوتهی من خادمه کی هه ی من دقیت نهز بدمه فی کورې خو و نهز ته دکمه شاهد ل سهر فی چه ندی، پیغمبر ی ﷺ گوتهی : نه ری ته زاروکیڼ خو هه میان نه فیه دگهل دا کریه ؟ گوت: نه خیر، ئینا پیغمبر ی ﷺ : نه ف گوته گوت: نهز نابمه شاهد ل سهر زولم وزوری ئیک دی بو خو بکه شاهد، هوین دادی دنافهرا زاروکیڼ خو دا بکهن ددیاریاندا وهکی هه وه بقیته نهو دباهی ورهحمی دا دگهل هه وه دا بکهن.

((فَإِنِّي لَا أَشْهَدُ عَلَى هَذَا هَذَا جَوْرٌ أَشْهَدُ عَلَى هَذَا غَيْرِي اْعْدِلُوا بَيْنَ
أَوْلَادِكُمْ فِي النُّحْلِ كَمَا تُحِبُّونَ أَنْ يَعْدِلُوا بَيْنَكُمْ فِي الْبِرِّ وَاللُّطْفِ))^(١).

پیتقیه پاشه رۆژا وان بیته پاراستن، ئەز ل وئ باوهری مه هندیكه
دونیایه مه بۆ وان خوشکریه ب قهسر و مال و سهرووت و سامانان نه
نه نه گهلی دایک و بابان ئەفه نه پاراستنا پاشه رۆژا وانه به لکو
پاراستنا پاشه رۆژا وان نیشادانا ته قوا و ترسا ژ خودی یه و په رستنا
خودی یه و وراست بوونا گوتن و کریاریت وانه.

١ - رواه ابن حبان (٥١٠٤) وصححه الشيخ شعيب الارناؤوط

ناقبرا نوزدی

عہ قیقہ

ناقبرا نوزدي

عەقیقه

پيناسا عەقیقې : نافهكه دئيتە گوتن بو وی تشتی دئيتە فهكوشتن
پيش زاروكی فه ل رۇڅا حەفتی ژ بوونا وی.

حوكمی وی:

زانای مهزن (ئیبن عبد البر) دبیژت :

خیلافا كهفتیه دنافهبرا زانایان دا دهربارهی حوكمی عەقیقې ، كو
هندهك زانا دچن بو واجب بوونا وی وهك زانای مهزن (لهیثی كورې
سهعدی ، داودی ظاهری) ^(۱) . و هندهك دهلیل لسهر واجب بوونا وی
ئیناینه :

۱ . فهرمان كرنا پیغهمبهری (سلاقین خودی لسهر بن) ب كرنا فی
چهندی ، هه دیسا همری كورې شوعهیبی كو بابی وی ژ بابی خو
فهگوهاستیه كو پیغهمبهری ﷺ فهرمان كر: ((أَمَرَ بِتَسْمِيَةِ الْمَوْلُودِ يَوْمَ
سَابِعِهِ وَوَضَعَ الْأَذَى عَنْهُ وَالْعَقَّ)) ^(۲)

ب دانانا نافی لسهر زاروكی ل رۇڅا حەفتی ، و پیساتی ژی بهیته
ژیفه كرن (ئانكو : پیرتی سهری وی بهیته ژیفهكرن) و عەقیقه
پیشفه بهیته سهرژیكرن.

(۱) التمهيد (۴ / ۳۱۱)

(۲) رواه سنن النسائي (ح ۲۸۳۲) وحسنه الشيخ الألباني في صحيح سنن النسائي .

۲. ههروهسا عائیشا (خودی ژي رازی بیت) دبیزت : ((أَمَرْنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ نَعُقَّ عَنِ الْجَارِيَةِ شَاةً وَعَنْ الْغُلَامِ شَاتَيْنِ))^(۱) پیغه مبهري ﷺ فهرمانا مه کر کو ئهم پيش کچی فه په زهکی بدهین، و پيش کوری فه دوو پهزا .

۳. يه زیدي کورې عبد الله موزنی ژ بابي خو فه دگوهریزیت ، کو پیغه مبهري ﷺ گوت : ((يُعُقُّ عَنِ الْغُلَامِ وَلَا يُمَسُّ رَأْسُهُ بِدَمٍ))^(۲) دی پيش کوری فه عه قيقه هيته دان و چ خوین ل سهري وی نائيته (دان) .

بهل هندهك زانايين دی چووينه بو وي بوچووني کو هنديکه عه قيقه يه يا (موسته حبه) نانکو نه گهر مروف بدهت باشه و نه گهر نه ددهت چ لسه مروفي نينه، و نهو حه ديسه كي دکه نه دهليل لسهر گوتنا خو دهمي پیغه مبهري ﷺ دبیزت: ((وَمَنْ وُلِدَ لَهُ مَوْلُودٌ فَأَحَبَّ أَنْ يَنْسُكَ عَنْهُ فَلْيَفْعَلْ))^(۳) .

هه ره كه سه كي بچويكهك ببیت و فيا تشته كي پيش فه فه كوژيت بلا وه بكهت .

فيجا نهو دبیزن: پیغه مبهري ﷺ سه رژیكرن گريدا ب فيانا مروفي فه .

(۱) رواه الإمام الأحمد (۲۵۲۵۰) وصححه الشيخ الألباني

(۲) رواه ابن ماجه (۳۱۶۶) ، وصححه الشيخ الألباني .

(۳) رواه الإمام أحمد (۶۸۲۲) وقال الشيخ شعيب الأرنؤوط : إسناده حسن

به لې بهرسقا فان که سان دې هیته دان بقی چهندي دې بیژینی :
 ئەف گوتنا پیغه مبهري ﷺ وهکی گوتنا خودی تهعالا یه وهختی
 دبیزیت: ﴿لَمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَسْتَقِيمَ﴾^(۱)
 ((هه چیی همز بکهت ژ هه وه کو ل سهر حهقیی و باوهریی خو راست
 بکهت)).

به لې یا زانایه هنديکه خو گرتنا لسهر راستیی تشتهکی واجبه و
 گه لهک دهلیل لسهر واجب بوونا فی چهندي هه نه .
 ★ دهمی وی :

بهري فی چهندي دهمی خودی نیعمه تهک دگهل مروفی کر و
 زاروکهک دا مروفی دفتت مروف همد و شوکرا خودی تهعالا بکهت
 لسهر وی زاروکی چ کوپ بیت یان کچ بیت ، ژ بهر کو خودی تهعالا پتر
 دزانیت کا خیرا مروفی د چ دایه، و نیمای بوخاری ژ که ثیری کوپی
 عوبهیدی فه دگو هیزیت کو: دهیکا مه عائیشایی (خودی ژ رازی بیت)
 دهمی زاروکهک ل ناف مروفتین وی دا ببا، نهوی پسپار نه دکر کا کوره
 یان کچه، بهس دا بیژیت: یی تمامه (نانکو چ عهیب لی نینن؟) نه گهر
 گوتبایی نه خیر (چ عهیب لی نینن)، دا بیژتن: ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ
 الْعَالَمِينَ﴾ همد و شوکر بو رهبی عاله می بن.^(۲)

(۱) سوره ت التکویر (۲۸)

(۲) رواه البخاري في (الأدب المفرد) (۱۲۵۶) وحسنه الشيخ الألبانی موقوفا .

و نوکه دی بیژن عهقیقه دی هیته دان پيش زاروکی فه ل رۆژا (٧)ی.

پیغه مبه‌ر ﷺ دبیژن: ((کُلُّ غَلَامٍ رَّهينٌ بِعَقِيْقَتِهِ تُذْبَحُ عَنْهُ يَوْمَ السَّابِعِ))^(١)
 هه‌ر زاروکه‌ک ره‌هینی عه‌قیقا خویه و دی هیته فه‌کوشتن پيش وی
 فه رۆژا هه‌فتی) .

له‌هه‌ر موسلمان‌ه‌کی واجبه‌ نه‌و گرنگی ب هندی بدهت کو نه‌و
 په‌زی ل ده‌می وی سه‌رژێ بکه‌ت، به‌لێ نه‌گه‌ر نه‌گه‌هشت ل وی ده‌می
 نه‌و دشی‌ت هه‌روه‌کو زانایی مه‌زن (محمد ناصر الدین الألبانی) دبیژن:
 [هنده‌ک رپوایه‌ت یی‌ت هاتین به‌ره‌ره‌ی یا ئی‌خسته‌یه ده‌می دا کو
 نه‌گه‌ر مرو‌ف نه‌شیا رۆژا هه‌فتی فه‌کوژیت، نه‌و دشی‌ت رۆژا (١٤) یان
 (٢١) یان هه‌رگا‌فا دشیاندا بیت سه‌رژیکه‌ت .

پیغه مبه‌ر ﷺ دبیژن: ((الْعَقِيقَةُ تُذْبَحُ لِسَبْعٍ ، أَوْ أَرْبَعٍ عَشْرَةَ ، أَوْ أَحَدَ
 وَعَشْرِينَ))^(٢) عه‌قیقه ده‌یه‌ته فه‌کوشتن رۆژا هه‌فتی ، یان چاردی ، یان
 بیست و ئیکی) .

و نه‌گه‌ر سه‌رژیکرن هاته‌ گه‌روه‌رن هه‌تا پشتی رۆژا (٢١) ژ فه‌ستا
 وه‌و بشی‌ت به‌ری هینگی بدهت لقی ده‌می نه‌و دی گوننه‌ه‌کار بیت،

(١) رواه أحمد (٢٠١٣٩) وقال الشيخ شعيب الأرناؤوط : حديث صحيح

(٢) صحيح الجامع (٧٥٨١) .

چونکه وی فەرزهك ژ فەرزیټ خودی تهعالا بهرزه كر ، و نهو نهشیټ نهو تشتی ژ دهستی چووی بزفرینته فه .

ل فیږی خودی تهعالا دهمهکی دیار کری بو سهرژیکرنا فی پهزی، وهك ههر عیبادتهکی دی، و نهگهر مروفی موسلمان چ پویته نهدا فی دهمی هینگی خودی تهعالا زی چ پویتهی نادهتی^(۱)

★ نهړی دروسته پیښ پهزی فه پارهی بدهت ؟

پسیار ژ نیمام نهحمهدی هاته کرن ، نهړی عهقیقه بیته دان خوښتره لدهف ته یان زی مروف بهایی وی بدهته مروفین فهقیر ؟ نهوی گوت : ((عهقیقه))^(۲)

ل فیږی فهكوشتنا پهزی ب خیرتره ژ دانا پارهی خو بلا پاره پتر زی بیت، ژبهړ كو مهخسه د ب عهقیقی نهفهیه مروف خوینی بریژیټ ، و كا چهوا چیټابیت مروف پیښ قوربانی فه پارهی بدهت نهفهزی وهك وی یه .

پسیار ژ (اللجنة الدائمة للبحوث العلمية والإفتاء) هاته کرن: ((من چار كور پیښ ههین و نهز یا دوو گیانم ، و من چ عهقیقه پیښ كهسهکی فه نهداینه نهړی نهز عهقیقی پیښ وان فه بدهم یان پارهی پیښ ههر نیکی فه بدهم))

(۱) سلسلة الهدی والنور (شریط ۱۹۱) ، متفرقات الألبانی (شریط ۸۲)

(۲) تحفة المولود ابن الجوزي .

به رسف : پيش کورې فه دوو په ز دهينه دان ، و پيش کچې فه په زهک، و چينابيت پاره يان هر تشته کې دى بېته دان)^(۱)

★ عه قيقه ژ چ دهينه دان؟ :

عه قيقه دروسته بهينه دان ژ په زى فيجا چ ميه بيت يان بزى بيت، ژبلى فان دوو جوړا چ گيانه وهره کې دى ناهينه فه بويلکرن، عبدالرحمانى کورې ئه بى به کرى کوره بو، ئينا هنده کا گوته عائشايى (کو مه تا وى بو) ئه دى دهیکا موسلمانا جزوره کې (نانکو حيشتره کې) پيشقه بده، ئينا گوت ((ئز خو ب خودى دپاريزم ! بهى پيغه مبهرى ﷺ يا گوتى: دوو په زين هندى ئيك و وهكى ئيك))^(۲) نانکو هندى ئيك بن د عه مرى و قه له ويى دا .

هه روه سا کورې ئه بو به کرى کوره بو، ئينا جه زوره کې پيشقه فه کوشت، و لسهر خه لکى به صرا به لافه کر ، ئينا گوته کورې خو: (پيغه مبهرى خودى ﷺ فه رمانا کرى کو پيش کورې فه، دوو په ز بينه فه کوشتن، وپيش کچې فه په زهک، و ژبلى فان چ تشت قه بويل نابيت) - هه روه سا پسيار ژ ئيمام ئه لبانى هاته کرن، ئه رى دروسته گولکه کې وهک عه قيقه بهينه دان ؟

(۱) فتوى (۱۲۵۹۱) (الرئيس : عبد العزيز بن باز ، نائب الرئيس : عبد الرزاق العنفي ، عضو : عبد الله غديان)

(۲) حسن ، صححه الألباني في الإرواء (۴ / ۳۹۱)

ئینا گوتی : ((نه خیر))^(۱)

به‌لئ بزنی ژی دکه‌فته دبن حوکمئ عه‌قیقئ فیه ، و دروسته مروؤف وی ژی فیه‌کوژیت .

پسیار ژ ئیبن عوئه‌یمینی هاته کرن، ئه‌ری دروسته بزنی به‌ینه فیه‌کوشتن وه‌ک عه‌قیقه ؟

ئینا گوت: ((چیدبیت گه‌له‌ک هزر دکهن کو چینابیت عه‌قیقه به‌ینه‌دان ئیلا میه بیت، و ئه‌ف بو‌چوونه نه د جهئ خودایه ، به‌لکو دروسته مروؤف میها و بزنا بدهت به‌لئ یا باشتره کو ژ میها بیت))^(۲)

و ل فی‌ری دئ هیشتا دیار که‌ین ئه‌گهر دوو په‌ز بدهست نه‌که‌فن ئه‌ری دروسته په‌زه‌کی بتنی بدهت؟

ئیین القیم الجوزیه دبیزتن: ((د شه‌ریعه‌تی دا ئه‌فه‌یه کو پیش کوری فیه دوو په‌ز بی‌نه فیه‌کوشتن، بو دیار کرنا قه‌درو قیমে‌تی وی، و دیار کرنا وی جهئ خودئ دایئ ژ قه‌درو قیমে‌تی لسه‌ر کچی، کا چه‌وا ئه‌و بسه‌ر ئی‌خسته‌یه لسه‌ر وی د میراتی و شه‌ه‌ده‌دانی دا))^(۳)

(۱) سلسلة الهدی والنور (۷۹۷۹)

(۲) فتاوی نور علی الدرب ، شریط (۳۳۹)

(۳) تحفة المولود

و زانایې مه زن محمد صدیق حسن خان دبیژتن: ((ټو که سې عه قیقې بدعت ټو ل دیف سونه تی دروست نادهت، هه تا پیش کوری فه دوو په زا بدعت، نه په زه کی))^(۱).

به لې دروسته ژې کو پیش کوری فه په زه کا بتنی بدعت ټه گهر دوو بده ست نه که تن، و بهر ده ستې وی یې بهر ته نگ بیت .
ټه ری مه رجه ټو شه رتین د قوربانی دا هاتینه ده ست نیشان کړن د عه قیقې ژې هه بن

چ ده لیلین بڼه جه لسه ر هندي نین، کو واجبه ټو شه رتین د قوربانی دا هاتینه دیار کړن، ټه شه رته د عه قیقې ژې دا هه بن .

ټیمام محمد موباره کفوری دبیژت: ((بڼه جه نه بوویه هه دیسه کا صه حیج لسه ر هندي کو شه رتین قوربانی د عه قیقې ژې دا هه بن، خو هه تا هه دیسه کا ضعیف ژې، و ټه وین کریه شه رت ټه وین لسه ر قیاسی چوین)) .

(۱) الروضة الندية (۳ / ۲۲۶)

ئهری دروسته عه قیقی که سهک پیښ خوځه بدهت؟

دروسته مروځ پیښ خوځه عه قیقی بدهت، ئه گهر مروځی زانی کو دهیک و بابیت مروځی عه قیقه پیښ مروځی ځه نه دایه.

ئین سیرین دبیزتن: ((ئه گهر من زانی با کو که سهکی عه قیقه پیښ من ځه نه دایه، ئه ز دا پیښ خوځه دم))^(۱)

هه روه سا حسن البصری دبیزتن: ((ئه گهر که سهکی عه قیقه پیښ ته ځه نه دا ل وی دهمی تو پیښ خوځه بده))^(۲)

حه تا ژنکی ژی ئه گهر پیښ ځه نه هاتبیته دان دروسته ژ زهلامی خوځ داخاز بکهت و ئیکی پیښ خوځه بدهت، هه ر وهکی ئیمام ئه لبانی دبیزت: سه رژیکرنا عه قیقی

عه قیقه دی هیته ځه کوشتن، و ئنیهت بدلی دهیته گوتن بی دهنګ بلند کرن، و چ زکریت ده ستنیشانکری نینن کو بهینه گوتن دهمی ځه کوشتنی، بهس ئه و که سی ځه دکوژیت دی بیژیت دهمی سه رژیکرنی ((باسم الله، الله اکبر)).

هنديکه گوشتی عه قیقی یه وی چهوا دقیت دی وهلی کهت لیدی دلی خو.

(۱) صحیح إسناده الشيخ الألباني في السلسلة الصحيحة (۶ / ۲۰۶)

(۲) حسن إسناده الشيخ الألباني في السلسلة الصحيحة (۶ / ۲۰۶)

پسپار ژ ئیمام نه حمه دی هاته کرن ئه ری دی چل گوشتی عه قیقی
که ن؟

گوت: ((ته چدفیت وهلی بکه)) و گوت: ((و ئیبن سیرینی ژی دگوت :
ته چ دفیت وهلی بکه)) .

و ئیمام ئه لبانی دبیزتن: ((ئه گهر ته بقیّت تو ومالا خو بخون بخو
لديف دلی خو ب دريژيا ههفتیه کی دوو ههفتیا یان سییان، و ئه گهر ته
بقیّت بکه خیر، یان ته بقیّت کومکه دناقبه را خارنی و خیرکرنی، یان
ته بقیّت خه لکه کی داخاز بکه زهنگین و فهقیرا، و باشترین داخازی ئه وه
مروّف که سین فهقیر داخاز بکه ت))

و ئه وه بکه یفا خو یه چ خارنه کی ئامه ده بکه ت و خه لکی داخاز بکه ت،
یان دهمی سه رژی دکه ت هه ما هوسا به لاف بکه ت .

و دهمی به لاف دکه ت دفیت ب ئیه تا رازی بونا خودی ته عالا بیت نه کو
ژبه ر هندی بیت کو خه لکه ک مه تحیت وی بکه ت یان ژبه ر هه ر
مه خسه ده کا دی یا دونیای .

ناقبرا بیستی

بهردان (الطلاق)

ناڅېرا بیستی بهردان (الطلاق)

کورتیهک ژ حوکمیت بهردانا ژنی (طه لاق)ی:

★ نایه تیڼ طه لاقی:

★ جوړین طه لاقی:

★ گونه ها ژن بهردانی بو زهلامی:

★ گونه ها وی ژنا داخازا بهردانی ژ زهلامی خو دکهت:

★ شلوقه کرنا په یفا نشوز

★ ئه ری کی خودانی طه لاقی یه؟

- دبیت گه لهک هزر بکه ن کو طه لاق بتنی ددهستی زهلامیدایه و دبیت

ژنی ژی بوچوونهک هه بیت و دبیت ژ لای ددگه هی ژیک بینه بهردان،

بو پتر رونکرنا بابته دی کهینه چهند خالهک:

۱. طه لاق دی ددهستی ژنی بتنی دا بیت.

۲. دی ددهستی زهلامی بتنی دا بیت.

۳. دی دناڅېره ههردوو اندا ئیتفاقهک هه بیت.

۴. دی ب ریکا ددگه هی بیت.

۵. دی ب دهستی زهلامی بت و ژنی ژی دهلیفا طه لاقی هه یه.

ئیک ژ باشناقیت خودی تهعالا (الحکیم) ئانکو کاربڼه جه ، هه می تشتا

ب دورستا هی وب موکومی دکهته دجهی و اندا .

★ ددهستوری قورئانیډا چه ند ریکهك داناینه بهری رویدانا بهردانی؛

- پینگافا ئیكی (شیرت لیكرن):

خودی تهعالا فهرمان ل زهلامی ژنی کریه ههردهما ژن ژ بن فهرمانا
زهلامی دهرکەت وب پرهقی دگهل زهلامی ئاخفت وخو نهفولهکر هینگی
پیئتقیه شیرەتا ل وی بکهت وبهری ژنی بدهته عهسل وی کو ئەو
عهسل وفهسلیت خو ژبیر نهکهت وب پرهقی دگهل زهلامی بکار نهئینت
وژبیر نهکهت کو ئەو ژنه ودهیکا زاروکانه وخاتینا بهرمالانه، ب ریکا
شیرت وناموژگارییت خیری نیشا بدهت ئەفه هه می ببیته ریگر ل
هندی کو زهلام ملی خو بدهته بهر بهردانا ژنی خودی تهعالا دبیرت:

﴿وَاللّٰی تَخَافُوْنَ شُرَکَّهٖمْ فَعِظُوْهُمْ﴾ ^(۱)

((وئەوین هوین ژ زیزبوونا وان دترسن، هوین ب ئاخفتنا خوش
شیرت بکهن)).

گەلەك جارا ژن خو ژبیر دبهت ژبهر مال وجوانی و بنه مالا... خو

﴿كَلَّا اِنَّ الْاِنْسَانَ لِرَبِّهٖٓ اِنَّسًا ﴿٦﴾ اَنْ رَّاهُ اُسْتَعٰی ﴿٧﴾﴾ ^(۲)

((ب) راستی هندی مروقه پی ل توخویبێن خودی ددانت ئەگەر خو
زهنگین وبی منهت دیت، قیجا هەر سهرداچوویهك بلا بزانت کو
دویمایا وی بو نک خودی یه)).

۱ - سورة النساء : الآية ۳۴

۲ - سورة العلق : الآية ۷

- پینګاډا دووئ (ژئ سلبوون دناف نقینئ دا):

نقینا نفستنی جهئ خو مه زنکرن وسه ردابرنئ یه، سلبوونا زهلامی ژ ههقرینا خو رپکهکا نهفسیه زهلام بکارتینت داکو ژنکا خو هشیارکته کو نهکو دوماهیکا وئ دویرکته تن بیت ژ نقینئ ئهف نقینا بهایی په یوه ندیا ههقرینا دفیان وحه ژیکرن ودلوقانی ورچه تیئ دا کوم دکته، خودئ تهعالا دبیزت: ﴿وَاهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ﴾^(۱).

((هوین ل سهر جهان پشته خو بدهنئ، ونیزیک نه بن)).

لی ئهخلاقئ نیسلا می فهران پی ل زهلامی کریه ئه و پیگیری ب فان خالا بکته ل وی دهمئ ژژنی سل دبیت:

۱. ژیک سلبوون بتنئ ل جهئ نفستنی بیت.

۲. ژ وئ سل نه بیت ل پیس چافیت زاروکا داکو کارتیکرنا خراب ل وان نهکته.

۳. نابیت سلبوون ل نک مروفتیت بیانی بیت فیجا قه در وقیمه تی ژنکی کیم بکته وکه رامه تا وئ بشکیت، فیجا ژن پتر خو نه قوله بکته ل سهر زهلامی چونکو مه خسه د بچاره سهرکرنا نه قولیا ژنی یه نهکو شکاندنا ژنی وپیچبوونا زاروکایه، ئه گهر قئ رپکی ژئ جهئ خو نه گرت هینگی زهلام دی بهرئ خو دته ریکا ل دویف دا تیت.

- پینگاڤا سیی (قوتان):

بی گومان بو ههردمرددکی دمرمانهك ههیه، وئەف دمرمانه تیته
بکارئینان ل دویف بهرفرههی ومهزنبوونا ئاریشی، وگهلهك جاران دی
چیه نك نوژدارهکی دی بیژته ته دهمانی فهخو وئەودمرمان زیدهزیده
یی تهعله لی شیفای و سلامهتی تیدایه فیجا هندەك جارا مروفب زقزی
دقیت ئاریشی چارههکەت ودقی حالهتیدا زهلامی سی رپک ههنه - ئان
دی چیه دادگههی وئەف رهنکه ههتکبهرییهکی ددهته فی مالی، یان
دی ژنی بهردمت وئەفه ژی دی بیته ژیک کرنا خیزانی، ویا سیی
دی نهچار بیت بهرەف قوتانی بجیت بهلی قوتانهکا بی زهرەر وزیان
ئانکو برینداری و ئیشان وههستی شانندن وخوین ریتن وقهسیت
کریت تیدا نهبن وزیدهباری فی چهندی لازمه ل دهمی قوتانی خو
دیری وان جیها بکهت ئهویت دبنه ئهگهري ههتک برنا ژنی
وبرینداربوونا ژنی ب جهین خهتەرونازک وهکی سهروچاف ... هتد.

- دبیت هندەك بیژن پا ئەف جوړی قوتانا بقی رهنکی بو چیه ؟
چونکو نابیژنه فی رهنکی قوتان؟ ئەفه ژلایهکی وژ لایهکی دیتفه
ئەف ههلبزارتنا قوتانی نه تشتهکی باش وحهکیمانهیه بو
پهرومرددکرنا ژنی؟

ئەم دبیزین راسته بو مروفییت بی فام ونهزان ودل نهساخ تشتهکی
نهباشه بهلی ئیسلاامی جوانترین تشتی داناتی کو کیمرتین زهرەر بیته
مهزاختن ئەو ژی ئەف جوړه قوتانهیه ههرو وهکی خودایی پاک وبلند

دبیژت: ﴿وَأَصْرَبُوهُنَّ﴾^(۱)، بهلئ نه نهو قوتانا (گیانه وەر) پئ تیڼه قوتان، به لکو پیغه مبر ﷺ دبیژت: ((بلا ئیک ژهه وه ژنکا خو نه قوتیت و دکی عهبدی خو دقوتیت وپاشی ل دوماهیکا روژی بجیته نشینا وئ)).

وددەر حهقی وان مرو فاند ا گوت نهو یت ژنکیت خو دقوتن: ((نهو نهباشیت هه وه نه)) و دگوت: ((بهس نهو ژنکیت خو دقوتن نهو یت خراب)).

سه له فیت ئوممه تی ب رهنه گه کی دی دقوتانی دگه هشتن، ئیکی و دکی دادوهر (قاضی شور هیج) نهوئ ئیمام عومه ری کریه دادوهر ل به صرا و دقئ بواریدا مای نیژیکی ۶۳ سالا ، نه گهر جاره کی ژهه فزینا خو زهینه بی تور په ببا دا دارکی سیواکی (نهوئ ددانیت خو پئ پاقر دکر) راکهت و بهرئ وی دارکی دهته ژنکا خو و بیژتی ئیهی و دگوت: من هندهک زهلامیت دیتین ژنکیت خو دقوتن، بلا دهستی منی راستی شل بیت دهما نهز زهینه بی دقوتم، دی چهوا زهینه بی قوتم و نهوا بی گونه ه، پاکانی دادیا من دهما نهز کهسه کی بی گونه ه دقوتم، زهینه با من روژه وژنک هه می ستیرن نه گهر روژ دهر کهت چ راما ن بو ستیرا نینه.....

رأيت رجالاً يضربون نساءهم فشلت يميني حين أضرب زينبا
أضربها من غير ذنب أتت به وما العدل مني ضرب من ليس مذنباً
فزنب شمس والنساء كواكب إذا طلعت لم تبد منهن كوكبا
وكل محب يمنح الود إلفه ويعذره يوماً إذا هو أذنباً ئەف

قوتانه نابيته تولقه كرن ژژنكي ونه ئەو قوتانه ئەوا كيّم فام ونه زان
تيډگه هن، ههروهسا ئەم دي بيژنه مروفتيت بي دين ئەري ما بهندهك
د مجلس الامن دا نيته ب نافى تحت بند السابع..... ئەگه ر خاسته
هندي بو دورستكرنا گه له كي يان دهوله ته كي مه مافي هه ي ئەم هيژي
بكار بينن وهكي گه له ك جارا چي بيوي ل عيراق ونه فغانستان و صومال
ومالي..... ئەفه دورسته ونه عيبه چونكو بو وان خو شه به لي ئەفا
خودي ته عالا فه رمان كري جهي لينيري ن وبه ريخودان وعيبي يه...

★ بو بكار ئينانا داري قوتاني ئەف مه رجه پيډفي ن:

أ- دقيت ئينيه تا زهلامى پاقر بيت ودقيت ژنى چاك بكهت نهكو توليت
خو لي فه كهت.

ب- دقيت قوتان يا بي زيان وزه رهر بيت وشينواري وى د له شى ژنيډا
پهيدا نه بن وهه ستي وى نه شكينيت ونه دانته سه روچا ف وجهي ن
نازك.

ت- هه تا زهلام ژنى ب قوتيت دقيت ژنى تشته كي ديرى ئاداب
ونه خلاقيت ئيسلامى كربت وژ سنوري خو ده رچوبيت.

پینگاڅا چواری (پیک ئینان):

قورئانا پیرۆز بهری هەردوو هەڤژینا ددەته پیکڤه ژیان ولّی بورین
وتیگه‌هشتن وپیکهاتنی، هەرگاڅا نشوز دخیزانیدا پهیدا بوو کو گه‌ف
ل بنگه‌هی خیزانی کر وڤیا فی بنگه‌هی بی هیژ بکه‌ت و به‌ره‌ف خراب
بوونیڤه ببه‌ت هینگی پیکهاتن باشتین ریکه بو پاراستن وبریڤه‌برنا
جڤاکی دسنوری خیزانی دا

﴿وَإِنْ أَمْرَأَةٌ خَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا نُشُوزًا أَوْ إِعْرَاضًا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ
يُصْلِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا وَالصُّلْحُ خَيْرٌ وَأُحْضِرَتِ الْأَنْفُسُ الشُّحَّ وَإِنْ تُحْسِنُوا
وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا﴾^(۱)

((وئەگەر ژنەکه‌کی زانی کو می‌ری وی خو ژئ بلندتر دبینت، یان
پشتا خو ددەتی، چو گونە‌ه‌ل سەر وان هەر دووان نینه کو ل سەر
وی تشتی پیک بین یی دلّی وان پی خوش ژ لیکڤه‌کرنی ونه‌فه‌قی،
وپیکهاتن چی‌تەر، ونه‌فس ل سەر قه‌لسیی یین هاتینه چی‌کرن.
وئەگەر هوین ب قه‌نجی سەرده‌ریی د گه‌ل ژنکیین خو بکه‌ن، و د
دەرچه‌قا وان دا ژ خودی بترسن، هندی خودی یه ب وی تشتی هوین
دکه‌ن - ژ وی چه‌ندی - یی زانا بوویه چو ژئ ل به‌ر وی به‌رزه‌نابت،
وئەو هه‌وه‌ سەرا وی کاری دی جزا دەت)).

- پینگاډا پینجی (فریکرنا دوو دادفانا):

ئهو دهما ژیک سلبوون وژیک دیرکتهن پهیدا بوو دنافبهرا ههفرینادا
هینگی دوو دادوهر یان دوو مروفتیت روی سپی وشارهزا دفی بواریدا
دی ئینه فریکرن ژ لای ژن ومیریقه داکو پتر ئاریشا وان مهزن
نه بیت وههردووا پیک بینن

﴿وَإِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَأَبْعُثُوا حَكَمًا مِّنْ أَهْلِهِ وَحَكَمًا مِّنْ أَهْلِهَا
إِنْ يُرِيدَا إِصْلَاحًا يُوَفِّقِ اللَّهُ بَيْنَهُمَا إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا خَبِيرًا﴾^(۱)

((وئهگهر هه وه - گه لی مروفتین ژن ومیران - زانی کو نه خوشی د
نافبهرا وان ههر دووان دا ههیه ونه دویره ببه ته ئهگهر ژیکفه بوونا
وان، هوین یه کی دادکهر ژ مروفتین زهلامی، ویه کی دادکهر ژ مروفتین
ژنی بهنیرنه نک وان، دا بهری خو بدهنی ووی بکهن یا بهرزه وهندیا
وان تیدا، و ب پیکا بهرگه ریانا ههردو دادکهران کو وان پیک بینن، و
ب کارئینانا وان بو شیوه یه کی باش خودی د نافبهرا ژن ومیران دا
دی باش کهت. هندی خودی یه یی پرزانیه، تشتهک ژ کاری به نیین
وی ل بهر وی بهرزه نابت، یی شارهزایه ب وی تشتی د دلین وان دا)) .
تاکو ههردوو مروفتیت پیک ئینانی ددروست بن پیتهیه فان خالا
دنافخودا پهیدا بکهن:

ا- پيټقيه ئەف حاكمى تيته فرېكرن ژلايى بنه مالا زهلامى فه زهلامى
پى رازى بيت ، وئەو حەكەمى ژلايى بنه مالا ژنى فه تيته فرېكرن ب
رازى بوونا ژنى بيت.

ب- پيټقيه هەردوو دادفان د عادل وشارەزا بن دكاروباريت هەفزينى
وچارەسەر كرنا ئاريشيت وى دا .

ت- پيټقيه ئەف دادفانه مروفتيت ژن وميرى بن هەكو دپيچيپووندا بيت ،
وئەگەر كەسەكى باش نەبيت ببیتە دادفان يان دقې بواريده
نەدشارەزابن هينگى يا باشە دوو دادفانيت جيران بىن وفان ئاريشا
چاك بكەن. ودبيت كەسەك بيژت ئەرى بوجى ژخرا مروفتيت
هەفزين بن؟ چونكو ئەو پتر خودانيت ئاريشى نە وپتر مەصلەحەتا
خيزان ومالى دنياسن كو دلى وان بمينته ب وان فه وپتر جهى
سەرکەفتنى يە.

پ- دفتيت هەردوو دادفان دىي لايەن بن وپشتا كەسەكى نەگرن بو
خرابيى وئينيه تا وان پيك ئينان بيت نەكو ژيك فه بوون بيت.

ج- پيټقيه هەردوو دادفان ئيك ئيكە وبتنى دگەل هەر ئيك ژ ژن وميرى
باخفن وگوھ بدهنه گازنده وئاريشيت وان ، وپاشى هەردوووان دگەل
ئيك دا كوم بكەن ودگەل وان باخفن دهستهكى خوش وبيهن فرەه
دا، ديري گەرماتى وتورەبوونى بن.

ح- پیتقیه ئه ف راپورتا نفیسای پیش چافی حاکی بکه ن ودقیّت وان
پشتا که سه کی نه گرتبیت و بهرژه و هندیا که سه کی ب سهر که سه کی
نه ئیخستبیت و ده ست پاک بن دنقیسینیدا.

پشتی بکارئینانا فان جوړه ئاموزگاریان ونه که هشتنا چ پینگافیت
ته نا کرنا خیزانی هینگی زه لام مه جبور دبیت بهر هف تشته کی ته حل
ونه خو ش بچیت کو نه خو شترین حه لاله ئه و ژى بهر دانه، به لئ ئه ف ه
ژى نه ب ئیک جاره به لکو هه رمانه ل که ل ئیک دا وزه لامی پشتی
بهردانا ئیکى و دووی مافی زفراندنی هه بیت و جاره کا دی ژيانا خو
خو ش که ت پشتی نه خوشی.

- پینگافا شه شی (بهردان بو جارا نیکی):

وهکی دگهل مه دا بوری هندی دینی نیسلامی یه گه له کا رژده ل سهر ته ناهی وخوشیا خیزانی، ومه دیت نیسلام چه ندا رژده ل سهر زیان وژیارا خیزانی ودرمان کرنا دهردی ژیک ژیکرنا خیزانی، فیجا چ نه گهری خیلای نیکی ژ هه فزینا بیت یان زی ژ ههردووکا بیت، لی هندهک جارا ئەف دهرمانه جهی خو ناگریت ژبه ر مهزن بوون وستیربوونا خیلای فیجا دی مه جبور بیت دهرمانه کی بهیتر وکارتیکه رتر خیلای دهرمان کهت، ئەو زی بهردانه، وئهوئ هزریت خو دبهردانیدا بکهت دی باش بو وی دیار وئاشکرا بیت کو نیسلامی گه لهک دقیت ئەف بنگه هه کو خیزانه پیکفه بژین وهه ولدانا ددهت چ جارا ژیک ژیک نه بیت، فیجا نیسلامی بهردان نه کره نیکی جار بهلکو کره چهند جارهک وهه ر جاری چهند ریک وپینگافهک بو پی دقین، نه گهر نیکی جار با هینگی بو ژن ومیرا چ جارا چینه دبوو ئەو بگه هه نیکی، به لی نه گهر زهلامی ژنکا خو بهردا چ جارا نیکی یان دووی بیت، بو وی نینه ژنکا خو ژ مالا وی دهربیخیت هه تا سی بینقیزیی وی خلاس دبن یان سی هه یف بچن وهه ر وهسا بو ژنی زی چینابیت ئەو بخو زی ژمال دهرکه فیت، وحه کهت ژفی چه ندی ئەفه یه کو ژن ومیر دمالدا وژن شولی زهلامی دکهت بهلکو دی وی بجیتی فه وپیژتی من تو زفراندی، ئانکو دبیت زهلام په شیمان ببیت ل سهر بهردانا ژنی وخودی دی وی نه رم بکهت جارهکا دی وی بزفرینته فه،

و ههروهسا ژنك ژى ههست بخه له تيا خو بكهت و په شیمان ببیت ودهستی رحه تی و ته نا هی ناشتی و خو شی یی بو زهلامی خو در یژكهت .

﴿الطَّلُقُ مَرَّتَانٍ فَإِمْسَاكُ مِعْرُوفٍ أَوْ تَسْرِيعُ بِإِحْسَنٍ وَلَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَأْخُذُوا مِمَّا آتَيْتُمُوهُنَّ شَيْئًا إِلَّا أَنْ يَخَافَا أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا فِيمَا افْتَدَتْ بِهِ تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَعْتَدُوهَا وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٣٩﴾ فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا نَحْلَ لَهُ مِنْ بَعْدِ حَتَّى تَنْكِحَ زَوْجًا غَيْرَهُ فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يَتَرَاجَعَا إِنْ ظَنَّا أَنْ يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ يُبَيِّنُهَا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٢٤٠﴾﴾ (١)

((نهو بهردانا زفراندن تیدا دورست دو جارجن، يهك ل دويڤ يهك يه، فيجا حوكمي خودي پشتي ههر بهردانهكي نهوه ژن ب چاكي بيته گرتن، وباشي د گهل بيته گرن پشتي زفراندني، يان ب قهنجي بيته بهردان ومافين وي بو بيته دان، ونهوي وي بهرددهت ب خرابي بهحسي وي نهكهت. وبو ههوه . گهلي زهلامان . دورست نينه تشتهكي ژ وي يي ههوه دايه وان وهك مههر يان ب ههر رهنهگهكي دي كو هوين ژي بستينن، وهسا نهبت كو ژن ومير بترسن نهو ب نهركين ژن وميريني رانهبن، هنگي نهو مهسه لا خو دي داننه بهرجافين كهس وكارين خو، فيجا نهگهر نهوان زاني ژن ومير

توخوبیښځ خودی ب جه نائین، هنگی قهیدی ناکهت ژن هندهک مالی بدهته زهلامی بهرانبه بهردانا وی. نهفه نه حکامه توخوبیښځ خودینه یښځ حهلالی وحهرامی ژیک جودا دکهن، فیجا هوین پی لی نه دانن، وهه چی پی ل توخوبیښځ خودی بدانت نهو نهون یښځ زورداری ل خو کری کو خو هیژای عهزبا خودی کری.

فیجا نه گهر زهلامی بو جارا سی پی ژنکا خو بهردا، ئیدی نهو بو وی دورست نابت هتا ب شویکرنهکا دورست شوی ب زهلامه کی دی بکهت و ب دلی خو، نه ب ئنیه تا هندی کو بو میړی بهری دورست ببت، فیجا نه گهر زهلامی دی نهو بهردا یان مر وعدیځ وی ب دویماهی هاتن، چو گونه ه ل سهر ژنی وزهلامی وی یی یه کی نینه کو ب ماره کړنهکا نوی لیک بزقرنهفه، نه گهر هزارا وان نهو بوو دی شین وان نه حکامین خودی بو ژن ومیران داناین بجه ئینن. ونهفه نه حکامین خودی یښځ دهستنیشانکړینه بو وی ملله تی توخوبیښځ وی دزانن ناشکهره دکهت، چونکی نهون یښځ مفای ژی دبینن).

- پینگافا ههفتی (بهردان بو جارا دووی):

پیئتقیه مه رجین دبهردانا ئیکیدا بیښه ب کار ئینان وزیده باری وان پیښ پینگافین سهری نه گهر هه می ریک نه بوونه جهی مفای هینگی زهلام مجبوره بهرهف ریکا دوماهیکی قه بجیت نهو ژی بهردانا ژنی بو جارا سی ونهفه موصیبه تا مهزنه ودهرزهکا ستیره دکهفیه دناف مالا هه فزیناندا.

- پینگاډا هه شتی (بهردان بو جارا سی):

پشتی طه لاقا یی ئەف کارین ل خوارئ ل سهر ههڅرینی ب ریزدین:
 ۱. نابیت ژن بمینته دمالا زهلامی فه چونکو هاتیه بهردان ب سی
 طه لاقا .

۲. ل قیرئ ههڅرینی تیك دچت وخیزان هاته ههلوه شانندن نه ب
 زقړاندنئ ونه ب مارهكا نوی ژن نازقړیت.

۳. بو ژنئ ههیه پشتی عدیت وئ خلاس دین ئەو بو خو سهكته ته
 شریكه كئ دی وژيانا خو دگهل وی بېته سهری ب شویكرنئ.

۴. بو ژنئ ههیه جارهكا دی ب زقړیته نك زهلامئ خو یی ئیكئ بهلئ
 ل دیف قان شهرتین خوارئ:

أ- ژن شوی ب زهلامه كئ دی بكهت شویكرنهكا دورست وشه رعی دیر
 ژ ته حلیلا حهرام.

ب- دقیت زهلامئ وئ یی وئ شوی پئ کری ب چیته نفینا وئ.

ت- ئەگهر ژیکشه بوون پهیدا بوو ب ئەگهرئ بهردانئ یان مرنا
 زهلامی یی دووی .

پ- دقیت عدیت ژنئ بینه ب دوماهیک ئینان پشتی قئ ژیکشه بوونئ
 (ئانکو جارا دووی) .

ج- دهمئ زهلامژنكا خو بهردت یاندزقړینت لازمه دوو شاهد ئاماده بن
 بو فیکاری وئ هه تشته كئ فهر وپیتهی وواجه ههروهکی خودای

مه زن د بیژیت: ﴿ فَإِذَا بَلَغَ أَجَلَھُنَّ فَأَمْسِكُوھُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ فَارِقُوھُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَأَشْهِدُوا ذَوَىٰ عَدْلٍ مِّنْکُمْ وَأَقِمْوْا الشَّھَدَةَ لِلّٰہِ ذَٰلِکُمْ یُوعَظُ بِہٖ مَن کَانَ یُؤْمِنُ بِاللّٰہِ وَالْیَوْمِ الْآخِرِ وَمَن یتَّقِ اللّٰہَ یمْجَلْ لَہٗ مَخْرَجًا ۝۱۱﴾. ((فیجا ئەگەر ئەو ژنن ھەوہ بەرداین گەھشتنە دویمایا عددین خو ھوین ب جوانی وجامیری وان بزفرینن، وخەرجیی وان بدەنی، یان ژى ھوین ھەقی وان بدەنی ووان بەردەن، بیى کو ھوین زیانی بگەھینن، وھوین دو زەلامین خو یین عادل ل سەر زفراندن یان بەردانی بکەنە شەھد، وھوین - گەلى شەھدان - بو خودی نە بو چو تشتی دی شەھدیی بدن، ئەفا خودی فەرمان پی ل ھەوہ کری ئەو مفای ژى دبیت یی باوەری ب خودی وړوژا دویمایی ئینای)).

ئەگەر ئەف شەرته ھەمی ھاتبنە ب کار نینان بی کو کیماسی یان تەخسیری تیدا ھەبت وژنی ژى دل دشویکرنی دا ھەبت بو وان ھەردوو ھەفژینا ھەبە جارەکا دی لیک بیئە زفراندن پستی وان مفا ژ سەربورا خو دیتی.

★ حه رامبوونا حه لال کرنا ژنی:

ئانکو پشستی ژن هاتیه بهردان ژلایى زهلامى وئفه ب سى طه لاقا هینگى هه رامه ژن بمینته ل نك زهلامى وئفه ژنه وهكى هه ر ژنهكا دى يا بیانیه بو زهلامى فیجا هه تا جارهكا دى بو وى حه لال بت وب زقړتهفه وهك هه قژینا وى پیتفیه ژن بیته مار کرن ل زهلامهكى دى وهكى هه قژین وب دلى خو شوى ب ئيك ودوو بکهن وپاشى زهلام بو دلى خو ژنى بهر دت بى كو خورتى لى هاتبیته کرن وپشستی رۆژین ژنكى خلاس دبن بو وى زهلامى ئيكى هه یه بیت وژنى جارهكا دى ب هه قدهكا نوى وب مه هرهكا نوى ماره بکهت.

هوشداریهك:

ل قیړى هندهك هه نه دى ب هندهك پیکیت حه رام ونه شهرعى ژنكا خو زقړینته نك خو فه بو نمونه: دى بیژته زهلامهكى ژنكا من مارهكه وپاشى بهر ده وئهو زهلام دى رازى بت بقى شهرتى، فیجا هندهك زهلام هه نه دى ژنكى خازت به لى ناحیته نفینا وى یان دى مارکته ب ئینییه تا بهردانى بو دمهكى کیم و بهر وخت وئفه هه مى هه رامه ل گویره شریعتى ئیسلا م و پیغه مبهرى خودى ﷺ له عنهت و نفره تی ل وى کهسى کرین ئه وى حه لال دکته یان بو تیته حه لال کرن

((لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُحَلِّلَ، وَالْمُحَلَّلَ لَهُ))^(۱).

وئەفە دەللی حەرامبوون وپوچبوونا عەقیدی یە . وتەحلیل زەواجەکا جاهلی بوو دبەری ئیسلامی دا وتەحلیل هەقدژە دگەل قورئانا پیرۆز .

چەند پیزانیینەك ل دور بەردانی:

★ بەردان دوو توخمە : ئیك قەسا وئ ئاشکەرا (صریح)بیژت ، یان بکینایەت .

ئیک : ئەو قەسا پر مەعنا بیژت، ئانکو بیژتە ژنکا خو من تو بەردای.

أ- یا ئاشکرا : سئ گوتن هەنە : پەیقیت ئاشکرا ییت بەردانا ژنی .

ب- ئیک : طەلاق : کو بیژتە ژنکا خو : من تو بەردای ، یان بیژت

من تو یا بەردای ، یان بیژت : تو طەلاق دای بی : یان بیژت :

طەلاقیت من کەتی بن .

ت- والفراق: ژیک چون کو بیژتە ژنکا خو تو ژمن چووی بی.

ث- الصراح: خلاسکرن وهه یکرن کو بیژتە ژنکا خو تو ژمن

خلاسکری بی .

و په یقین طه لاقی ییټ صه ریح وئاشکرا نه هه وجهی ئینیته طه لاقی
نه ئانکو ئه گهر په یقه ک ژ هه رسیکا گوته ژنکا خو هینگی ژنکا وی
دی ژی جیت، چ ئینیته وی طه لاق بیت یان نه .

والکنايه: کینایهت ونه ئاشکهره: ئه و په یقه یه ئه و ژ مه عنایه کی پتر
ژی بیته زانین، ئانکو ئه و په یقا مه عنا طه لاقی بدهت، ومه عنایه کا دی
ژی بدهت، ئه و په یقا وده سا ئه گهر ئینیته وی طه لاق و بهردانا ژنکی
بیت، طه لاقیت وی دی که فن، و ئه گهر ئینیته وی طه لاق نه بیت
هینگی طه لاقا وی ناکه فیت.

بو نمونه: بیژته ژنکا خو تو چ تشتا من نینی یان هه ره بگه هه مالا
بابی خو ئه ف جوړه په یقه ل سهر ئینیته زهلامی یه، ئانکو دهمی
وی گوته ژنکا خو هه ره مالا بابی خو دئینیته ویدا بهردانا وی بیت
هینگی ئه ف طه لاقا وی که ت، ژ خو ئه گهر ئینیته دلی وی بتنی
ترسیانا ژنکی بیت هینگی طه لاقا وی ناکه فیت.

★ ژن دهر باره ی بهردانی دوو جوړن:

جوړه کي ل دویف سوننه تی و جوړه ک ژی یی بیدعی:

ئو جوړه ژن ئهون ئه ویت حهیزا دبینن.

۱- بهردانا سوننه: ئه وه ژنکا وی ژ حهیزی پاقر بیت، وهیشتا

نه چووی نقینا وی ته لاق بدهت، یان ئه و ژنکا دوو گیان وزکی وی
ئاشکرا بیت ژهه بوونا بچیکي.

۲- بهردانا بیدعی: ئه و بهردانا نه لدویف شه ریعته تی، ئه و دحه یزیډا

به ردهت یان دپاقری دا به ردهت به لی پشته چوونا نقینا وی، یان

بهردانا ب سی جارا ل سهر ئیک: بیژته ژنکا خو تو ب سی

طه لاقا بهردای بی یان ل جفات هکی سی جارا بیژت تو بهردای تو

بهردای تو بهردای، وئف بهردانه یا حه رامه وئو و وه بکته یی

گونه هکاره.

۱- جوړه کي ژنا طه لاقا وان دکه فیت چ یا سوننه بیت یان یا بیدعی

بیت، ئه و ژی چوار جوړین ژنانه:

۱- بچیک ونه بالغ (الصغيرة).

۲- ژنکا پیر ئه و بی هیفی ژ حهیزی (الایسه).

۳- ژنکا دوو گیان (الحامل).

۴- ئه و ژنکا میړی وی خولعه دگه لدا کری وهیشتا نه چووی نقینا

وی (المختلعة التي لم يدخل بها).

فان هەر چار جوړا هەردەمەکی میړی وی بەردەت دورستە چ بیدە
ناکەفیتە تیدا.

★ بەردانا تەعلیق و تەنجیزی:

۱. تەعلیق: ئەوی ژنکا خو بەردەت ب هەلاویستنا تشتەکی یان
شەرتەکی دانته بەر ژنی ئەگەر وەکر یان وەنەکر هینگی ئەو
بەردایە بۆ نمونە : ئەگەر تو چووێه فلان جەبی تو بەردای بی.
وحوکی فی بەردانی: ئەگەر وی ئینیەتا بەردانی ئینا فیجا
پشتی پەیدابوونا شەرتی هینگی ژنکا وی ژنی هاتە بەردان.
۲. تەنجیز: ئەوی ژنکا خو بەردەت ب پەیشا طەلاق و دەم ل دەست
بیژتی تو بەردای بی هینگی ئەو ژنی چوو.

هوشداریهك:

گەلەك مروّف هەنە بترانە ویاری دی بیژنە ژنکیخۆ من تو بەردای،
ئەفە تشتەکی حرام و بگوننەه وخەلەتە هەروەسا خو ئەگەر بۆ ترانە
ژی بت دی ژنکا وی ژیچت هەوکی پیغەمبەری گوتی: ((ثَلَاثَةٌ جِدُّهُنَّ
وَهَزْلُهُنَّ جِدُّ: الطَّلَاقُ، وَالنِّكَاحُ، وَالرَّجْعَةُ)) رواه ابو داود وغيره. سی تشت هەنە
ترانیّت وان و موجدیا وان ئیکن: بەردان و مارکرن وزفراندن.

الخلع

پیناسا خولعی

د زمانیداهاتیه وەرگرتن ژبه رکړنا جلکی ئانکو ههکو جلکی خو ژبه ر خو کر، چونکو ژن جلکه بو زهلامی وزهلام جلکه بو ژنکی.

﴿أَحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ الرَّفْتُ إِلَى نِسَائِكُمْ هُنَّ لِبَاسٌ لَكُمْ وَأَنْتُمْ لِبَاسٌ لَّهُنَّ﴾^(۱)

((خودی بو ههوه دورستکرییه کو هوین ل شهفین رهمه زانی بچنه نفینا خو، ژنن ههوه ستارهنه بو ههوه، وهوین بو وان ستارهنه)).

د فقهی دا ب راما نا فی چه ندی تی ت کو زهلام ژنکا خو پیلیت بهرام بهر ماله کی یان تشته کی ، خولع نه فیه : ژن تشته کی بده ته زلامی خو ب وی مهرجی نه ف ژنه ژ زهلامی خو فه بت ونه مینت هه فزینا وی.

د شه ریه تیدا بشی رهنگی یه :

نه گهر خیلاف دناق به را ژن ومیرادا شديا ودژوار بوو وگه لهك ژيک چوونه پاش وپيک نه کرن ومه جالی هندي نه بت پيک بکهن وبگه هنه ئيک وژنکی دل ل سهر هندي هه بیت ژفی زهلامی فه بیت وکسه ك

نهبت فان ههردو کا جاره کا دی بگه هینته ئیک هینگی دورسته بو ژنی
خو ژ فی زهلامی خلاص کهت ب هندهک مالی، نهف ماله ژ بهر وی زیانی
یه نهوا نهو دگه هینته فی زهلامی ب ژیکفه بونا وی.

﴿الْأَلْفَلَقُ مَرَّتَانٍ فَاِمْسَاكُكُمْ مَعْرُوفٍ اَوْ تَسْرِيعُكُمْ بِاِحْسَانٍ وَلَا يَجِلُّ لَكُمْ اَنْ
تَاْخُذُوْا مِمَّا ءَاتَيْتُمُوْهُمْ شَيْئًا اِلَّا اَنْ يَخَافَا اَلَّا يُقِيْمَا حُدُوْدَ اللّٰهِ فَاِنْ خِفْتُمْ اَلَّا
يُقِيْمَا حُدُوْدَ اللّٰهِ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا فِيمَا افْتَدَتْ بِهٖ تِلْكَ حُدُوْدُ اللّٰهِ فَلَا تَعْتَدُوْهَا وَمَنْ
يَعْتَدْ حُدُوْدَ اللّٰهِ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الظّٰلِمُوْنَ﴾^(۱)

((نهو بهردانا زفراندن تیدا دورست دو جارن، یهک ل دویف یهکی یه،
فیجا حوکمی خودی پستی هر بهردانهکی نهو ژن ب چاکی بیته
گرتن، وباشی د گهل بیته کرن پستی زفراندنی، یان ب قهنجی بیته
بهردان ومافیئن وی بو بینه دان، ونهوی وی بهرددهت ب خرابی
بهحسی وی نهکهت. وبو ههوه - گهلی زهلامان - دورست نینه
تشتهکی ژ وی یی ههوه دایه وان وهک مههر یان ب هر رهنگهکی
دی کو هوین ژی بستینن، وهسا نهبت کو ژن ومیر بترسن نهو ب
نهرکین ژن ومیرینی رانهبن، هنگی نهو مهسهلا خو دی داننه
بهرجافیئن کهس وکارین خو، فیجا نهگهر نهوان زانی ژن ومیر
توخوبیین خودی ب جه نائینن، هنگی قهیدی ناکهت ژن هندهک

مالى بدهته زهلامى بهرانبهر بهردانا وى. نهف نه حكامه توخويبين
خودينه يين حهلالى وحهرامى ژيك جودا دكهن، فيجا هوين پى لى
نه دانن، وهه چيى پى ل توخويبين خودى بدانت نهو نهون يين
زوردارى ل خو كرى كو خو هيژاى عهزبا خودى كرى)).

عبداللاهي كورپ عهباسى گوت: ژنكا ثابتى كورپ قهيسى كورپ
شه ماسى هاته نك پيغه مبهري ﷺ وگوت: نهى پيغه مبهري خودى
كه ربىت من ژ ثابتى قه نابن سهر دىن ونه خلاقى وى (نانكو
مروقه كى باشه بو دىن ونه خلاقى خو) بهلى نهز ژهندي دترسم نهز
تشته كى ودها بكهم نهف تشته بكيشته كوفرى (نهز حهق وماقين وى
ب دورستاهى نهدهمى)

پيغه مبهري گوته وى: تو دى حهديقا وى لى زفرينيه قه نهوا وى كرىه
مههر بو ته؟ گوت بهلى، ئينا حهديقا وى بو زفراند وپيغه مبهري
نهمري ثابتى كر ژنكا خو پيلىت ونهوى ژى ژنكا خو هپلا وههردوك
ژيگه بوون.

* هوشداريكرن ژ خولعى:

ههما ژ قهستا وبى نهگهر ژن داخازا خولعى ژزهلامى خو بكهت نهفه
گوننه ههكا مهزنه وتشته كى حهرامه ژن وهبكهت لهوا شهوبانى گوت،
پيغه مبهري گوت: نينه ژنكهك داخازا بهردانى ژزهلامى خو بكهت بى
سيج وسه بهب بيئنا به حهشتى دى ل سهر وى حهرام بيت. وگوت:

ئهو ژنکیت ب خولعی رادبن وبه رامبه ری ماله کی خو ژ زهلامی خو ددهنه بهردانی ئهو مونا فغن.

هوشداری بو زهلامی ددهرحهقی ژنکیت وان دا :

ئهگهر زهلامی ژنکا خو نهفیا ژبه ر ههر ئهگهرهکا هه بیت هینگی پیتفیه ل سهر وی کانی چهوا خودی ئهمر کریه هوسا وی بهردهت، وناچیت ژنکی چه بس کهت وناسی کهت وزیانی بگههینتی و حال وعهیشی وی نهخوش کهت ههتا ژن داخازا بهردانی ژ زهلامی خو

بکهت ژمهجبوری ﴿وَإِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَلَنْ أَجْلَهُنَّ فَأُمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ سَرِّحُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَلَا تُمْسِكُوهُنَّ ضَرَارًا لِّنَعْنَدُوا وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ وَلَا تَتَّخِذُوا آيَاتِ اللَّهِ هُزُوًا وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَمَا أُنْزِلَ عَلَيْكُمْ مِنَ الْكِتَابِ وَالْحِكْمَةِ يَعِظُكُمْ بِهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١﴾

((و ئهگهر ههوه ژن بهردان وعدی و نیزیك بوو خلاس ببین، هوین وان بزفرپینن، ب وی ئنیهتی کو ب دورستی ل دویف شریعهتی وعورف وعهدهتان دی ب مافی وان رابن، یان زی بهیلن ههتا عددین وان خلاس دب. ونه وه بت زفراندنا وان بو هندی بت دا زیانی بگههینتی وپی ل مافی و بان بدن. ههچی وی چهندی بکهت ئهوی

زۆرداری ل خو کر کو خو هیژای جزادانی کر، وهوین نایهت وئه حکامین خودی بو خو نه که نه یاری وترانه. وئه وا خودی بو هه وه ئینایه خواری ژ قورئان وسوننه تی هوین ل بیرا خو بینن، وسه را فان قهنجیین مه زن سوپاسی یا وی بکه ن، خودی بیرا هه وه ل فی چهن دی دئینت، وهه وه ژ نه گوهداریی دترسینت، فیجا هوین ژ خودی بترسن، وبزانن هندی خودی یه ب هه ر تشته کی یی زانایه، چو ل بهر وی بهرزه نابت، وهه ر یه ک کانئ هیژای چ جزایه دی وی ده تی)).

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَرِثُوا النِّسَاءَ كَرِهًا ۖ وَلَا تَعْضُلُوهُنَّ لِتَذْهَبُوا بِبَعْضِ مَآءِ اتِّتُمُوهُنَّ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ فَإِنْ كَرِهْتُمُوهُنَّ فَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَيَجْعَلَ اللَّهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا﴾^(۱)

((ئهی گه لی ئه وین باوه ری ئینای بو هه وه یا دورست نینه هوین ژنابابین خو بکه نه پشکه ک ژ وی میراتی بابین هه وه هیلا ی، وه کی هه وه دفی ت هوین دگه ل بکه ن ب کوته کی ل خو ماره بکه ن، یان نه هیلن ئه و شوی بکه ن، یان ل وان ماره بکه ن یین هه وه دفی ن، وبو هه وه دورست نینه هوین ژ نه فیان زیانی بگه هینه ژنن خو، دا

ئەو بو ههوه تهنازولئ ژهندهكئ ژ وى مالى بكهن يئ ههوه دايئ وهك مههر يان ديارى، هنگى تئ نهبت ئەگەر وان كرئتيهكا ئاشكهرا وهكى دههمهن پيسئ كر، وئ گافئ ههوه مافئ ههى هوين وان بهرنهدهن ههتا ئەو وى مالى ل ههوه نهزفرپنن يئ ههوه دايئ. وههفالىنيا ههوه د گهل ژنئ ههوه بلا يا ب قهدرگرتن وقيان بت، وهوين مافئ وان بدهنئ. وئەگەر ههوه ئەو نهقيان ژ بهر ئەگەرەكا دنيايئ هوين صهبرئ بكئشن، چونكى دبِت تشتهك ههبت ههوه نهقيت وئەو ب خو خئرهكا گهلهك تئدا ههبت)).

- خولع ههلوهشانندنه نهكو بهردانه:

ئەگەر ژنئ خولع كر وزهلامئ وئ ئەو هئلا هينگئ ئەوئ بخو حهقئ ل سهر خو ههى ئانكو ئەو يا ب ههز وكهيفا خو يه كانئ دئ زفرپته نك زهلامئ جارهكا دى يان نازفرپت، ئەف ژئكهفبوونه تئته حسئب كرنئ طهلاق چونكو ئئنيهتا وى بهردانه، ئيبن القيم دبئرت : ئەوا دبئته دهليل كو خولعه نه طهلاقه ژبهركو خودئ تهعالا بهحسئ سئ تشتا ل ديفكدا كرىه بو طهلاقئ بهلئ ئەفه بو خولعئ نينه،

۱- زهلامئ پتر حهقئ رهجعئ، ئانكو: زفراندنئ ژ ژنكئ ههيه.

۲- وعدئ ژنكئ سئ قورئن ئانكو سئ بئ نفئژينه.

۳- طهلاق سئ جارانه ودهمئ زهلامئ سئ جارا ژنكا خو بهردا هينگئ حهقئ زفرينئ نامينت ئيلا ژن شيب ئيكي دى بكهت وپاشى ئەو

کهسه بو دلی خو وی بهر دمت و جاره کا دی زهلامی نیکی وی بو خو بینت.

ب حه دیس وئی جماع کو خولعی زفرین نینه، وب سوننه تی و بگوتنا صه حابیان کو بو خولعی نیکی بی نقیژاهیه چونکو ده می ثابتی کورئ قه یسی ژنکا خو قوتای حه تا دهستی وی شکاندی وژنکی فیای ل نک نه مینت پیغه مبه ری ﷺ گوته ژنکا وی: خو حه یزه کی ئانکو بی نقیژیه کی بگره. وئه ف حه دیسه زی نه سائی یا فه گوهاستی وسه نه دا وی یا دورسته.

ودروسته پشتی زهلامی دوو جارا ژنکا خو بهردای ژنکی ب خولعی ژخو فه کهت، یان جارا سیی پشتی دوو جاریت طه لاقی و خولعی جارا سیی وی طه لاق دمت.

﴿الطَّلَقُ مَرَّتَانٍ فَإِمْسَاكَ بِمَعْرُوفٍ أَوْ تَسْرِيحٍ بِإِحْسَنٍ وَلَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَأْخُذُوا مِمَّا آتَيْتُمُوهُنَّ شَيْئًا إِلَّا أَنْ يَخَافَا أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا فِيمَا افْتَدَتْ بِهِ تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَعْتَدُوهَا وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾^(۱)

الظهار

ظهار : ئەفەیه زەلام بیژته ژنکا خو تۆ بو من وهکی پشتا دهیکا منی هینگى کانى چهوا دهیکا مروفى ل مروفى حەرامه ژنکا مروفى زى ل مروفى حەرام دبیت، تیینهبیت ئەو تەوبه بکەت وکەفشارەتێ بدەت بەرى ئەو جارەکا دى بچیتە نفینا ژنکا خو وخوشی ژ لەشى ژنکا خو ببینت، وکەفشارەت بقى رەنگیە هەر وهکی دقورئانا پیروزدا بەحس لی کری: ﴿وَالَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا قَالُوا فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَّا ذَلِكُمْ تُوعَظُونَ بِهِ ۚ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ۝۲﴾ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامَ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَّا فَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَأَطْعَامُ سِتِّينَ مِسْكِينًا ذَلِكَ لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ۚ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿۱﴾

((وئەوین ب فێ گۆتنی ژنن خو ل سەر خو حەرام دکەن، پاشی ل گۆتنا خو لیقه دبن و ل ژنن خو دزقنەفه، ل سەر وی زەلامی یی ئەف کارە کری کفارت هەیه، دقیت ئەو بەنیەکی خودان باوەر ئازا بکەت بەرى ئەو دەست بکەتە ژنکا خو، ئەفه حوکمی خودییه د دەر حەقا وی کەسی دا یی ب فێ گۆتنی ژنکا خو ل سەر خو حەرام دکەت شیرەت پی ل هەوە دئیته کرن، گەلی خودان باوەران، دا هوین فێ

گوټنا ژ دره نه‌کهن، ودا هوین فی کفاره‌تی بدن نه‌گهر هه‌وه نه‌وه
گوټن کر، وتشته‌ک ژ کارئ هه‌وه ل خودئ به‌رزه نابت، ونه‌وه دئ هه‌وه
سه‌را وی کارئ جزا دت. فیجا هه‌چیئ چو به‌نی بو ئازاگرئ ب
ده‌ست نه‌که‌فن، دفیټ نه‌وه دو هه‌یقان ل دویف یه‌ک یئ ب رۆژی بت
به‌ری نه‌وه ده‌ست بکه‌ته ژنکا خو، وه‌چیئ عوزره‌کا شه‌ری هه‌بت
ونه‌شیت دو هه‌یقان یئ ب رۆژی بت، بلا نه‌وه هند خوارئ بده‌ته
شیست هه‌زاران کو نه‌وه پی تیر ببن، نه‌ف حوکمه یئ مه‌ بوو هه‌وه
ناشکه‌راکری بو هندئ یه‌ دا هوین باوهری یئ ب خودئ بین
ودویکه‌فتنا پیغه‌مبه‌ری وی بکه‌ن وکاری ب شریعه‌تی وی بکه‌ن، ودا
هوین وی عه‌ده‌تی به‌یلن یئ ل زه‌مانئ جاهلیه‌تی ل نک هه‌وه هه‌ی،
ونه‌ف حوکمه نه‌مر وتوخویبئ خودینه‌ پی ل نه‌دانن، وبو وان یئ
کوفرئ پی دکه‌ن عه‌زابه‌کا ب ئیش هه‌یه).

ژ خه‌ولا کچا مالکی ته‌عله‌به‌ی هاتیه فه‌گوه‌استن گوت: زه‌لامئ من
نه‌وسئ کورئ صامتی ظیهار دگهل من کر، فیجا نه‌ز ژ هاتمه‌ نک
پیغه‌مبه‌ری وگازندا خو بو وی کر وپیغه‌مبه‌ری جرّه وجه‌ده‌ل دگهل
من دکر سه‌را زه‌لامئ من (نانو دگوت : ته‌قوا خودئ بکه‌ ویا باش
به‌ دگهل وی ونه‌وه زه‌لامئ ته‌یه وپسمامئ ته‌) هتا قورئان
دده‌رحه‌قی من دا هاتیه خارئ ((سورة الطلاق)). ئینا پیغه‌مبه‌ری
گوت: بلا عه‌به‌ده‌کی ئازا بکه‌ت، گوتی پیچئ نابت، گوت: بلا دوو
هه‌یقا ل سه‌ر ئیک رۆژیا بگریت، گوتی: نه‌ی پیغه‌مبه‌ری خودئ نه‌وه

مروځه کي دانعه مرو ب ناف سالفه چوو په وهه ژبه ر پوژيا نه ف
چهنده کربو و ئانکو نه شيت ، ئينا گوت: بلا ٦٠ هه ژارا تيرکته ب زاد
خارنه کي (دانه کي ر پوژي)، گوتي: نه وي تشته ک نينه خير ي پي بدته،
دوي دهمي دا که سه کي زمبيله کا قه سپا ئينات بو خير ي ئينا ژنکا
وي گوت: نه ي پيغه مبهري خود ي نهغه زمبيله ک وزمبيله کا دي نه ز
دي هاريکاري وي که م پي که ففاره تي بدته، پيغه مبهري گوتي: ته
باش کر هه ره ب وي خارني ٦٠ هه ژارا پي تيرکه (دانه کي ر پوژي)،
وبزفره نک پسمامي خو .

نه و که سي گوته ژنکا خو هه يغه کي تو ل من حه رامي هينگي ئيک ژ
دووانه يان دقيت هه يفا خو ته مام که ت ونيزيکي وي نه بت يان نه گهر
چوو نفينا وي وهيشتا دهمي وي مابت پي تشيه ل سه ر وي نه و
که ففاره تا ظيهار ي بدته.

- حوکمي شهريعه تي ژ ظيهار ي :

ظيهار حه رامه چونکو

خودي تهعالا دبيژته وي تشته کي مونکه ر و خراب وگوتنه کا ژدره وه
وئينکارا وي مروفي دکته نه وي ظيهار ي دکته .

العدة

عده هاتیه و مرگرتن ژ هه ژمارتنی ، ئانکو: ژن رۆژین خو بهه ژمیږیت
کانی دئی کهنگی پاقر بیت.

وعده: نافه که تیته گوتن بو وان رۆژا ئه ویت ژن دهه ژمیږیت ب
ئه گه را مرنا هه فزینی وئی یان بهردانا وئی ، فیجا چ ب دانانا زاروکی
بیت دهمی یا ب دوو گیان یان ب پاقر بوونی ژ بی نقیژیان یان ب
هه ژمارتنا هه یقان.

جورین وئی:

★ ئه و ژنا هه فزینی وئی دمریت عدیت وئی چار هه یف ودهه رۆژن،
فیجا چ زهلامی وئی چوبیته نقینا وئی یان نه چوبیت. ژ بهر گوتنا
خودی تهعالا: ﴿وَالَّذِينَ يَتُوفُونَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ
أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِي مَا فَعَلْنَ فِي
أَنْفُسِهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾^(۱).

تیته بیت ئه و ژنا هه فزینی وئی چوبیته نقینا وئی ویا ب دوو گیان
بیت هینگی ل دهمی زاروک بوونی عدیت وئی ب دوماهیك دیت .

میسوهری کورې مه حره می گوت: هندیکه سوبه یعا نه سله می بوو
پشتی زاروک بوونی وچلکیت خو هاته نک پیغه مبهری ﷺ ودهستیری
ژئی خاست کو بو خو شیکهت ئینا پیغه مبهری ﷺ دهستیری دایي ول
وی دهمی زهلامی وی مربوو دهمی یا ب دوو گیان.

★ نهو ژنا تیتته بهردان بهری چوونا زهلامی وی بو نقینا وی هینگی
نهو وی چو عده نینن .

ژبه ر گوتنا خودایي پاک وبلند دبیژیت: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا نَكَحْتُمُ
الْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ طَلَقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدَةٍ
تَعُدُّنَهَا فَمَتَّعُوهُنَّ وَسَرَحُوهُنَّ سَرَاحًا جَمِيلًا ۝﴾ (۱)

((نهی گهلی نهوین باوهری ب خودی وپیغه مبهری وی ئینای وکار ب
شریعتی وی کری، نه گهر ههوه ژن ماره کرن و بهری هوین بچنه نک
ههوه نهو بهردان، ههوه چو عده (دهمین خوگرتنی) ل سهر وان
نینن، فیجا هوین هنده کی ژ مالی خو - ل دویف شیانا خو - بدهنی دا
دلین وان نه شکین، وهوین ب بهردانه کا جوان وان به ردهن، بیی
نه خوشیه کی یان زیانه کی بگه هیننی)) .

★ نهو ژنا تیتته بهردان پشتی زهلامی وی چوو به نقینا وی عدیت وی
نه گهر یا ب دوو گیان بیت هینگی ب دانانا زاروکیه، ﴿وَالَّتِي بَسَّسَ مِنْ

الْمَحِيضِ مِنْ نِسَائِكُمْ إِنْ ارْتَبْتُمْ فَعِدَّتُهُنَّ ثَلَاثَةُ أَشْهُرٍ وَالَّتِي لَمْ يَحِضْنَ
وَأُولَتْ الْأَحْمَالِ أَجَلُهُنَّ أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ
إِسْرًا ﴿١﴾

((وئەو ژنن بهردای یین ژ بهر ژیی خو یی مهزن ژ بئ نښیژیان
بئ هیفی بووین، ئەگەر هوین تیدا کهفتنه گومانئ وهه وه نهزانی
حوکمئ وان چیه؟ عددین وان سئ مههن، وئوین بجویک یین هیشتا
نهکهفتینه بئ نښیژیی، عددین وان ژی سئ مههن. وئەو ژنن ب
حهمله عددتین وان ئەوه ئەو ههملئ خو بدانن. وههچیی ژ خودئ
بترست وفهرمانین وی ب جه بینت، ئەو ل دنیا یی وئاخرهتئ کارئ
وی بو وی دئ ب سانا هی نیخت))

زوبهیری کورئ عهوامی ژنکهک ههبوو دگوتنئ نوم کهلثوما کچا
عوقبهی، ئەوئ ژنئ گوتە وی کهیفا من خو شکە ب طه لاقهکی ئینا
ئەوی ژی ب طه لاقهکی بهردا وپاشی چۆ نښیژی دەمئ زڤری مال دیت
ژنکا وی زاروکەک بوویه ئینا گوتە وی : تە ئەز سهردا برم خودئ ل
بهرتە دانیت وتولا من ژتە فه کهت، پاشی چۆ نک پیغه مبهری وگوتئ
حال وماده ئەفه نه ئینا پیغه مبهری گوتئ: هه ره وی بو خو بخازه فه.

★ نه گهر نهو بیت نهوا خوډان چهیز وبی نفیژی هینگی دی سی
 چهیزا مینت نانکو سی جارا دی کهفته دبی نفیژیان دا وپاشی دی
 پاقر بیت، ژبهړ گوتنا خودی: ﴿وَالْمُطَلَّقَاتُ يَرْبِصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ ثَلَاثَةَ
 قُرُوءٍ وَلَا يَحِلُّ لَهُنَّ أَنْ يَكْتُمْنَ مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي أَرْحَامِهِنَّ إِنْ كُنَّ يُؤْمِنَنَّ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
 الْآخِرِ وَبُعُولَتُهُنَّ أَحَقُّ بِرَدِّهِنَّ فِي ذَلِكَ إِنْ أَرَادُوا إِصْلَاحًا وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَّ
 بِالْمَعْرُوفِ وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾^(۱).

((ونهو ژنن نازاد وخودان ژفان یین دئینه بهردان، دفتی سی ژفانین
 بی نفیژی یان یین پاقری خو بگرن وشوی نه کهن وهک عدده، دا
 بزنان کو وان چو نینه. و بو وان دورست نینه ل فی دهمی هتا ب
 دویمای بیته نهو شوی ب زهلامه کی دی بکهن. و بو وان حلال نینه
 نهو وی تشتی خودی د مال بچویکی وان دا چیکری فه شیرن، نه گهر
 وان ب دورستی باوهری ب خودی وړوژا دویمایی ههبت. وزهلامین
 وان ژنن بهردای ل دهمی عددهی دحهقترن کو وان بزفرینن.
 ودفتی مه خسه دا وان پی خیر وچاکی بت، نه کو گه هاندنا زیانی
 بت ب دریژکرنا دهمی عددهی. وژنان ماف ل سهر میړان ههیه، وهکی
 وان ژی ل سهر وان ههیه، ب رهنه گه کی چاک، وزهلامان دهرجه کا
 زیده تر ل سهر ژنان ههیه کو مالی ب ریقه ببهن ووان ب رهنه گه کی

جوان ب خودان بکهن. و خودی یی زاله سهره رازی هه می یا ویه، یی کاربنه جهه هه ر تشته کی ددانته جهی وی یی دورست)).

★ نه گهر ئه و ژن بیت ژ بهر بجیکیا وی هیشتا ههیز نه دیتبن یان گه له کا مهزن بیت وژ ههیزا خلاص بیت هینگی دی سی هه یقا خو گریت ئه فیه عدیت وانه: ﴿وَالَّتِي بِلِسْنٍ مِنَ الْمَحِيضِ مِنْ نِسَائِكُمْ إِنْ أَرْبَبْتُمْ فَعِدَّتُهُنَّ ثَلَاثَةُ أَشْهُرٍ وَالَّتِي لَمْ يَحِضْنَ وَأُولَئِكَ الْأَحْمَالُ أَجَلُهُنَّ أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا ۝﴾^(۱).

((وئهو ژنن بهردای یین ژ بهر ژیی خو یی مهزن ژ بی نفیژیان بی هیفی بووین، نه گهر هوین تیدا که فتنه گومان ی وهه وه نه زانی حوکمی وان چیه؟ عددین وان سی مههن، وئهوین بجویک یین هیشتا نه که فتنه بی نفیژی، عددین وان ژی سی مههن. وئهو ژنن ب حمله عددتین وان ئه وه ئه و حمله ی خو بدانن. وهه چیی ژ خودی بترست وفه رمانین وی ب جه بینت، ئه و ل دنیا یی وئاخره تی کاری وی بو وی دی ب سانا هی ئیخت)).

* ئەو تشتیت واجب و پیشتی ل سەر وی ژنی ئەوا زهلامی وی مری:

★ بهی راکرنا وی ئانکو خو دیرکەت ژ کەشخە ی و بیهن خوشی وزیر
 وزینەت و چەکان و خو دیر کرن ژ وان جل و بەرگین رەنگاورەنگ،
 و خو دیرکەت ژ خەناکرنا پرچ و دەست و پییان وکلانا چافان. دەیکا
 عەطیە دبیزت: پیغەمبەری ﷺ نەهیا مەدکر و ئەم پاژفە لیدان ژ
 خەم و بەهیی پتر ژ سی رۆژان، بتنی بو زهلامی ژنی نەبیت هینگی
 چار هەیف و دەه رۆژان دی خو گریت. چافا کل نادەت و بیهن خوشیا
 ب کار نائینت، و جلکیت هاتینە رەنگ کرن و بویاغ کرن ناکەتە بەر
 خو ئەو جلک نەبیت ئەوی دەهاتە چی کرن ل یەمەنی، و دەستیری دا مە
 دەمی سەرشیشتنا ژ حەیزو بی نقیژیان ئیک ژمە خو پافرکەت ژ
 بیهنا خوینی ب بوخیری داکو بیهنا نەخوش نەما با، و ئەم پاژفە
 لیدان ل دیف جەنازا بجین.

★ نهو ژنا تشتی پیتقی وواجب ل سهر ژنا تیته بهردان ب طه لاقه کی یان

دووان وزه لامي مافی زفرین وره جعی هه بیت:

★ پیتقیه ل سهر وی ژنی نهوا تیته بهردان ب بهردانا ره جعی ژمالا
زه لامي خو دهر نهفت هه تا عديت وی خلاس بین:

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَطَلِقُوهُنَّ لِعَدَّتِهِنَّ وَأَحْصُوا الْعِدَّةَ وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ لَا تَخْرِجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ وَلَا يَخْرُجْنَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ﴾ ^(۱).

★ نهو ژنا تیته بهردان ب نیک جاری نانکوب سی طه لاقان:

نهو ژنا سی جارا هاتیه بهردان هینگی نیکسهر دی ژمالا وی زه لامي
دهرکه فیت ول سهر زه لامي واجب نینه خاری بدهتی، وپیتقیه ل سهر
وی عديت خو خلاس که ت ل مالابای خو ونابیت نهو دهرکه فیت
ژمال نه گهر چ هه وجهی پیتقی نه بن.

جابرئ کورئ عبداللاهی گوت: خاله تا من هاته بهردا ئینا وی فیا
بجیته ناف بیستانی دارقه سپا وقه سپیت خو ب چنیت، زه لامه ک لی
خوری وگوتی: نابیت تو ژمال دهرکه فی، ئینا نهو هاته نک
پیغه مبهری ﷺ وگوتی حال و مادی من نهفه نه، پیغه مبهری ﷺ گوتی:
ههره ناف بیستانی خو وقه سپا ب چنه بهلکی تو ب وان خیر
وصه دهقا بدهی وکاره کی باش نه نجام بدهی.

الإیلاء

رامانا وئ سویند خوارنه ئانکو ئه گهر زهلامه کی سویند خوار نه چیه
 نقینا ژنکا خو بو دمه کی ژ چوار هه یقان کیتر بیت یا باشر هینگ
 ئه سویندا خو بشکییت وکه ففرهتا سویندی بدهت وپاشی بچیه
 نقینا ژنکا خو، ژ بهر گوتنا پیغه مبه ری خودی دبیزیت: ((مَنْ حَلَفَ
 عَلَى يَمِينٍ فَرَأَى غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا فَلْيَأْتِ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ، وَلْيُكْفَرْ يَمِينَهُ))^(۱).
 ئه گهر ئیک ژه وه سویند خوار سهر تشته کی کو نه کهت وپاشی بو
 دیار بو کرنا وی تشتی باشره بلا وی کاری بکهت ئه وی بخیرتر
 وکه ففرهتا سویندا خو بدهت.

ژخو ئه گهر که ففرهتا سویندی نه دا هینگ پیتقیه ل سهر وی ئه وی
 ب صهر و ته حه مول بیت حه تا دهمی وی خلاس دبت ئه وی وی
 ده سنی شان کری کو نه چیه نقینی، پیغه مبه ری سویند خوار سهر
 کافانییت خو کو هه یقه کی نه چیه نقینا وان ، دهمی هه یف بو یه ۲۹
 روژ چوو مال ئینا وان کافانیا گوتنی ئه ی قاسدی خودی ته سوید بو
 هه یقه کی نه خواریه؟ ئینا گوت: ئه ف هه یقه ۲۹ روژن.

ژخو ئه گهر ئیکی سویند خوار بیت چ جارا نه چیه نقینا ژنکا خو یان
 دمه کی ژ ۴ هه یقان پتر بیت هینگ ئه گهر وی که ففرهتا سویندا خو

۱ رواه مسلم (۱۶۵۰).

دا وی مافى ههى بجيټه نفينا وى يان چوار ههيقان خو بگريت وپاشى
ژنکا خو بهردت يان بجيټه نفينا وى ژبه ر گوتنا خودايى پاكه دهمى
دبيژت: ﴿لِّلَّذِينَ يُؤْلُونَ مِن نِّسَائِهِمْ تَرَبُّصُ أَرْبَعَةِ أَشْهُرٍ فَإِنْ فَاءُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ
رَّحِيمٌ﴾ (۳۳) وَإِنْ عَزَمُوا الطَّلَاقَ فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿۱﴾.

ژبه ر فى چه ندی نافعى گوت: عبداللهی کورئ عومهرى دگوت بو
که سه کى حه لال و دورست نینه پشتي دهمى سویندا وى ب دوماهیک
تیت نه و ژفه ستا خو بگرت ونه چيټه نفينا ژنکا خو يان ب
خوشکوکاتى دى بباشى دگهل ژنکا خو که ت يان ژى دى وى بهردت
وهکى خودى تهعالا رون وناشکرا کرى.

الاستبراء

ئەگەر زەلامەکی ژنکەك بۆ خو ئینات وەکی جاریا وئەو ب کیر نقینئ
بیت هینگئ حەرامە ئەو زەلام بچیتە نقینا وئ حەتا جارەکی بی
نقیژ ببیت وپاشی پاقر ببیت یان ئەگەر دوو گیان بیت حەتا ئەو
زاروکی خوډ دانیت، پویفعی کورئ ثابتی گوت : پیغەمبەری ﷺ گوت:
ئەوئ باوەری ب خودئ و پوژا قیامەتئ هەبیت نابیت ئەو ب ئافا خو
بچیکئ غەیری خو ئافدەت، ئانکو ئەو بچیتە نقینا وئ ژنکی ئەوا ب
دوو گیان ژ زەلامەکی دی ئەگەر وەکر هینگئ وی تشتەکی حەرام کر
ویئ گوننەهکارە.

عبداللاهی کورئ عومەری گوت: پیغەمبەری ﷺ گوت: ئەگەر جاریەك
بۆ تە هاتە دان یان تە کری یان تە ئازاکر هینگئ دئ خو گریت حەتا
جارەکی دکەفیتە دبئ نقیژیاندا وئەگەر کچ بیت هینگئ چ ل سەر
نینە.

★ داینگه ه (الحضانه):

الحضانه: ئانکو زاروک بیته پاراستن ژ وی تشتی دبیته زهره و زیان بو وی وئو تشتی باشیا وی تیډا بیت بو بکهن، ئه گهر ژن ومیرهک ژیک فه بوون ووان زاروکهک هه بیت هینگى ئه فی زاروکى حه قى ل سهر دایکا خو هه ی حه تا حه فت سالا وی خودان کهت، هندى وی شینه کرى، وئه گهر ژيى وی زاروکى بوو حه فت سال هینگى دى وی موخه یهر کهن فیجا ئه وی کيژ ژ دایک وبابیټ خو بقیټ دى گه هته وی، عه مرى کورى شوعه یبى ژ بابى خو ژباپيرى خو حه دیسه کى فه دگو هیژت دبیرت: ژنکهک هاته نک پیغه مبهرى ﷺ وگوت: ئه ی پیغه مبهرى خودى: ئه فی زاروکى من زکى من بو وی ئامان بوو وسینگى من بو وی ئامانى ئاقدانى بوو وکوشا من بو وی جهى حه واندن وخودانکرنى بوو وبابى وی ئه ز بهردام ودفیټ وی ژ من بستینت، پیغه مبهرى ﷺ گوتى: ((ته پتر ژ وی حه قى هه ی وی خودانکه ی وبمینته ل نک ته هندى تو شینه که ی)). ئه بو هورده ر ه دبیرت: ژنکهک هاته نک پیغه مبهرى ﷺ وگوت: ئه ی پیغه مبهرى خودى زهلامى من دفیټ ئه فی کورى من بو خو ببهت وئو ی فاما بووی وکارا بو من دکهت وئافى ژ فلانه بیرى بو من تینت، پیغه مبهرى ﷺ گوته وی بجیکى: ئه فه بابى ته یه وئه فه دایکا ته یه ته کيژ ژوان دفیټ دهستى وی بگره ، ئه وی دهستى دایکا خو گرت وئه وی ئه و بر.

ناقبرا بیست وئیکی

ژنکیټ ماره کرنا وان

یا چه رام

ناقبرا بیست وئیکی ژنکیټ ماره کرنا وان یا حه رام

خودی ته عالا دبیریت: ﴿ وَلَا تَنْكِحُوا مَا نَكَحَ آبَاؤُكُمْ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ إِنَّهُ كَانَ فَحِشَةً وَمَقْتًا وَسَاءَ سَبِيلًا ﴾ (۲۲) حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ وَأَخَوَاتُكُمْ وَعَمَّاتُكُمْ وَخَالَاتُكُمْ وَبَنَاتُ الْأَخِ وَبَنَاتُ الْأُخْتِ وَأُمَّهَاتُكُمُ اللَّاتِي أَرْضَعْنَكُمْ وَأَخَوَاتُكُمُ مِنَ الرَّضْعَةِ وَأُمَّهَاتُ نِسَائِكُمْ وَرَبِّبَاتُكُمُ اللَّاتِي فِي حُجُورِكُمْ مِّنْ نِّسَائِكُمُ اللَّاتِي دَخَلْتُم بِهِنَّ فَإِن لَّمْ تَكُونُوا دَخَلْتُم بِهِنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ وَحَلَائِلُ أَبْنَائِكُمُ الَّذِينَ مِنْ أَصْلَابِكُمْ وَأَن تَجْمَعُوا بَيْنَ الْأُخْتَيْنِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿۲۳﴾ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَنُكُمْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ وَإِجْلَ لَكُمْ مَا وَرَاءَ ذَلِكَ أَن تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُمْ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسْفِحِينَ ﴿۲۴﴾ فَمَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا رَاضَيْتُمْ بِهِ مِنْ بَعْدِ الْفَرِيضَةِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿۲۵﴾ ﴿۱﴾

((خودی ماره کرنا دایکین هه وه ل سهر هه وه حهرام کری یه، و دایکا بابی و دایکا دایکی ژی دکه فنه د بن دا، ویا کچین هه وه، وکچین کوری ژی دکه فنه د بن دا، ویا خویشکین هه وه یین دایبابی بن یان نه، ویا مه تین هه وه: خویشکین بابی و باپیری، ویا خاله تین هه وه: خویشکین دایکی وپیری، ویا برازا و خوارزایین هه وه، وکچین وان ژی دکه فنه د بن دا، ویا دایکین هه وه یین شیر دایه هه وه، ویا خویشکین هه وه یین شیر ی - وپیغه مبهری سلاف لی بن دیارگری یه کو ب دانا شیر ی نه و حهرام دبن یین ب نه سه بی حهرام دبن - ویا خه سوی یین هه وه، فیجا چ هوین چووبنه نک کچین وان یان نه، ویا نه فسی یین هه وه نه وین د مالین هه وه دا هاتینه ب خودانکر، و نه وین نه د مالین هه وه ژی دا هاتینه ب خودانکر، به لی ب وی شهرتی هوین چووبنه نک دایکین وان، و نه گهر هوین نه چووبنه نک دایکین وان وه وه نه و بهردابن، یان مربن، هنگی بو هه وه دورسته هوین وان ماره بکه، ههر وه سا خودی ل سهر هه وه حهرام کری یه کو هوین بویکین خو ماره بکه، ژنین کورپین خو یین ژ هه وه ب خو بووین یان کورپین هه وه یین شیر ی بن، و نه ف حهرام بوونه ب هند ی پهیدا دبت کو کور وی ژنی ماره بکه ت نه گهر خو نه چووبته نک ژی، ههر وه سا وی ل سهر هه وه حهرام کری یه هوین دو خویشکین نه سه بی یان یین شیر ی پیکفه ل نک خو کو م بکه، نه و تی نه بت یا ل ده می جاهلیه تی بو ری وچووی. وههر وه سا د سوننه تی دا هاتی یه کو چی نابت ژن د

گهل مه تا وی یان د گهل خاله تا وی پیکشه بینه کو مکرن. هندی خودی یه گونه ه ژیری گونه هکارانه نه گهر توبه بکهن، یی دلوفانکاره ب وان، نهو وی تشتی ژ وان ناخوازت یی نهو نهشین بکهن)).

★ حهرامبونا وان یا ههروههر، نانکو بهیج رهنګه کی چینابیت نهف ژنکه بیته ههفرینا فی زهلامی.

★ حهرامبونا وان یا بهرودخت، حهرامه ژن بیته ههفرینا فی زهلامی هندی نهف حاله ته هه بیت نه گهر حاله ت هاته گوهورین هینگی مای ههفرینی ههیه.

نهو ژنکیت ماره کرنا وان حهرام ب گویره ی قورنانا پیروژ چاردهنه: حهفت ژوان حهرامن ژبه ر مروفانیی نهوژی نهفه نه:

۱. دایک ودایر وهندی نهفراز بچن

۲. کچ وکچا کچی وهندی بچنه خواری.....

۳. خویشک چ خویشکا دهیبابی یان ژبابی فه یان ژدایکی فه یان یا شیر.

۴. خاله ت : وخویشکا دایکی بهر رهنګه کی ههبت ، وهندی نهفراز بچن.

۵. مه ت : خویشکا بابی بهر رهنګه کی ههبت ، وهندی نهفراز بچن .

۶. کچا برای وکچیت برازای وهندی بچنه خواری.

۷. کچا خویشکی وهندی بچنه خواری.

★ دوو ژن ب شیر خوارنئ حه رام دبن نه و ژي نه فقه نه :

۱. نه و ژنکا شیر دایه وی ، پینچ جارا و پتر.

۲. وخویشکا ژ شیر خوارنئ چ ته شیرئ دایکا وی خوار بیت یان وی

شیرئ دایکا ته خوار بیت ، پینچ جارا و پتر.

★ چوار ژن هه نه ماره کرنا وان حه رامه ب خزماتیئ :

۱. دهیکا ژنکئ ئانکو خه سی ودایکا خه سیئ وهندی نه قرارز بچن .

۲. ونه فسی کچا ژنئ نه گهر چووبیت نقینا دهیکا وی.

۳. ژنا بابئ وژنا باپیری وهندی نه قرارز بچن.

۴. ژنا کوری وژنا نه فی وهندی بچنه خاری .

۵. دوو خویشکیئ ئیک ل دمه کی ل نک زهلامه کی کومبن حه رامه

ئانکو دشا خو ماره کهی وخویشکا وی ساخ بت وژنکا ته بت وته نه بهردا

بت حه رامه دش بیته ماره کرن، بهلئ هه رجارا ژن هاته بهردان یان مر

دورسته خویشکا وی ماره کهی.

وناچیبب برازایی ومهتا وی پیکفه ماره کهی یان وخوارزایی وخالهتا

وی، بهلئ نه گهر مهت هاته بهردان یان مر دورسته برازا وی بیته

ماره کرن وخالهت ژي ب فی رهنگی.

ناقېرا بیست و دووې

دهسټپهري - الاستمناء

Masturbation

ناقبرا بیست و دووی

((دهسټپهری – الاستمناء - Masturbation))

ههروهك ژ نافى وى ديار رامانا پهړينا ب دهستى يه، ئانكو فه مالين و
تيكفه دانا ئه ندامين پهړينى يه ب تهرز و ئاوايه كى كو ئه و كهس، چ
نير و چ مى، ب گه هيته گوپيتكا خوشيا سيكسى ((ئورگازم)).

(العادة السرية) يان (الاستمناء) يان (الاستمناء باليد) معناوى ئه فه يه :
كهسهك چ كور يان كچ دژيى گه هشتنى دا و بالغ بوونى (المراهقه) ب
كارى فه شارتى وبى كو ئيك پى ب حه سیت ب دهستى خو كو ئافا خو
ئافا شه هوهتى يه بينيته خارى وخو ب جه نابهت بيخيت .

دبيژنه قى (العادة السرية) يان (الاستمناء) . ئه ف كاره ب حه رام بوون
قه لهم دايه شريعه تى وژلايى نوژدارى (طبي) فه نوژدارين شارمزا دقى
بواريدا گه له گ زهرمر وزيان دهستنيشان كرينه بو هندى كو كوروكچ
فى عه ده تى خراب نه كه ن وخو توشى چ نه خوشيپن كوژهك نه كه ن.

★ وعه رهب دببژنى (جلد عميرة) معناوى مروف ب دهستى خو ئافاخو
بينيته خارى وتيفه دانا دهستى دگهل عه ووه تى، يان به ريخودانا
وينه كى رويس ويى بى ستاره كو هزراخوتيدا بكهت وعه ووه ت راببيت
وناف ب رهنكى پيل پيل (القذف) ژى دهر كه فیت.

هه رچه نده ئه ف كاردانه مروفى دگه هينيته گوپيتكا خوشيا سيكسى،
لى ب دووماهى ناهيت ب ئه و ته نابوونا د كريارا سيكسى يا راست

ودرست دا هه ی و مروؤف ههست ناکهت بتیربوونی، چونکی لدهستپهری
خاڅبوونا مروؤفی ژ بهر سستبوونا زهفله کین لهشی نه انجام نادهت.
رپژهیهکا ئیکجار مهزن ((نیزیکی ۹۵٪)) ژ ههردوو رهگهزان ل
سه رانسه ری جیهانی فی کریاری دکهن ل قووناغه کی ژ قووناغین ژیا نا
خو.

ههلبهت نهف دیاردهیه پتر یا به لافه دناف گهنج و زوگورد وکچین
نه شویکریدا، نه وهك هندهك نه زانین مایتیکهر به لاف دکهن زانست
دبیزیت: دهستپهری چ زیانین ئاشکرا نینن نه گهر ژ توخیب و
فه رسلان دهرنه کهفیت. به لی نهو که سین فی کریاری بی توخیب
دکهن دهزگایی خو یی سیکی و یی دهماران تووشی وهستیان و
که رخی نی دکهن. دهمی گهنجهك دهستپهری دکهت ۲-۳ جاران د
حهفتی دا چ زیانین بهرچاف ب لهشی وی ناکهفن.

لی دهمی که سهك ههر رۆژ ۳ جاران دهستپهری بکهت نه دویره تووشی
ئیك یان پتر ژفان زیانان ببیت:

★ زهره و زیانا عهده تی قهشارتی (سری):

۱. لاوازبوون و خوړانه گرتنا عه وورده تی :

عهده تی (سری) دبیته نه گهری رانه بوون ولاوازبوونا عه وورده تی وپاشی دی بیته نه گهری (التوتر النفسي) و نه گهر یی بهرده وام بیت بوئی عهده تی هینگی دی بیته نه گهری کومبوونا خوینی و شوینا (منی) کو ئافا بچیکی یه زعه وورده تی بدهرکه فیت دی خوین پیژفه دهرکه فیت ولدوماهیکی عه وورده تی خواهر بیت و دی ساقیت بیت ژ کاری سروشتی (الطبیعی) نه وی ژن ومیر دکه ن.

۲. دل نه چوونا خواری ولاوازبوونا نه سروشتی ل سهر بهده نی (که له خی) و پیچ بوونا هیفیا و پیکول کرن بو کوشتنا گیانی (الانتحار):

بی شک قهنجیا خودی ل سهر مروئی کو له شه کی ساده و خوشی دایه مروئی گه له ک قهنجیه کا مه زنه و وبه حسی فان قهنجیان دقورئانا پیروژ داهاتیه کرن ، به لی به ریخو بده نی دهمی ئه ف قهنجیه بهروفاژی لی بیت دی چ نیته سهری مروئی دسهر هاتیه کی دا هاتیه دپه رتووکا (قاموس الامراض) دا :

- نه ز جحیله کم ته مه نی من (۲۹) ساله و وه زنی من (۴۸) کغم نه ز عهده تی (سری) دکه م ب زیده ی پتر ژ شهش سالان، دی من ناچیته خواری وهه ستی من یی پی تی بووی وسه روچاقیت من ییت تی کچووین و ییت کریت بووین و خه لک ژمن دره فن ومن خوشیا

دونیایی یا ژدهست دای و گهلهک جارا من پی کولا خو کوشتنی یا کری فیجا چهوا نهز دی نهفسا خو ژفی چهندي پرگارکه م ؟.

۳. هاتنه خارا ئافی برهنهگي لهز وسه ريع کوزه لام نه شیت فی ئافی بکه ته د (ره حمی) ژنکیدا :

ئهف کارى پیسی کریت دبیته ئه گهری بله زهاتنا خارا ئافی ونه که فته دره حمی ژنکیدا ودبیته ئه گهری پهیدا بوونا گهلهک ئاریشان دنا فبهینا ژن ومیراندا ههتا کو بگه هیته هندى کو ژن ژکریارا شهوتی تیر نه بیت وزهلامی وی فی ژنکی ژخوشیا ژن ومیرینی تیرنه کهت ودفی حاله تیدا ژن دی سه که ته به دیله کی بوخوچ (طلاقی) بهردانی ژزهلامی داخاز بکهت یان بهره ف کارى کریت فه بجیت کو زنايه خودی مه ژى بیاریزیت .

۴. کیم بوونا دیتنا چافی:

ئهف کارى کریت دبیته ئه گهری لاواز بوون وکیم بوونا چافی.

۵. لاواز بوونا ئافا بجیکی (المنی):

ئافا زهلامی ئهف ئافا بجیک ژى چیدبیت ئافهکا تیرو ستیره ئهفه دسروشتی زهلامی دا بهلئ ب فی کارى کریت ئهف ئافه هیدى هیدى بهره ف لاواز بوونی وته نکاتیى فه دجیت ههتا دگه هیته پیکه کی کو ئه گهر فی کهسی ژن ئینا و خودی زاروکهک دایى دی ئهف زاروکه یی بى هیز و فه لافهت بیت ویی تری ئیش وئهله م بیت و وهکی هه می

زاروکا نابیت . ئەف کاره بتنی خرابیی ناگههینته دایک وبابا بهلکو
زاروکان ژى فه دگريت.

6. لاوازبوونا غوددا دهماغى :

ئەف عەدەتئى سړى زەعیفى ولاوازیئ دمیښكى دا پەیدادكەت وشیان
وزانیئ كیم دكەت حەتا دگەهته هندی كو مروؤف بەرهف دیناتیئ فه
(جنون) بچیت.

7. تیكچونا ئەندامئ نیڕینه وهەردوو گونا دگەل میزلدانئ .

8. ژدەست دانا رەق بوونا ئەندامئ نیڕینه ل دەمئ نڤینیدا.

9. مروؤف ناگههیتە خوۆشى و لەزەت و تیڤوونئ سیکسى ب
شیوهیهكى راست و دروست. کریارا سیکسى ب لەشهكى بتنى ناهیتە
ئەنجامدان. پەڕین یا هاتی بو ئیکبوون و تیك هەلچوونا دوو لەشان
(نیرو مئ)، کو ب دریژیا کریارا سیکسى هەردوو لەش خوۆشى و
لەزەتئ دبینن و هەمى دەزگەهین لەشئ وان ئارام و تەنا دبن . لئ
دەستپەرى پرویدانهکا بئ ئارمانجە ومەرەما وئ بتنى فالاکرن و بەردانا
ئەو تیهن و هەلمین زیدەیین د ئەندامین سیکسى دا یە.

★ دەستپەرى دەمارین ئەندامین سیکسى فیرى ئازریانا ب دەستی
دکەت و د ئەنجامدا ئازراندا خوۆرست و ئاسایى ئەوا ژ تیكەلیا ژن و
میران چئ دبیت ئیدى مروؤفى تیڤر ناکەت. دیسان گەنج توشى زوى
هافیتنا ئافا خو دبیت. ئەفە هەردوو ژى نەدویره ل پاشە روژئ ببە
ئەگەرا مال ویران و کەمباخ بوونا ژینا وان.

★ مروڤ تووشی فیږبوونا دهسټپهړی دبیت ژبهړ کؤ دهسټپهړی ب ساناهیتړه ژ تیکه لیا ههردوو ږهگهزان . چونکو یا دووی چهند مهرج ههنه ههتا ب جه بهیت، وهك : ههبوونا ههفالهکی و جههکی و پی ل شهرم و ترسی دانان و...هتد

★ دهسټپهړی مروڤی تووشی خه مگینی و زفیږی و په شیمانیی دکهت، چونکو پستی دهسټپهړی مروڤ ههست ب گوننه ههکی یان بار گرانیهکی یان بی بها بوونهکی دکهت و نفرینا ل خو دکهت دمی ئهف کریاره کری .

★ په نگیانا پرؤستاتی ((پرؤستات ئه و توشپی ، ئانکو: غوددهیه ، ئهوا ئافا زهلامی بهرههف و عومبار دکهت داکو سپیرمین وی مهلهفانیان دنافا بکهن)) ژخوینی دبیته ئهگهرا زوی هافیتنی کؤ ترسهکی ل دهف کوری پهیدا دکهت ل پاشه رپوژی نهشیت ب دروستی کریارا سیکی دگهل ههفرینا خو بکهت.

★ مروڤ تووشی هزر بهلاقی و خهونروژك و ژبیرکرنی دبیت ، چونکو ههمی دهمان د ئاشوپی دا دژیت و دناف پاونی هزر و خهیلان دا دچهریت.

★ عهده تی څه شارتی (سری) بو کچی:

ئەف نه خوښی و ئیشیت مه دهستنیشان کرین بو زهلامی ههمی بو
ژنکی ژئی چیدبیت وژیلی فان چهنده کیت دینه ژوان:-

۱. پهیدا بوونا کولبونا (التهابات) دعه ورمهت و بووری ورهحمی ژنکیدا .
۲. پهیدا بوونا کولبوونا بو ریڼ گه هاندنا ماده گولچیسکا پاشی دی
بیته ئەگه ری تیک چوونا ههردوو کلیا.
۳. کولبوون وپوچ بوونا هیکیت ژنی وئەفە دی بیته ئەگه ری نه بوونا
زاروکا (العقم).

۴. دبیت ئەف کارئ خراب وکریت ببیته ئەگه ری ژدهست دانا کچینیا
کچی ل دهمی فی کاری دکهت.
۵. دی بیته ئەگه ری دل نه چوونا نفینا زهلامی لدهمی ژن ومیر
دگه هنه ئیک وئەفەژی چهند ئاریشه یان دناف بهرا ههردوو یان دا پهیدا
دکتهت.

۶. پهیدا بوونا بهرته نگ بوونا گیانی (نفسی) وزیدده بوونا تورده بوونی
وههست پی کرنا کچی کو ئەو کچهکا بهخت رهشه ودی شهرم کهت
وترسیت ل دهمی ئەو کچینیا خو ژدهست ددهت هینگی دلی وی
ناچیه شیکرنی وکاره ساتا مهزن ئەفەیه.

★ ل کچکی زیده دهستقه دانا ئەندامین سیکی پهردا کچینی د
ئیخیته د ترسا پهرتینی دا، یان د ترسا فرهه بوونا کونکا وی دا ب
ئاواپه کی کو ل پشت په ری چ خوین ژئی نه هین و گومان ل دهف زافای

پهیدا ببیت کو هه فژینا وی نه کهچه ((ئهفه ژی دناڤ خه لکی مه دا
 ئاتاف و دمرده سه ریة کا مه زنه، هه رچه نده ل وهلاتین رۆژ ئافای هیچ
 بها نینه ئانکو نه و کچا تیکه لی زه لاما نه بووی نه وی چ قیمه ت نینه
 ونیزیکی ۹۹٪ کچیت وان بهری شویه کا شهرعی بکه ن نه و ددوو گیانن
 وزور بهی جارا سی تا چار زاروکا هه نه شنی نه گهر ئاقلی وان ژئیک
 بری دی چنه دادگه هی ولئیک ئینه مارکرن)).

★ نه و ریك وشیره تین مروقی ژکاری قه شارتی (دهستپهری) دده نه پاش :

نه گهر گه نه که فییری رژی و بی فه سالیا دهستپه ری بوو، چهنه
 ریکه که هه نه رهنکه هاریکاریا وی بکه ن کو نه و خو ژی دویر بکه ت و
 بهی لیت ، وهک:

۱. نه و که سی دقیت ژفی کاری کریت و خراب رزگار بیت پی تقیه لسه ر
 وی فه رمانا خودی بجه بینت و ژ غه زهب و توره بوونا خودی دویر
 بکه فیت.

۲. دویر که فتن ژفی کاری بهرام بهری وی ژنی بینت ژ بهر شیر هته کا
 پیغه مبهری ﷺ بو جحیلا ئانکو ژن نینان بو کوری ((یان شوپکر بو
 کچی)) نه گهر د شیان دا بیت و گه هشتبیته ژیی هوشمهن دی و
 هه سترن ب بهر پرسی.

۳. دهرمانیت کاری گهر (فعال) ییت پیغه مبهری ﷺ بکار بینه نه وژی
 رۆژی گرتنه ژ بهر کو رۆژی شه هوته دی ئینته خاری، و رۆژی دبیته
 نه گهری ب هیز بوونا باوهریی بخودی و خو دویر بیخه ژ دهرمانین

موسه کن بو نه هیلا نا و کیم کرنا شه هو دتی! ژ بهر کو گه له ک نه خو شی ژ ی په یداد بن .

۴. خودیر کرن ژ هزو و هسو دسا شه یتانی، ئەف دویر کهفتنا ته دی بیته ئەگه ری خو شیا دنیا و ناخره تا ته ، ئەف و هسو دس و هز ریت خه له ت دبنه ئەگه ری دویر کهفتنا مرو فی ژ خودی و چوونا مرو فی بهر هف گوننه هان له وا دی گه له ک بزه حمه ت بیت مرو ف ژ گوننه هی دویر بکه فیت.

۵. وەر گیرا نا چا فی ژ بهر یخودا نا حه رام، دویر کهفتن ژ ئەو هو کار یڼ مرو فی د ئازر یڼ ژ لای ی سیکی فه ((وهک فلم و کوفار یڼ سیکی و هه قال یڼ خراب...هتد)).

بهر یخودا نا تشیت حه رام مرو فی بهر هف تشیت مه زتر دبت حه تا بهر هف زنا ی ژ ی، هه ر وهکی گه له ک جارا رویدا ی.

خودای مه زن فه رمان ل خودان باو هران کر چ ژن یان زه لام کو خو ژ بهر یخودا نا (نظرا) حه رام دویر بیخن، ده می دبیریت:

﴿قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّونَ مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَٰلِكَ أَزْكَىٰ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ خَيْرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ﴾^(۱)

تو - نهی موحه ممه د - بیژه خودان باوهران بلا نهو چافین خو ژ وی
تشتی بگرن یی بو وان حه لال نهبت ژ ژن وعه وهرتان، وبلا نهو
نامویسا خو ژ حه رامیی بپاریزن، نهفه بو وان پاقرتره.

و پیغه مبهری ﷺ شیرت ل عه لیی کوری نهبو تالیی کرن و گوتی :
(لَا تُتَّبِعِ النَّظْرَةَ النَّظْرَةَ فَإِنَّ لَكَ الْأُولَى وَلَيْسَتْ لَكَ الْآخِرَةُ) ^(۱).

دوو جارا ل دویف ئیک به ریخو نهده حه رامی ژبه رکو جارا ئیکی
بغافله تی چافیته فی کهفت هینگی چافی خو ژ وی وهرگیړه و چ نینه
به لی نه گهر ته کره دوو جار هینگی دی بوته ب گوننه هیته
هژمارتن)) به ریخودانا تشتی حه رام شه هوهتا مروقی بلند دکهت لهوا
نهفه ئیک ژ باشرین دهرمانایه کو مروف دیری (دیتنا) حرام بیت.

۶. خو مژیل کرن ب تاعهت و عیباداتی جوراو جورقه وهکی نفیژا و
قورئان و روژی و باشی و ته سبیحات و ریکی نه ده یه گوننه هی کو
جهی خو ل دهمی ته یی قالا بینت.

۷. به ریخودانا پاشه روژا نه خو ش و کریت لسه ر ستویربوون مه زن
بوونا گوننه هی بیرا خو ل نه خو شیا بینه دهمی توشی وی که سی دبن
نه وی بقی کاری رادبیت وهکی نه خو شیا کیر بینیی (کیم بوونا چاڤا)
په یدابوونا لاوازی نه ندامین له شی وهکی هه ستیکا، لاوازبوونا عه وهرتی
خاهربوونا پشتی و غه یری فان نه خو شیین (طبی) گوتین هه روه سا

۱ - رواه ابو داود (۲۱۵۱) وحسنه الشیخ الالبانی

گەلەك نەخۆشییڤ نەفسی پەیدادبن وەكی واسواس و یا ژفی هەمی
مەزنتەر ئەووە كو ژ نقيژا دویر بکەفیت و گەلەك سەری خو بشوت و
تایبەتی ل دەمی زفستانی و سەرمايی هەروەسا شكەستنا رۆژی ل
دەمی یی ب رۆژی.

۸. پیچ بوونا هزریت خەلەت:

گەلەك جحیل هەنە دبێژن: (ئەگەر ئەم ئاڤا خو بدەستی بینە خاری
ئەم توشی زنايی و لیواطي نابین) و د بینن كو ئەف کارەو غافلەتە
نەیی بگوننەهە و دل و هزرا وان دبیتە موفتی بو وان.

۹. چەکی بهیزي ئیرادی و عەزیمی بکە بەر خو و هشیاری خو
بدەست شەیتانیڤه بەرنەدە و خو ژ پیساتیی بدە دویر ئیخستن و نە
نقی بتنی ل مەزەلکەکی و حەدیسیت دورست ژ پیڤه مەبەری هاتینە
ڤه گواستن كو نەهیا کری مروڤ بتنی ل مەزەلکەکی بنفت .

۱۰. پی گیری کرن ب رەوشت و ئادابیڤ شەری ل دەمی نڤستنی وەکی
خاندنا قورئانی و زکری نڤستنی و نڤستن ل سەر ملی راستی و خو
دویرکرن ژ نڤستنا ل سەر زکی و دەستنڤیژ شویشن بەری نڤستنی .

۱۱. خو دویر کرن ژ تورەبوونی و دەهمن پیسی و بدەست ڤه ئینانا
بهین فرەهی و عەتتی و بکارئینانا گوتنا پیڤه مەبەری ﷺ ((وَمَنْ
يَسْتَغْفِرُ يَغْفِرُ اللَّهُ))^(۱) □

۱ - متفق عليه ، البخاري (۱۴۲۷) مسلم (۱۰۳۴)

۱۲. بهر دده وامي دان ل سهر نفیژین فهرزل مزگهفتی، تیکهلی و هه فالینی دگهل مروفتین تهقوا، خو فیړکرنا دهر سین شهریه تی و خاندنا قورئانی و بهر دده وامي دان بو زیځری شهقی و سپیدی و نیقاری. ودهمی مروفت توشی گونه هه کی بو لدهمی غه فله تی دهم ل دست و زی توبه بکه و دوعا ژ خودی بکهت کو گونه هیئت مروقی ژی ببهت و کارو کریاریت باش بکهت ههروهسا خو ژ دلوفانیا خودی بی هیقی نه کهت .

۱۳. بی شک ل دهمی فان گونه ها مروفت هه وجهی خودی تهعالیه کو دوعا ژ خودی بکهت و خو بشکینت و داخازا هاریکاری ژ خودی بکهت و ننیه تا خو بو خودی صافی بکهت و نهغه مهزترین دهرمانه بو ههمی رهنګ و جوړین گونه ها.

۱۴. ههول بده خو ب کاره کی باش فه گریددی کو تو هه ز ژی بکهی داکو هزرین سیکی ژ بیرا ته بچن.

۱۵. نهچه دناف نینانرا نهگهر تو ههست ب وهستیانی و خهوی نه کهی وهندی بشی ب تنی نه مینه دا دناف دهریا هزرین سیکی دا نه خه ندقی.

۱۶. خو دیر کرن ژ خوارنیټ گهلهک شرین و تیر فیتامین و دوهنیات خوارنن چهفر ((تیر روین)) و تیر، ههروهسا خو دویر کرن ژ خارنن دناف نافی دا وهکی ماسیا وههروهسا ژ چه رهازا وهکی فستهق و بندهقا ... هتد، مروقی د نازرین و هندی بشی دهف ژی بهرده.

۱۷. گەلەك پویتیە ب رَاهِنَانِین وەرزشی بده، ئەف رَاهِنَانە مەرۆفی ژ بیرفە دكەن و هزرین وی یین سیکیسی فەدرەفینن ((هەلبەت شیانیین مەرۆفی یین سیکیسی ب وەرزشی زیدە دبن و کیم نابن)).

۱۸. ئی ئەو کەسین چ رپک بەری وان ژ قی کریاری نە وەرگیپر سەرەدانا نوژدارەکی بسپور د واری نەساخیین سیکیسی دا بکەن، ئەو ژی دی هەندەك شیرەتان لی کەت و هەندەك دەرمانین تەناکەر بو نقیسیت.

★ حوکمی عەدەتی فەشارتی (دەسپەری) ی دشەریعەتی دا :

راو و بوچوونیت زانایی ب ناف و دەنگ الشیخ (عبد العزیز بن باز) بو قی مەسەلی د بیژیت : ئیناناخارا ئافی بدەستی حەرەمەو زەرەو زیانییت وی دمهزنن وەکی نوژداریت دفی بواریدا ئیشارەت پیدای.

و خودی تەعالا دەمی وەصفا خودان ئیماننا کری گوت: ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ﴾^(۱)

((وئەوین نامویسا خو ژ فاحشی وەر کارەکی کریت و خراب دیارین)).

و ئەف عەدەتێ کړيټ بهروفاژي وان ږدوشتانه ئەوټ خودی پي بهحسې خودان ئيماناکري و ئەف عەدەتې کړيټ زولم و تهعداريه لسهر گيانې مروفي و يافهر ئەفهيه هيلانافي عەدەتي و يي ژي هشیاریت و وی تشتی بکاربینت یی پیغه مبهري ﷺ کړیه رپک و رپباز بو وان مروفيټ بي ژن و نه شويکري دمی گوتي : ئەي گهلي جحیلا ههر کهسهکي ژههوه پيچیبوونا ژني ههبيت بلا بينت ژبهركو ژن ئينان چافيت مروفي ژ حهرامیي دپاريژن و کوشا مروفي ژ کړيتي د پاريزن ههر کهسي پيچیبون نهبيت بلا روژي بگريت ژبهركو روژي دي بو وی بته پاراستن ژحهرامی .

ئەگەر دەرمانهك ههبيت لازمه ئەو دەرمان ژ حهلالي بيت ژبهركو پیغه مبهري ﷺ ديژريت (هندیکه خودی یه دوردو دەرمان ئينانیه خاری بو ههر دهردهکي دەرمانهك دايه فيجا هين دهرمانی بکاربینن بهلي دهرمانيت حهرام بکار نه ئينن .

بوچوونا شيخ(محمد صالح العثيمين) بکار ئينانا (العاده السريه) ئەوه کو کهسهك ئافا شههوهدي بدهستی بينته خاری ئەفه ياحهرامه ب دهليل ژ قورئان و سوننهدي ئەما ژ قورئاني ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ

حَفِظُونَ﴾^(۱)

((ههركهسهكئى بقیّت شه هو هتا خو بینته خاری نه د گهل ژنكا خو هینگئى نهو بهر هف كار هكئى حه رام فه چوو)).

و ژ سونه تئى پیغه مبه ر ﷺ دبیریت: ((يا مَعْشَرَ الشَّبَابِ مَنِ اسْتَطَاعَ مِنْكُمُ الْبَاءَةَ فَلْيَتَزَوَّجْ، وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَعَلَيْهِ بِالصَّوْمِ فَإِنَّهُ لَهُ وَجَاءٌ))^(۱)

پیغه مبه رى ﷺ فه رمان ل وى كه سى كر یى پیچی بوونا ژن ئینانى نه بیت كو نهو رۆژیا بگريت فیجا نه گهر (استمناء) یادورست با دا پیغه مبه رى ﷺ به رى فى جحیل دته فى کارى نه فه ژلايى شه رعى فه حه رامه و ژلايى (طبى) فه زه روه رو زیان بقى کارى دگه هنه له شى مروفى و هزرا مروفى و دبیت نه ف مروفى بقى کارى رادبیت هزرا ژن ئینانى چ جارا خو لسه رى نه دمه ت ژبه ركو دئ بیژیت ما بوچییه نه س ژنى بینم فى مه صره فى زیده نه س بکه م.

۱ - متفق علیه ، البخاري (۵۰۶۵) مسلم (۱۴۰۰)

ناقبرا بیست و سی یی

ئیدز AIDS

وچه ند ئیشین دی

ناقبرا بیست و سې یی

نیدز AIDS وچەند ئیشین دی

★ چەند نەخوشیەك:

نەزۆكى ((Infertility)):

ئەم دكارىن نەزۆكى ب دەينه نياسين ب قى ئاوايى: روى نەدانا ئافزى و زكداريى ل ژنى پشتى بوورينا سالەكى ژ تىكەليا سىكىسى يا خۆرست دناقبەرا ژن و مېراندە، ھندەك جارەن ژن و مېر تووشى نەزۆكى دبن پشتى ھەبوونا زارۆكەكى يان پتر، ئەگەرە نەزۆكى دبیت د ژنى دا، يان د زەلامى دا بیت، ھەرچەندە كىم جارەن ((5% ژ حالەتان)) چ ئاریشەيىن بەرچاڤ ل ھەردوو لايان نینن.

ئەگەرین نەزۆكى:

۱- ل نك زەلامان:

۲- كىماسى د ھەژمارا سپېرمین زەلامى دا، يانژى د لقين و بزاف و سىمايىن واندا ((بنېرە بەندا توخماڤا زەلامى)).

ب- ھندەك نەساخيىن گونان وەك: ئەو بن گوھكا خانەيىن گونان پويچ دكەت، ديسان مانا گونان دناق زكى مروفى دا ((ل فان ھەردوو حالەتان شيانين زەلامى بو ئەفراندنا سپېرمان نامين)).

ج- هندهك نه ساخیښ سیکسی، وهك سیلانی ((پاشی دی ل سهر
 ئاخقین)) کو رهنگه بینه نهگهرا گرتنا نهو کهرخین سپرمان ژ
 گونان فه دگوهیزن.

د- پیښیلین هورمونان دناف لهشی دا ژبهړ کومهکا نهگهراڼ ((من نهو
 دهرهفت نینه ب دریژی ل سهر ب ئاخقم دقئ گوتاری دا)).

ه- پهنگیان خوین فهگیرین ((اورده)) گونان و تزیبونا وان ژ خوینی
 ((دوالی الخصیه))، ل فیره پلها گهرمیا گونان دی بلند بیت ب
 ناوایهکی کو نههیلن سپرم بهینه نهفراندن.

و- نه میړی ((بنیره بهندا نه میړی)).

ز- زوی هافیتنا زهلامی بهری نهندامی وی یی پهړینی ب گههپته
 کویراتیا نهندامی پهړینی یی ژنی ((بنیره بهندا زوی هافیتنا
 زهلامی)).

ح- هه ژمارهکا نه ساخیښ لهشی دکارن مروفی تووشی نهزوکیی بکهن
 وهك: دهر دی شهکری و ئیشا زراف ((سل)).

۲- ل نک ژنان:

ی - ئاریشه یین پزی ((مهبل)):

★ هه بوونا هندهك بهندیښ زکماک دناف نهندامی پهړینی دا کو بینه
 ریگر ل هه مبهړ پهړینی.

★ کولبوونا نهندامی پهړینی یا دژوار کو نههیلیت پهړین ب رهنگهکی
 درست نه انجام بدهت.

ب- نارېشه يېن ستوېي مالبچويكي:

★ چاره كرنا نه ساخين ستوېي مالبچويكي ب ليزه ري يان ب كه واندنې.

★ زيده تيراتي و چرپيا كه رستي وهك كلميشي ل ستوېي مالبچويكي كو دبېته ئاستهنگ د ريكا دهربازبوونا سپړمان بهرهف مالبچويكي.
★ هه بوونا هندهك دژاوهران دناف ستوېي مالبچويكي دا كو دبنه نه گه را كوشتنا سپړمان.

★ گرتنا ستوېي مالبچويكي يا زكماك يان ژ نه گه را هه ودانين دژوار.

ج- نارېشه يېن مالبچويكي:

★ شاشي و كي ماسيېن زكماك وهك: هه بوونا نافرهكي د مالبچويكي دا، ديسان حاله تهك دبېژني مالبچويكي دوو شاخ.
★ پي كفه نويسيانا ديوارين مالبچويكي كو دبېت روي دت پستي پافزكرنا وي ((كوريتاج)) يان پستي هه ودانين وي يان پستي راكرنا گريكي وي.

★ گريكي ((زيده گوشتين)) نه پيس ل مالبچويكي.

★ ستويربوونا ديوارين مالبچويكي.

د- نارېشه يېن كه رخين مالبچويكي:

★ وهرمين و هندهك جارن پي كفه نويسان و گرتنا كه رخان ب ئاوايه كي كو نه هيلن هيك دنا فرا دهرباز ببېت يان سپړم ب گه هنه هيكي و وي ئافز بكه ن، نه ساخين وهك سيلاني، خلت فرهنكي

((سفلسى))، ئىشا زراف ((سل)) دكارن فى ئاريشه يى ل كهرخان پهيدا

بكهن، ديسان هندك نشتهركاريين زكى دبنه هوئى پيگفه نويسيانى.

★ پويچبوونا سهرى وان كهرخان كو وهك بوقين پيقازانه وهندك

ريشالوك پيغه هه نه داکو هيكي ژ هيكدانكي فهگرن.

ئهگه را پويچبوونا وان ژى دبیت كولبوونه كا دژوار يان يا دوډ دريژ

بيت.

★ هندك گريک ل كهرخان و ل هيكدانكان دبنه ئهگه را تيكدانا كاري

وان كهرخان.

ه - ئاريشه يين هيكدانكان:

★ كيسكين هيكدانكان كو دبنه هوئى تيكدانا كاري وان.

★ تووشبوونا هيكدانكان ب قاسه كي مهزن ژ تيشكى يان كه رسته يين

کيمياوى، بو نموونه ل دهمى چاره گرنا په نجه شيرى.

★ هندك نه ساخيي له شى كو كارتتيكرنى ل سهر هيكدانكان دكهن، بو

نموونه بن گوھك.

★ هه بوونا هندك دژاوهران دناڤ له شى دا كو دژى خانه يين هيكدانكان

كار دكهن.

★ ژيكرنا هيكدانكان ژبه ر ههر ئه گه ره كي.

★ كيماسى د فهرپيتنا هوړموني پهرپرس ژ وهرابوون و دهركه فتنه

هيكان ژ هيكدانكان دا.

★ بلندبوونا ئاستی هۆرمونی نیراتیی ((تیستوستیرۆن))، ئەف هۆرمونه
ب رهنګهك سروشتی ل ژنان ژى دهیته فهپریتن، لی ل فیړه ئاستی وی
زیډه یی بلندده، لهوما دی موی ل سهروچاف و ځك و سینګ و رانیڼ وی
دیار بن.

و- پیښیلین هورمونان دناف لهشی دا.

ههلبهت چارهګرنا نهزۆکیی ددهت دویف نهګهرا وی، ئەو چارهګرن
دبیت ب دهرمانان یان ب نشتهرګهریی بیت.

ل فان سالین دووماهیی پیښکهفتنا زانستی ریکین ګرتی ل ههمبه
ګهلهك ئاریشهیان فهګرینه، ئیک ژ وان نهزۆکی یه.

دهمی ههمی ههولین چارهګرنی د تهوش و د خرش بن نوژدار دکارن
ئافزیا دهستکار((التلیح الاصطناعي)) ب جه بینن.

ل فیړه سپیرمهکی توخمافا میری بهرددنه سهر هیکهکا ژنی ل
دهرفهی لهشی و د نهنجامدا ئەو هیك ئافز دبیت، پشی چهند
روژدهكان ئەو هیكا ئافزګری دهیته چاندن دناف مالبعویکی ژنی دا کو
هیدی هیدی وهرار دبیت ههتا دبیته بچویکهکی تهفاف.

فارېبوونا سیکی ((الانحراف الجنسي)):

ئەفه ئاتافهكه هندهك مروّف ژ نیړ و مییان دكهفنه خهفك و تهلههیا
وی، رامانا وی ژى ئەوه کو كهسهك کریارهكا سیکی بکهت نه یا ژ
رهنگ، یان نهیا بهلاّف دناف خهلكی جفاکی دا.

ئهم دى ب كورتى ل سهر هندك ژ وان فارېبوونان پهيښين كو دناځ ههمى ملله تان دا ههنه، ههرچهنده بهر فرهيا ههبوونا وان يا جودايه ژ وارهكى بو ئيكي دى.

به رنياسترين رهنگين فارېبوونا سيكسى ئهوين دناځ ملله تاندا پيدا ئهقين ل خوارى نه:

۱- تيكلهيا سيكسى دگل ههمان رهنگهز ((Homosexuality)): ئهوه كو دوو كهسين نير، يان دوو كهسين مى، كريارا سيكسى دگل ههقدوو بكن، مه بقت و مه نهقت ئهف كريارا بى رهوش دناځ ملله تى مهزى دا ههيه، ههرچهنده ريژدهيا وي گهلهك كيتره ژ هندك ملله تين دى، دياردهيا هه يا كهفنه ب كهفنا تيا ديروكي و بهحسى وي د قورئانى دا هاتيه كرن (قوم لوط) و نفرين ل وان كهسان هاتينه كرن يين ب قى كاري رادبن، ل هندك وهلاتين ((نوروي)) ماره كرن دناځ بهرا دوو كهسين نير دا ((يان دوو كهسين مى دا)) يا بوويه كارهكى ناسايى و ياسايى.

كريارا سيكسى دناځ بهرا دوو نيران دا يا ب زيان و ئيك ژ نه نجامين وي يين بهرچاځ نه ساخيا كوژدهكا ((ئيدز))، چنكو نه ندامى سيكسى ل زهلامى زويتر دسه لخت و بريندار دبیت ژ بهر زفريا دهري كماخي و هو سا ده رگه ه ل بهر ميكروبيين وهك فايروسى ئيدزى و هنده كين دى دميينه ل تاق.

کریارا سیکی دنافهرا دوو مییان دا ((کچان یان ژنان)) پتر یا به لاقه ل جهم وان کچ و ژنن ب ههفرا ل جههکی دژین، دیسان دناف بیژنان دا و نهو ژنن میړن وان تیر نهکهن یان ههروژ د شهفه دهر.

۲- کریارا سیکی دگهل زاروکان ((Paedophilia)): یا به لاقه دناف گلهک جفاکاندا، نهو کهسین نهساخیهکا دهروونی هه بیت پتر تووشی فی فارپوونی دبن.

۳- سادیزم ((Sadism)): نهووه کو زهلام یان ژن نه هیته نازراندن ژلای سیکی فه و ب کریارا سیکی تیر نه بیت ههکه نهو لای بهرام بهر نه ئیشینیت.

۴- ماسوشیزم ((Masochism)): نهووه کو زهلام یان ژن نه هیته نازراندن ژلای سیکی فه و ب کریارا سیکی تیر نه بیت ههکه لای بهرام بهر نه سلوی نه ئیشینیت.

۵- کریارا سیکی دگهل گیانه وهران ((وهک ماکهر و بز و ماهین و سهیان)).

۶- زور پهرین وبی توخیب، نهووه کو زهلامهک یان ژنهک بی توخیب کریارا سیکی بکهت و ههردهم بهری وی، یان وی، ل پهرینی بیت.

۷- پهرینا ب زوری دگهل کهسهکی ((اغتصاب)): نهووه کو کهسهک، نه خاسم یی نیر، کریارا سیکی دگهل کهسهکی دی بکهت ب خورتی و بی دلی وی.

۸- چاف لیکرنا رهگهزی دی و ل بهر خو کرنا کار و کوکی وی.

نه‌ساختیځین سیکیسی ((Sexually Transmitted Diseases)):

ئهو د درد و نه‌ساختی نه یځن ب ریکا تیکه‌لیا سیکیسی یان ده‌ستقه‌دانا نه‌ساخته‌کی یان که‌ل و په‌لین وی ده‌یته فه‌گوه‌ازتن، ئه‌ف نه‌ساخته‌ که‌له‌ک ره‌نگن و هه‌فرویشی ده‌زگه‌هی په‌رین و ره‌خ و دوورین وان دبن و نه‌دویره دووژه‌نگان ((مضاعفات)) په‌یدا بکه‌ن ل هنده‌ک نه‌ندامین دویر ژ وی جهی ب ریکا زفرؤکا خوینی یان ب ریکا که‌رخین لمفاوی.

ره‌نگین نه‌ساختیځین سیکیسی ئه‌وین ژ هه‌میان به‌رنیاستر ئه‌فین ل خواری نه:

۱- سیلان ((Gonorrhea)):

ژ هه‌می نه‌ساختیځین سیکیسی به‌لافتره ل جیهانی و هه‌رسال سه‌دان ملیون که‌س تووش دبن و نه‌ساختی یا به‌ره‌ف زی‌ده‌بوونه دناف خه‌لکی هه‌می جفاکان دا.

نه‌ساختی ژ نفشه‌کی به‌کتریا چی دبیت کو ب ریکا تیکه‌لیا سیکیسی دگه‌ل نه‌ساخته‌کی روی دده‌ت، میکروپ دناف که‌رخین میزی دا یان دناف که‌نالین سیکیسی دا ئاکنجی دبیت، جاران ده‌ستقه‌دانا نه‌ساخته‌کی یان ده‌ستکرنا ئامیرین وی نه‌ساختی فه‌دگوه‌یزیت ((هه‌تا وی راده‌ی کو ب کارئینانا ته‌ختکی سه‌رشویی یان کورسییا توالیتی دبیت مروفی تووش بکه‌ت)).

نیشانين نه ساخی:

د جودانه ژ نه ساخه کی بو ئیکې دی، دبیت ب رهنګهك دژوار دیار
ببیت، دبیت ژی ببیته نه ساخیه کا دوّم دریژ.

ی - نه ساخی دهست پې دکهت ب سوټنا کهرخین میزی ((جاران ئاګری
خودی به ردبیته نه ساخی ل دهمی میزتنی و نه دویره ژ ترسا میزتنی
نه ساخ ب میزیته ب خوځه!!!))، یان دبیت نه ساخ ههست ب زهحمهت
کهفتنا میزتنی بکهت.

ب- پستی بوورینا روژهکی یان پتر نه ساخ میزه دکهت کو ئه دافهك
((ئهدابهك)) ژ ئه ندای وی یی پهرینی دهردهكفیت، ئه و ئه داف یا چر
و نیسهكه، گهلهك جاران نه ساخ بی های ژی بوون دی بینیت هندهك
پنی ل سهر دهرپی وی هه نه ((لهوا ناځی نه ساخی کریه سیلان کو
رامانا وی ژ بهرچوونا ئافهكي یه ل مروځی)).

ج- جاران پله یا گهرمیا لهشی نه ساخی بلند دبیت دگهل توو شبوونا
وی ب ژانه سهری و زیده قوتانا دلی.

د- پستی بوورینا دهه روژان نه دویره سوټنا نه ساخی دگهل میزتنی
زیده ببیت یانژی کیّم ببیت ل دویف بار و دوځین نه ساخی.

ه- هندهك جاران میکرؤبی سیلانی ب ریكا زفرؤكا خوینی دگه هیته
دلی، پهردهیا مهژی، گه هین لهشی، گونان، هیكدانكان و دووژهنگین
کریت لی دیار دکهت.

بۇ زانین ل ۸۵٪ ئى ژ ژنان نه ساخى يا فه شارتى و بى پيژنه، لهوما ژن دكاريت ب ساناهى نه ساخىي فه گوھيژيته زهلامان، نه خاسم ئهويڻ گه لهك تيکه ليا سيکسى دگهل پتر ژ ژنه کى دکهن.

هندهك جارن سيلان بهرهنگارى زاروكان دبیت، نه خاسم يين مى، دايك دى بينيت کو هندهك فه پيژ ژ زاروکی دهردهكفن ب ههفرا دگهل گريا وى ل دهمى ميزتنى ژ بهر سوتنى، زاروڪ تووشى فى نه ساخىي دبیت دهمى ژ كه نالى پهرينى يى دايكه كا نه ساخ دهردهكفيت، يان ژى ل خويندنگهه و جهين قهرهبالغ کو گه لهك كهس پشكار دبن د تواليت و سهرشويان دا.

د بهرى دا هندهك زاروکیڻ ژنوى بووى تووشى کو راتىي دبوون هه کو ژ دايكهك نه ساخ ب سيلانى دبوون، لى ژ بهر وى پيشكهفتنا بهرچاڤا زانستيا ئهفرو و داهيئانا دهرمانان ئهف حالهته يين بهرده نهمانى دچن.

چارهكرنا نه ساخيا سيلانى:

گه لهك رهنكيڻ درمانان هه نه بۇ چارهكرنا سيلانا بى دووژهنگ، وهك: حه بيڻ سپروفلوكساسين ۵۰۰ ملليگرام، دهرزيڻ كلافوران ۱ گرام کو ب تنى چارهكى دهينه ب كارئينان ژلايى نه ساخى فه، ل وان نه ساخين تووشى دووژهنگان بووين ئهف دهرمانه يان هندهكيڻ ب هيژتر دهينه دان بۇ ماوهيى ۷ روژان.

۲- خلتی فرهنگي ((سفسل-Syphlis)):

نۀ ف نه ساخيه هاتبوو نياسين ل نوروپا ل دووماهيا چهرخی پازدی، ههرچهنده نۀو نقشې بهکتریا یی بهرپرس ژ نه ساخی ل سالا ۱۹۰۵ی هاتیه دیتن، ههتا فان سالان ژی خلتی فرهنگي مایه نه ساخیهک پیس دسهر هندۍ را کو ههژمارهکا دهرمانان هه نه دکارن ب توندی ل بهر سینگی وی راوهستن.

نه ساخی دهیتته فهگوهازتن ب ریکا تیکه لیا سیکی دگهل نه ساخهکی یان دهستقه دان و ماچیکرنا وی، دیسان ژ ژنا زکدار بو بجویکی وی و ب ریکا فهگوهازتنا خوینا بیشکه رهکی نه ساخ بو که سهکی دی.

خلتی فرهنگي سی قووناغان دهر باز دکهت:

قووناغا ئیکي: دهست پی دکهت ب بلندبوونا پله یا گهرمیا له شی و ژانین گه هان.

ل پرانیا جاران ژی کولکهک ل جهی ب ژوورکهفتنا میکروبی نه ساخی خویا دبیت، نۀو کولک وهک هیکی یه یان یا گروفره و رخ و دوورین وی دسورن و یا بی خوریان و سوتنه و ب گفاشتنی ئافهکا زهر ژی دهردکهفیت، پستی ههفتیهکی گریکین لمفاوی یین نیزیکی کولکی د پهرچشن ((د وهرمن)).

ل که سین نیړ نۀو کولک پتر ل سهری نۀندامی پهرینی خویا دبیت، لی هندهک جاران ل دهری کماخی پهیدا دبیت ((ل که سین تیکه لیا سیکی دگهل رهگهزی خو دکهن)).

ل که سین می نهو کولک پتر ل سهر لیقین نه ندامی پهرینی یان تیتلکی، که رخی میزی، ستوی مالبحویکی، ل دهری کماخی دیار دبیت.

قووناغا دووی: دهست پی دکهت چهند روژهکان پستی دیار بوونا کولکی و دبیت چهند مهههکان فهکیشیت، ل فی قووناغی میکروبی خلتي فرهنگی هیرشا دبهته سهر لهشی و نه دویره دووژهنگین ((مضاعفات)) کوژهک ل نه ساخی پهیدا بکهت.

نهو نیشانی ل سهر نه ساخی دیار دبن دفی قووناغی دا نه قین ل خواری نه:

دیاربوونا هندهک زفتکین رهنگ قورمز، نهو زفتک دبی خوریان و نیشان و ل بههرا پتر ژ لهشی بهلاق دبن، دناق کهرخین میزی و دهف و نه زمانان دا زفتک ب سهر رهنگی سپی فه نه و ئافهک ژي دهردهک فیت یا تری میکروبی فی خلتي یه و ههردهمی مروقهک نیزیک بوو ((ب ریکا تیکه لیا سیکی یان دهستکرنی و دهستقه دانی یان ب کارئینانا کهل و په لین بیسبووین نه ساخی)) نه دویره تووش ببیت.

نهو دووژهنگین ل فی قووناغی دیار دبن نه فه نه: کولبوونا رهشکا چافی یان بیبیکا وی، کوژه بوون ژ نه گهرا پویچبوونا رهین خوینی ل تورا چافی، پرچ وهریان، هه ودان و داف دافبوونا کهزه بی ((تلیف الکبد))، دیاربوونا هندهک پنیان ل سهر پیستی نه خاسم ل گهردهنی،

په يدا بوونا كولكان ل دوزگه هې هه رسكرنې، ژانين سينگى و پشټې،
كولبوونا هه ستيين كلوڅى، كولبوونا زه فله كان، كولبوونا په رده يا
مه ژى و توو شبوونا دوزگه هې دهماران كو ژينا مروڅى دئ خيته د
مه ترسيه كا راست و درست دا.

قووناغا سيى: پشټى به رزه بوونا پرسك و كولكين قووناغا دووى ئه ف
قووناغه ده ست پى دكه ت و دبیت ۲-۱۰ سالان فه مينيت، نيشانين
نه ساخى ل فى قووناغى ئه فه نه:

ر- په يدا بوونا هندك پرسكان يان كولكان كو سيمايى وان وهك كڅانى
يان بازنگى يه و چ خوريان يان ئيشان دگهل نين.

ديسان هندك گريك دبن پيستي فه ديار دبن كو ئه و ژى دى ئيشان،
ئه ف گريكه نه دويره ب كه لشن و ببنه هوئى كريتبوونا پيستي
نه خاسم ل سهر ديمى نه ساخى و سهرى وى و پيى وى، ديسان ئه و
گريك ل شكه فتا ده فى و دنا ف دفنى دا په يدا دبن و دبنه هوئى
كريتبوون و فه روتنا نافرا دفنى ((بنيره وينه يى ل سهرى ديار))،
دبیت ژى ئه و گريك ژه نين دهنكى ((الجال الصوتيه)) بگرن و دهنكى
نه ساخى گر بكن، گهر ئه زمان گرت دى هه ودانين به رده وام و په قان
لى په يدا كهن كو ببنه هوئى ئيشانى ل دهمى خوارنى.

ب- ستويربوونا هه ستیان نه خاسم يى لنكى و كليكا مى ((ترقوه))،
ديسان هه ستيين كلوڅى و دفنى دبیت بهينه ويرانكرن.

ج- لاوازبوونا بیناهیا چافان و ترسیانا نه ساخی ژ روڼاهیی، هه ودانین دوّم دريژ د چافی دا دبیت نه ساخی کوره بکه.

د- هه ودانین ناشکی.

ه- په رچینا که زه بې ((تچخم الکبد)) و پاشی چرمسینا وی ژ بهر داف دافبوونا وی، هندهک جاران خالخالک ((دیدک)) ژی د په رچیت.

و- کیم خوینی و لاوازی و کیمبوونا سهنگا له شی.

ز- توو شبوونا شاده ماری خوینی ((الشریان الابهرا)) کو نه دویره کون دبیت و نه ساخ دهمله دست ب مریت.

ح- توو شبوونا دهزگه هی دهماران ((الجهاز العصبی)) نه ساخی توووشی فان دوو زهنگان دهک: له رزینا دست و پییان، ترتری بوون، هه ودانا په رده یین مهژی، کوره بوون، فالنجیوون، نه مانا بیره اتنی، دین بوون، نه مانا هه سترنی ل دست و پییان، لاوازبوونا هه می زه فله کیڼ له شی.

چاره کرنا خلتي فرهنگی:

۱- هه که نه ساخی کیمتر ژ دوو سالان فه مابیت: دهرزیڼ پروکایین پیڼسلین روژی جاره کی بو ماوه یی ۱۰ روژان، ل نه و که سیڼ هه ستیاری ل بهرام بهر فی دهرمانی هه بیت که پسولین دوکی سایکلین روژی^۲ دوو جاران بو ماوه یی ۱۵ روژان.

۲- هه که نه ساخی پتر ژ دوو سالان فه مابیت: هه مان دهرمانین ل سه ری دهینه دان بو دهمه کی دريژتر

۳- هه و دانا که زه بی یا فایروسی:

ئهفه نه ساخیه کا فایروسی یا بهر به لافه ل جیهانی و دنا ف مه دا، ئه و فایروسی دبیته ئه گه را وی گه له ک جوړن وهک: F-E-D-C-B-A ، جوړی B یه کو دکاریت ب ریکا تیکه لیا سیکی خو فه گو هیزیت ژ که سه کی نه ساخ بو ئیکی ساخ.

ریکین فه گو هازتنا نه ساخی ئه فین ل خواری نه:

۱- تیکه لیا مروقی دگه ل خوین و فه ریژین نه ساخه کی ((تفی، توخمافی، فه ریژین سیکی یین ژنی)).

۲- فه گو هازتنا خوینی ژ که سه کی نه ساخ بو ئیکی ساخ.

۳- ب کارئینانا که ل و پهل و ئامیرین پیسبووی ب فایروسی

وهک: دهرزی و سرنج، گويزانک، ئامیرین نوژدارین ددانان و

نشته رکاران، ئامیرین سونه تکرنا بچویکان، ئامیرین سمتنا گو هان، مه قه سین سهر تراشان... هتد.

۴- ژ دایکا زکدار بو بچویکی وی.

فایروسی فی نه ساخی دمی که فته دنا ف له شی مروقی دا خانه یین که زه با وی ویران دکه ت و نه دویره داف داف بکه ت.

ئه و نیشانیین ل سهر نه ساخی دیار دین ئه فه نه:

* زه ربوونا سپیلکا چافی و به ته نین له شی یین ژنا فدا ((زهرک)).

* هه ست کرن ب وهستیان و که رخی نی.

* دل ژ خواری ره شبوون و ئیلنجی و دلرابوون.

★ هندەك ژانېن سښك ل بن په راسيان ژلايى راستى فە دبیت پهیدا ببن.

پرانيا نه ساخان پشتي دهمه كى ساخ دبن، لى ل ۸-۱۰٪ نه ساخى دوږ دريژ دبیت و ب سالان دمینیت كو د نه نجامدا كه زه ب داف داف دبیت و نه دویره تووشى په نجه شيرى ببیت.

ريژه په كا گه له ك كيښم ژ نه ساخان تووشى هه ودانه كا دژوار ل كه زه بى دبن و د نه نجامدا كه زه ب ژ كار دكه فیت و نه ساخ گيانى خو ژ دهمت ددهت ((هه كه زوى كه زه به ك بو نه هيته چاندن كو كاردانه كا پر ناريشه و بها گرانه)).

فاكسينه ك دژى فى نه ساخى يى په يدايه و دكاريت مروقى ژ تووشبوونا وى رزگار بكهت بو ماوه يى ۱۰-۱۵ سالان.

وهك هه ر نه ساخيه كا فايروسى چ چاره يى بنېر بو فى نه ساخى نين.

۴- Candidiasis په مبلوكين سپى :

وهك ژ نافى وى ديار نه ف نه ساخى يه ژ نقشه كى په مبلوكان ((فطريات)) په يدا دبیت.

هندەك هوکار هه نه هاريكاري په يدا بوونا فى نه ساخى دكهن وهك: ب كارئينانا دهرمانين دژى به كتر يا بو دهمه كى دريژ، زكدارى، دهردى شه كرى، په نجه شير خوينى ((ليوكيميا))، ب كارئينانا هندەك

هۆرمۆنان بۆ دهمەك دريژ، په نجه شپړا ئەندامه كۆ له شى، حەبېن
ريگريا زكداريى.

نیشانين نه ساخى:

ل ژنان:

★ ئافەكا سپى و فرتى فرتى ژ ئەندامى پەرينى دەر دكه فیت.

★ هەودانا ئەندامين پەرينى دگەل كولك و كەلش و پەقان كۆ

خوريانه كا دژوار و ئيشانه كۆ لى پەيدا دكەن، نەمازە ب شەفى.

★ پەنگيانا ((احتقان)) كەرخين ميزى و ليقيين ئەندامى پەرينى و

رەخ و دوورين وان و بەلاقبوونا هەندەك پنيين سپى ل سەر پيستی كۆ

سۆر و خويناوى دبن دەمى دەينه راكرن.

ب- ل زەلامان:

ل پړانيا جاران زەلام تووشى فى نه ساخى دبیت بى كۆ نيشانهك ل

سەر ديار ببیت، لەوا ژى دكاريت ب سانههى نه ساخى فەگوھيزيته

لايى دى، لى جاران ئەف نيشانين ل خوارى ل سەر زەلامى ديار دبن:

★ هەودان و ستويربوونا سەرى ئەندامى پەرينى كۆ دژوارترە ل ئەو

كەسيين نە سونەتكرى، ئەف هەودانە ئيشەكا ب سۆتن فە پەيدا دكەن،

نەخاسم پشتى پەرينى.

★ هەندەك چيكيين ئافى ژ كونكا ميزى دەر دكهفن، نەخاسم ل

سپيدەيان.

★ سۆتتا نەساخى دگەل ميزتنى و هەبوونا دەر دهمەكى دگەل ميزى.

چاره کړن:

ل ټهو نه ساخین خودان هه فژین پیدفی یه هه ردوو لا ((ژن و میر))
پیکفه بهینه چاره کړن، گهرنه چاره کړن چ مفا نابیت.
کومه کا درمانان هه نه کو ژلای نوژداره کی بسپور فه دهینه نفیسین،
بو نموونه حه بین((کانستین)) بو ماوه یی ۳ روژان.

۵- گر یان گریاتی- داو الجرب- Scabies:

ټه نه ساخیه ژ نقشه کی مشه خوران ((طفلیات)) پهیدا دبیت و پتر یا
به لافه دناف جفاتگه هین هه ژاردا و ل جهین ب قه رهبالغ ((وهك
سه ربازگه و خیفه تگه و فی رگه و ئوتیل و مؤتیلان)) چنکو
ئیكسهر ب دهستكرن و دهستقه دانا نه ساخه کی، یان ب کارئینانا
چارچه و به تهنی و جلکین وی خو قه دگو هیزیته که سه کی دی.

نه ساخی پتر وان جهان ژ له شی مروقی تووش دکهت ټهوین ب
کوریشك وهك: شهرمگه هی، رانان، بن چوکان، بن که فشان، رهخ و
دووړین نافکی، پشتی، ناف تبلان، په حنکا دهستی، ټه نیشکی،
سهر وچاف و گهردهن تووش نابن ژبلی ل بجویکین سافا، نه ساخی
دکاریت ب مه و سالان بمینیت.

نیشانا بهرچا فای نه ساخی خوریانه کا دژوار و بی مه ریزه، نه خاسم
ب شهقی و ل ده مین له شی نه ساخی خوه ددهت، ژ ټه گه را قی
خوریانی پیستی مروقی تژی خیج و مشار دبیت و نه دویره ټهو جه
هه و بدهن و تژی پرسک و زفتك بین.

نه ساخي دهپته چاره كرن ب تيدانا ئافه كى ب نافي ((Permethrin))
كو ماوهي ۱۲ دمزميران ب له شى فه بمينيت و پاشى له ش بهپته
شويستن.

۶- تاميسكين شهرمگه هى Herpes Genitalis

ئهو فايروسى بهر پرس ژ وان تاميسكين ((شه فترسكين)) ل سهر ليقيڼ
هندهك مروقان ديار دبن دوو رهنكن، ئيك ژوان يى تايبه ته ب هودانا
ليف و رويان فه، يى دى يى تايبه ته ب هودانا شهرمگه هى
فه ((زارافى) شهرمگه ه- من جاره كى ژ نوژداره كى نفيسهر بهيستي يه
كو ب كار دئينا بو ئه ندامين پهرينى يين ژ دهرفه، ههرچنده ئه ز
حه ز ژ فى زارافى ناكه م ژ بهر كو ل دويف هزر و بريڼ من چ جهين
شهرمى دله شى مروقى دا نينن ههكه مروف ئهو بيت يى د سهنكهرى
زانستى دا شهرى دكه ت، لى ل فيره ئه ز يى نه چارم ب كاربينم ل
شويانا هه وارا خو ب گه هينمه زارافه كى بيانى)).

نیشانين تاميسكين شهرمگه هى دهست پى دكه ن ب سوتنه كى يان
خوريانه كى ل جهى تاميسكان، ددويقدا ئهو جه سور دبیت و كومه كا
ئاقلدانكىڼ بجويك ل سهر ديار دبن، پاشى ئهو ئاقلدانك دپه قن و
دكه لشن و ب ئيش دكه قن، ديسان گريكيڼ لمفاوى يين نيژيك د
پهرچن، هندهك جاران تا و له رك نه ساخي دگرن ژ بهر هودانا
تاميسكان ب جوړه كى به كترى، نه ساخي ل پترىا جاران پشى بوورينا

۱۰ روژان نامینیت، لى تاميسك ((چ يين لیقان و چ يين شهرمگه هی))
ل پرانیا جاران میهقانه کی دارگران و ههستی گرانه و ته هند دیت
ژنشکافه سهری خو جارهکا دی هلدافه ل جهی بهری یان ل نیزیک وی
((نهخاسم ل هندهک حالهتین وهک تایى، ترسی، توره بوونی...هتد)).
تامیسکین شهرمگه هی ل ژنان ل دهقی ئەندامی پهرینی و لیقین وی،
یان ل ستویى مالبجویکی، یان ل کهرخین میزی و میزدانکی پهیدا
دبن.

ئهو بهرژهنگین ژى ئەنجام ددهن ئەفه نه:

★ ئیشان و سوتن نهخاسم ل دهمی میزتنی.

★ هندهک کهلش و پهق ل سهر پیست و بهتهنن ئەندامی پهرینی دیار
دبن کو دبته هوئی ژانان ل دهمی پهرینی.

★ دبیت پلهیا گهرمیا نهساخی بلند ببیت و میزتنا وی ب زهحمهت
بکهفیت.

دووژهنگین نهساخی ((مچاعفات المرج)) ل ژنان ئەفه نه:

۱- نهدویره نهساخ تووشی ههودانا پهردهیین مهژی ((التهاب السحایا))
ببیت و ژيانا وی بکهفیته د مهترسیی دا.

۲- ژنین زکدار نهدویره تووشی ژبهه چوونی بین یان بجویکین وان
تووشی کریتبوونی و مرنى بین.

۳- نهساخی جاران دبیته ئەگهرا په نهجه شیرا ستویى مالبجویکی.

۴- دبیت نهساخی ببیته هوئی ئیدزی ((دی نهۆ ل سهر ئاخقین)).

نیشانیڼ نه ساخیږ ل زه لاماڼ نه فنه:

★ په یدابوونا که لښ و په قان ل سهر ئه ندامی پهرینی، نه خاسم ل که سین نه سونه تګری.

★ هه که نه ساخی به رهنګاری که رخین میزی بوو دی بېته نه ګه را سوته کا دژوار و ب زه حمت که فتنا میز تنی.

★ دبیت پلها ګه رمیا له شی بلند ببیت.

دوو زه نګین نه ساخیږ ل زه لاماڼ نه فنه:

۱- نه دویره نه ساخ توو شی هه ودانا په رده بیڼ مه ژی ببیت.

۲- ستویر بوون و هه ودانا ئه ندامی پهرینی.

۳- په نجه شیرا ئه ندامی پهرینی، نه خاسم ل که سین نه سونه تګری.

۴- دبیت نه ساخی ببېته هوئی ئیدزی.

۷- بالویلکین شهرمګه هی Genital Warts:

نه ف رهنګی بالویلکان ((کو نه ساخیه کا فایروسی به)) یی جودایه ژ بالویلکین پیستی و دنه رمن و نه ب ئیشن و خودان چ ګازندان ژی ناکه ت، دبیت نهو بالویلک ئیک بیت و دبیت ژی پتر بن، ل که سین نیړ بالویلکین شهرمګه هی دیار دبن ل سهر ئه ندامی پهرینی، تویرکی ګونان، یان ل ده ری کماخی، ل که سین می نهو بالویلک دیار دبن ل سهر لیقین ئه ندامی سیکی، پزدانکی ((مهبل))، ستوی مالېچویکی، یان ل ده ری کماخی، دبیت هندک جاران نه ف بالویلکه بېنه ئی شا پیس ((په نجه شیر)).

چاره کرنا بالویلکین شهرمگه هی دهیته کرن ب هندهک دمرمانان، ب لیزه ری، ب که واندنی یان ب نشته کاریی.

۸- ئیدز AIDS:

نه ساخیه کا فایروسی یا کوژده که ل سالا ۱۹۸۱ی هاتیه نیاسین ل ویلایه تیڼ ئیکگرتی یین ئەمریکی، پاشی نه ساخی ل ئوروپا ژی به لاقبوو.

نهو نه ساخی ل پرانیا وهلاتین جیهانی یا په یدایه و هه ژمارا که سین توو شبووی دگه هیته ۴۵ ملیونان و هه ر روژ ل دوورین ۶,۰۰۰ که سان پی دمرن.

هه تا ئەفرۆ نوژدارین جیهانی چ درمانین بنبر بو نه ساخی نه دیتینه، له وا ژی ئەو که سی تووشی فی دهردی بوو دقیت پسارا گۆرەکی بو خو بکهت.

نه ساخیا ((ئیدز)) پتر به لاق دبیت دناف وان زهلامان دا ئەوین تیکه لیا سیکی دگهل ئیکی ژ رهگه زی خو دکهن ((بنیره بهندا فارپوونا سیکی ژ گوتارا من))، دیسان دناف ئەو که سین بی هوشکهران د جقاتین تایبهت دا ب کار دئینن ((ئانکو کۆمه کا مروفان وان دمرمانان ب هه فرا وهر بگرن))، به لاقبوونا وی دناف زاروکان دا ((ژ دایکین توو شبووی)) نهو یا بوویه ئاریشه کا جیهانی.

په يفا ئېډز ((AIDS)) يا هاتې ژ لېكډانا ئېكه م پيتن كومه كا په يفين
ئنگليزي كو نهغه نه: Acquired Immuno Deficiency Syndrome، ب
زمانې فرهنگسې نافي نه ساخي ((سيدا-CIDA يه)).

هز دكارم ب رهنكه كې ساده رامانا هه فوكا ((رسته يا)) ئنگليزي
پاچه كه م ((وهرگيرم)) و بيژم: نه و نه ساخيا فرهنگه رهنكا هيزا
به رگريا له شي پويچ و په لاجه دكه ت، هوسا بو مروفي خويا دبیت كو
ئېډز هيزا به رگريا له شي دژي نه ساخيان لاواز دكه ت و ل دووماهي
ناهي ليت، له وا ژي له شي نه ساخي دبیته نيچيره كا خوش و ب ساناهي
بو هندك ميكروبان كو دهر ا خو د مروفي را دبين و هيرشي دبه نه
سهر و وي ل ئاخې ددهن، ب في تهرز و ئاوايي په رسيقه ك يان
زكوونه ك دبیت مروفي بكوژن، جاران ژي هندك نقشين
په نجه شيرئ، كو تهغه زا ل مروفه كي ديار دبن دي د له شي ويدا
هه ودهن و وي كوژن.

بو زانين فايروسې ئېډزې دكاريت ب ريكا توخمافي ((ثافا زهلامې)) و
تفي و خويني خو فهگوهيزيته كه سه كي دي، له وا ژي تيكه ليا سيكسي
ب دهفي ئيكه ژ ريكيڼ فهگوهازتنا نه ساخي، ژبلي وهرگرتنا خويني ژ
بيشكه ره كي تووشبويي و فهگوهازتنا وي ژ دايكه كا نه ساخ بو بچويكي
وي ((دهمي يا زكدان)).

دووباره دبېژم: رېکېن فه گوهازتنا ئیدزئ ئه فېن ل خوارئ نه:

۱- تیکه لیا سیکسی دگهل کهسه کی توو شېویی ب فایروسی.

۲- فه گوهازتنا خوینا نه ساخه کی ئیدزئ بو کهسه کی ساخ.

۳- تیکه لیا فه ریژین نه ساخه کی ((وهك توخماقی و تفی)).

۴- ب کارئینانا ئامیرین سهر تیژین پیسبوویی ب فایروسی وهك: ئه و شریقه یین ژلای پتر ژ کهسه کی فه دهینه ب کارئینان ((بو نموونه ئه و کوما مروفان ئه وین بی هوشکهران ب هه فرا وهر دگرن))، دهرزیکین دهقدانا پیستی، ئامیرین سونه تکران و سمتنا گوهان، مهقهس و ماکینه یین سه تراشان، ئامیرین نوژدارین ددان و نشته رکاران، هه لبهت ئه ف ئامیرین مه ژئ گووتین گهرهك هاتبنه پیسکران ب خوینا نه ساخه کی ئیدزئ داکو نه ساخی ب هیته فه گوهازتنا.

۵- ژ دایکا نه ساخ ب ئیدزئ بو بچوکی وئ ((هیشتا بچوکی دزکی دهیکا خو دا، یان دهمی ژ دایک دبیت، یان دهمی شیرئ وئ دخوت)).

نیشان و بهرژهنگین ئیدزی:

۱- بلندبوونا پلهیا گهرمیا لهشی ((تا)) دگهل خوهدانئ کۆ چهند
حهفتیان فه دکیشت و چ ئه گهرین دیار نین.

۲- کوخکه کا هسک کۆ ب ههفتیان فه دکیشت و چ ئه گهرین دیار
نین.

۳- زکچوونه کا دۆم دریز کۆ ب ههفتیان فه دمینیت و چ ئه گهرین دیار
نین.

۴- ههستکرن ب لاوازی و بی هیزی دگهل کیمبوونا سهنگا لهشی.

۵- وهرمینا گریکین لقاوی د لهشی دا.

۶- هندهک پرسک ل سهر پیستی نهساخی دیار دین رهنگی وان یی
قورمزه یان سۆری ئاله یان پیقازی یه.

۷- کولک و په مبلوگین دهفی کۆ زوی ساخ نه بن ب دهرمانان.

چه ند راستیهك دهرباره ی نه ساخیښ سیکسی:

۱. ئەف نه ساخی یه دکارن بهرهنګاری هەر کهسه کی ببن: نیر و مییان، بچویک و مه زنان، هه ژار و زهنگینان.

۲. دبیت ئیک ژ فان نه ساخیان تووشی مروفی ببیت ب ئیک په رین.

۳. گه لهک جاران کهسهک ئیک ژ فان نه ساخیان فه دګریت ژ مروفه کی پیشچاف پاقر و بزوين و بهرکهفتی، چنکو دبیت نیشانی نه ساخی ل سهر دیار نه بن.

۴. دبیت کهسهک تووشی پتر ژ ئیک ژ فان نه ساخیان ببیت د ئیک دهم دا.

۵. گه لهک جاران ژنن بى گوننه ه تووشی فان نه ساخیان دبن ژ میړن وان، یان زاروکین ژ نوی بووی تووش ببن ژ دهیکین وان. ئەو نه ساخیښ سیکسی یښ ژ فایروسان چى دبن وهک ئیدزى، تامیسکین شهرمگه ی، بالویلکین شهرمگه ی، هه ودانا کهزه بى یا فایروسى هه تا نوکه چ چاره نین.

۷. هه رده می ئیک ژ فان نه ساخیان هاته دهست نیشانکرن ل کهسه کی خودان هه فزین ئەگەر ژن و میړ پیکشه بهینه چاره کړن، ئەگەر دى نه ساخی چاره کا دى زفریت.

ناقبرا بیست و چواری

شیرهت بو
هه قژینان

ناقبرا بیست و پینجی شیرهت بو هه قژینان

چه ند شیر هتهك ژبو هه قژینییهكا خوش و شاد:

بو وان گهنجین ههتا نوکه نه کهفتینه د رهکهها هه قژینی دا دبیرم:
هه قژینیا ههردهم ئارام و تهنا و تامدایی ب هنگفینی کو چ تشت
خوشیا وئ تیک نه دهن بتنی دناف بهرپه رپن پرتوکاندا و ل سهر
شاههیا تیله فزیونی رهنگه هه بیت.

ئهف گووتنا من نه ژبو دلسار کرنا گهنجایه، بهلکو ژبو چافه کرن و
هشیار کرنا وایه.

ریژهیهكا مهزن ژ گهنجان بهری تام بکه نه هنگفینی
هه قژینی ((نه خاسم دناف جفاکین رۆژهلاتی دا ژبه ر کو چ سهر بوور
و تیکه لی دگهل رهگه زئ دی نین)) د دونیایهكا ئاشوپی و تیر خهون
رۆژك دا دژین و هزر دکهن کو دی ل پاشه رۆژئ ژینا خو وهك دلی
وان دخوازیت به نه سهری. لی پشتی دهمهکی، چ کورت و چ درپژ، دی
بینن هزرین وان ب تنی خهون بوون و بادهلهوا چوون!!!.

چاوا بیت دقیت ههر کهسهك، نیر و می، دهمی ژ ژینا زوگوردی
ودهغهری دکهت و دهست ب ژینا هه قژینی دکهت خو فیڕ کهته جانی
لی بوورینی و چافگرتنا ژ هندهك هه لنگفتنن سقك و کیم زیانین

لایئ دی. دقئیت بزانیټ کو د دونیایئ ههمیئ دا نینه مروقه کی وهک
فریشته یان و بی هیچ گونه ه.

ئهف خالین ل خواری من ریزکرین هندهک شیره تی ب ههروه نه ((بی
پاره نه)) بو ههمی ههفژینان به لکو مال و مه زه لئ خو ب هاریکاریا
وان خوشر و گهشر بکهن:

۱. بلا هه ر ژن و میړهک بزنان کو دلشادی و بهختیاریا وان نه بتنی
د خوشی و لهزه تی سیکسی دا یه، لهوا زی ل سه ههردوو جوینا
پیدی یه پویته ی ب ساخله میا خو بدن، زیده باری پویته دانا
وان ب خوارن و فه خوارن و مال و سهرو بهر و پاقری و هزر و
بیرین ههفدوو.

۲. ریزگرتنا ههردوو لایان بو ئیکو دوو و باوهریا دووقولی
مه رجه کی سه ره کی یه بو خوړاگریا ئافاهیئ ژن و میړان، چونکو
زالبوونا لایه کی ل سه ری دی یان ل بهرک راوده ستیانا وهک کیړ
و په نیران چ مالیئ خوشر و ته نا ئافا ناکه ن.

۳. دقئیت شه ره ده فیئ ژن و میړان ب کهفنه د ژوورا نقشتنی فه و
دویر ژ زاروک و ههفسویان. بلا نهو شه ر ژی د کورت بن و د
شلیز و د بی مه ریز نه بن و د دویر بن ژ کهرب و کینان. کریارا
سیکسی ل فان ده مان ((ئه گه ر د شیاندا بیت)) دی بیته باشرین

رېكا فهمراندنا ئاگرى!!!. ئەگەر نه بى دهنګ بوون و فههیلانا
ئارېشه یى بۇ رۇژا پاشتر چاره یه کا دى یه.

۴. ژنا ژیر و هوښمه ند ((عاقل)) نابیت به حسى ژيانا خو یا دلىنى
یا بهرى شویکرنى بۇ زهلامى خو بکهت و چىرۆکىن په یوه ندىن
خو یىن بهرى بۇ وى فهگىرېت. ئەفه زهلامى رۇژه لاتى د
ئېشىنن و برینه کا کویر د دلى ویدا په یدا دکهن و ههستا وى ب
میرانیا وى لاواز دکهن.

۵. دقیت ههردوو لا فیرى لى بوورینى ببن و شیانى ئىک و دوو ب
نیاسن. ژن نه فریشته یه هیچ گوننه نه بن و نه خزمه تکاره که
هیچ ماندی نه بیت، زهلام ژى مروفه که و یا ژنى ژى بقیت بۇ
دگافى دا بکهت هه مى ودهتا دشیانیت وى دا نینه .

۶. بلا ژن و میر چ تشتى گرنګ ژ هه فدوو نه فه شیرن، ل هه مان
دهم نابیت ژن هه روىدانه کا بچویک یان هه ر په یفه کا ژ ئىکى
بهیستى بۇ میرى خو فهگىرېت و وى پى سەوداسه ر بکهت.

۷. نابیت ژن زیده یا دهست دریاى و دهست به لاق بیت و هندى
بشیت بلا بهرى میرى خو نه دهته قهرکرنى، دقیت بهرکا خو ل
دویف پین خو درىژ بکهت، دیسان نابیت ژن شهرم و ئافرویین
زهلامى خو ببهت و چک و تهعنا تى وهر بکهت و هه رگافه کى
بیژیتى تو یى هه ژارى و ته چ نینه و سه حکه هه فالین خو یىن
که هشتینه چ په ییسک.

۸. نابیت ژن یا دهف بهردایی بیت و نهینین مالی دهر بیخیته ژ دهرفه . گه لهک جاران مروؤف هزر دکهت که سهک یی ل جهی باوهریی پاشی دیار دبیت کوؤ نهو هزر یا تهوش و خرش بوو و نهو کهس دی د پشت مروؤفی را چیت ((ژ ههلویل و مهلولیل خه بهر دمت !!!)).

۹. نابیت ژن ههردم ههوارا خوؤ ب گههینیته مروؤف و کهس و کارین خوؤ. چونکو نهو ژنا بهردهوام و ب نهگهر و بی نهگهر گازندا خوؤ دگههینته دایاباین خوؤ زهلامی پتر سهههند ((معند)) دکهت و نهدویره ههول بدهت تولین خوؤ ژ وی فهکهت.

۱۰. دناف مللهتین روژههلاتی دا نابیت ژن یان زهلام بیژیت: نهفه مالی منه و وی هه یی تهیه، ههمی داهاتی مالی، چ ژ لایئ زهلامی فه و چ ژ لایئ ژنی فه بهیت دی بیته یی مالی ههمیی و پیکشه ب سینگهک بهرفره دی هیته مهزاختن و یی زیده دی هیته هه لگرتن بو دهرافهکی بهرتهنگ، وهک پیشیان گوتی: ((درافی سپی بو روژا رهشه)).

ب راستی دهمی نهز ژ ههفالهکی یان ژ کهسهکی نیاس دبهیزم کوؤ بو من ب سهربلندی فه دبیزیت: ههفرینا من وهک من فهرمانبهره. لی نهفه ۱۰ ساله ئیک دیناری وی من نه مهزاختیه و نهز ههمیی بو وی دهیلم دا بو خوؤ ب دمهت ب جلك و زیر!!!.

ل فیره نهو کهس نیکسهر د چافین من دا دشکیت و نهز ددلی خو دا
دبیژم: باشه نهفهیه تیگههشتن و ژیک گرتن و تهنای و دلگهشیا ژن
و میړان، یان ژی نهفه دان پې دانهکا ب ههرویه((بهلاشه)) کو تو نه
زهدلامهکی هیژا و ههژی، بهلکو تو وهک زهدلامهکی ب شاشی د
زهدلامینی دگههی!!!.

باشه چهوا ههقرینا ته دی رپوژهکی ژ رپوژان سهری خو ژدل بلند کهت
و داخازا مافین خو یین رهوا ژ ته کهت؟.

گهلهک یا ب ساناهی یه تو وهک زهدلامهکی رپوژهلاتی وی رپوژی
بیژی: خانم...ما ته چ د فی مالی دا ههیه؟ من ههمی یی ئینای و
ههمیا کری و تو نه خودانا خو و قرشهکی!!!.

لهوما ژبو ئافاکرنا مالباتهکا بهختهوهر پیئتقیه ژن و میړ د ههفیشک
بن د ئافاکرن و د پییش ئیخستنا وی دا.

ناقېرا بیست و پینجی

ناقېرا پسیارا

ناقبرا بیست و پینجی

ناقبرا پسیارا

پ ۱ / نهری بابی ماف ههیه ریگری ل شویکرنا کچا خو یا بچیک بکته هتا یا مهزن شویکته ؟

ج / بو بابی دروست نینه ببیته ریگر د شویکرنا کچا خو یا بچیک و بیژیت : هتا یا مهزن شویکته پاشی دی دورا یا بچیک ئیت ، و نهفه ژ کاریت خه لکی عامینه وچ بناخه د شه ریعه تی دا نینه و نهوی بیژیت نهفه دی زیانی ل کچا مهزن کته هینگی بلا نهو بزانت نهوی زیان گه هانده کچا بچویک ژی و زیان بزیانی چاره سهر نابیت .

پ ۲ / نهری بابی ماف ههیه خورتی ل کچا خو بکته بو شویکرنی ؟ ج / بابی ماف نینه خورتی ل کچا خو بکته و پیتقییه کچ گوهدارییا بابی خو بکته مادهم بابی باشیا کچا خو دفت و نهو کوپ ههف کیفی وی بت و خودان دین وره وشت باش بیت .

پ ۳ / نهری دروسته کچ خو بدهته شوی بی دهستیریا بابی وی خو ؟ و شه ریعه ت ج دبیزیت بو ناما دناف بهرا کچ و کورا دا بو هه فالینی ب ریکا ته له فونی ؟

ج / بو کچی نابیت خو بدهته شوی بی دهستیریا بابی خو چونکی بابی وی سهمیانی وی یه ، و نهوی پتر شاره زایی دفی بواریدا یا هه ی و بهریخودانا بو فی مهسه لی کیرودریژتره و بابی وی پتر مهصله هتا

وی دقیت ، ههروهسا بو بابی ژی نابیت بیته ریگر د شویکرنا کچا
خودان رهوشت ودین و ئیکئی چاک هات و ئهو خاست و ئهو گهنج
نیژیکی کچی بیت ب ههمی رهوشتیت خوفه .

ویا باش نینه بو کچی موصلر بیت لسه ههفرینا گهنجهکی و بابی وی
نهفیت شوی ب وی کهسی بکهت ، چونکو گهلهک جارا بابی پتر
شارمزایی دق چهندی دا ههیه و کچ چ ژ مهصلهحهتا خو نزانیت و
گهلهک جارا مروّف ههژ تشتهکی دکهت و خیر دوی تشتی دا نینه لهوا
ئهم ژ خودی دحازین گهنجهکی چاک بکهته نهصیبی وی .

و ئاخفتن ب تهلهفونی یان نامه فریکرن دناقههرا وان دا تشتهکی
گهلهکی خهلهته وب گونههه و دوماهیکهکا کریت ههیه و شهرمی ل
نک وان ناهیلیت .

پ ٤ / ئهز گهنجهکم من دقیت کچهکی بو خو بخازم نهژ بنهمالا
مهیه، من گوته دایک وباییت خو ههردووا نهفیا و پی رازی نهبوون ،
و ئهز ژی یی رژدم لسهر فی ژنی بهلی دهیکا من گوت : ئهگهر بوخو
بینی ئهز گهردهناته ئازاناکهم نهل دونیایی ونهل ئاخرهتی و پیته
ئییدی ب مالا مه ناکهفیت و خویشک و براییت من ژی گوتن نهب دلی
مهیه کوتو بوخو فی کچی بینی و ئهز نزانم ژبهه چ وان گوت نهئینه،
چونکو ئهز پی ناحهسم وی کچی خهلهتیهک ههبیت ومن ژی گوت
خو چهوا بیت ئهز دی ههه وی بو خو ئینم ، ئهیری ئهگهر من بیی

دلپا دهیک و بابیت خو کر ومن نهو کچ بو خو ئینا بومن گونههه

ین نه ؟ بومن بیژن نهز چ بکهه نهو بو خو بینم یان پیللم ؟

ج / مادهم دهیک و باب و خویشک و براییت ته شیرت و ناموزگاری ل

ته کرن و گوتن ، بوخو فی کچی نهئینه ژ ههژی ته نینه ودبت

تشتهکی ژوی دزانن لهوا نهفین تو بینو و تایبهتی دهیک و بابیت ته

گهلهک ب دلوفانی و رحم بهریخو ددنه ته و یا باشی بوته دفت و

مانی کچ ل دنیا یی نهبریانه و نهو بتنی نینه ، بوخو بهری خو بده

ئیکا دی و نهو تشتهکی بو خودی پللیت خودی دی بو وی بهدهل

فهکت و گوهداریا مالاته بوته خیرتره و دبیت نهو تشتی ته دفت

وتو همز دهی چیبیت خرابی یا ته تیدابیت .

پ ۵ / باشه برای من کچهکا مارگری وهندهک جارا طهب تیتیه برای

من لی کو کاری ژن و میرینی چ زیان ناگهته وان و دشین نقینا

ههفرینا خو بکار بینیت نهری فهره لسهه من نهز بیژمه وی ژنی

نهوا دبیته ژنکا برای من کو حال و مادیت برای من نهفهنه ؟

ج / بهلی فهره لسهه کچ و کورا بهری ههفرینی نهو عهیب و علت و

کیماسیت ئیکو دوو بو ئیکو دوو بیژن و دیارکهن ، چونکو نهفه دی

بیته پتر قیان و دلوفانی و کههیاتی دناقبههرا وان دا پهیدا دهکت ، و

ناچیبیت ههردوو غشی و حیلی و درهوا ل ئیک و دوو بکهه .

پ ۶ / نهز کچهکم ژیی من (۱۶) ساله ، گهنجهکی باش و مولتهزم هات

بو خاستنا من و نهو بانگ بیژنی مزگهفتهکی بوو لی من نهفیا شوی

پې بکه م ومن حه ژئ نه کر به لکو که ربیت من ژئ قه بوون بهری من
بخازت، ئه ری ئه ز گوننه هکارم دهمی من ئه و زفراندی و شوی پی
نه کری بو من بیژن خودی خیرا هه وه مه زن بکه ت ؟

ج / ئه گه ر تو رازی نه بووی ب هه فزینیا که سه کی چ گوننه ه بوته
تیدا نینه خو ئه گه ر یی چاک ژی بیت ، چونکو هه فزینی یا هاتیه
ئافاکرن لسه ر هه لبرارتن و رازی بوونا هه ردوو هه فزینا و دفت
نه فسا مروقی ئارام بیت ب وی هه فزینی .

به ئی ئه گه ر که ربیت ته ژیفه بین ب ئه گه را دینی وی هینگی تو یا
گونه هکاری چونکو دفت خودان باوهر هه می حه ژ ئیک بکه ن ژبو
خودی ته عالا .

پ ۷ / ئه ری هوین چ دبیزن بو هه فزینیا دنا فبه را کچ مام و کوپ ماما
دا پهیدا دبیت ، دبیزن ئه گه ر کچ و کوپ نیژیکی ئیک بوونه
هه فزینیت ئیک هینگی دی زاروکی و ان موشه وه بن ، دبیت شه له لی
بن یان ئیشا ته لاسیمیا بو چیبیت ؟ ئه ری ئه ف گوته راستیه ک بو
ههیه و نیسلام بو چ دبیزیت ؟

ج / ئه ف گوته چ راستی بو نینن ئه گه ر هه فزین کچ مام و کوپ مام
بن دی زاروکی و ان موشه وه بن یان دی دین بن یان دی نه ساخی
که هتی ، و ئه فه بیرو باوهره کا بی بناخهیه و تشته کی دره وه ، به ئی
هنده ک ژ زانایان گوته باشر ئه وه هه فزین نه مروفت ئیک بن
نیژیکی ئیک بن ، به ئی ئه فه نابیه ئه گه ر بو فان جوهر نه خوشیان و

پیغه مبهري ﷺ کچا خو ل پسمامی خو عه لی مارکر و صه حابیا مروفتیت خو بیت نیژیکی ئیکو دوو مار دکرن .

پ ۸ / برای من فیا کچکه کی ل گوندی مه مارکته به لی برای کچکی گوت: نه گهر تو دی خویشکا خو دهیه من کو ببیته ژنکا من نه ز ژی دی خویشکا خو دهمه ته وهکی پیگورکانی (شغار) ئهم رازی بووین کو نه ز شوی ب وی بکه م و نه و خویشکا خو بده ته برای من ، لی مه زانی کو نه ف هه فزینی یه چینابیت ئینا وی کوری گوته برای من تو خویشکا خو لمن مارکه و پستی ساله کی نه ز دی خویشکا خو ل ته مارکه م و مه هرا وی ۶۰ هزار ریال و پستی ساله کی و نه و خویشکا خو بده ته برای من ب وی ماری یان کی م تر یان پتر فیجا فی حاله تی هه فزینی دی دروست بیت یان نه ؟

ج / نه ف سوحبه تا هه وه کری دبیزنی هه فزینیا پیگورکانی (الشغار) ئانکو ئیک دی خویشکا خو ده ته ئیکی و نه وی بهرامبه ر دی خویشکا خو ده تی بی مار و نه خت نه فه د شه ریعه تی دا حه رامه و عه قدا دناقبه را واندا یا به تاله ، و نه گهر پیگورکانی بت و مه هرا هه ردوو ژنکا وهکی ئیک بیت هه ر دروست نینه و نه گهر مه هرا وان ژیکجودا ژی بیت هه ر دروست نینه چونکو زهره رو و زیان دی ب هه ردوو جینا که فیت و توشی ئاریشان بن ل پاشه روژی و دی گه له ک نه خوشیین جفاکی رویدهن له وایسلامی نه ف زهواجه ب خرابی ل قه له م دایه ، به لی نه گهر ئیک ژنکه کی بوخو بینیت و پاشی نه وی خویشکا خو دا

برایې ژنکا خو کو ئنیه تا پیگورکې ددې وان دا نهبت ، و نهخت و مههرا وان ب ئیک فه گریدای نهبت بهلکو ههر ئیکې نهختې خو یی خاس ههبت هینگی دروسته .

پ ۹ / ژنکه کې د پهرتووکا (فقه العبادات) دا خاندبوو کو ئهوی نقیژا نهکته کافره و ئاریشا وی ئهوی شوپکر بوو و نه وی و نه زهلامی وی نقیژنه دکر و پشته هینگی چهند زاروکهک ههبوونه و پشته فی چهندی ئهوب گونهها خو حسیان و توبه کرینه ول خودی زقرینه دپهشیمان بووینه و دهست ب کرنا نقیژا کرینه و گهلهک د موجدن بو نقیژا و ددهمی واند دکهن ئهوی مار کرنا وان بهری کرنا نقیژا چهوانه و پیټفی مارکرنهکا دی ههنه یان نه ؟

ج / بهی نهکرن و هیلانا نقیژا کوفره خودی مه بیاریزیت چونکو نقیژ روکنی دووی یه ژ نیسلا می پشته شه هدهدانی ، سوپاسی و حمم بو خودی بت ددهمی هوین ب خهلهتیا خو حسیان و تهوبه کری و پهشیمان بووین ژ خهلهتیا خو ، تهوبا ههوه دی گونههیت وه ژئ بهت خو ئهگهر گونههیت مهزن ژئ بن ، مروقی ژدل تهوبه دکته خودی تهعالا دی گونههیت وی ژئ بهت بلا دمهزن ژئ بن ﴿ قُلْ يٰعِبَادِيَ الَّذِيْنَ اَسْرَفُوْا عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوْا مِنْ رَّحْمَةِ ۝

اَللّٰهِ اِنَّ اللّٰهَ يَغْفِرُ الذُّنُوْبَ جَمِیْعًا اِنَّهٗ هُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ ﴿ ١١)

((تو - نهی موحه ممه د - بیژره وان بهنی یین من یین گه لهك ب ناف
گونه هی فیه چووین، و ب کرنا خرابی یان ته عداپی ل خو کری: ژ بهر
گونه هیین خو یین مشه هوین ژ دلوفانی یا خودی بی هیقی نه بن،
هندي خودی یه گونه هان هه می یان ژی دبهت بو وی یی ژی توبه
بکهت و ل خو بزقړت، هندي نه وه نهو باش گونه ه ژیبړی گونه هیین
به نیین خو یین توبه که ره، ویی دلوفانکاره ب وان)).

پ ۱۰ / نه ری هوین دبیین گه لی ماموستایین به ریژ کو چاره سه کرنا
قهیرانا ژنا ب دوو ژنیی یه، حهتا ژنکیټ قهیره و بهر به لاف د
کومه لگه ها مه دا نه مین ؟

ج / به لی ئیک ژ نه گهر یین چاره سه ریا کیم بوونا ژنکیټ قهیره و مه زن
و نه شوپکری نه وه زه لام پتر ژ نه کی بوخو بینت (تعدد الزوجات)
ژنی نه گهر شوی ب زه لامه کی کر وی زه لامی خودان کر و پاراستنا
که رامه تا وی ئیخسته قیبه لی خو و ژوی زاروکیڼ باش په یدابوون خو
نه گهر فی ژنی بسره هه وی کو ژنکا چواری بت و شوی ب وی زه لامی
کر نه فیه بو ژنی چیتره و بخیر تره و باشتره ژ هندي ژن شوی نه کهت
و توشی گونه هها و فتنا ببیت و شوپکرنا ژنی پتر دباشی و
مه صله حه تا وی دایه ژ زه لامی و دبت هندهك جارا ئاریشه د دهر دی
هه ویا دا هه بن لی ژنا چاک نه وه باشی نه ده ته ب خرابی و
مه صله حه تا خو بنیاسیت و بوخو شوپکهت و گو هی خو نه ده ته گوت
گوتکیټ خه لکی .

پ ۱۱ / ئه‌ری تو چ دبیزى بو وی یان بو وی ئه‌وا خه‌لکى دترسینیت ژ شوپکرنا سهر هه‌وى و به‌ری خه‌لکى ژ شوپکرنى دده‌ته پاش و رپگره درپکا وان دا ویا دروست چاوايه ئه‌ری تو پتر ژ ژنکه‌کى بینى یان ب ئیکى رازى بى وبه‌س ؟

ج / نا چیبیت بو موسلمانى ئه‌و ببه‌ رپگر درپکا شه‌ریعه‌تى خودى دا و ئه‌وى وه‌بکته ئه‌و مروقه‌کى مورته‌دده ئانکو ژ ئیسلامى ده‌رکه‌تیه : ﴿ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَرِهُوا مَا أُنْزِلَ اللَّهُ فَاحْبَطُوا أَعْمَالَهُمْ ﴾ ^(۱).

((وئهوین کافر بووین تیچوون بو وان بت، و خودى خیرا کریارین وان پویج کر، چونکى وان ب کیتابا خودى یا بو پیغه‌مبه‌رى وی هاتى نه‌خوش بوو، و باوه‌رى پى نه‌ئینا، فیجا خودى کریارین وان پویج کرن، چونکى ئه‌و بو رپکا شه‌یتانى بوون)).
ئه‌ف کاره گه‌له‌لکى خراب و مه‌زنه .

ئه‌گه‌رى کوفرا وی: ئه‌و بویه بوکا کافرا و شه‌ک شوبهات و گوت گوتکیت کافرا به‌لافه‌دکته و شه‌ریعه‌تى ب چافه‌کى کیم سه‌حدکه‌تى و وان تشتیت مه‌زن وه‌کى چار ژنیى، دفتیت ئه‌م بزانی کو چار ژنى پتر دخیرا ژنکا دایه به‌رى زه‌لامان، ود ته‌فسیریت زانایاندا دیار دبیت ئه‌وى پیچیبوونا پتر ژ ژنکه‌کى هه‌بیت پیته‌قى یه بوخو بینیت و ئه‌وى نه‌شیت دفتیت ئیکى بتنى بینتیت، و عه‌داله‌تا دناقه‌را دوو

ژنکادا پېچېبوونه نهو ژى دابه شکر و ليکفه رکنا نفیينى يه و مالى و نهفه قى يه، نهما فيانا دلى نهو تشته کى ژير دسه لاتا مروقى دمرکه تيه و نهفه نابيته رېگر د دووژنيى دا .

پ ۱۲ / نهري دروسته بو ژن بابى نهختى کچا زهلامى خو هنده کى راکهت نهگهر ب رازى بوونا بابى و کچاوى بيت ژبه رکو ژن بابى نهو يت خودان کرين ههتا مهزن کرين ؟

ج / چ تيدا نينه نهگهر ب دلى وى بيت و نهوا پى رازى بيت کو مههرا خو هه ميبى يان هنده کى بدهته وى يى وى بقت ژبه ر گوتنا خودى تهعالا ديبثيت : ﴿وَأَتُوا النِّسَاءَ صَدُقَتِهِنَّ نِحْلَةً فَإِنْ طِبَّنَ لَكُمْ عَنْ شَيْءٍ مِّنْهُ نَفْسًا فَكُلُوْهُ هَنِيئًا مَّرِيئًا﴾^(۱).

((وهوين مارا ژنان بدهنى، دانهكا فهره ل سهر ههوه ودقيت يا ب دلى ههوه بت. قيچا نهگهر وان - ب دلى خو - تشتهك ژى دا ههوه، هوين وهربرگرن، وبخون، چونكى نهو بو ههوه يى حهلال وپاقره)).
پ ۱۳ / نهري زهكات بو وى گهنجى تيته دان نهوئى نهشيت ژنكه كى بوخو بينيت ؟

ج / بهلى ، نهگهر مروقى پېچېبوونا ژنى نهبيت ژبه ر فهقيرى و ههژاريا خو ، دروسته زهكات بو بيه دان ههتا ژنكه كى بوخو بينيت چونكو نهفه ژ پييتفتي ژيانى نه ، و پاراستنا مروقى موسلمان هه قيچا

۱ - سورة النساء : الآية ۴ .

چ تیدا نینه مالی زهکاتى بېته دان بو ژن ئینانى يان تهمام کرنا ژن ئینانى چونکو دانا زهکاتى بو مروفى فقير بهلگه پى هه نه کو زهکات بو بېته دان .

پ ۱۴ / ئه رى شه ريعه ت چ دبى ژيت بو وى ئه وى دقیت بجيته پيژ ژنکه کى وى بوخو بينيت و وى بوخو بخازيت فيجا به ريخو بده ته کچى و ئه و يا ب حىجاب بيت و کچ مالا وى بزانت يان ب هاتنا وان نه زانن ؟

ج / ستاره ييا ژنى ژ زهلامين بيانى واجبه به لى ئه گهر بو خازتنى بيت هينگى دروسته بوخو سه حکه ته وى ووان جها ژ له شى وى ببينت کو د عادات و ته قالىدادا دروستن بو ديتنى وه ک روى و هه ردوو په حنکيت ده ستا ، به لى باشر ئه وه کو ل غافله تى فه بجيته پيش کچى وى ببينيت بى يکو ئه و پى بجه سي ت چونکو دبیت مالا وى يان ئه و بخو بزانت کو دى زهلامه ک هيت ه پيش وى فيجا خو جوان که ت و عه يبيت خو فه شيريت فيجا يا ژ هه مى باشر زهلام ده ليفه کى بوخو ببينيت و کچى تيدا ببينيت ، ئه ما وه کى نوکه کچ و کور پيکفه درکه فن سه فره و سه يرانا و تيقه ليقى و که نى و که يفى پيکفه بکه ن به رى خازتنى ئه فه هه مى ده رامن .

پ ۱۵ / ئه رى حوكمى سنوردارکرنا زاروکا چه وايه (تحدید النسل)؟
ج / هه بوون وداخازکرنا زاروکا تشته کى شه رعى ودوسته ئه و ژى ژبه ر زيده بوونا ئوممه تى، وپيغه مبه رى ﷺ رژدى ل فى چه ندى کريه

کو مروږی گه لهک زاروک هه بن ب گوتنا خو ودهختی دبیرت ((تَزَوُّجُوا
الْوُدُودَ الْوُلُودَ فَإِنِّي مُكَاثِّرٌ بِكُمْ الْأُمَمَ))^(۱).

(بوڅو نه وان ژنکا بینن نه وین شرین وتیر بجویک چونکو نه ز دی ب
هه وه زیده بېم ژ ئومه تیډ دیتړ ل رږژا قیامه تی).

هه بوون وزیده بوونا دوینده ی تشته کی باش وبخیره، وسنوردارکرن
وکیمرنا زاروکا ژه ره کا کوژه که دین دوژمنا کریه دناف جفاکی
موسلماناندا وئغه ژی کاره کی قه دهغه یه چونکو نهغه کاره کی هه قدزه
دگهل بناختی نیسلا می ومه خسه دا نیسلا می ب زیده بوونی، زیده بوونا
تاکه که سانه دجفاکی دا ومشه بوونا کارکه رانه دئومه تیډا، نه بوون یان
کیمبوونا مروږان دی زیانی نیخیته دجیهانا خودی دا ، نهو خودای
دونیا چیکری ووه کی وی قیای ب ریڅه بجیت، پیټقیه ل سهر
موسلمانان نهو فان هزر و بوچونیټ خه لهت وب گونه ه ژ میشکی خو
دهربیخن وپیلن نه وان زور زاروک هه بن وبلا بزائن نهو سهری خودی
دای پرزی وی ژی دگهل دایه وکاری وی بسانه هی کریه، زیده بوونا
زاروکان زیده بوونا خیرو خوشی یه، نهو مروږیټ دبیرن نه گهر
مروږ زیده بوون ددونیایدا دی نه زمه کا ئابوری رویده ت و دی به تالی
مشه بت، نهغه هه می هندهک گوت گوتکیټ دویرن ژ راستی وئغه
ریکین شهیتانینه وهزریټ دوژمنیټ نیسلا می نه، مروږین باوهردار

۱ - رواه احمد : (۱۲۶۱۳) وقال الشيخ شعيب الارناؤوط : صحيح لغيره .

پشت گهرمیت خودی نه و دزان هه می تشتیت ددهستی خودی دانه ،
مروځین کافر وموشرک زاروکیت خو دکوژتن ب نه گه را هه ژاری
وبه لنگازی لهوا خودی ته علا نه هیا وان ژ فی چه ندی کر وگوت:

﴿وَلَا تَقْنُلُوا أَوْلَادَكُمْ مِّنْ إِمْلَاقٍ نَّحْنُ نَرْزُقُكُمْ وَإِيَّاهُمْ﴾ ^(۱)

((و ژ ترسین هه ژاری دا هوین زاروکین خو نه کوژن، چونکی
خودی یه رزقی هه وه وی وان ددهت)).

نهغه دبیه به لگه ودهلیل کو رزقی ددهستی خودی دا وهه نه فسه کا
خودی دای رزقی وی ژ یی فه بری، ب زوربونا زاروکا زوربونا
نه رزاق و بهرهم وکار به ده ستانه .

پ ۱۶ / ژنکه کا شوپکریه وزه لامی وی دهرکه تیه وه لاته کی ومایه ل
ویری دهمه کی دریژ، ونه زفریه وهنده ک مروفا شه هدی دا کو نه و
زه لام یی مری، برای وی مارکر ئانکو تی ژنکی وپشتی بورینا
دهمه کی زه لامی ئیکی زفری ونوکه ژن یال نک زه لامی دووی، نه ری
حوکمی نیسلاامی چ دبیزت بو فی مه سه لی؟

ج ۱۶ / نهغه مه سه له کا بترسه وپیشتی ب به ریخودان ولی زفرین
وته حقیقی هه یه، یا پیشتی زفرینه بو نک حاکمی شه رع ی و به ریخو
بدهته قه زیا هه وه وزه لامی ئیکی ژن ژی ناچیت هه تا مه حکه ما
شه رع ی بریارا مرنا وی نه ددهت نه و ژ ی پشتی لینیرین و ته حقیقی.

پ۱۷ / ئەز گەنجەكم (سوپاسى بۆ خودى) من تەوبەكرىه وئەز زفرىمە بال خودى فە، ومن هەمى رەنگىن گوننەها هیلاینه ئەو گوننەهیت من كرىن، وئەزى بوویمە گەنجەكى مولاتەزم وباش بۆ دینى خو، بەلى من ئاریشهكا هەى من تیشینت ومن نەهیلایه ومن نەشیایه پیلەم، وئەو زى دەسپەرینه (العادة السريه) ، دبت بەرسف كو ئەز ژنكەكى بینەم، من هزرا خو دقئ چەندى دا كرىه لى مالا من هاریكار نینن وپشتا من ناگرن، وژن ئینانا من رەتكرینه ودگەل فئ چەندى ئەز دشیم ژنى خودان بكەم ومالا خو بریقه ببەم، قیجا چاره چیه وخودى خیرا هەوه بنقیسیت؟

ج۱۷ / چاره پیتقیه تو ژنەكى بۆ خو بینى مادەم تەشیانیت ب ریقهبرنا مال وژنى هەبت وئەهلى مالا تە ماف نینه ببەه ریگر دژن ئینانا تەدا، وپیغه مبهرى ﷺ ئەمر بقئ چەندى كرىه دحەدیسەكیدا دەمى گوتى: ((يَا مَعْشَرَ الشَّبَابِ مَنْ اسْتَطَاعَ مِنْكُمُ الْبَاءَةَ فَلْيَتَزَوَّجْ وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَعَلَيْهِ بِالصَّوْمِ فَإِنَّهُ لَهُ وَجَاءٌ)) ^(۱)

مادەم ب هزراته تو دشى ب كاری ژنى رابى ژ لایى مالى وخودانكرنى فە وتەدقیت خو ونامیسا خو ب پاریزی، هینگى واجبه ل سەر تە ژنەكى بۆ خو بینى وناچیب كەسەك ببیتە ریگر درپكا تەدا حەتا

۱ - متفق عليه ، البخاري (۵۰۶۵) مسلم (۳۳۸۱)

دايك و بابيت ته ژى مافى ريگرىي نينه كو ببنه ريگر دريكا ژن ئينانا تهدا وحه ژ فى كارى نهكهن.

پ۱۸/ ئەز قوتابيهكى خودان باوهرم لى ئەزى توشى دەسپەرى بوويم و بەرى من كهتیه شهههواتا ول دويف چوونا بايى دلى ههتا هندەك جارا من نقيژ هيلايينه ونوكه ئەز ههول ددهم ل دويف شيانيت خو بشيمه نهفسا خو لى هندەك جارا نهفسا من دشيته من و بەرى من ددهته خەله تيان وهندەك جارا ئەز دى نقيژيت شهفى وويريت خو كهه وپاشى دى نغم و ئەزى ب جهنابهتم ب ئەگهرا دەسپەرى ئەرى دى نقيژيت من هينه قه بيل كرن يان جارهكا دى نقيژيت خو قهزا بكهه؟ وحوكمى دەسپەرى دشهريعه تيدا چهوايه وبو زانين دهمى ئەز وهدكهه ل وى دهمى يه ئەوى ئەز بهريخو ددهمه تهله فزيونى يان پارچه فيديويهكا كريت وريس؟

ج ۱۸ / بكارئينانا دەسپەرى دوى تشتيدا ئەوى خودى حهرامرى گونههه وحهرامه، خودى حهلال نهكريه مروف شههوهتا خو بينته خار بتن دگهل ژنكا خو يان جاريا خو نهبت و ئەوى ژ بلى وان ئافا خو بينته خار ب ههر ئەگههركا ههبيت هينگى دى حهرام بيت.

پيغه مبهري ﷺ بهرى گهنجيمه دايه ژن ئينانى وروژيگرتنى...هتد، دەسپەرى حهرامه وناچيبت ب هيچ حالهكى ول نك جهماهيرى زانايان حهرامه، فيجا پيتقيه ل سهر ته تو تهوبه بكهى وفان جوړه كارا نهكهى، وخو دوير بكهى ژ وان تشتيت دنبه ئەگهرى زيدهبوون

و خورتبونا شه هودتا ته ونه به ریڅو دهیه ته له فزیون و فیدیوییت
حه رام، چونکو نهغه دمرگه هیټ خرابیی نه و موسلمان دقیت
دمرگه هیټ خرابیی ل سهر نه فسا خو بگریټ و به ریڅو بده ته
دمرگه هیټ خیری و خو ژ هه می ریکیت خرابیی بده ته پاش.

نهما دوباره کرنا نفیژا ل سهر ته واجب نینه چونکو دده سپه ری کاره کی
خراب و حه رامه و نفیژ کاره کی واجب و باشه فیجا نه و نفیژیت ته
کرین ب دورستاهی و بی کیم و کاسی دی خودان خیر بی وده سپه ری
وان نفیژا به تال ناکهٔ بتنی شرک و دمرکه تنه ژ دینی (خودی مه
بپاریزت) کاریت مروفی هه میان پویچ دکهٔ نه ما کاریت ژ شرکی
کیم ترکاریت باش پویچ ناکهٔ بتنی دی گونه هکار بی.

پ ۱۹ / نه ز گه نجه کم بتنی مه و دزیی ژن نینانی دامه، به لی ژ بهر
نه بوونا مالی و شیانئ نه ز نه شیم ژنی بینم، و نه ز گه له ک کاری
ده سپه ری دکه م، فیجا حوکی نیکلامی ژی چیه؟

ج ۱۹ / ناچیت تو کاری ده سپه ری بکه ی، ژ بهر گوټنا خودی ته عالا
ده می دبیرت: ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَفْوَاجِهِمْ حَفِظُونَ﴾ ٥ ﴿إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ
مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ﴾ ٦ ﴿فَمَنِ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ
هُمُ الْعَادُونَ﴾ (۱)

((وئەوین نامویسا خو ژ فاحشی وەر کارهکی کریت و خراب دپاریزن. ل سەر ژنکین خو نهبت، یان ژ یان واری یین ل بن دەستی وان، ئەوان چو لۆمه وگۆنهه د فێ چەندی د ل سەر وان نینه، چونکی خودی ئەو بو وان یین هەلالکرین. فێجا هەچی یی د سەر فێ چەندی را زیدهگافی یی بکەت ئەو ژ وانه یین ژ هەلالی دەر بازی هەرامی بووین، ووی خو هیژای عەزاب و غەزەبا خودی کر)).

خودی دورست نهکریه مروق فی کاری بکەت بتنی دگەل ژنکا خو یان جاریا خو و دەسپەری کریه دژیاتی و پیغه مبهری بهری گەنجی مه دایه ژن ئینانی و پروژیگرتنی... هتد، وئەفه چارەسەریا بتنی یه بو مهسه لا ته وتو خودانی پسیاری تو خو بهین فرهه بکهی وتهقوا خودی بکهی وبشییه کوشا خو وخه له تیان نهکهی، خودی تهعالا دبیرت:

﴿وَلَيْسَتَعْفِ الَّذِينَ لَا يَحْدُونَ نِكَاحًا حَتَّى يُعْنِيَهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَالَّذِينَ يَبْنُونَ
الْكِتَابَ مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ فَكَاتَبُوهُمْ إِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا وَءَاتَوْهُمْ مِنْ
مَالِ اللَّهِ الَّذِي آتَاكُمْ وَلَا تُكْرِهُوا فَتَيَاتِكُمْ عَلَى الْإِغَاءِ إِنْ أَرَدْنَ تَحَصُّنًا لِنَبْنُو
عَرْضَ الْحَيَوةِ الدُّنْيَا وَمَنْ يُكْرِهُنَّ فَإِنَّ اللَّهَ مِنْ بَعْدِ إِكْرَاهِهِنَّ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾^(١)

((وئەوین ژ فەقیری یان ژ بهر هەر ئەگەرەکا دی یا هەبت نەشین ژنی بینن بلا ئەو خو دەهمەن پاقر بکەن وخو ژ حەرامیی بدەنە پاش حەتا خودی ژ قەنجیا خو وان زەنگین بکەت، وئەو بشین ژنی بینن. وئەو عەبد و جاریین دخوازن بهران بهر هەندەک مالی خو ژ خودانی خو بکرن، یا ل سەر خودانی وان ئەو ئەو ل بهر وی چەندی بێ ئەگەر وان دیت خیرەکا د وان دا هەب: کو ب عەقل بن وبشین خو ب خودان بکەن، و ل سەر وان و ل سەر خەلکی دی ژ ئەو ب مالی هاریکاریا وان بکەن. وبو هەو چێ نابت هوین کوتهکی ل جاریین خو بکەن کو ئەو خرابیی بکەن دا مالی بو هەو بینن، و چاوا هوین وی چەندی دی کەن ووان دەهمەن پاقری دفت و هوین قەبویل ناکەن؟ وئەفە هافیتنەکا دژوارە بو وی کاری کریت یی ئەو دکەن. و هەچیی کوتهکی ل وان بکەت دا ئەو زنايي بکەن هندی خودی یە پستی فی کوتهکی یا ل وان دئیتەکرن باش گونەه ژبەرە بو وان، وی دلوفانکارە ب وان، و گونەه ل سەر وانە یین کوتهکی ل وان دکەن)). و خودی چیتەرزانی.

پ ۲۰ / ئەری دورستە ژن ببیتە ریگر دریکا زەلامی خودا بو ژنکا دووی.... ؟

ج ۲۰ / ئەگەر چ ئەگەرین نەشەری نەبن ل نک زەلامی و ژفەستا ژن ببیتە ریگر تاییبەتی ئەگەر زەلامی وی پیتی ب ژنکا دووی یان سیی هەبیت هینگی مافی ژنکی نینە ریگری ل زەلامی خو بکەت تاییبەتی

ئەگەر زەلامی وئ حال خووش و موسلمانەکی مەزبیت بیت، وریگرا ژنی چ قیمەتی خو نینه بەرامبەر فی سوحبەتی .

پ/۲۱/ ئەرئ دورستە ژن ماچیکەتە عەورەتی زەلامی خو ؟

ج/۲۱/ چو حەرامی تیدا نینه بەس یا باشتر وەکی زانا دبیزن مەکروهە ئانکو ئەگەر وەنەکەت باشترە چونکو جەئ عەورەتی نە دەفە بەلکو هەر تشتەکی جەئ خو یئ تاببەت هەیه.

پ/۲۲/ ئەرئ چوونا داوەتا یان ئەم بیژین شیفخارنی ب هەلکەفتنا ژن ئینانی دورستە؟ و مروف داوەتی بکەت و سترانا بیژت ما حەرامە؟ وکیژ جورئ سترانا حەلالە؟

ج/۲۲/ چوونا شیفخارنی ب هەلکەفتا ژن ئینانی دورستە وخیڕەکا مەزنە وئەوی هاتیە داخازکرن و ژقەستا بی عوزرەکی شەرعی ل دیف گازیئ نەحیت هینگئ ئەو یئ گونەهکارە، لی تشتەک ل فیئرئ دمیت ئەم بیژین ئەو ژئ لازمە ئەو شیفخارنا مروف دجیتی دیری هەمی رەنگ و جورین گونەها بن وەکی تیکەلیا ژن ومیرا وگوھلیبوونا جوق و موسیقە و دەھول و زرنا، و خارن و فەخارنیت حەرام، ئەفە ژلایەکی و ژلایەکی دیترفە لازمە ئەو سترانیت مروفی گوھ لی دبن بی موسیقە بن و دیری پەیفین عەشق وئەفینی و پەیفی کریت بن وەکی گەلەک سترانا ب لیف وستو و سینگی ژنکا دبیزن وئەفە تشتەکی زیدە زیدە کریتە و گونەھ ب سەرئ خوێه، و داوەتکرن نە شەئنی زەلامانە، ئەگەر ژنکا بتنی ل نک بیکی بیکو دەنگی وان ب سەر محەلیدا بجیت

وبى ئالەتین موسیقى تېنەبیت ئەگەر دەف يان عەرەبانە بكار ئينا بۆ
سترانیت حەلال ل شەفا بیکینىی دورسته وچ گونهه تیدا نینه بهلکو
پیغه مبهري ﷺ فه رمان ل دایکا خودان باوهران عائیشای کر دهمی
پسیار ژى کرى گوتى تو ژکیفه دهی ؟ گوت: ژ فه گوهاستنا بیکهکا
ئه نصارى دهیم؟ گوتى: پا بۆچی هه وه که سهك نه فریتکر دهنگی خو
بلند کربا ب ستران گوتن ودهف لیدانى چونکو ئه نصارى گه لهك حەش
خوشی دکهن، وپیغه مبهري چه ند دیرین شعری بۆ گوتن: أَتَيْنَاكُمْ
أَتَيْنَاكُمْ فَحَيُّونَا نُحْيَاكُمْ.....رواه احمد.

پ ۲۳/ ئه رى ما هه وجهی سه رشيشتنى هه يه ئەگەر زهلامى کارى ژن
ومیرینی یی دگهل ژنکا خو کر بهلى ئافا وی نه هاته خوار؟
ج ۲۳/ ئەگەر سه رکى عه ورهتى زهلامى دعه ورهتى ژنکیدا به رزه بۆ
هينگی سه رشيشتن واجب دبیت بلا ئافا وان ژى نه ئیته خوار ژبه ر
گوتنا پیغه مبهري ﷺ ((إِذَا قَعَدَ بَيْنَ شُعْبَيْهَا الْأَرْبَعِ، ثُمَّ اجْتَهَدَ فَقَدْ وَجَبَ
الْغُسْلُ أَنْزَلَ أَوْ لَمْ يُنْزَلْ)) أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ.

ئه گەر زهلام که ته سه ر هه ردوو دهست وپی ت ژنکی وکل ب کلدانى
که ت وخو زه حمه تدا بى گومان سه رشيشتن واجب دبیت چ ئا ف بیته
خوار يان نه ئیته خوار- وئه ف سه رشيشتنه بۆ ژن ومیری هه ردوانه.

پ۲۴/ ئهړی ما چ گونهه تیدا ههیه دهما ژنکا مروفی یا ب دووگیان بیت و بچیته نفینا وی؟ یان ما چینابیت مروف نالهتی خو بکهته دهی پیساتیا ویدا شینا جهی زاروک بونی؟

ج۲۴/ چ گونهه تیدا نینه مروف بچیته نفینا ژنکی ل وی دهمی ژن یا ب دووگیان (حامل) بیت وچ زیان ناگههیته زاروک وی ژی وهکی نوژدار دبیزن، لی چونا زهلامی ژجهی پیساتییقه بو ژنکی حهرامه وژگونههیت مهزنن وزهرمر وزیاننهکا مهزن بو ههر دوولا تیدا ههیه.

پ۲۵/ ئهړی چهوانه ژن جلکیت بن کراس و جلکیت (داخلی) بکهته بهر خو، ههوهسا دورسته ژن بو میړی خو برهقسیت ؟

ج۲۵/ جلکیت بن کراسا بو ژن وزهلاما دورستن، وژن بو زهلامی خو برهقسیت ووان تشتا بکهت کو زهلامی وی بنک ویقه بالکیش بیت گهلهکا جوانه ب مهرجهکی کو رهقسا وی نهلبهر چ ئامیریّت موسیقی بیت، وژنا ب ژیر وعافل نهوه نهوا بزانیّت کانّی چهوا دی زهلامی خو تیرکعت ژهه می رهخانقه، لی بمخابنیقه نهفروکه هندهک ژن ههنه بو خه لکی وهسا داوهتی دکهن ووهسا درهقسن خو دی بیژی نهفه تهشیکه دلهیزت لی دهما هاته دمالا زهلامی خوفه نه نهو سیک ونه نهو بازار دی بینی ناف چاف گری ولیف شوړ وکهرب گرتی.....یه.

دویمای:

رډوشه نیریا هه فژینی گولزاره کا ئیکجار مه زن و بهر فرده و تیر گوله. مروؤ ژ رډنگ و رډد وخه ملا وان تیر نابیت. بهلی نه هه می گولین فی گولزاری د بیهن خوش و د بی ستری نه. هنده ک ژ وان د بی بیهن و ب ستری نه ، نه دویره مروؤی خوینه لوك بکه ن ب درکین خو.

ئو رډوشه نیری د دریایه کا بی بن و بی قامه و زیده یا ب بهر و بیافه و کهس نه شیت ل هه می پیلین وی بدهت و وی ب شه قینیت. نه فا من بو هه وه دارشتی و روئن و ناشکرا کری بتنی درافه که من ژ ئافا وی دریای بی بهر دایه سهر هزر و بیرین هه وه ب نیازا ئافدانا وان.

هیفی ژ خودی دکم ئو هه فژینی هه کا دروست وب مفا بکه ته رزقی گه نجیت مه ، و ئوان زانا و شاره زاکه ت ددینی وان دا ، و بهری وان بده ته کیتابا خو و سونه تا پیغه مبه ری خو موحه ممه دی ﷺ هه روه سا نه ز هیفی ژ خودی دکم ئو نه فی په رتوکی بکه جهی مو فای بو وان که سی ت دفین هه فژینی بکه ن ، و ئوین هه فژین ژی .

ول دوماهی داخازی ژ خودی دکم ئو نه فی کاری بو خو حسیب بکه ت و بکه ته د ته رازی ت خیریت من و دهیابی ت من دا ل روژا قیامه تی .

وآخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمین

ژێدەرین په رتووکێ

- ١- فتح القریب.....ابی شجاع الاصفهانی .
- ٢- آداف الزفاف للشیخ الالبانی .
- ٣- تحفة العروس مهدي الاسطنبولي .
- ٤- الوجیز د . عبدالعظیم البدوی .
- ٥- موسوعة الزواج الاسلامي السعيد محمود المصري .
- ٦- كيف تصل الى قلب زوجتك عماد الحكيم .
- ٧- بلا خجل في فراش الزوجية عمرو عبدالمنعم سليم .
- ٨- خطوات الطلاق في القران الكريم د . مصطفى الزلي .
- ٩- احكام النكاح والزفاف.....مصطفى العدوي .
- ١٠- من اجل سعادة لزوجين.....احترام بنت هزاع قائد .
- ١١- خیر و ئادابین عه قیقی صديق ثوره ماری .
- ١٢- چه ند نفیسنیت د. ناشتی عبدالحکیم ئامیدی .

ناقه روك

۱۲	شوقه کرنا په یڅا (النکاح)	۱
۱۸	ژيانا هه څړینی یی ځه نجیا خودی یه لسه مروځی	۲
۲۲	ژن ژخوشییت دونیایی یه	۳
۲۶	ری ګرتن ل وان که سین دبیزن نه م ژنی نائینن	۴
۳۲	کیمکرنا غه ریزا جنسی بو وی که سی	۵
۳۵	به ریخودانا ژن ومیری بو نیک ودوو بهری هه څړینی	۶
۴۱	پشکینین نوژداری بهری هه څړینی	۷
۴۵	شیره تا دهیکې بو کچی بهری بیکیینی	۸
۵۰	شه ف شرینا هه څړینی	۹
۶۵	((سهر شیشن))	۱۰
۸۰	نه و تشتیت حه رام ل سهر هه څړینان	۱۱
۹۲	زه حیات ومه عزومات ب نه گه را هه څړینی	۱۲
۱۰۰	پیرابوونا مافین هه څړینی	۱۳
۱۲۳	قه دری ژنی	۱۴
۱۲۹	خیر و نه جری د نقینا هه څړینی دا	۱۵

۱۳۳	حه رامه و ژگوننه هیئت مه زنه مروّف ناقبه را ژن و میړا	۱۶
۱۳۷	سیفه تین زه لام وژنن چاک	۱۷
۱۴۱	په روه رده کړن و خودانکړنا زاروکان	۱۸
۱۶۱	عه قیقّه	۱۹
۱۷۲	بهردان (الطلاق)	۲۰
۲۱۴	ژنکیت ماره کړنا وان یا هه رام	۲۱
۲۱۹	ده سته پری - الاستمناء Masturbation	۲۲
۲۳۵	نیدز AIDS وچه ند ئیشین دی	۲۳
۲۶۲	شیره ت بو هه قژینان	۲۴
۲۶۸	ناقبره پسیارا	۲۵
۲۸۶	دویماهی	۲۶
۲۸۷	ژیده ریڼ په رتووکي	۲۷
۲۸۸	ناقه روك	۲۸